

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

28

YASAMA YILI

4

SIRA SAYISI: 262

Burdur Milletvekili Adem Korkmaz ve Kütahya Milletvekili Mehmet Demir ile 83 Milletvekilinin Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Çeltik Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3588) ile Tarım, Orman ve Köyüşleri Komisyonu Raporu

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
<https://www.tbmm.gov.tr/yasama/komisyon-raporlari>
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 2/3588 Esas Numaralı Teklifin	
- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı	4
- Katılma Yazıları.....	6
- Genel Gerekçesi	7
- Madde Gerekçeleri.....	9
• Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Raporu.....	24
• Muhalefet Şerhleri.....	32
• Teklif Metni.....	132
• Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin	132

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Çeltik Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifimiz ve gerekçesi ekte sunulmaktadır.

Gereğini arz ederiz.

<i>Adem Korkmaz</i>	<i>Mehmet Demir</i>	<i>Atay Uslu</i>
Burdur	Kütahya	Antalya
<i>Ali Özkaya</i>	<i>Seydi Gülsoy</i>	<i>Harun Mertoğlu</i>
Afyonkarahisar	Osmaniye	Rize
<i>Zeynep Yıldız</i>	<i>Osman Zabun</i>	<i>Abdurrahim Fırat</i>
Ankara	Isparta	Erzurum
<i>Murat Kaya</i>	<i>Mehmet Ali Cevheri</i>	<i>Hikmet Başak</i>
Sakarya	Şanlıurfa	Şanlıurfa
<i>Muhammet Müfit Aydın</i>	<i>İbrahim Yurdunuseven</i>	<i>İsmail Güneş</i>
Bursa	Afyonkarahisar	Uşak
<i>Yaşar Kırkpınar</i>	<i>Ahmet Salih Dal</i>	<i>Hasan Arslan</i>
İzmir	Kilis	Afyonkarahisar
<i>Emel Gözükkara Durmaz</i>	<i>Suna Kepolu Ataman</i>	<i>Fatma Öncü</i>
Bursa	Diyarbakır	Erzurum
<i>Tahir Akyürek</i>	<i>İbrahim Ethem Taş</i>	<i>Lütfi Bayraktar</i>
Konya	Antalya	Sakarya
<i>Abdürrahim Dusak</i>	<i>Tuba Vural Çokal</i>	<i>Mustafa Kaplan</i>
Şanlıurfa	Antalya	Kırıkkale
<i>Cem Şahin</i>	<i>Kemal Çelik</i>	<i>Mehmet Uğur Gökgöz</i>
Karabük	Antalya	Isparta
<i>Ercan Öztürk</i>	<i>Cüneyt Aldemir</i>	<i>Yıldız Konal Süslü</i>
Düzce	Tokat	İstanbul
<i>Şengül Karşlı</i>	<i>Mahmut Rıdvan Nazırlı</i>	<i>Faruk Kılıç</i>
İstanbul	Elâzığ	Mardin
<i>Kaan Koç</i>	<i>Mustafa Varank</i>	<i>Ruken Kilerci</i>
Ardahan	Bursa	Ağrı
<i>Nilgün Ök</i>	<i>Derya Bakbak</i>	<i>Cevahir Asuman Yazmacı</i>
Denizli	Gaziantep	Şanlıurfa
<i>Süleyman Özgün</i>	<i>Adem Çalkın</i>	<i>Feyzi Berdibek</i>
Nevşehir	Kars	Bingöl
<i>Haluk İpek</i>	<i>Yahya Çelik</i>	<i>Ahmet Mücahit Arınç</i>
Amasya	İstanbul	Manisa

<i>Kemal Karahan</i>	<i>Orhan Ateş</i>	<i>Nazım Elmas</i>
Hatay	Bayburt	Giresun
<i>Ayhan Salman</i>	<i>Latif Selvi</i>	<i>Ejder Açıkkapı</i>
Bursa	Konya	Elâzığ
<i>Mustafa Arslan</i>	<i>Kayhan Türkmenoğlu</i>	<i>Cevahir Uzkuş</i>
Tokat	Van	Niğde
<i>Yakup Oşgöz</i>	<i>Abdullah Doğru</i>	<i>Faruk Aytek</i>
Muğla	Adana	Adana
<i>Mehmet Eyup Özkeçeci</i>	<i>Orhan Yegin</i>	<i>Ertuğrul Kocacık</i>
Gaziantep	Ankara	Sakarya
<i>Fehmi Alpay Özalan</i>	<i>Emre Çalışkan</i>	<i>Seda Gören</i>
İzmir	Nevşehir	İstanbul
<i>Adem Yeşildal</i>	<i>Mehmet Sait Yaz</i>	<i>Mervan Gül</i>
Hatay	Diyarbakır	Siirt
<i>Serkan Bayram</i>	<i>Hasan Ekici</i>	<i>Halil Uluay</i>
İstanbul	Konya	Kastamonu
<i>Rümeysa Kadak</i>	<i>Çiğdem Koncagül</i>	<i>İsmail Erdem</i>
İstanbul	Tekirdağ	İstanbul
<i>Halit Yerebakan</i>	<i>Sadettin Hülagü</i>	<i>Rukiye Toy</i>
İstanbul	Kocaeli	Sivas
<i>Meliha Akyol</i>	<i>Mestan Özcan</i>	<i>Adem Yıldırım</i>
Yalova	Tekirdağ	İstanbul
<i>Sayın Bayar Özsoy</i>	<i>Veysel Tipioğlu</i>	<i>Cüneyt Yüksel</i>
Kayseri	Kocaeli	İstanbul
	<i>Murat Cahid Cıngı</i>	
	Kayseri	

KATILMA YAZILARI

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Çeltik Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanuna imzamı koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

12 Mart 2026

Işhak Şan

Adıyaman

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Çeltik Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanuna imzamı koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

12 Mart 2026

Hüseyin Özhan

Adıyaman

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Çeltik Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanuna imzamı koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

12 Mart 2026

Şahin Tin

Denizli

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Çeltik Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanuna imzamı koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

12 Mart 2026

Fatih Dönmez

Eskişehir

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Çeltik Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanuna imzamı koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

12 Mart 2026

Arslan Tatar

Şırnak

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/3588)	
ESAS	Tarım, Orman ve Köyşleri Komisyonu
TALİ	Adalet Komisyonu Plan ve Bütçe Komisyonu Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu

GENEL GEREKÇE

İklim değişikliği ve yaşanan teknolojik gelişmeler ülkemiz ormanlarının korunması için yeni yöntemlerden faydalanılmasını gerektirmektedir. Diğer yandan orman sahalarının etkin ve verimli bir şekilde muhafazası için mevzuatın güncel gelişmeler ile sahada yaşanan sorunları çözümleyici araçlarla donatılması icap etmektedir. Bu minvalde, sınırda karbon düzenlemesi sonucu kamu ve özel sektör üzerinde oluşacak mali yükün azaltılması, sektörün ihtiyaç duyacağı karbon sertifikalarının ülkemiz kaynaklarından karşılanması ile birlikte karbon yutak ormanları kurularak verimli orman miktarının artırılmasının sağlanması amaçlanmaktadır.

Kanun teklifinin yürürlüğe girdiği tarihten önce kısmen veya tamamen kesinleşmiş orman kadastro sınırları içerisinde kalan ve üç milyona yakın vatandaşı ilgilendiren yaklaşık 80 bin tapulu taşınmaz için tapu iptali ve tescili davaları açılması gerekmektedir. Bu tapu iptali davalarının akabinde, taşınmaz maliklerince tazminat davaları açılmakta, açılan tazminat davalarında taşınmazların gerçek rayiç değerinden daha fazla tazminata hükmedilmekte, vekâlet ücreti, icra vekâlet ücreti gibi yargılama giderleri sebebiyle bu miktar daha da artmakta ayrıca şahıslar bu taşınmazları kullanmaya da devam etmektedirler. Bu hususun da Hazine zararına sebebiyet verdiği görülmektedir. Bu doğrultuda, açılacak tapu iptal ve tescil davası ile tazminat davalarının önüne geçilmesi, tapu kayıtları geçerli kabul edilmek suretiyle mülkiyet hakkının korunmasının sağlanması ve yüksek miktarda tazminat bedeli ödenmesinin önüne geçilmesi hedeflenmektedir. 2/B uygulamalarının yapıldığı yerlerde; bu uygulamaların Kanunda açıkça sayılan sebepler dışındaki gerekçelerle hükmen iptal edildiği ve 2/B şartlarını taşıdığı halde orman kadastro tutanak defterlerinde 2/B uygulamaları yapılmama gerekçelerinin yazılmadığının Orman Genel Müdürlüğüne tespit edildiği hallerde yeniden 2/B uygulaması yapılması amaçlanmaktadır.

Tütün, tütün mamulleri, alkol ve alkollü içki piyasasının düzenlenmesi, piyasa güvenliğinin sağlanması, kayıt dışı alkol ve alkollü içki faaliyetlerinin önlenmesi, etil alkol ve alkollü içki piyasasının daha etkin izlenmesi için ilgili kanunlarda gerekli düzenlemelerin yapılması amaçlanmaktadır. Bu kapsamda, yeni getirilen düzenlemelere ilişkin idari yaptırımların belirlenmesi ve mevcut idari yaptırımların uygulamada yaşanan tereddütlere mahal verilmeyecek surette açık ve caydırıcılığı artıracak şekilde yeniden düzenlenmesi öngörülmektedir. Bağımlılıkla mücadele kapsamında alınan önlemlerin kuvvetlendirilmesi, alkollü içki kullanımına yönelik teşvik edici uygulamaların önüne geçilerek alkollü içki üreten firmaların sponsorluk ve tanıtım faaliyetlerinin kısıtlanması amaçlanmaktadır.

Milli bir miras olan Atatürk Orman Çiftliğinin arazisinin korunması, geleceğe aktarılması ve asli misyonunun devam ettirilmesi için özel bir hassasiyet gösterilmesi gerektiği açıktır. Teklif ile Atatürk Orman Çiftliği arazileri, Müdürlüğün de içinde yer aldığı parseller ve ayrıntı nizamdaki parseller ayırımına gitmeden tamamını kapsayacak şekilde tanımlanarak, Çiftlik adına tescilli bütün gayrimenkullerin bina ve arazi vergileri yönüyle muafiyetinde birlik sağlanması amaçlanmaktadır.

Çeltik Kanunu kapsamında, çeltik ekim alanlarının yerleşim yerlerine uzaklığının değişen mevzuata ve günümüz koşullarına uyum sağlanması amacıyla yeniden belirlenmesi öngörülmektedir.

Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu hükümlerince canlı hayvan ve hayvansal ürünlerin sevklerinde Tarım ve Orman Bakanlığınca belirlenen belgeleri bulundurmayanlara idari para cezası uygulanması ve bu hayvanların kesilmeleri yerine usulüne uygun tanımlanarak karantinaya alınmalarına yönelik değişiklik yapılması ihtiyacı hâsıl olmuştur. Ayrıca tazminatlı hastalıklarda itlaf edilen hayvanların tazminatlarının ödenmesinde olduğu gibi hayvansal ürün, yem madde ve malzemelerinin bedellerinin, imha, nakliye ve dezenfeksiyon masraflarının ödeme usulünün belirlenmesi amaçlanmaktadır.

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (DSİ) tarafından yürütülen faaliyetlerde karşılaşılan problemlerin çözümüne yönelik olarak; lisans almaksızın DSİ Genel Müdürlüğü tarafından yapılan veya yaptırılmakta olan projeler için belirlenen sürenin uzatılması, su yapılarında veya koruma alanlarında gerçekleştirilen çalışmalarda can ve mal güvenliği açısından alınacak tedbirlerin belirlenmesi, DSİ'nin görevini ifasında verimliliğini arttıracak muhtelif düzenlemelere yer verilerek su yapılarında veya koruma alanlarında gerçekleştirilen çalışmalarda görev ve sorumluluğu olan idareler ile çalışma yürüten idarelerin, can ve mal güvenliği yönünden koruyucu güvenlik tedbirlerini almasına yönelik düzenleme yapılması, bu minvalde su yapıları için inşa edilen servis yollarının ilgili idare tarafından devralınmasına ve amacı dışında kullanılmasının önlenmesine, ilgililerin sorumluluğuna yönelik düzenleme getirilmesi ile Kamulaştırmanın satın alma usulüyle yapılması halinde de tescil ve terkin işlemi sırasında mal sahibinin bu taşınmaz mal nedeniyle vergi ilişkisinin aranmaması, kamulaştırma işlemlerinde olduğu gibi kamulaştırmaz el koyma ve tazminat davaları sonucunda tescile yönelik kesinleşen mahkeme kararlarının infazında veya kamulaştırmaz el koyma nedeniyle malik ile idare arasında düzenlenen uzlaşma tutanağının uygulanmasında ortaya çıkan tapu harçları yönünden maliklerin harç ödemekten imtina etmesi sebebiyle tescili yapılamayan taşınmazlarda, tapu harçlarının idare tarafından ödenmesi hedeflenmektedir.

Şeker Kanununda öngörülen değişikliklerle, sözleşmesiz şeker pancarı ekiminin önüne geçilmesi, belirlenen ekim alanı dışında pancar temininin Tarım ve Orman Bakanlığının iznine bağlanması ve sözleşmesiz ekim ve izinsiz temin hallerinde uygulanacak yaptırımın belirlenmesi öngörülmektedir.

Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu gereği tarım arazilerinin korunmasını, tarım yapılmasını engelleyecek şekilde hukuki veya fiili olarak ifraz edilmesi yasaklanmışken büyük şehirlerin etrafında bulunan tarım arazileri çiftçilerin elinden ucuz fiyata alınarak kooperatifler Kanununa göre kurulmuş kooperatiflerin tüzel kişiliği altında fiili parsellere ayrılarak kooperatif üyeliği şeklinde hobi amaçlı kullanılmak üzere kanuna aykırı bir şekilde tarım dışı amaçlarla kullanıma açılmaktadır. Aynı zamanda çeşitli kurumlar aracılığı ile götürülen altyapı hizmetleri, izinsiz yapılara göz yumulduğu izlenimi uyandırmakta ve ihlalin yaygınlaşmasına sebep olmaktadır. Bu nedenlerle hem tarım arazilerinin korunması hem de sözü edilen kooperatiflere üye olmak isteyen iyi niyetli vatandaşların zarara uğramalarının engellenmesi amacıyla tarımsal amaçlı kooperatifler dışındaki kooperatiflerin tarım arazisi edinmelerinin engellenmesi, tarımsal amaçlı kooperatiflerin arazi edinmelerinin izne bağlanması, tarım arazilerine yapılmış olan izinsiz yapılara alt yapı hizmetlerinin götürülmesinin önüne geçilmesi için düzenleme yapılmaktadır.

Veteriner Hekimliği Mesleğinin İcrasına, Türk Veteriner Hekimleri Birliği İle Odalarının Teşekkül Tarzına ve Göreceği İşlere Dair Kanunun disiplin hükümlerini içeren 41 inci maddesi Anayasa Mahkemesi Kararındaki gerekçeler doğrultusunda yeniden düzenlenmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Madde ile 11/6/1936 tarihli ve 3039 sayılı Çeltik Ekimi Kanununun 19 uncu maddesinde değişiklik öngörülmektedir. Dünyanın birçok ülkesinde olduğu gibi ülkemizde de çeltik ekimi izne bağlı olarak, 3039 sayılı Çeltik Ekimi Kanunu çerçevesinde yapılmaktadır. Anılan Kanun 1936 yılında ülke çapında yaygın olan sıtma ile savaşmak için çıkarılmıştır.

6360 Sayılı “On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” ile illere bağlı ilçelerin mülki sınırları içerisinde yer alan köy ve belde belediyelerinin tüzel kişiliği kaldırılmış, köyler mahalle olarak, belediyeler ise belde ismiyle tek mahalle olarak bağlı buldukları ilçenin belediyesine katılmıştır. Söz konusu Kanun ile köyler mahalle statüsüne dönüştüğü için Çeltik Ekimi Kanununun 19 uncu maddesinde yer alan çeltik arazilerinin yerleşim yerlerine olan mesafeleri köylerde 50 metreden 500 metreye çıkmıştır. Bu durum çeltik ekim alanlarının yerleşim yerlerine olan uzaklıklarının belirlenmesinde kısıtlamalara neden olmaktadır.

Ayrıca sıtmaya sebep olan etmenlere karşı yapılan etkin zirai mücadele ve yetiştiricilik metodunda damla sulama yönteminin kullanımı sayesinde çeltikte diğer bitkiler gibi yetiştiricilik yapılması mümkün olabilmektedir.

Köylerin statü değişikliği nedeni ve mevcut kanunda uygulanmakta olan mesafelerin 1936 yılına göre değerlendirilmiş olması sebebiyle 3039 sayılı Kanunun 19 uncu maddesinin güncellenmesi amacıyla çeltik ekim alanının yerleşim yerlerine uzaklığı yeniden belirlenmektedir.

Madde 2- Madde ile, 4250 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin birinci ve dokuzuncu fıkralarında değişiklik yapılmaktadır. 4250 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişiklik ile alkollü içkilerin her ne suretle olursa olsun reklamı ve tüketicilere yönelik tanıtımının yapılmasını yasaklayan birinci fıkrasında yer alan hükmün, alkollü içkileri üreten, ithal eden ve pazarlayan firmaların isim, alamet, işaret vb. kullanılmak suretiyle de yapılmasının engellenmesi ve hükmün tüm etkinliklere yapılacak olan desteklerde uygulanabilirliğinin sağlanması ile işyerlerinde ve etkinlik alanlarında alkollü içkilerin markalarını çağrıştıracak şekilde başka isim, sözcük, şekil vb. her türlü alametler ile reklam ve tanıtımının önlenmesi amaçlanmaktadır.

Kanunun 6 ncı maddesinin dokuzuncu fıkrasına eklenen cümle ile fermente alkollü içkiler ile yüksek alkol içeren distile alkollü içkilerin aynı markayı kullanamayacakları kural altına alınarak marka bilinirliğinin kullanılması yoluyla özellikle daha düşük alkol içeren fermente ürün markalarının yüksek alkollü distile içkilerde kullanılması, dolayısıyla bu alkollü içkilerin satın alınmasını teşvik edici ve özendirici uygulamalar ile bilhassa gençlere yönelik faaliyetlerde bulunması nedeniyle düzenleme yapılmakta; Anayasanın “Gençliğin Korunması” başlıklı 58 inci maddesi uyarınca alkol düşkünlüğünün önüne geçilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 3- Madde ile, 4250 sayılı Kanunun 7 ncı maddesinin dördüncü fıkrası değiştirilmektedir. Tarım ve Orman Bakanlığı bünyesinde tütün mamulleri, alkol ve alkollü içkiler piyasalarıyla ilgili iş ve işlemler Tütün ve Alkol Dairesi Başkanlığı tarafından yürütülmektedir. Bununla birlikte, yurt genelinde 4250 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin beşinci fıkrası hükmünün ihlaline (22:00 ila 06:00 saatleri arasında perakende alkollü içki satış yasağı) ilişkin mülki amirlikler tarafından yapılan tüm tespitler, gerekli idari işlemlerin tesis edilmesi ve sonuçlandırılması talebiyle merkezi idareye iletilmektedir. Bu durum da Başkanlığın işgücünün önemli bir kısmının söz konusu işlemlere tahsis edilmesine neden olmaktadır.

4250 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin dördüncü fıkrasında yapılan değişiklik ile aynı Kanunun 6 ncı maddesinin beşinci fıkrası hükmü ihlallerine idari yaptırım uygulama yetkisinin mahalli mülki amirliklere devri amaçlanmaktadır. Bu değişiklik ile Bakanlığın asli görevlerinden olan piyasa düzenleme ve kontrolü (satıcıların lisanslanması, reklam mevzuatının uygulanması, reklam ve rekabet koşullarının belirlenmesi, tütün ve alkol kontrolüne ilişkin işlemler, sektörün izlenmesi gibi) görevleri daha etkin bir şekilde yürütülebilmesi, söz konusu dosyaların yurt genelinde yerinde değerlendirilmesi ile işlemlerin hızlı ve etkin bir şekilde sonuçlandırılması ve işlemlerin takibinin daha kolay gerçekleştirilmesi ve idari yaptırım uygulanmasıyla beklenen caydırıcılığın artırılması öngörülmektedir.

Madde 4- Madde ile, 4250 sayılı Kanuna geçici madde eklenmektedir. Bu kapsamda, perakende ya da açık alkollü içki satışı yapılan işyerlerinin 6 ncı maddenin birinci fıkrasında yapılan yeni düzenlemeye uyum sağlayabilmesi amacıyla satıcılara süre tanınmaktadır.

6 ncı maddenin dokuzuncu fıkrasının ikinci cümlesi kapsamında firmaların ellerinde bulunan ürünleri ellerinden çıkarmaları ve yeni düzenlemeye uyum sağlayabilmeleri amacıyla firmalara süre tanınmaktadır.

Madde 5- Madde ile, 24/3/1950 tarihli 5659 sayılı Atatürk Orman Çiftliği Kanununun 14 üncü maddesinde değişiklik öngörülmektedir. Milli bir miras olan Atatürk Orman Çiftliğinin arazisinin korunması, geleceğe aktarılması ve asli misyonunun devam ettirilmesi için özel bir hassasiyet gösterilmesi gerektiği açıktır. Teklif ile Atatürk Orman Çiftliği arazileri, Müdürlüğün de içinde yer aldığı parseller ve ayrıık nizamdaki parseller ayırımına gitmeden tamamını kapsayacak şekilde tanımlanarak, Çiftlik adına tescilli bütün gayrimenkullerin bina ve arazi vergileri yönüyle muafiyetinde birlik sağlanması amaçlanmaktadır.

Ayrıca Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğünün, 492 sayılı Harçlar Kanununun 1 ve 3 sayılı tarifelerindeki yargı harçları ve vergi yargısı harçlarından muaf tutulması amaçlanmaktadır.

Madde 6- Madde ile 5659 sayılı Kanuna geçici madde eklenmesi öngörülmektedir. 5659 sayılı Atatürk Orman Çiftliği Kanununun 14 üncü maddesinde öngörülen değişiklik ile Müdürlük idari binasının bulunduğu parsellerden ayrıık nizamdaki çiftlik bina ve arazilerinin emlak vergisi yönüyle istisna kapsamına alınması sebebi ile geçmişte tahakkuk ettirilmiş ve henüz ödenememiş olan vergilerin tahsilinin durdurulması ve bu uyuşmazlıklardan kaynaklanan davaların sonlandırılması amaçlanmaktadır.

Öte yandan Atatürk Orman Çiftliği KİT statüsünde bir kurum değildir. Kendi özel Kanunu bulunan kendine münhasır özel bir yapıda kurulmuş herhangi bir ticari oluşum gibi kâr amacı gütmeyen, genel bütçeden pay almadan varlığını idame ettiren bir kamu kurumudur. Ayrıca Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün emanetidir. Dolayısıyla zaten tahakkuk ettirilip ettirilmemesinde hukuki tereddüt bulunan bu güne kadar tahakkuk ettirilmiş vergilerin de kuruma münhasır olarak terkin edilmesinin kamu yararına ve kurum yararına olacağı değerlendirilmiştir.

Madde 7- Hidroelektrik enerji üretim tesisinde veya tesisten kaynaklı olarak memba veya mansapta can ve mal emniyeti açısından risk oluşturan durumların tespit edilmesi halinde verilen süre içerisinde gerekli önlemleri almayan şirketlerin su kullanım hakkı anlaşmalarının derhal feshedilmesi ve riskli durumların ivedilikle ortadan kaldırılması, sonradan telafisi mümkün olmayan durumların önlenmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca, 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu çerçevesinde iş ve işlemleri DSİ tarafından yürütülen işletmedeki HES projelerinin muayene ve denetimlerine ilişkin yapılacak düzenleme ile yükümlülüklerini ve kurum talimatlarını yerine getirmeyen şirketlere uygulanacak idari para cezasının caydırıcılığı nedeniyle, işletmedeki HES tesislerinin faaliyetlerinin ilgili mevzuat hükümlerine ve genel kurallara uygun olarak devam etmesi amaçlanmaktadır.

Madde 8- Su yapılarının inşası ve işletilmesi kamu hizmeti niteliği taşımaktadır, bu bakımdan da ağırlıklı olarak kamu kurumlarının sorumluluğunda bulunmaktadır. Ülkemizde su yapıları konusunda görevli kurumların başında Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (DSİ) gelmektedir. DSİ tarafından inşa edilen veya devralınan su yapıları doğrudan DSİ tarafından işletilebildiği gibi işletme, bakım ve yönetim sorumluluğu gerçek ve tüzel kişilere de devredebilmektedir.

Su yapılarından kaynaklanabilecek risk ve tehlikelere karşı kişilerin can ve mal güvenliğinin sağlanması, kaza ve kayıpların en aza indirgenmesi, su yapıları ile etkileşim içinde olan gerçek ve tüzel kişilerin sorumlulukları ile su yapıları ile ilgili hizmetlerde alınacak koruyucu güvenlik tedbirlerinin tüm tarafların sorumluluklarının belirlendiği katılımcı bir yaklaşımla ele alınarak kişilerin can ve mal güvenliğinin sağlanması, kaza ve kayıpların en aza indirgenmesi noktasında büyük önem arz etmektedir.

Tesislerin inşa edildiği yıllarda yerleşimin olmadığı ancak, zaman içerisinde yoğunlaştığı bölgelerde kanal ve depolama tesislerinde akan ya da durağan su kütleleri ile tesislerin işletme ve bakımı için kullanılan servis yollarının maksatları haricinde kullanılması, bölge halkının can güvenliği açısından risk oluşturmaktadır. Daha sonra imara açılarak yerleşim yerlerinin genişlemesi sonucu şehir içinde kalan tesislerde, halkın can ve mal emniyeti açısından gerekli koruyucu ve önleyici tedbirlerin alınması, şehrin bütünlüğüne hizmet eden koruyucu donatıların yapılması ve alt yapı hizmetlerinin yürütülmesi kapsamında yerel yönetimlerin görevleri olarak değerlendirilmesi büyük önem arz etmektedir.

Devlet vatandaşının sağlığını ve yaşam hakkını gözetir. Bu sebeple, sonradan imara açılan su yapılarının bulunduğu alanlarda Koruyucu Güvenlik Tedbirlerinin alınmasında sadece Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'nün çabası ile önlenmesi mümkün olmadığından diğer kurum ve kuruluşların da kendi görev alanları dahilinde yükümlülüklerini yerine getirmesi elzem olduğundan bu yasal düzenlemenin yapılması zarureti hasıl olmuştur.

İmar planlarındaki değişiklikler sebebiyle, nüfus yoğunluğunun ve araç trafiğinin arttığı yerlerde ise ilgili kamu kurum ve kuruluşu tarafından alınacak kararlar doğrultusunda, tesislerin asıl inşa maksatlarına yönelik hizmet üretiminde aksama olmaması için Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'nün (DSİ) uygun görüşü alınmak şartıyla; çit, korkuluk, bariyer, üst geçit gibi yapıların ilgili kamu kurum ve kuruluşu uhdesine alınmasının konuyla ilgili yaşanan sıkıntıyı gidermesi öngörülmektedir.

Ayrıca işletme ve bakım servis yollarının yaya ve araç trafiğine kapatılmasının mümkün olmadığı durumda, yolu trafiğe açan kurum ile DSİ arasında protokol düzenlenerek yolun işletme ve bakım sorumluluğunun devrinin sağlanması gerektiği, toplulaştırma çalışmaları sonrasında sulama alanı içerisindeki bu yolların çiftçiler tarafından tarla içi yolu olarak kullanılması maksadıyla kamuya terk edilmesinin araç ve yaya trafiğine açılması anlamını taşıyacağı, mülkiyet bakımından doğrudan sorumluluk olmasa dahi, idare tarafından geliştirilen sulama alanı içerisinde olduğundan hukuki olarak idare ve çalışanlarına sorumluluk getirebilecek olması sebebiyle ilgili kuruma sorumluluk devrinin yapılması gerekmektedir.

Madde 9- Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (DSİ), taşınmazları imar düzenlemeleri ile vatandaşlarla çok küçük hisse ve alanlar olarak hissedar edilmekte olup bu taşınmazların hissedarlarına doğrudan satışına yönelik DSİ'nin yetkisi bulunmamaktadır. Bu sebeple, hisseli taşınmazlar açık teklif usulü ile ihaleyle satışa çıkarılmakta, hissedar dışında başka kişiler de ihaleye katılmakta, her ne kadar hissedarın önalım hakkı bulunsu da bu hak yargı yolu ile elde edilmekte olup bu durum sosyal sorunlara sebep olmaktadır.

4706 sayılı Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun “Doğrudan satış” başlıklı 4 üncü maddesi hükümlerine paralel bir düzenlemenin 6200 sayılı Kanunda da yapılmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir. Mezkur madde Hazineye ait taşınmaz mallar;... c) Hisse oranı yüzde kırkı veya hisse miktarı uygulama imar planı sınırları içinde dörtyüz, dışında ise dörtbin metrekareyi aşmamak kaydıyla talepte bulunan hissedarlarına, ... Rayiç bedel üzerinden doğrudan satılabilir.” Hükümünü içermektedir.

İdarenin hissedarı olduğu taşınmazların, kıymet takdir komisyonları tarafından belirlenen güncel bedeller üzerinden hissedarlarına doğrudan satılması durumunda; idare veya alıcı tarafından hissedarlara noter aracılığı ile tebligat yapılmayacağı, hissedarların 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 733 üncü ve 734 üncü maddelerine göre ön alım haklarını mahkemeler aracılığıyla kullanmalarına gerek kalmayacağı için idare ve mahkemelerin ciddi bir iş yükünden kurtulacağı ve özellikle imar sahalarında vatandaşlar açısından yaşanacak olan ciddi sosyal sorunların ortadan kalkacağı öngörülmektedir.

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (DSİ) mülkiyetinde bulunan ve kullanımına ihtiyaç kalmayan taşınmazların satış işlemleri, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ve Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne Ait Taşınmaz Mal Satışı ve Kiraya Verilmesine Ait Yönetmelik hükümlerine göre yürütülmektedir. Mezkûr Yönetmeliğin 18 inci maddesinde yer alan “İsteklilerden satışa tahmin edilen satış bedelinin, kiraya vermede bir yıllık kira bedelinin %3 ü oranında geçici teminat alınır” hükmü gereği satış ihalelerinde taşınmazın satış bedelinin %3 oranında geçici teminat alınmaktadır. Geçici teminat bedelinin düşük olması nedeniyle gerçek alıcı dışındaki art niyetli menfaat temin üzere ihaleye katılan kişiler yüksek fiyat vererek ihaleleri manipüle etmekte, ihale üzerlerine kalsa da teminat miktarı az olduğundan teminatlarını yakmakta ve ihalelerin sonuçlarını engelleyerek zaman ve emek kaybına sebep olmalarının yanında, gerçek alıcıların da taşınmazı satın almalarına engel olmaktadır.

Benzer şekilde, Hazinesinin özel mülkiyetinde veya devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan yerlerle ilgili olarak, 29/6/2001 tarihli ve 4706 sayılı Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 7/A maddesinde de yer aldığı gibi geçici teminatın %30'u oranında alınmasının, bu ve benzeri durumların yaşanmasına engel olacağı ve taşınmaz ihalelerine gerçek alıcıların iştirak etmesini temin edeceği öngörülmektedir. Söz konusu uygulama Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından yapılmakta olup Hazine taşınmazlarının satış ihalelerinde tahmini bedelin % 3'ünden az olmamak üzere % 30'una kadar geçici teminat alınmaktadır.

Madde 10- Madde ile, 6200 sayılı Kanuna geçici madde eklenmektedir. Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (DSİ) mülkiyetinde bulunan su yapılarına ait servis yollarının genel ulaşımına açık yol veya tarla içi yol olarak kullanılması nedeniyle yaşanan yahut yaşanacak olan müessif olayların önlenmesi için söz konusu yolları trafiğe açan ilgili kurum tarafından devralınarak gerekli koruyucu güvenlik tedbirlerinin alınması, müessif olayların önüne geçilebilmesi hedeflenmektedir.

6200 sayılı Kanunun ilgili hükümleri gereği, yer üstü ve yer altı sularının zararlarını önlemek ve bunlardan çeşitli yönlerden faydalanmak maksadıyla tesisler inşa eden idare sorumluluğunda 2024 yılı başı itibariyle inşa edilmiş olan sulama tesislerinde bulunan yaklaşık 50.000 km servis yoluna ilaveten, taşkın koruma tesislerinde de binlerce km uzunluğunda servis yolu bulunmaktadır.

Sulama tesisinin mütemmim cüzü olan servis yolları, tesisin işletme, bakım ve onarım işlerinin yürütülebilmesi amacıyla yapılmış olan ve karayolları trafik standardına uygun olmayan yollardır. DSİ Genel Müdürlüğü mülkiyetinde bulunan servis yollarının kamu eline geçmiş genel ulaşımına açık yol olarak kabul edilmesi mümkün olmadığından, şahısların ve/veya tüzel kişiliklerin kullanım talepleri, can ve mal güvenliği de gözetilerek uygun görülmemektedir. Ancak bisiklet yolu, rekreasyon alanı, asfaltlanmak suretiyle yerleşim yerlerine ulaşım yolu, çiftçilerin tarımsal faaliyetlerine ilişkin köy yolu olarak kullanım amacına yönelik gerekçelerle talepler artarak devam etmektedir.

İşletme ve bakım servis yollarının yaya ve araç trafiğine kapatılmasının mümkün olmadığı durumda, yolu trafiğe açan kurum ile DSİ arasında protokol düzenlenerek yolun işletme ve bakım sorumluluğunun devrinin sağlanamaması durumunda, söz konusu yollar DSİ tarafından geliştirilen sulama alanı içerisinde olduğundan hukuki olarak DSİ'ye ve personeline sorumluluk getirebilmektedir.

İmar planlarındaki değişiklikler sebebiyle, nüfus yoğunluğunun ve araç trafiğinin arttığı yerlerde ise belediye meclisince alınacak kararlar doğrultusunda, servis yollarının devralınması ve tesislerin asıl inşaa maksatlarına yönelik hizmet üretiminde aksama olmaması için DSİ'nin uygun görüşü alınmak şartıyla; çit, korkuluk, bariyer, üst geçit gibi yapıların katılımcı bir yaklaşımla ilgili belediye tarafından yapılmasının konuyla ilgili yaşanan sıkıntıyı gidermesi hedeflenmektedir.

Madde ile, inşaa edildiği yıllarda yerleşim yeri içerisinde olmayan tesislerin bulunduğu alanları yerleşime açan mahalli idarelerin sürece dâhil edilmesi ve koruyucu güvenlik tedbirlerine ilişkin giderlerin bölüşümünün sağlanması amaçlanmaktadır.

Madde 11- 6343 sayılı Veteriner Hekimliği Mesleğinin İcrasına, Türk Veteriner Hekimleri Birliği İle Odalarının Teşekkül Tazına ve Göreceği İşlere Dair Kanunun 41 inci maddesi Anayasa Mahkemesinin 22/3/2023 tarihli ve E: 2023/18, K: 2023/57 sayılı Kararı ile iptal edilmiş ve bu Kararın Resmî Gazetede yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe gireceği hüküm altına alınmıştır.

İlgili madde veteriner hekimlerin disiplin yargılaması süreçleri ve verilecek disiplin cezalarını belirlemektedir. Anayasa Mahkemesi kararının yürürlüğe girmesi ve yeni düzenleme yapılmaması halinde kanuni dayanak ortadan kalkmış olacağından hiçbir disiplin cezası verilemeyecektir.

Anayasa Mahkemesinin iptal gerekçesi özetle; maddenin mevcut halindeki “Haysiyet divanı bu cezaların verilmesinde sıra gözetmeksizin geniş takdir hakkını haizdir.” hükmünün oda haysiyet divanlarına disiplin cezalarının tayininde sınırsız bir yetki verdiği, herhangi bir suça en düşük ceza olan yazılı ihtar cezası verilebileceği gibi Kanunun bu maddesine dayanarak meslekten geçici men cezası verilebilecek şekilde anlaşıldığı, bu kadar geniş bir takdir yetkisinin hukuk devleti ilkesi ile bağdaşmayacağı noktasında toplanmaktadır. Madde ile Anayasa Mahkemesinin kararı dikkate alınarak Veteriner Hekimlerine uygulanacak disiplin hükümleri ayrıntılı şekilde yeniden düzenlenmektedir.

Madde 12- Veteriner hekimliği mesleğinden Haysiyet divanınca tasdik edilmiş oda bölgesinde meslek icrasından men ve geçici süre men cezası ile cezalandırılmış bulunanlar, cezalı oldukları süre içerisinde mesleklerini icra etmeleri halinde yeniden belirlenen parasal sınırlar içerisinde disiplin para cezası ile ayrıca cezalandırılmalarına ilişkin düzenleme yapılmaktadır.

Madde 13- Madde ile karbon yutak ormanlarının kurulması hedeflenmektedir. Karbon yutak ormanları; Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi kapsamında özgün değer sağlaması bakımından, optimum karbon tutumu ve/veya karbon kredilendirilmesi amacıyla planlanan ve yönetilen, kamu kurum ve kuruluşları ya da gerçek ve tüzel kişiler tarafından devletin hüküm ve tasarrufu altındaki alanlarda veya sahipli arazilerde tesis edilecek ormanlık alanlardır. Paris İklim Anlaşmasına taraf olması ile birlikte Ülkemiz, Ulusal Katkı Beyanını güncellemiştir. 2035 yılında 643 milyon tona azaltılması taahhüt edilmiştir. İkinci Ulusal Katkı Beyanı 24 Eylül 2025 tarihinde açıklanan Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi kapsamında sunulmuştur. 2053 net sıfır emisyon hedefi ve ulusal kalkınma öncelikleri kapsamında, sera gazı emisyon azaltımını destekleyen, iklim değişikliğine uyum ve azaltım kapasitesini artıran “karbon yutak ormanları” kurulmasına ihtiyaç duyulmuştur. 2023 yılı Türkiye'nin Toplam Sera Gazı Emisyonları 552,2 Milyon ton iken yıllık Karbon Tutum miktarı değişimi 69,2 Milyon tondur. İklim Kanununun 11 inci maddesinin ikinci fıkrasına göre; İklim Değişikliği Başkanlığınca belirlenecek olan; Emisyon Ticaret Sistemi ve gönüllü taahhütler

kapsamında yapılacak karbon kredilendirme ve denkleştirme sistemi için gerekli olan potansiyel saha altyapısını oluşturan karbon yutak ormanlarının kurulması sağlanacaktır. Böylece AB Sınırdı Karbon Düzenleme Mekanizması yürürlüğe girmesiyle, kamu ve özel sektör üzerinde oluşacak mali yükün azaltılması, sektörün ihtiyaç duyacağı karbon kredilerinin ülkemiz kaynaklarından karşılanması ile beraber verimli orman miktarımızın artırılması da amaçlanmaktadır. Orman alanlarımız ülke yüzölçümünün %30'unu kapsamaktadır. Anayasanın 169 uncu ve 170 inci maddeleri, 6831 sayılı Orman Kanunu ve 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 334 üncü ve 338 inci maddelerinin ilgili hükümlerine göre, ağaçlandırma yoluyla orman kurma, koruma ve işletme faaliyetleri Orman Genel Müdürlüğü yetkisindedir. Dolayısıyla, İklim Kanunu ve alt mevzuatına bağlı olarak uygulanacak karbon kredilendirmelerine esas karbon yutak ormanlarının kurulması ve işletilmesi görevleri de Orman Genel Müdürlüğü tasarrufundadır. Karbon yutak ormanlarının ekosistem bütünlüğü içerisinde sürdürülebilirliğinin sağlanması önemlidir. Potansiyel sahaların karbon yutak ormanı olarak kurulması, karbon tutum kapasitesini arttıracak, Ulusal Katkı Beyanına pozitif etki sağlayacaktır.

Madde 14- 6831 sayılı Orman Kanununa ek madde eklenmesi ile Orman Kanunu ve Kadastro Kanunu ile OGM ve TKGM gibi farklı Kanun ve Kurum uygulamaları sonucunda Devlet ormanı olarak sınırlandırılan veya kadastro tespitleri davalı olan halen kişiler adına kayıtlı özel mülkiyete konu taşınmazların mevcut tapu kayıtlarının geçerli kabul edilmesi ya da iadesi sağlanmaktadır.

Devlet ormanı olarak sınırlandırılan veya kadastro tespitleri davalı olan özel mülkiyete konu taşınmaz tapularının Yargı kararlarına göre hukuki değeri bulunmamaktadır. Bu tapular iptal edilerek orman vasfı ile Hazine adına tescil edilmeleri gerekmektedir. Tapusu iptal edilen şahıslar tarafından Türk Medeni Kanununun 1007 inci maddesi mucibince Maliye Hazinesi aleyhine tazminat davaları açılmaktadır. Tapu iptal davaları açılarak tapular iptal edilse, tazminat davaları açılarak mahkeme kararları ile tapu maliklerine tazminat ödense bile taşınmazlar şahıslar tarafından kullanılmaya devam edilmektedir. Tapu iptali davalarından sonra açılan tazminat davalarında taşınmazların gerçek rayiç değerinden çok fazla tazminata hükmedilmekte, avukatlık ücreti, yargılama giderleri, icra avukatlık ücretleri sebebiyle bu rakam daha da artmakta, bu hususun da Hazine zararına sebebiyet verdiği görülmektedir.

Tapuları geçerli sayılan ya da iade edilen taşınmazlarla ilgili 6831 sayılı Orman Kanunu, Orman Kadastro ve 2/B Uygulama Yönetmeliği, Hususi Ormanlar Ve Hükmi Şahsiyeti Haiz Amme Müesseselerine Ait Ormanlar Yönetmeliği ile diğer alt mevzuat hükümleri uyarınca işlem yapılacaktır.

Orman kadastro çalışmaları ile orman sayılan bu alanlar tapuda değişik vasıflarda gerçek ve tüzel kişiler adına tescillidir. Tapuları geçerli sayılan ya da iade edilen taşınmazlardan 3 hektardan küçük olanlar orman sayılmayacak, 3 hektardan büyük olanlar içerisindeki ağaçlık alan miktarı 3 hektar ve üzeri olan kısımları hususi/hükmi şahsiyeti haiz amme müessesesi ormanı sayılacak diğer kısımlar ise orman sayılmayacaktır.

Orman Genel Müdürlüğünce bildirilen, malikleri veya akdi ve kanuni halefleri tarafından idareye başvurulmayan veya mahkeme kararları gereği yapılan toplam ödemesi Hazineye geri ödenmeyen üç hektardan küçük taşınmazlar ve alan büyüklüğüne bakılmaksızın taşınmazlar arasındaki tescilli/tescilsiz yol, boşluk ve benzeri alanlar, Millî Emlak Genel Müdürlüğünce 6292 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilecektir.

Orman olarak sınırlandırılan veya kadastro tespitleri davalı olan özel mülkiyete konu taşınmaz sayısı yaklaşık 80.000 adet olup bugüne kadar 49.000 adet parsel dava açılmış, kalan 31.000 adet parsel için de dava açılması öngörülmektedir. Vatandaşların açacağı tazminat davaları ile birlikte açılacak toplam dava sayısı 80.000 adet olarak tahmin edilmektedir. Orman olarak sınırlandırılan veya kadastro

tespitleri davalı olan özel mülkiyete konu toplam alanın 129.000 hektar olduğu tahmin edilmektedir. 2025 yılı içerisinde kesinleşen muhtelif mahkeme kararları incelendiğinde; kesinleşme sürecinden dolayı mahkeme karar tarihlerinin 2020-2021 yıllarına ait olduğu ve mahkeme kararlarında belirtilen rayiç fiyatların günceli yansıtmadığı, aynı konumlardaki yerler için mahkemelerce farklı rayiç bedeller esas alınarak hükme bağlandığı, bu nedenle mahkeme kararlarında belirtilen bedeller üzerinden bir mukayese yapılarak orman olarak sınırlandırılan veya kadastro tespitleri davalı olan tüm taşınmazların toplam bedelini hesaplamanın doğru sonuç vermeyeceği değerlendirilmiştir. Ancak görülen şu ki mahkemelerin tespit ettiği rayiç bedeller ile ödeme yapılan miktar arasında faiz, yargılama giderleri, icra ve avukatlık ücretleri sebebiyle en az iki kat fark bulunmaktadır. Bütün bu değerlendirmeler ışığında güncel ortalama 1.000 m2(1 dekar) arazi fiyatını 400.000 TL olarak dikkate aldığımızda 129.000 hektara karşılık gelen toplam tazminat tutarı 516 milyar TL olacaktır. Düzenlemenin kanunlaşması halinde Hazinesin tasarruf edeceği nakdi miktar ise yıllara sâri olmak üzere yaklaşık 516 milyar TL olacağı tahmin edilmektedir.

Tapusu geçerli kabul edilen veya iade edilen taşınmazlardan rayiç bedelleri 6292 sayılı Kanun kapsamında tespit edilerek yapılan ödemeler geri alınır.

Tapu kayıtları geçerli kabul edilen taşınmaz alanı miktarından az olmamak üzere Devletin hüküm ve tasarrufu altında veya Hazinesin özel mülkiyetinde bulunan taşınmazlar Orman Genel Müdürlüğüne orman tesis etmek üzere veya orman olarak kullanılmak üzere tahsis edilmek suretiyle de ormanlık alanlarda daralma meydana gelmemiş olacaktır.

Orman İdaresinin yapacağı masraflar, arazi incelemelerine katılacak personele ödenecek her türlü yol giderleri ve gündelikleri ile zaruri olarak kullanılan resmî hizmet vasıtalarının işletme giderleri, kırtasiye giderleri ve benzeri giderler toplamından oluşur.

Bu maddenin uygulanması esnasında sorun yaşanmaması için uygulama yapılamayacak taşınmazlar altıncı fıkrada belirtilmektedir.

Ayrıca bu maddenin uygulanması ile ilgili usul ve esasların Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığından görüş alınarak Orman Genel Müdürlüğü tarafından belirlenmesi amaçlanmaktadır.

Madde 15- Orman Kanununun 2/B maddesinde açıkça sayılan; 31/12/1981 tarihinden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini tam olarak kaybetmiş yerlerden; tarla, bağ, bahçe, meyvelik, zeytinlik, fındıklık, fıstıklık (antep fıstığı, çam fıstığı) gibi çeşitli tarım alanları veya otlak, kışlak, yaylak gibi hayvancılıkta kullanılmasında yarar olduğu tespit edilen araziler ile şehir, kasaba ve köy yapılarının toplu olarak bulunduğu yerleşim alanlarından 2/B uygulama çalışmaları yapıp da 2/B kapsamında değerlendirilmeyen alanlarda veya Kanunda sayılan sebepler dışında; örneğin Kemer (Antalya) Kadastro Mahkemesinin, 1994/1085 esas, 2002/16 karar sayılı Kararında, Kanunda sayılan sebepler dışında orman olarak tesciline karar verildiği, Yargıtay 20. Hukuk Dairesince, 2006/2598 esas, 2006/5442 karar sayılı kararıyla onanarak kesinleştiği, aynı şekilde doğal yollarla nitelik kaybı olmadığı gerekçesiyle 2/B uygulamasının iptali için açılan davada verilen kararın düzeltilerek onandığı Yargıtay 20. Hukuk Dairesinin 2005/2332 esas, 2005/7261 karar sayılı kararıyla 6831 sayılı Kanunun değişik 2/B maddesinde “bilim ve fen bakımından orman niteliğinin kaybındaki amacın doğal ve gerçek anlamda nitelik kaybı olduğu, ormanlarda doğal olarak bulunan delicelerin aşılınması, erozyona sebep olacak veya önleyecek biçimde teraslama yapılması ya da orman bitkilerini kökleyip tarım yapmaya teşebbüs edilmesi bilim ve fen bakımından nitelik kaybı olmadığından suç oluşturacak eylemlerle nitelik kaybettirildiği gerekçesiyle 2/B uygulamasının iptaline karar verildiği tespit edilmiştir. Madde ile Antalya/Kemer Çıralı mahallesinde ve sorun yaşanan benzer alanlarda yeniden 2/B uygulamasının yapılabilmesi hedeflenmektedir.

Madde 16- Madde ile, 2942 sayılı Kanununun 29 uncu maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Kamulaştırma Kanununun geçici 16 ncı maddesinde yer alan “Kamulaştırma işlemleri tamamlanmamış veya kamulaştırması hiç yapılmamış olmasına rağmen 4/11/1983 tarihinden bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihe kadar fiilen kamu hizmetine ayrılan veya kamu yararına ilişkin bir ihtiyaca tahsis edilerek üzerinde tesis yapılan taşınmazlara veya kaynaklara kısmen veya tamamen veyahut irtifak hakkı tesis etmek suretiyle malikin rızası olmaksızın fiil el konulması veya hukuki el atılması sebebiyle mülkiyet hakkından doğan taleplere dair bedel ve tazminata ilişkin davalarda verilen kararlar taşınmaz mal ile ilgili aynı haklara ilişkin kararların icrasına ilişkin hükümlere göre yerine getirilir. Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce, kesinleşmemiş mahkeme kararlarına dayanılarak başlatılan icra takipleri kesinleşmiş mahkeme kararı ibraz edilinceye kadar durdurulur.” hükmü gereğince İcra ve İflas Kanunu hükümleri uygulanmakta iken Anayasa Mahkemesi tarafından bu madde iptal edilmiştir.

Bahse konu iptal kararı sonucunda yerel mahkeme tarafından verilen tazminat kararları yargı sürecinin kesinleşmesi beklenilmeden icra yolu ile Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (DSİ)’den talep edilmektedir.

Açılan bu davalar sonucunda kamulaştırma bedelleri ödenen taşınmazlara ait kesinleşmemiş mahkeme kararlarının tapu müdürlüklerinde infazı gerçekleştirilememekte, karar kesinleştikten sonra dahi kamulaştırmaz el atma ve tazminat davaları Hazine ve Maliye Bakanlığınca kamulaştırma işlemi olarak değerlendirilmediğinden, 492 sayılı Harçlar Kanununun 59 uncu maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi gereğince devreden taraf olan maliklerden harç alınması gerektiği gerekçesiyle idarenin tescil talepleri tapu müdürlükleri tarafından reddedilmektedir.

Mahkeme kararlarına istinaden kamulaştırma bedellerini alan malikler harç ödemekten imtina ederek tescil işlemleri için tapu müdürlüklerine gelmediklerinden, taşınmazların DSİ adına tescili gerçekleştirilememektedir. Bunun sonucu olarak; ilerleyen yıllarda gerçek hukuki durumu yansıtmayan tapu kayıtlarına istinaden tapu sicilinde hak sahibi görünen kişiden taşınmazı iktisap eden iyiniyetli üçüncü kişilerin edinimleri korunacağından kamu aleyhine bir durumun ortaya çıkması kaçınılmaz görünmektedir.

Kamu yararı kararı alınan ve yatırım programında bulunan projelerde, zorunlu hallerde el atılan ve çeşitli sebeplerle kamulaştırması tamamlanamamış taşınmazlara, kamulaştırmaz el atma ve tazminat davaları açılmamış olsa bile bu taşınmazların proje gereği idareler tarafından kamulaştırılmasının yasal anlamda zorunlu olduğu göz önüne alındığında, taşınmaz maliklerince açılan kamulaştırmaz el atma ve tazminat davaları sonucu mahkemeler tarafından idareler adına verilen kararlarının hukuki mahiyeti itibarıyla kamulaştırma işlemi olarak kabul edilerek bahse konu mahkeme kararlarına istinaden yapılacak tescil sırasında tapu harcının kamulaştırmayı yapan idare tarafından ödenmesi kamu menfaatinin ve tapu sicilinin güvenilirliğinin korunması açısından önem arz etmektedir.

Kamulaştırma işlemleri sırasında tapu harcının kamulaştırmayı yapan idare tarafından ödenmesi kamu menfaatinin ve tapu sicilinin güvenilirliğinin korunması açısından önem arz etmektedir.

Her yıl idareye ortalama 250 adet mahkeme kararı gelmekte olup yaklaşık 500.000. 000 TL el atma tazminatı ödenmektedir. 500.000.000 TL el atma tazminatının % 2 sine tekabül eden 10.000.000 TL tapu harcı bedeli malikler tarafından ödenmediğinden tescil işlemleri gerçekleştirilememektedir.

Kanunun geçici 6 ncı maddesi kapsamında gerçekleştirilen kamulaştırmaz el atma işlemi, Anayasa ve kanuna aykırılığı dolayısıyla hukuka aykırı bir haksız fiil niteliğinde olması nedeniyle, bir kamu tüzel kişisinin, özel mülkiyet kapsamındaki taşınmazını kamulaştırma işlemi yapmaksızın fiilen işgali olarak değerlendirilmiştir. İşlem nedeniyle ilgisine ödenen meblağın ise 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun haksız fiile ilişkin hükümleri kapsamında değerlendirilmesi gerektiği ifade edildiğinden, bu

suretle söz konusu Kanun hükmü gereğince gerek uzlaşma tutanağı, gerek mahkeme kararı ile yapılan kamulaştırmamız el atma suretiyle tescil işleminde idarenin harç muafiyeti bulunmaması durumunda, 492 sayılı Harçlar Kanuna bağlı 4 sayılı tarifenden I-20/a maddesi gereğince tapuda yapılacak işlemde devreden ve devralan tarafından ayrı ayrı; idarenin harç muafiyetinin bulunması durumunda ise sadece devreden tarafından tapu harcı hesaplanmaktadır. Bu kapsamda, anlaşma sureti ile yapılan işlemlerde de devreden yönünden harç muafiyeti öngörülmektedir.

Madde kapsamında, tapu harçları ve 2942 sayılı Kanunun gerektirdiği diğer giderlerin kamulaştırmayı yapan idarece ödeneceği öngörülmekle birlikte, kamulaştırmamız el atma işlemlerinin kamulaştırma olarak değerlendirilmemesi nedeniyle madde metninde yer alan “kamulaştırmayı yapan idarece” ibaresinin kamulaştırmamız el atan idareleri kapsamayacağı değerlendirildiğinden, madde metninde yer alan “kamulaştırmayı yapan idarece” ibaresi kamulaştırmamız el atan idareleri de kapsama alacak şekilde düzenlenmektedir.

Madde 17- Madde ile, 16/7/1997 tarihli ve 4283 sayılı Yap-İşlet Modeli ile Elektrik Enerjisi Üretim Tesislerinin Kurulması ve İşletilmesi İle Enerji Satışının Düzenlenmesi Hakkında Kanunun geçici 4 üncü maddesinin birinci fıkrasında değişiklik yapılmak suretiyle, 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun yürürlüğe girmesinden sonra lisans almaksızın Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından yapılan veya yaptırılmakta olan İkili İşbirliği Anlaşmaları kapsamında yer alan projeler ve önceki yıllar yatırım programlarında yer alan projeler için belirlenen sürenin uzatılması amaçlanmaktadır. 31/12/2025 tarihinde sonlanacak olan süre 31/12/2040 tarihine kadar uzatılmaktadır.

Madde 18- Madde ile 4/4/2001 tarihli ve 4634 sayılı Şeker Kanununun 2 nci maddesinde değişiklik yapılması öngörülmektedir. Stratejik bir ürün olan şekerin arz güvenliğinin korunması, tarımsal üretimin en önemli kaynakları olan toprak ve suyun etkin, verimli ve ekonomik kullanılması suretiyle pancar tarımında sürdürülebilirliğin sağlanması; şeker pancarı üretiminin sözleşmeli olarak, disiplin içerisinde ve münavebe sistemine uygun şekilde yürütülmesine bağlıdır. Şeker şirketlerinin hammadde temin etmeleri gereken ekim alanlarının sınırlarının net olarak belirlenmesi ve bu sahanın dışından hammadde temin etmemeleri için Kanunda yer alan ancak tanımlanmamış olan ekim alanı ifadesine açıklık getirilmesi ve bu sayede konu ile ilgili çıkabilecek ihtilafların önlenmesi amaçlanmaktadır.

Madde 19- Madde ile 4634 sayılı Kanunun 5 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Şeker, Cumhurbaşkanlığınca belirlenen kotalar çerçevesinde fabrikalar tarafından üretilen bir gıda maddesi olup sakaroz kökenli şekerin hammaddesi şeker pancarı bitkisidir. Şeker pancarı bitkisinin esas itibarıyla ekilme sebebi sözleşmeli üretim kapsamında şeker fabrikalarının hammaddesinin tedarikidir. Bunun dışında hayvan yemi için de ekilmesi söz konusu olsa da şeker üretiminden elde edilen ve yan ürün olan posanın da aynı amaca hizmet etmesi nedeniyle ekonomik bir ekim nedeni değildir. Dolayısıyla şeker pancarının başka kullanım alanlarının olmaması sadece şeker hammaddesi için ekilmesi nedeniyle Tarım ve Orman Bakanlığının fabrikalar için belirlediği ekim alanlarında sadece sözleşmeye dayalı ekim yapılması kaynakların etkin, etkili ve ekonomik kullanılmasını sağlayacaktır. Aksi halde hem üretim planlaması zorlaşmakta, hem ülke ihtiyacının üzerinde üretim yapılarak su ve diğer kaynakların israf edilmesi söz konusu olmakta hem de fabrikaların kendi ekim alanlarının dışından sözleşme olmadan ekilmiş şeker pancarlarını alarak hammadde olarak kullanması nedeniyle yüksek nakliye bedelleri sonucu şekerin maliyeti artmakta ve dolayısıyla piyasa fiyatları artmaktadır. Düzenleme ile sözleşmesiz şeker pancarı ekiminin önlenmesi amaçlanmaktadır.

Şirketlerin, diğer şirket veya fabrikaların pancar ekim sahalarından izinsiz ve kontrolsüz bir şekilde pancar temin etmelerinin önlenmesi ve pancar üretiminin kontrol ve denetimini sağlamak; pancar tarımının sürdürülebilirliği, toprak ve su kaynaklarının etkin kullanımı, münavebenin korunması, şeker arz güvenliği ve şeker piyasasının istikrarı için oldukça önemlidir. 4634 sayılı Şeker Kanununa dayanılarak çıkarılan Şeker ve Hammaddeleri Yönetmeliğinin 'Ekim Alanı Devri ve Ekim Alanı Dışı Hammadde Talebi' başlıklı 8. maddesinin 7/a fıkrasında kendi ekim alanından yeterli hammadde temin edemeyen şirketlerin, diğer şirketlerden pancar temin edebilmesi ile ilgili hükümler bulunmakta ancak buna ilişkin düzenleme Kanunda yer almamaktadır. İlgili hükümler söz konusu yönetmelikteki kendi ekim alanından yeterli hammadde temin edemeyen şirketlerin, diğer şirketlerden pancar temin edebilmesine ilişkin hükümler ile yapılmakta olan denetimlere hukuki dayanak oluşturması amacıyla eklenmiştir. Bu hükümlerin eklenmesinde ekim sahaları birbirine sınır olan fabrikalarda ekim alanı devri ile ilgili üreticilerden gelen talepler de dikkate alınmıştır.

Ayrıca şeker pancarı üretimi sözleşmeli üretim modeli çerçevesinde yürütülmekte olup üreticinin geliri, teslim edilen pancarın net ağırlığı ve polar (şeker oranı) değerine bağlı olarak belirlenmektedir. Fire oranı ve polar tespitinde yapılabilecek kasıtlı veya sistematik usulsüzlükler, üreticinin hak kaybına uğramasına ve sektörde güven ortamının zedelenmesine neden olmaktadır.

Mevcut mevzuatta fire ve polar tespitine ilişkin teknik düzenlemeler bulunmakla birlikte, bu işlemlerde kasıtlı usulsüzlük yapılması hâlinde uygulanacak açık ve caydırıcı bir idari yaptırım düzenlemesi bulunmamaktadır.

Bu düzenleme ile;

- Fire ve polar analizlerinde şeffaflık sağlanması,
- Üretici haklarının korunması,
- Özel ve kamu tüm şeker fabrikaları için eşit ve caydırıcı yaptırım mekanizması oluşturulması,
- Sektörde güven ve sürdürülebilirliğin güçlendirilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 20- Madde ile 4634 sayılı Kanunun 11 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Sözleşmesiz şeker pancarı ekilemeyeceği 5 inci maddeye eklenen hüküm ile düzenlenmiş olmakla birlikte Kanunda bu kapsamda bir yaptırım bulunmaması eklenen maddenin etkinliğini azaltmaktadır. Getirilen sözleşmesiz pancar ekiminin önlenmesine ilişkin hükme uymayanlara yaptırım olarak eklenen bent ile gerçek ve tüzel kişilerin sözleşme yapmadan pancar ekimi yapmalarını önlemek için idari para cezası öngörülmüştür.

Şirketlerin, diğer şirket veya fabrikaların pancar ekim sahalarından izinsiz ve kontrolsüz bir şekilde pancar temin etmelerinin önlenmesi ve pancar üretiminin kontrol ve denetimini sağlamak; pancar tarımının sürdürülebilirliği, toprak ve su kaynaklarının etkin kullanımı, münavebenin korunması, şeker arz güvenliği ve şeker piyasasının istikrarı için oldukça önemlidir. Bu kapsamda şirketlerin kendi ekim alanları dışından Bakanlık izni ve denetimi olmaksızın pancar temin edemeyecekleri 5 inci maddeye eklenen hükümler ile düzenlenmiş olmakla birlikte Kanunda bu kapsamda bir yaptırım bulunmaması eklenen maddenin etkinliğini azaltmaktadır. Caydınıcı idari para cezaları uygulamak suretiyle pancardan şeker üreten şirketlerin hammadde temini için Bakanlığın izni ve denetimi olmaksızın kendi ekim alanları dışından pancar teminini önlemek amacıyla idari para cezasına ilişkin hükümler eklenmektedir.

Madde 21- Madde ile, 4733 sayılı Kanunun 8 inci maddesi değiştirilmektedir. Bu kapsamda, 4733 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin beşinci fıkrasının (ö) bendi ile Kanunda belirlenen oranlarda yerli tütün kullanılmaması halinde firmalara idari para cezası verilmesi düzenlenmiştir. İdari para cezası 2022 ve 2023 yılları tütün mamulleri üretimi için uygulanmış olup uygulama sonuçları değerlendirildiğinde, idari

para cezalarının caydırıcılığını kaybetmesi ve bunun yanında uygulanan para cezası miktarlarının düşük kalması da firmalar için yerli tütün kullanım zorunluluğuna uymak yerine ceza ödemeyi tercih edilir hale getirmiştir. Dolayısıyla ilgili düzenleme ile amaçlanan hedeflerin gerçekleşmesinin zorlaşacağı kanaatine varılmıştır. Bu nedenle idari para cezası miktarlarının en az 2024 yılı ortalama tütün alım fiyatı düzeyine çekilmesi ve 8 inci maddenin yedinci fıkrasına (ö) bendinin de eklenerek kabahat fiilinin beş yıl içinde üçüncü defa işlenmesi halinde belge iptali yoluna gidilmesinin düzenlemeden umulan faydanın sağlanmasına yardımcı olacağı değerlendirilerek gerekli değişiklik yapılmaktadır.

4733 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin beşinci fıkrasının (p) bendine “ticari amaçla kullananlara” ibaresi eklenerek etil alkolü amacı dışında kullandığı tespit edilenlerin de madde kapsamında olduğu hususunun açıkça belirtilmesi amaçlanmaktadır.

4733 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin beşinci fıkrasına eklenen (ş) bendi ile Bakanlıkça belgeleri askıya alınan kişilerin belgelerin askıda olduğu süre boyunca üretim, satış ve dağıtım yapması durumunda haklarında uygulanacak idari yaptırım düzenleme altına alınmaktadır.

4733 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin altıncı fıkrasının uygulanması ile ilgili olarak özellikle “aykırılığın giderilmesinin mümkün olmadığı haller” kavramının açıklanmasında zorluklar yaşanmış, aykırılığın giderilmesinin mümkün olmadığı hal kapsamında yapılan uygulamalar mahkemeler nezdinde iptale konu olmuştur. Bu bağlamda 4733 sayılı Kanunda sayılan fiiller dışında kalıp 4733 sayılı ve 4250 sayılı Kanunlar kapsamında çıkarılmış yönetmeliklerdeki hükümlere aykırı davranışlara uygulanacak idari yaptırımların daha net ve uygulamada sorun yaratmayacak şekilde düzenlenmektedir. Diğer taraftan, Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumunun (TAPDK) kapatılması sonrasında 4733 sayılı Kanunda yapılan değişiklikler üzerine ilgili piyasalarda gerçekleşen aykırılıklar nedeniyle maddenin lafzi yorumundan kaynaklı olarak Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından verilen diğer belgelerin de iptal edilmesi gibi bir sonucun ortaya çıkması nedeniyle söz konusu hükümde değişiklik yapılmaktadır.

Yedinci fıkranın mevcut hali, 8 inci maddenin beşinci fıkrasında sayılan tüm kabahat fiillerinin tekrarı halinde bir önceki cezanın iki katı tutarında idari para cezası uygulanması şeklindedir. 4733 sayılı Kanuna, 2022 yılından itibaren uygulanmak üzere (ö) bendi, 2024 yılından itibaren uygulanmak üzere (r) ve (s) bentleri eklenmiş olup bu cezalar, nispi nitelikte cezalardır. Nispi nitelikli idari para cezalarında fiillerin tekrarı halinde önceki cezanın iki katı ceza uygulanması Kanunun caydırıcılık amacını karşılamadığından söz konusu idari yaptırımlar için fiillerin tekrarı halinde bir önceki cezanın iki katı idari para cezası uygulanması yerine sayılan idari yaptırımlarda hüküm altına alınan oran ve miktarlarda idari para cezası uygulanması ilgili maddeler ile ulaşılmak istenen amacın gerçekleştirilmesini sağlayacaktır. Bu nedenle, madde metninden (ö), (r) ve (s) bentleri çıkarılmış, maddeye yeni eklenen (ş) bendi ise, maddeye dahil olacak şekilde yeniden düzenlenmiştir.

Ayrıca, madde uyarınca satış belgesi iptal edilen işyerleri için iki yıl süreyle belge düzenlenmemesine ilişkin hükmün uygulamada özellikle iptale konu işyerinin üçüncü kişiler tarafından işletilmesi durumunda belgesi iptal edilen satıcı tarafından fiilen işletmeye iştirak edilip edilmediğinin tespitinin yapılamaması ve maddenin mevcut hali ile satıcıdan ziyade işyerinin cezalandırılması sebebiyle maddede sayılan kabahat fiilleri nedeniyle belgesi iptal edilen işyeri yerine kabahati işleyen sorumlu kişinin cezalandırılması yönünde değişiklik yapılmaktadır.

4733 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin dokuzuncu fıkrasından mülki amirliklerin idari yaptırım uygulama yetkisinde bulunan kabahat fiillerinden mülga (h) bendi madde metninden çıkarılmakta, 8 inci maddenin beşinci fıkrasına eklenen (ş) bendi de dokuzuncu fıkrada yapılan değişiklik ile mülki amirliklerin idari yaptırım uygulamaya yetkili olduğu kabahat fiillerine dahil edilmektedir.

Madde 22- Madde ile iklim değişikliğinin olumsuz etkileri, ülkemizin karşı karşıya olduğu su stresi, gıda ihtiyacının artan dünya nüfusuyla birlikte artması tarım arazilerinin korunması gerekliliğini gözler önüne sermektedir. Özellikle tarım ürünlerinin üretim noktasından tüketiciye ulaşana kadar nakliyeden ve araçlardan kaynaklı olağandışı fiyat oluşumları büyük kentlerin tarımsal ihtiyaçlarının yakınlarındaki tarım arazilerinde yapılan üretimle karşılanmasını da önemli hale getirmiş olup bu nedenle özellikle Ankara, İstanbul gibi megakentlerin mücavirinde yer alan tarım arazilerinin korunması zaruret halini almıştır.

5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu gereği tarım arazilerinin korunması, tarım yapılmasını engelleyecek şekilde hukuki veya fiili olarak ifraz edilmesi yasaklanmışken büyükşehirlerin etrafında bulunan tarım arazileri çiftçilerin elinden ucuz fiyata alınarak 1163 sayılı Kooperatifler Kanununa göre kurulmuş başta konut ve yapı kooperatifleri olmak üzere çeşitli kooperatiflerin tüzel kişiliği altında fiili parsellere ayrılarak kooperatif üyeliği şeklinde hobi amaçlı kullanılmak üzere kanuna aykırı bir şekilde tarım dışı amaçlarla kullanıma açılmaktadır.

Tarım arazilerinin ve özellikle verimli tarım arazilerinin bozulması tarım yapılamaz hale getirilmesi ve yapılaşmaya açılması, üstelik bunun kanuna aykırı bir şekilde yapılması 5403 sayılı Kanunla yasaklandığı gibi bu yasaklara uymama durumu da adli ve idari yaptırıma bağlanmıştır. Ancak kimileri tarafından tarım arazileri çiftçilerin elinden ucuza satın alınarak kurulan başta konut ve yapı kooperatifleri olmak üzere çeşitli kooperatiflere mal edilmekte ve üyelik adı altında yapı kooperatiflerinin mülkiyetine geçirilen veya kiralama, uzun süreli intifa ya da üst hakkı tesisi suretiyle bu araziler tarım yapılamayacak şekilde küçük parsellere ayrılarak hafriyata tabi tutulduktan sonra "hobi bahçesi" adı altında mevzuata aykırı bir şekilde yapılaşmaya açılmaktadır. Sonuç olarak büyükşehirlerin tarımsal ihtiyaçlarını karşılayabilecek verimli tarım arazileri hızla azalırken, hiçbir mevzuata uyulmadan inşa edilmiş seyyar veya sabit yapılar hızla çoğalmaktadır. Üstelik bu şekilde parsellenen tarım arazileri araçlar vasıtasıyla satışlara konu edilmekte ve taşınmaz mevzuatını tam bilmeyen vatandaşların mağduriyetine de sebep olunmaktadır.

Kooperatif tüzel kişiliğinin hak ehliyeti kuruluş amaçları ve ana sözleşmesi ile sınırlıdır. Bazı kooperatifler son dönemlerde özellikle tarımsal alanlarda konut hobi bahçeleri turizm tesisi vb. adlar altında tesislerle tarımsal alanlarda ciddi tehlikeye sebep olmaktadır. Ülkemizin gıda, hayvancılık ve tarımsal üretiminin korunmasının en temel şartı tarım alanlarının korunmasıdır. Bu nedenle hem kooperatiflerin alacağı taşınmazların belirlenmesi hem de tarımsal arazilerin korunması amacıyla bu düzenleme yapılmaktadır.

Konut ve yapı kooperatiflerinin amacı bina inşa etmeye müsait arsalar üzerinde faaliyetlerini gerçekleştirmek olduğuna göre hiçbir zaman yapılaşmaya açılmaması gereken tarım arazilerinin bu kooperatifler tarafından edinilmesinin iyi niyetle bağdaşmadığı açık olduğu gibi maddede sayılan kooperatiflerin kuruluş amaçlarına da taban tabana zıttır.

Tarımsal amaçlı faaliyet gösteren kooperatifler hariç kooperatiflerin tarım arazisi edinmelerinin engellenmesi, mülkiyet hakkının engellenmesi olarak da değerlendirilemez. Ayrıca Anayasamızın mülkiyet hakkını güvence altına alan 35 inci maddesinde mülkiyet hakkının kamu yararı amacıyla kanunla sınırlanabileceği belirtildikten sonra mülkiyet hakkının kullanılmasının toplum yararına aykırı olamayacağı da vurgulanmıştır. Sadece ülkemiz için değil bütün insanlık için önem arz eden tarım arazilerinin korunmasında kamu yararı bulunduğu hususunda tartışmaya yer olmadığı gibi mülkiyet hakkına dayanılarak tarım arazilerinin edinildikten sonra hukuka aykırı bir şekilde kişi yararına öğülenerek kullanılmasının da toplum yararına aykırı olacağı açıktır.

Bu nedenlerle hem tarım arazilerinin korunması hem de bu kooperatiflere üye almak isteyen iyi niyetli vatandaşların zarara uğramalarının engellenmesi amacıyla kooperatiflerin amaçlarına hizmet etmeyecek tarım arazilerini mülkiyetlerine veya kiralama, intifa ya da üst hakkı tesis etme gibi yollarla kullanımlarına almalarının önüne geçilmesi yukarıda arz edilen hususlar çerçevesinde zaruret halini almış olup yapılan düzenleme ile kooperatiflerin satış, trampa, bağış, kiralama, intifa, irtifak ve üst hakkı kurmak gibi işlemlerle tarım arazilerini edinerek tarım dışına çıkarmalarının engellenmesi ve tarımsal amaçlı faaliyet gösteren kooperatiflerin edinimlerinin de Bakanlığın iznine tabi olması amaçlanmaktadır.

Madde 23- Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununun 20 nci maddesinde yer alan idari para cezası günümüz koşullarında caydırıcılığını yitirmiştir. Bu nedenle söz konusu cezanın güncellenmesi ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Madde ile bu husus düzenlenmektedir.

Madde 24- Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununun 21 nci maddesinin (a) bendinde yer alan idari para cezası günümüz koşullarında caydırıcılığını yitirdiğinden ceza caydırıcı hale getirilmektedir.

Kanun ile tarım arazilerinin izinsiz olarak tarım dışı amaçlarla kullanılması yasaklanmış ve bu yasaklara uymayan gerçek ve tüzel kişiler için adli ve idari yaptırımlar öngörülmüştür. Bu yasaklara rağmen özellikle şehirlerin etrafındaki tarım arazileri “hobi bahçesi” adı altında işgal edilerek tarım dışı amaçla kullanıma açılmakta ve bu yerlerde herhangi bir ruhsat ve izin prosedürüne tabi olmaksızın prefabrik veya sabit yapılar yapılmakta, şehirlerin gıda ihtiyacını hemen yanı başından karşılayabilecek tarım arazileri her geçen gün daralmaktadır. Üstelik bir süre sonra belediyeler ve diğer kurumlar tarafından bu izinsiz yapılara su, elektrik, doğalgaz altyapısı götürülmekte bu şekilde kurumlar eliyle bu kanun dışı yapıların altyapı ihtiyacının karşılanması bir nevi yasallaşma olarak algılanmakta ve tarım arazilerinin hukuk dışı yapılaşma amacıyla işgale uğraması daha da hızlandırılmaktadır. Bu yapıların hemen hemen tamamı zaruri barınma amacıyla değil sayfiye amaçlı yapılar olduğundan alt yapı hizmetlerinin götürülmesi hususunda bir zorunluluktan bahsedilmesi de söz konusu değildir.

5403 sayılı Kanunda suç olarak tanımlanmış yöntemlerle hukuka aykırı bir şekilde yapılmış yapılara su, elektrik, doğalgaz hizmeti götürülmesi bir nevi bu yapıların meşrulaştığı izlenimi oluşturmakta ve adeta kurallara uygun davranan vatandaşlarımızı da kural dışı davranmaya itmektedir. Bahsedilen nedenlerle yapılış amacı ve şekli tamamen hukuka ve kurallara aykırı olan yapı ve tesislerin altyapı ve abonelik hizmetlerinden yararlandırılmayarak tarım arazilerinin korunmasına yönelik caydırıcılık oluşturulması amaçlanmaktadır.

Madde 25- Madde ile 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununun 5 inci maddesinin birinci ve üçüncü fıkralarında değişiklik öngörülmektedir.

Anayasa Mahkemesinin 1/6/2021 tarihli ve 31498 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 2018/737 sayılı Bireysel Başvuru Kararında, 5996 sayılı Kanunun 5 inci maddesinde, tazminat ödemesi yapılacak hayvan hastalıklarının bütçe imkânları, hastalıklarla ilgili bilimsel veriler ile eradikasyon ve kontrol programlarına göre Bakanlık tarafından belirleneceği ifade edilmesine rağmen, hayvansal ürün, yem, madde ve malzemenin Bakanlık tarafından belirleneceğine dair hükmün olmadığı, bu sebeple meri mevzuat hükmü gereğince imha edilen tüm hayvansal ürün, yem, madde ve malzemenin ödenmesi gerektiği ifade edilmiş, Hayvan Hastalıklarında Tazminat Yönetmeliğinde Kuduz Hastalığına ilişkin hayvansal ürün tazminatına ilişkin hüküm olmaması sebebiyle mevzuatta yeterli düzenleme olmadığı sonucuna varılmıştır. 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununun 5 inci maddesinin birinci fıkrasında yapılacak değişiklik ile düzenleme eksikliğinin giderilmesi, aynı zamanda tazminatlı hastalıkların yanı sıra hayvansal ürün yem madde ve malzemelere de hangi oranda ödeme yapılacağıın yürürlüğe konulacak yönetmelik ile belirlenmesi öngörülmektedir.

Üçüncü fıkrada mevcut metinde yer alan “Sahipleri tarafından hasta oldukları Bakanlıkça belirlenen usullere göre bildirilmeyen veya hasta olduğu bilinerek satın alındığı tespit edilen hayvanlar, Bakanlıkça belirlenen belgeler bulunmaksızın nakledilen hayvanlar, Bakanlıkça uygulanması istenen test, tedavi ve aşıları yaptırılmayan hayvanlar” ibaresi zaman olarak ucu açık olarak algılanmakta ve yanlış değerlendirmelere yol açmaktadır. Örneğin bir hayvanın belgesiz olarak nakledildiği tespit edildiğinde, sahip değişirse ve belgesiz işlemten dolayı idari para cezası düzenlense dahi meri mevzuata göre tazminat ödemesi yapılamayacağı anlaşıldığından, hayvanın tüm sahipleri aynı kabahatten dolayı tekrar tekrar cezalandırılmış olmaktadır. Bu sorunun giderilebilmesi için hiçbir şekilde tazminat ödemesi yapılmayacak hayvanlar belirtilmiş diğer durumlar için Bakanlık yetkilendirilmiştir. Aynı maddenin beşinci fıkrasında “Bu maddenin uygulanması ile ilgili usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir. Tazminatların ödenmesine ilişkin usul ve esasların belirlenmesinde Maliye Bakanlığının görüşü alınır.” hükmüne istinaden sözü edilen durumların yönetmelik ile belirlenmesinin daha uygun olacağı değerlendirilmektedir.

Düzenlenecek yönetmelikte tazminat ödenmemesi gereken durumlar sayılacağından uygulayıcı ve hak eden yetiştirici arasındaki anlaşmazlıklar ve bu anlaşmazlıklardan kaynaklı davalar azalacaktır. Hastalığın türü ve hastalığın çıktığı bölgedeki farklılıklar hastalıkla mücadelede farklı yöntemleri doğurmaktadır; bu sebeple tazminat uygulanacak bazı hastalıklarda kontrol önlemlerinin alındığı dönem ve devamında riske bağlı yeni önlemler almak gerekebilir. Bu önlemler ve riskler hayvancılık işletmelerinin farklı yapılarından dolayı hepsi için aynı değildir. Bu sebeple riskin işletme tarafından alındığı koşullarda tazminatın ödenmesinin sağlanması devlet bütçesinde zararı engelleyecek ayrıca riske karşı yetiştiricinin hastalık ile mücadele esnasında alması gereken temizlik dezenfeksiyon deneme hayvanları uygulaması, koruma ve gözetim faaliyetlerinde daha dikkatli olmasına zemin hazırlayarak ticari kaybın daha az olmasına ve güvenli üretime geçilmesine katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Madde 26- Madde ile, 5996 sayılı Kanunun 36 ncı maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde yer alan “fiil suç oluşturmadığı takdirde” ibaresi kaldırılmaktadır. Yürürlükteki maddenin uygulanmasını teminen Cumhuriyet Savcılıklarına suç duyurusunda bulunulduğunda Cumhuriyet Savcılıklarınca karar verilmeye kadar hayvanların yedieminde bulunmasının gerekmesi ancak hayvanların bekletileceği yediemin bulunamaması, bulunması halinde ise yediemin ücretlerinin fazlalığı; vatandaşlarımızın mağduriyeti, ekonomik kayıplar ve iş gücünün verimli kullanılamaması durumlarına yol açmaktadır. Diğer taraftan; Cumhuriyet Savcılıklarına yapılan suç duyurularında ekseriyetle kovuşturmaya yer olmadığına dair kararlar verildiği görüldüğünden halihazırda yürürlükte bulunan düzenlemeden beklenen netice alınamamaktadır.

5996 sayılı Kanunun 36 ncı maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde, 11/3/2021 tarihli ve 7297 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile yapılan değişiklikle; nakil esnasında belgesiz yakalanan gebe olanlar ile yaşı küçük hayvanlar dışındaki hayvanların kesilmesi hükme bağlanmış olup bu durum gerek ekonomik olarak kayıplara gerekse de hayvan refahı açısından uygun olmayan görüntülere neden olmaktadır. Kanunun ilgili maddesinde yapılacak değişiklikle nakil esnasında yakalanan küpesiz hayvanlara sadece idari para cezası uygulanarak küpe takıldıktan sonra sevklerine izin verilmesi öngörülmektedir. Ayrıca, Tarım ve Orman Bakanlığınca belirlenen yol kontrol ve denetim noktalarına giriş yapmayan nakil vasıtası sahipleri ile hayvan sahiplerine hayvanların kontrollerini yaptırmadıkları için idari para cezası uygulanması sağlanacaktır. Böylece ülke ekonomisinde büyük kayıplara neden olan ve ülke hayvancılığı açısından önemli bir sorun olan kontrolsüz hayvan hareketlerinin denetlenmesinin daha sık ve sağlıklı yapılması amaçlanmaktadır. Kontrolsüz hayvan hareketleri bulaşıcı hayvan hastalıklarının geniş çapta yayılmasına neden olduğundan, bu hastalıklara yerinde ve erken müdahale edilmesi ile hastalıkların yayılmasının önlenmesi, ülke ekonomisine, insan sağlığına, temiz ve güvenilir gıda arzına katkı sağlanması öngörülmektedir.

Madde 27- Madde ile 19/4/2012 tarihli ve 6292 sayılı Orman Köylülerinin Kalkınmalarının Desteklenmesi ve Hazine Adına Orman Sınırları Dışına Çıkarılan Yerlerin Değerlendirilmesi İle Hazineye Ait Tarım Arazilerinin Satışı Hakkında Kanuna geçici 10 uncu madde eklenerek mezkûr Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce Orman Kanununun 2/A uygulaması ile Ankara ili, Kızılcahamam ilçesi, Dereneci/Gökbel Mahalleleri ile Samsun ili, Vezirköprü ilçesi Çeltek Mahallesinde, orman sınırları dışına çıkarılan alanlara usulüne ve amacına uygun yerleştirme yapılmadığından, bugün itibari ile fiili yerleşim söz konusu olduğundan ve geçmişte bu yerlerde hak sahipliği tespiti yapılmadığından, fiili yerleşimin yasal olması için de bir düzenleme yapılması, aksi takdirde bu sahalarda 2/A uygulamalarının iptal edilerek devlet ormanı vasfı ile yeniden tescil edilmesi ve sorunun yaşandığı Hazine adına orman sınırları dışına çıkarılan yerlerde ikamet eden yaklaşık 300 vatandaşın mağduriyetinin kamu harcamalarına ek yük getirilmeden giderilmesi hedeflenmektedir.

Madde 28- Yürürlük maddesidir.

Madde 29- Yürütme maddesidir.

Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Tarım, Orman ve

Köyişleri Komisyonu

Esas No: 2/3588

Karar No: 9

01/04/2026

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/3588 esas numaralı “Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Çeltik Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”, Komisyonumuzun 26.03.2026 tarihinde yaptığı 8 inci toplantısında görüşülmüş ve kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Başkanlığa saygı ile arz olunur.

1. GİRİŞ

Burdur Milletvekili Adem Korkmaz ve Kütahya Milletvekili Mehmet Demir ile 83 Milletvekili tarafından 12/03/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça aynı tarihte esas komisyon olarak Komisyonumuza havale edilen 2/3588 esas numaralı “Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Çeltik Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”, Komisyonumuzun 26/03/2026 tarihinde yaptığı 8’inci toplantısında; Kanun Teklifi’nin ilk imza sahibi, Adalet Bakanlığı, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı, Orman Genel Müdürlüğü, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, Atatürk Orman Çiftliği, Türkşeker ile Türk Veteriner Hekimler Birliği’nin temsilcilerinin katılımı ile görüşülmüştür.

Kanun Teklifi, Adalet Komisyonu, Plan ve Bütçe Komisyonu ile Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna tali komisyon olarak havale edilmiştir. Ancak Teklif, tali komisyonlarca TBMM İctüzüğü’nün 37’nci maddesinde öngörülen on günlük sürede görüşülmemiş ve Komisyonumuzca gündeme alınarak görüşülmüştür.

Komisyonumuzun söz konusu Teklif ile ilgili görüşmesini yaptığı toplantı, toplamda 12 saat 48 dakika sürmüş, Komisyonumuzun üyesi olan ve olmayan çok sayıda milletvekilinin görüş ifade ettiği müzakerelerde tam tutanak tutulmuştur.¹

2. TEKLİFİN İÇERİĞİ

2/3588 esas numaralı Kanun Teklifi ile;

➤ İklim değişikliği ve yaşanan teknolojik gelişmelerin, ülkemiz ormanlarının korunması için yeni yöntemlerden faydalanılmasını gerektirdiği bu sebeple sınırda karbon düzenlemesi sonucu kamu ve özel sektör üzerinde oluşacak mali yükün azaltılması, sektörün ihtiyaç duyacağı karbon sertifikalarının ülkemiz kaynaklarından karşılanması ile birlikte karbon yutak ormanları kurularak verimli orman miktarının artırılmasının sağlanması;

➤ Orman olarak muhafazasında yarar görülmeyen taşınmazların mevcut tapu kayıtlarının geçerli kabul edilerek tescillerinin devam ettirilmesi ve bu suretle vatandaşa ait tapulu arazilerin kadastro sonrası orman sayılarak tapularının iptal edilmesi kaynaklı problemlerin çözülmesi,

➤ Tütün, tütün mamulleri, alkol ve alkollü içki piyasasının düzenlenmesi, piyasa güvenliğinin sağlanması, kayıt dışı alkol ve alkollü içki faaliyetlerinin önlenmesi, etil alkol ve alkollü içki piyasasının daha etkin izlenmesi ve alkollü içki kullanımına yönelik teşvik edici uygulamaların önüne geçilerek alkollü içki üreten firmaların sponsorluk ve tanıtım faaliyetlerinin kısıtlanması,

➤ Milli bir miras olan Atatürk Orman Çiftliğinin arazisinin korunması, geleceğe aktarılması ve asli misyonunun devam ettirilmesi için Çiftlik adına tescilli bütün gayrimenkullerin bina ve arazi vergileri yönüyle muafiyetinde birlik sağlanması,

➤ Çeltik Ekimi Kanunu kapsamında, çeltik ekim alanlarının yerleşim yerlerine uzaklığının değişen mevzuata ve günümüz koşullarına uyum sağlanması amacıyla yeniden belirlenmesi,

¹ Komisyonun ilgili toplantı tutanağına aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir:

<https://tbmm.gov.tr/Tutanaklar/TutanakGoster/5384>

➤ Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu hükümlerince canlı hayvan ve hayvansal ürünlerin sevklerinde Tarım ve Orman Bakanlığınca belirlenen belgeleri bulundurmayanlara idari para cezası uygulanması ve bu hayvanların kesilmeleri yerine usulüne uygun tanımlanarak karantinaya alınmalarına yönelik değişiklik yapılması, ayrıca tazminatlı hastalıklarda itlaf edilen hayvanların tazminatlarının ödenmesinde olduğu gibi hayvansal ürün, yem madde ve malzemelerinin bedellerinin, imha, nakliye ve dezenfeksiyon masraflarının ödeme usulünün belirlenmesi,

➤ Veteriner Hekimliği Mesleğinin İcrasına, Türk Veteriner Hekimleri Birliği ile Odalarının Teşekkür Tazminatı ve Göreceği İşlere Dair Kanununun 41 inci maddesinde yer alan disiplin hükümlerinin iptal edilmiş olması sebebiyle Anayasa Mahkemesi Kararındaki gerekçeler doğrultusunda disiplin hükümlerinin yeniden düzenlenmesi,

➤ Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (DSİ) tarafından yürütülen faaliyetlerde karşılaşılan problemlerin çözümüne yönelik olarak; lisans almaksızın DSİ Genel Müdürlüğü tarafından yapılan veya yaptırılmakta olan projeler için belirlenen sürenin uzatılması, su yapılarında veya koruma alanlarında gerçekleştirilen çalışmalarda can ve mal güvenliği açısından alınacak tedbirlerin belirlenmesi,

➤ Şeker Kanununda öngörülen değişikliklerle, sözleşmesiz şeker pancarı ekiminin önüne geçilmesi, belirlenen ekim alanı dışında pancar temininin Tarım ve Orman Bakanlığının iznine bağlanması ve sözleşmesiz ekim ve izinsiz temin hallerinde uygulanacak yaptırımın belirlenmesi,

➤ Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu gereği tarım arazilerinin korunması, tarım yapılmasını engelleyecek şekilde hukuki veya fiili olarak ifraz edilmesi yasaklanmışken büyük şehirlerin etrafında bulunan tarım arazilerinin tarımsal amaçlı kooperatifler dışındaki kooperatiflerin tarım arazisi edinmelerinin engellenmesi, tarımsal amaçlı kooperatiflerin arazi edinimlerinin izne bağlanması, tarım arazilerine yapılmış olan izinsiz yapılara alt yapı hizmetlerinin götürülmesinin önüne geçilmesi,

öngörülmektedir.

3. KOMİSYON GÖRÜŞMELERİ

Kanun Teklifi'nin ilk imza sahibi Burdur Milletvekili Adem KORKMAZ tarafından yapılan açıklamalarda;

- İlk olarak çeltik üretimine ilişkin 1930'lu yılların şartlarında sıtmayla mücadele amacıyla getirilen mesafe kurallarının bugünkü saha gerçekliğini yansıtmadığı bu nedenle bu kanunda öngörülen mesafelerin güncellendiği,
- Alkollü içkilerin doğrudan ya da dolaylı yollarla tanıtımı ve marka çağrışımlarının engellenerek alkol bağımlılığı ile mücadele edildiği,
- Milli bir miras olan Atatürk Orman Çiftliğinin korunması ve gelecek nesillere aktarılması için Atatürk Orman Çiftliği ve ayrık parseller arasında vergi mevzuatından kaynaklı sorunların giderildiği,
- DSİ tarafından yürütülen projelerde can ve mal güvenliğinin sağlanmasına yönelik tedbirlerin artırılması ve kamulaştırma süreçlerinde mali yüklerin Devlet tarafından karşılanması sağlanarak yatırımların gecikmesinin önlendiği,
- Veteriner hekimlerin ilgili mevzuatında yer alan ve Anayasa Mahkemesi kararıyla iptal edilen disiplin hükümlerinin mezkûr kararın gerekçeleri kapsamında yeniden düzenlendiği,
- İklim değişikliği ile mücadele kapsamında karbon yutak ormanlarının kurulması ve kurdurulması sağlanarak üreticilerin ve ihracatçıların sera gazı ihtiyaçlarının karşılandığı,

- Daha önceki 2B uygulaması sırasında orman sınırları dışına çıkarılması gerekirken çıkarılmadığı tespit edilen yerlerin tekrar değerlendirilerek buralardaki orman kadastro ile Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü arasındaki tapular arasında çekişmelere çözüm getirildiği,
- Şeker pancarı üretiminde kontrol sağlanması için sözleşmesiz üretimin önüne geçildiği ve piyasa dengesinin oluşturulmasının amaçlandığı,
- Yerli tütün kullanım zorunluluğuna uymayan firmalara bu konudaki yaptırımların güçlendirildiği,
- Tarım arazilerine yapılan yapılara ilişkin uygulamada karşılaşılan sorunların giderilmesi ve kaçak yapıların önüne geçilerek tarımsal üretimin artırılmasının hedeflendiği,
- Hayvan hastalıklarıyla mücadele edilmesi ve doğrudan imha yerine karantina uygulaması ile ekonomik kayıpların önlenmesinin sağlanacağı, ifade edilmiştir.

Teklif'in tümü üzerinde yapılan müzakerelerde toplantıya katılan komisyon üyesi ve komisyon üyesi olmayan milletvekilleri tarafından özetle;

- Teklif'in genel olarak tarım sektörünün kısırlaşmış sorunlarına çözüm getirmediği, daha öncelikli sorunlar için tekliflerin gelmesi gerektiği,
- Atatürk Orman Çiftliği arazisinde yer alan yapıların vergi ve benzeri mali yüklerden muaf tutulmasının doğru olmadığı, Çiftliğin imarlaşmasının azaltılması gerektiği,
- Son yıllarda kuraklık sebebiyle çeltik üretiminde azalma yaşandığı, teklifte buna yönelik bir düzenleme bulunması gerekirken sadece yerleşim yerlerine uzaklığına ilişkin hüküm getirildiği, ayrıca bu uzaklığın azaltılmasının salgın hastalıklara sebep olabileceği,
- Alkol satışına ilişkin öngörülen değişikliklerin vatandaşların yaşam şekline müdahale niteliğinde olduğu,
- Veteriner hekimlik mesleğinin icrasına ilişkin kanunda yapılan değişiklikler ile veterinerlere getirilen idari para cezalarının miktarlarının adil olmadığı ve disipline ilişkin hükümlerin toplumsal cinsiyet eşitsizliği, cinsiyete dayalı suçlar ve mobbing gibi kavramları karşılamadığı,
- İklim değişikliği, susuzluk, kuraklık gibi sorunlara karşı DSİ kurumunun alt yapıları güçlendirmesi gerekirken teklifte bunlara yer verilmediği, yalnızca su yapılarının ve servis yollarının güvenliğinin belediye ve il özel idarelerine devredildiği bunun ise yerel yönetimler için fazla külfet olacağı,
- Teklif ile Orman Genel Müdürlüğüne karbon yutak ormanları kurma, bedel karşılığı kurdurma ve tahsis etme yetkisi verilerek, karbon yutak ormanı olarak tanımlanan alanların karbon sertifikası karşılığında ticarete konu edileceği, metalaşacağı ve OGM'nin orman koruyuculuğundan sertifika dağıtıcı pozisyona geçeceği,
- 2B orman arazisi olarak kadastrolaştırılmış ancak henüz hazineye devredilmemiş arazilerin yeniden incelenerek şahıslara rayiç bedel ile devredileceği, bu durumun orman arazilerinde daralmaya yol açacağı, ayrıca tapuda yolsuz tescil gibi iyi niyete aykırı durumların göz ardı edilerek her tapu sahibine hak tanınmasının yanlış olduğu,
- Şeker Kanununa ilişkin düzenleme kapsamında pancar üreticisine sözleşme zorunluluğu getirilmesinin üretimde azalmaya ve çiftçilerin pancardan uzaklaşmasına sebep olabileceği,
- Tarım arazilerinin yapılaşmasını engellemeye yönelik getirilen hükümlerin, her ne kadar arazileri korumaya yönelik olsa da uzun süredir vatandaşların çeşitli yatırımlar yaptığı ve bu hükümlerin onların mağduriyetine sebep olacağı, ifade edilmiştir.

4. TEKLİF METNİNE İLİŞKİN DEĞİŞİKLİKLER

Kanun Teklifi'nin geneli üzerinde yapılan görüşmelerin tamamlanmasını müteakip, maddeleri üzerinde görüşmelere geçilmesi kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda Kanun Teklifi'nin adı, "Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi" şeklinde değiştirilmiştir.

Madde 1, 2, 3, 4, 5

Teklif'in çerçeve 1, 2, 3, 4 ve 5'inci maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Madde 6

Komisyon tarafından verilen redaksiyon yetkisi kapsamında madde, maddede yer alan "*maddeyi ihdas eden Kanunun*" ibaresinin "*maddenin*" şeklinde değiştirilmesi suretiyle aynen kabul edilmiştir.

Madde 7

Teklif'in çerçeve 7'nci maddesi; aynen kabul edilmiştir.

Ayrıca imla kuralları, kanun dili ve tekniği bakımından gözden geçirilmiş ve metinde redaksiyon mahiyetinde ekleme ve değişiklikler yapılmıştır.

Madde 8

Teklif'in çerçeve 8'inci maddesi; aynen kabul edilmiştir.

Ayrıca imla kuralları, kanun dili ve tekniği bakımından gözden geçirilmiş ve metinde redaksiyon mahiyetinde ekleme ve değişiklikler yapılmıştır.

Madde 9

Teklif'in çerçeve 9'uncu maddesi; aynen kabul edilmiştir.

Ayrıca imla kuralları, kanun dili ve tekniği bakımından gözden geçirilmiş ve metinde redaksiyon mahiyetinde ekleme ve değişiklikler yapılmıştır.

Madde 10

Komisyon tarafından verilen redaksiyon yetkisi kapsamında madde, maddede yer alan "*itibariyle*" ibaresinin "*itibarıyla*" şeklinde, "*yayımlandığı tarihten*" ibaresinin "*yürürlük tarihinden*" şeklinde ve "*içerisinde*" ibaresinin "*içinde*" şeklinde değiştirilmesi suretiyle aynen kabul edilmiştir.

Madde 11

Teklif'in Veteriner Hekimliği Mesleğinin İcrasına, Türk Veteriner Hekimleri Birliği ile Odalarının Teşekkül Tarzına ve Göreceği İşlere Dair Kanununun 41'inci maddesinde yer alan disiplin hükümlerinde değişiklik yapan çerçeve 11'inci maddesi;

- Aidat ve oda yönetim kurulu tarafından belirlenen ödentileri ödemeyen, meslekle ilgili olarak irtibat kurduğu kişilere karşı, hakaret, tehdit veya onur kırıcı söz ve davranışlarda bulunan, tıbbi ürünlerin mevzuatta izin verilen yerler dışında satışını yapan, mevzuatta belirlenen usul ve şartlar dışında hayvan satışı yapan, menfaat elde etmek amacıyla bir başka veteriner hekime iş veya hasta tedarikine aracılık eden, narkotik, anesteziik veya sedatif ilaçların hayvan sağlığı ve tedavi amacı dışında kullanan veteriner hekimlere yönelik disiplin cezalarının düzenlenmesini,

- Disiplin cezalarının kesinleşmesini müteakip 10 yıllık sürenin dolmasıyla silinmesini ve

- Türk Veteriner Hekimleri Birliğine disiplinle ilgili hususların belirlenmesi amacıyla yönetmelik hazırlama yetkisi verilmesini,

teminen verilen önergenin Komisyon tarafından kabul edilmesi neticesinde değiştirilerek kabul edilmiştir.

Ayrıca imla kuralları, kanun dili ve tekniği bakımından gözden geçirilmiş ve metinde redaksiyon mahiyetinde ekleme ve değişiklikler yapılmıştır.

Madde 12

Teklif'in çerçeve 12'nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 13

Teklif'in çerçeve 13'üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Ayrıca imla kuralları, kanun dili ve tekniği bakımından gözden geçirilmiş ve metinde redaksiyon mahiyetinde ekleme ve değişiklikler yapılmıştır.

Madde 14

Teklif'in 6831 sayılı Orman Kanununa Ek Madde eklenmesini öngören çerçeve 14'üncü maddesi;

- Taşınmazın aynına ilişkin davaların çözümünde adli yargı görevli olduğundan, maddenin uygulanmasından kaynaklanan tüm anlaşmazlıkların, taşınmazın bulunduğu yer asliye hukuk mahkemesinde görülmesi yönünde düzenleme yapılmasını,

- 3573 sayılı Kanun kapsamında imar, ıslah ve temlik şartları yerine getirilmiş ve tapuya bağlanmış taşınmazlar ile mülga 4753 sayılı ve 5653 sayılı kanunlar kapsamında tevzii yapılan, temlik kararı verilmiş ve tapuya bağlanmış taşınmazların yargısal uygulamada ve orman mevzuatı uygulamalarında kabul edildiğinden bu hususun daha açık bir şekilde belirtilmesini,

- 4785 sayılı Kanun gereğince bedeli ödenerek devletleştirilmiş taşınmazlar ile kadastro çalışmaları esnasında zemine uygulanmayan eski kayıtlı taşınmazlarda uygulama yapılamayacağı ifade edilerek uygulama esnasında tereddütlerin oluşmamasını,

- 4342 sayılı Mera kanunu kapsamındaki taşınmazların madde kapsamı dışında tutulmasını,

teminen verilen önerenin Komisyon tarafından kabul edilmesi neticesinde değiştirilerek kabul edilmiştir.

Ayrıca imla kuralları, kanun dili ve tekniği bakımından gözden geçirilmiş ve metinde redaksiyon mahiyetinde ekleme ve değişiklikler yapılmıştır.

Madde 15

Teklif'in 6831 sayılı Orman Kanununa Ek Madde eklenmesini öngören çerçeve 15'inci maddesi;

Orman kadastro tutanaklarında "sınırlaması yapılacak orman ve 6831 sayılı Kanunun 2'nci maddesinin birinci fıkrasının (B) bendine göre orman sınırları dışına çıkarılacak yer kalmadığı" benzeri ifadelerin yer alıp almadığına bakılmaksızın Orman Genel Müdürlüğüne yapılacak incelemeler neticesinde 6831 sayılı Kanunun 2'nci maddesinin (B) bendi şartlarını taşıdığı halde orman kadastro komisyonlarına incelenmediği ya da çıkarmama gerekçeleri açıkça yazılmadığı tespit edilen alanlarda yeniden 2B uygulamasının yapılabilmesi için uygulama esnasında oluşabileceği değerlendirilen tereddütlerin ortadan kaldırılmasını,

teminen verilen önerenin Komisyon tarafından kabul edilmesi ve Komisyon tarafından verilen redaksiyon yetkisi kapsamında, maddede yer alan "(B) bendi" ibarelerinden önce gelmek üzere "birinci fıkrasının" ibarelerinin eklenmesi suretiyle değiştirilerek kabul edilmiştir.

Madde 16 ve 17

Teklif'in çerçeve 16 ve 17'nci maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Ayrıca imla kuralları, kanun dili ve tekniği bakımından gözden geçirilmiş ve metinde redaksiyon mahiyetinde ekleme ve değişiklikler yapılmıştır.

Madde 18 ve 19

Teklif'in çerçeve 18 ve 19'uncu maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Madde 20 ve 21

Teklif'in çerçeve 20 ve 21'inci maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Ayrıca imla kuralları, kanun dili ve tekniği bakımından gözden geçirilmiş ve metinde redaksiyon mahiyetinde ekleme ve değişiklikler yapılmıştır.

Yeni Madde İhdası

Yaban hayvanlarının beslenme ihtiyacı nedeniyle şehir merkezlerine kadar inmesi sonucu yaban hayvan saldırılarının gerçekleşmesi ve söz konusu hayvanlardan insanlara bulaşıcı hastalıklar geçme riskinin de bulunması sebebiyle 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanununun 4'üncü maddesinin ikinci fıkrasında değişiklik öngören düzenleme;

yeni çerçeve 22'nci madde olarak Teklif metnine eklenmiştir.

Madde 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28 ve 29

Teklif'in çerçeve 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28 ve 29'uncu maddeleri, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29 ve 30'uncu maddeler olarak aynen kabul edilmiştir.

Ayrıca imla kuralları, kanun dili ve tekniği bakımından gözden geçirilmiş ve metinde redaksiyon mahiyetinde ekleme ve değişiklikler yapılmıştır.

Teklif'in; maddelerinin kabul edilmesinin ardından tümü oylanmış ve kabul edilmiştir.

5. GENEL KURULDA TEMSİL

İçtüzüğün 45'inci maddesi uyarınca, Kanun Teklifi'nin Genel Kuruldaki görüşmelerinde Komisyonun temsil edilmesi amacıyla

- Adana Milletvekili Abdullah DOĞRU
- Konya Milletvekili Mehmet BAYKAN
- Mardin Milletvekili Faruk KILIÇ
- Nevşehir Milletvekili Süleyman ÖZGÜN
- Sakarya Milletvekili Lütfi BAYRAKTAR
- Tekirdağ Milletvekili Mestan ÖZCAN

özel sözcüler olarak seçilmişlerdir.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Vahit Kirişçi</i>	<i>Muharrem Varlı</i>	<i>Adem Korkmaz</i>
Kahramanmaraş	Adana	Burdur
Kâtip	Üye	Üye
<i>Hasan Ufuk Çakır</i>	<i>Ayhan Barut</i>	<i>Abdullah Doğru</i>
Mersin	Adana	Adana
	(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)
Üye	Üye	Üye
<i>Nejla Demir</i>	<i>Hilmi Durgun</i>	<i>Şerafettin Kılıç</i>
Ağrı	Antalya	Antalya
(Muhalefet şerhimiz vardır)		(Muhalefet şerhimiz vardır)

Üye
Orhan Sarıbal
Bursa
(Muhalefet şerhimiz vardır)

Üye
Bekir Başevirgen
Manisa
(Muhalefet şerhimiz vardır)

Üye
Burhanettin Kocamaz
Mersin
(Son oylamada bulunamadı,
muhalafet şerhimiz vardır)

Üye
Ömer Fethi Gürer
Niğde
(Muhalefet şerhimiz vardır)

Üye
Ferit Şenyaşar
Şanlıurfa
(Muhalefet şerhimiz vardır)

Üye
Doğan Demir
İstanbul
(Son oylamada bulunamadı,
muhalafet şerhimiz vardır)

Üye
Muhammed Adak
Mardin

Üye
Yakup Otgöz
Muğla

Üye
Lütfi Bayraktar
Sakarya
(Bu raporun özel sözcüsüdür)

Üye
İlhami Özcan Aygun
Tekirdağ
(Muhalefet şerhimiz vardır)

Üye
Mehmet Baykan
Konya
(Bu raporun özel sözcüsüdür)

Üye
Faruk Kılıç
Mardin
(Bu raporun özel sözcüsüdür)

Üye
Süleyman Özgün
Nevşehir
(Bu raporun özel sözcüsüdür)

Üye
Hikmet Başak
Şanlıurfa

Üye
Mestan Özcan
Tekirdağ
(Bu raporun özel sözcüsüdür)

MUHALEFET ŞERHİ

I. USUL AÇISINDAN DEĞERLENDİRME

TBMM Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunda görüşülen 2/3588 esas numaralı "Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi"; Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu'nda yapılan değişiklik ile 30 maddeye çıkan, yasama ilkelerine ve kanun yapma teamüllerine aykırı bir biçimde hazırlanan bir yasa teklifidir.

Yürürlük ve yürütme dahil 30 maddeden oluşan kanun teklifi; 3039 sayılı Çeltik Kanunu, 4250 sayılı İspirto ve İspirtolu İçkiler İnhisarı Kanunu, 5659 sayılı Atatürk Orman Çiftliği Kanunu, 6200 sayılı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne Yürütülen Hizmetler Hakkında Kanun, 6343 sayılı Veteriner Hekimliği Mesleğinin İcrasına, Türk Veteriner Hekimleri Birliği ile Odalarının Teşekkül Tazına ve Göreceği İşlere Dair Kanun, 6831 sayılı Orman Kanunu, 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu, 4283 sayılı Yap-İşlet Modeli ile Elektrik Enerjisi Üretim Tesislerinin Kurulması ve İşletilmesi ile Enerji Satışının Düzenlenmesi Hakkında Kanun, 4634 sayılı Şeker Kanunu, 4733 sayılı Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanun, 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu, 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu, 6292 sayılı Orman Köylülerinin Kalkınmalarının Desteklenmesi ve Hazine Adına Orman Sınırları Dışına Çıkarılan Yerlerin Değerlendirilmesi İle Hazineye Ait Tarım Arazilerinin Satışı Hakkında Kanun olmak üzere toplam 13 kanunda köklü değişiklikler gerçekleştirmemiştir.

Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi Ve Teknoloji Komisyonu, Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu ile Çevre Komisyonu'nda görüşülmemiş, konunun tüm boyutlarıyla ele alınarak tartışılması sağlanmamıştır. Alalecele şekilde hazırlanan teklif, ilgili sivil toplum kuruluşları, akademisyenler, meslek odaları, dernekler ve sendikalarından hiçbir görüş alınmadan Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu'na getirilmiştir. Teklif ile getirilmek istenen düzenlemeler, yaşamın tüm bileşenleri ve alanlarını, bireysel özgürlükleri, veterinerlik mesleki

hayatını, tapulu arazileri, ormanlık alanların yüzölçümünü, tarlalar üzerindeki yapıları yakından ilgilendirmesi nedeniyle torba kanunda düzenlenmeyecek kadar önemli alanları içermektedir. Üniversitelerden mesleki örgütlere, uzmanlardan sektör paydaşlarına herkesin ifade ettiği bu alana dair “Ulusal, Sürdürülebilir, Kamucu, Anayasal ve Koruyucu” politikalar belirlenmesi şarttır. Bu zorunluluk ışığında, bütüncül ve kapsayıcı, nitelikli ve kamucu önlemler almak, düzenlemeler yapmak ve adım atmak gerekmektedir. Konuya bütüncül, kapsayıcı ve milli kaynakları koruyacak perspektifle bakılmadığında, yasama organı görevini yerine getirmemiş olacaktır.

Ülkemiz ve vatandaşlarımızı olumsuz yönde etkileyen bu tutum, daha sonra ortaya çıkan eksiklikler nedeniyle aynı kanunların kısa süre içinde defalarca değiştirilmesine yol açmakta, zaman kaybına ve yanlış uygulamalara neden olmaktadır. Bu nedenle yapılacak olan her türlü yasal değişikliğin ve düzenlemenin, konunun uzmanları, sektör paydaşları, ilgili mesleki kuruluşları, birlikler, odalar, sendikalar ve üniversitelerin de dahil edildiği bir geniş platform etrafında kapsayıcı şekilde tartışılarak şekillenmesi ülkemizin çıkarları açısından zaruridir.

Ne yazık ki ülkemizde tek adam yönetimine özgü “Ben yaptım, oldu” anlayışı, bu yasa teklifi sırasında da kendisini göstermiştir. 2/3588 esas numaralı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Çeltik Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ise 13 ayrı kanunu değiştirmek suretiyle “belirsiz, ucu açık, istimara zemin hazırlayan, belediyeleri sıkıntıya sokan, ormanlık alanların kaybına yol açan, illegal uygulamaları legalleştirerek, devamına yol açan, veteriner hekimlere ağır disiplin cezaları ve yükse para cezaları ve yoruma açık düzenlemeler getiren, veteriner hekimlere ağır disiplin cezaları getiren, alkol konusunda katı, kısıtlayıcı ve bireysel özgürlükleri zedeleyen, şeker üreticisini mağdur eden, yaban hayvanları vurma yetkisi getiren, yerli tütün üreticisini kartel şirketler karşısında korunaksız bırakan” hükümler içermektedir. Partimizin teklifin maddeleri üzerine ülke ve toplum menfaatine dönük değişiklik önerileri AK Parti-MHP milletvekillerinin oluşturduğu Cumhuriyet İttifakı'nın oyları ile reddedilmiştir. Yasama organının görevini yerine getirmesine engel olan bu anlayış, İçtüzük ile de bağdaşmamaktadır.

II. CUMHURBAŞKANLIĞI HÜKÜMET SİSTEMİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRME

24 Haziran 2018 seçimlerinden sonra uygulanan Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile kamu yönetim organizasyonunda yapılan kalıcı değişiklikler ve “atanmış bakan” müessesesi; kamu yönetiminin çalışma tarzını olumsuz yönde etkilemiş, kanun tekliflerinin hazırlanma sürecine zarar vererek, TBMM’yi etkisiz kılmıştır.

2/3588 esas numaralı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Çeltik Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin ilk imzacıları Kütahya Milletvekili Mehmet Demir, Burdur Milletvekili Adem Korkmaz, Antalya Milletvekili Atay Uslu, Afyonkarahisar Milletvekili Ali Özkaya, Osmaniye Milletvekili Seydi Gülsoy, Rize Milletvekili Harun Mertoğlu ve Ankara Milletvekili Zeynep Yıldız’dır. AK Partili vekillerin imzasını taşıyan bu ve önceki tüm yasa teklifleri esasında Saray ve/veya Bakanlık bürokratları tarafından hazırlanmakta, bu durum, yasama sürecini inisiyatif aşamasında muvazaalı kılmaktadır. Yasama çalışmalarının mutfağı niteliğindeki komisyonlar, teklifleri yeterince tartışmamaktadır. Muhalefetin önerileri dikkate alınmamakta, müzakere süreci işletilmemekte, Cumhur İttifakı üyesi vekillerin oyları ile yasalar kabul edilmektedir. 2/3588 esas numaralı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Çeltik Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi de de bu anlayışla komisyondan 13 saatte alelacele geçirilmiştir.

Ansızın getirilen ve komisyona dayatılan bu yasa teklifi ile Anayasa, uluslararası sözleşmeler, yasalar ve koruma kurulları kararıyla korunan ormanlık alanlar imara açılmakta, tütün üreticisi kartel şirketler karşısında korunaksız bırakılmakta, AOÇ’nin kültürel mirası zedelenmekte, şeker üreticisi ürettiğinin maddi karşılığını alamaz hale getirilmekte, alkol tüketimine dönük yeni sınırlamalar ve alkol tüketimi, reklam-sponsor yasakları üzerinden bireysel özgürlüklere müdahale edilmekte, veteriner hekimlere ağır disiplin cezaları getirilmekte, bugüne kadar denetimi yapılmayan ve tarla arazileri üzerinde kurulmasına izin verilen hobi bahçelerini engellemeye dönük cezalar üzerinden belediyeleri zora sokan yeni düzenlemeler getirilmektedir. Özellikle CHP’li belediyeleri maddi yönden zor durumda bırakmayı amaçladığı düşünülmektedir.

Özetle; birbirinden farklı kanunlarda düzenleme yaparak, yeni ihlal ve hukuksuz uygulamalara zemin hazırlayan bir teklif getirilmiştir.

III. ANAYASAL UYGUNLUK AÇISINDAN DEĞERLENDİRME

Kanun teklifinin tümünün Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu görüşmelerinde İçtüzük Madde 38 uyarınca Anayasa'ya uygunluk incelemesi yapılmamıştır. Komisyon, muhalefet şerhinin devamında açıklanacağı üzere Anayasa'ya aykırılık barındıran teklifi incelememiş, İçtüzük'ten kaynaklanan yükümlülüğünü yerine getirmemiştir.

TBMM İçtüzüğü'nün 38 inci maddesinde, “Komisyonlar, kendilerine havale edilen tekliflerin ilk önce Anayasa'nın metin ve ruhuna aykırı olup olmadığını tetkik etmekle yükümlüdürler. Bir komisyon, bir teklifin Anayasaya aykırı olduğunu gördüğü takdirde gerekçesini belirterek maddelerin müzakeresine geçmeden reddeder” hükmü yer almaktadır.

TBMM Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu, Teklifi bu yönden incelemeyi görüşmelere başlamış, Anayasa'nın 11 inci maddesine göre, “Kanunlar, Anayasaya aykırı olamaz” hükmü dikkate alınmamıştır.

Anayasa'nın 169 uncu maddesine göre, ormanların korunması, gözetimi ve işletilmesi Devlete aittir. 169 uncu maddenin 1 inci fıkrasında, “*Bütün ormanların gözetimi Devlete aittir*”, 2 nci fıkrasında, “*Devlet ormanlarının mülkiyeti devrolunamaz. Devlet ormanları kanuna göre, Devletçe yönetilir ve işletilir*” hükmünün yer almasına karşın, Teklifin 13, 14 ve 15 inci maddelerinde bu hüküm devre dışı bırakılmaktadır. Devlet ormanlarının mülkiyet devri yasağı, karbon sertifikası mekanizmaları bahane edilerek fiilen etkisiz hale getirilmektedir.

Bir yanda mevcut, olgun, biyolojik çeşitlilik barındıran ormanlar yok edilirken, öte yandan yeni dikilen fidanlık düzeyindeki homojen plantasyonlar “karbon yutağı” adıyla piyasaya sürülmek istenmektedir. Başka bir deyişle ormanlık alanlardaki daralma, belgeli ve yasal bir işleme dönüştürülmüş olacaktır.

Anayasa'nın 169. maddesi, ormanların korunmasını devletin takdirine bırakılmış bir politika tercihi değil, emredici bir anayasal yükümlülük olarak düzenlemiştir. Bu hüküm uyarınca: Ormanlar korunur ve genişletilir. Ormanlara zarar verebilecek hiçbir faaliyete izin verilemez Orman sınırları daraltılamaz. Anayasa maddesi, yasama organı dahil olmak üzere tüm devlet

organlarını bağlayan üst norm niteliğindedir. Dolayısıyla, kanun koyucunun bu alandaki düzenleme yetkisi sınırsız olmayıp, anayasal sınırlar ile sıkı şekilde çevrelenmiştir. Anayasa, yalnızca toplam orman alanını değil, belirlenmiş orman sınırlarının kendisini koruma altına almaktadır. Bu nedenle, orman alanlarının yer değiştirmesi, takas edilmesi veya “eşdeğer alan” mantığı ile telafi edilmesi anayasal korumayı ortadan kaldıran bir yaklaşım niteliğindedir.

Teklif bütün olarak değerlendirildiğinde, temel yaklaşımın: ormanların korunması değil ormanların ekonomik değerinin maksimize edilmesi olduğu göze çarpmaktadır. Bu yaklaşım, ormancılık politikasında köklü bir paradigma değişimine işaret etmektedir. Anayasal koruma rejimi aşındırılarak, ormanlık alanların devlet korumasından çıkarılmasına zemin hazırlanmaktadır.

Geleneksel Yaklaşım	Teklifteki Yaklaşım
Koruma öncelikli	Ekonomik kullanım öncelikli
Kamu yararı esaslı	Piyasa temelli
Ekosistem odaklı	Karbon ve rant odaklı

Geleneksel Yaklaşım Teklifteki Yaklaşım Koruma öncelikli Ekonomik kullanım öncelikli Kamu yararı esaslı Piyasa temelli Ekosistem odaklı Karbon ve rant odaklı Bu dönüşüm, yalnızca teknik bir değişim değil; anayasal koruma rejiminin aşındırılmasıdır.

Orman Kanunu’na eklenen 13 üncü madde ile “küresel iklim değişikliğiyle mücadeleye katkı sağlamak ve ormanların sera gazı tutum kapasitesini artırma” gerekçesi ile Orman Genel Müdürlüğü’ne “karbon yutak ormanları kurma, kurdurma veya mevcut ormanları bedel karşılığı tahsis etme” yetkisi vermektedir. İlk bakışta yeni orman alanları oluşturulması gibi görünen bu düzenleme, gerçekte mevcut verimli ormanların özel şirketlere devredilmesinin önünü açmaktadır

Ormanlar, karbon piyasasına taşınarak rant üretim hizmet aracına dönüştürülmektedir. Bu teklif, ormanları yaşayan ekosistem olarak korumak yerine onları karbon muhasebesi kalemine indirgeyen, tahribatı meşrulaştıran ve devlet eliyle iklim krizinin bizzat derinleştirilmesine zemin hazırlayan bir mekanizmaya zemin hazırlamaktadır.

Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki kamu malı niteliğindeki mevcut ormanların, karbon piyasası rayici üzerinden üçüncü kişilere tahsis edilerek ticari bir işletme mantığına kurban edilmesi, Anayasa'nın 169 uncu maddesi ile devlete yüklenen “ormanları koruma” görevinin açık bir ihlalidir. Bu yönüyle de Anayasa'nın 169 uncu maddesindeki “devlet ormanlarının mülkiyet devri” yasağı, karbon sertifikası mekanizmaları bahane edilerek fiilen etkisiz hale getirilebilecektir.

Teklifin 13 üncü maddesi ile yalnızca yeni ormanların kurulması değil, mevcut ormanların da tahsis edilmesi mümkün kılınmaktadır. En yüksek karbon tutma kapasitesine sahip doğal ormanların düşük maliyetle özel aktörlerin kullanılmasına açılması, kamuya ait ekolojik değerlerin piyasa aracına dönüştürülmesi, bir yönüyle kamu varlığının özelleştirilmesi yoluna gidilmektedir.

Bilindiği üzere karbon piyasası; biyolojik çeşitlilik, su rejimi, toprak dengesi gibi ekosistem unsurlarını ikinci plana atmaktadır. Bu durum ormanların “çok işlevli ekosistem” olmaktan çıkıp, “karbon üretim sahasına” indirgenmesine yol açmaktadır. Orman bilimi ile tamamen çelişen Teklif, kamu yararını yok saymaktadır.

Oysa ki ormanlar, tüm toplumun ortak varlığıdır. Bireysel ekonomik kazanç aracı yapılamaz. Belirli sermaye gruplarına kamuya ait doğal varlıklar üzerinden kazanç sağlama imkanı getirilemez. Orman kadastro alanları özel mülkiyete iade edilemez. Orman alanlarının daraltılmasını öngören 14 üncü madde tümüyle Anayasa'nın 169 uncu maddesine aykırılık teşkil etmektedir.

Aynı şekilde Anayasa'nın “*Tabii servetlerin ve kaynakların aranması ve işletilmesi*” başlıklı 168 inci maddesine göre, “tabii servetler ve kaynaklar Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Teklifin 13. Maddesi ile Orman Genel Müdürlüğü'ne “karbon yutak ormanları kurma, kurdurma veya mevcut ormanları bedel karşılığı tahsis etme” yetkisi vermektedir. Bu da Anayasa'ya göre ormanların devlet tarafından işletilmesini öngören 168 inci maddeye aykırılık teşkil etmektedir.

Devletin ormanları korumayı değil sermayeye devretmeyi amaçlayan bu Teklif; kamu yararını, ekosistem bütünlüğünü ve Anayasal korumayı ortadan kaldırmaktadır. Ormanlarımızın geleceği, kısa vadeli ekonomik çıkarların konusu yapılamaz. Gelecek kuşaklara bırakacağımız en değerli mirasımız olan ormanlarımızı korumak en temel Anayasal görevimizdir.

Bu teklifin yasalaşması halinde ormanların korunmasına ilişkin anayasal sistem fiilen işlevsiz hale gelecek, ormanlar geri dönüşümü mümkün olmayan şekilde kaybedilecektir.

2/B orman arazileri tarihsel olarak sınırlı, geçici uygulamalar olarak kabul edilmişken, Teklifin 14 üncü ve 15 inci maddesi ile kalıcı ve genişletilebilir bir mekanizmaya dönüştürülmektedir. Orman kadastro kesinlik, bütünlük, tek seferlik ilkelerine dayanırken bu Teklif ile sistem çöktürülmekte, her an güncellenebilir boyuta getirilmektedir. Siyasi müdahale ile 2/B orman arazilerinin rant dağıtım arazisine dönüşme riski oluşmaktadır. Daha önce yargı kararı ile orman vasfından çıkması reddedilmiş alanların yeniden değerlendirmeye açılmasına olanak tanınmaktadır. Yeni bir 2/B uygulaması yaratan Teklif, kesinleşmiş kadastro işlemlerini yeniden tartışmaya açarak idari işlemlerin kesinliğini ve mülkiyet düzeninin istikrarını ağır şekilde zedelemektedir.

Ayrıca Anayasa'nın 56 ncı maddesi, devlete herkesin sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkını sağlama görevi vermektedir. Bu görev siyasal ve kamusal niteliktedir; teknik bir idari birime devredilemez. Teklif, çevre hakkını devletin asli görev alanından çıkararak, idari birim düzeyine indirmektedir.

Teklifte yer alan alkol düzenlemesi, muğlak, belirsiz ve istismara açık hükümler içermektedir. Teklif bu yönüyle Anayasa'nın 2 nci maddesinde yer alan “hukuk devleti” ilkesine, temel hak ve hürriyetlerin ancak kanunla sınırlanabileceğini düzenleyen 13 üncü maddesine aykırıdır. Zira içki satış yasağına ilişkin saatlere (22.00-06.00) uymayanlara ceza verme yetkisi, Tarım ve Orman Bakanlığı Tütün ve Alkol Dairesi Başkanlığından alınarak mahalli mülki amirliklere (valilik-kaymakamlık) devredilmekte, böylece farklı illerde birbirinden farklı uygulamalara zemin hazırlanarak, bireysel özgürlüklere müdahale alanı değişkenlik gösterecek şekilde genişletilmektedir.

Teklifin alkollü içkilere ilişkin getirdiği reklam yasağında yer alan “alamet” ifadesi keyfi uygulamalara neden olacak “muğlaklık” taşımaktadır. Teklife göre; işyerlerinin içinde, vitrininde, tabelasında, satış ünitelerinde; alkollü içki üreten, ithal eden ve pazarlayan firmaların isim, marka, logo, amblem veya alametlerini çağrıştıracak şekilde isim, sözcük, şekil, resim ve harflerini bulundurmaları yasaklanacaktır. Anayasa'nın 2 nci maddesinde güvenceye alınan hukuk devletinin temel unsurlarından olan hukuki belirlilik ilkesi uyarınca kanuni düzenlemelerin hem kişiler hem

de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfî uygulamalarına karşı koruyucu önlemler içermesi gerekmektedir. Oysa ki “alâmet” ibaresi, belirsiz ve muğlaktır.

Özetle Teklif, Anayasa'nın 11 inci maddesinde yer alan, “Kanunlar, Anayasaya aykırı olamaz” hükmüne uymamaktadır.

IV. TEKLİFİN GENELİ ÜZERİNE DEĞERLENDİRMELERİMİZ

Tarım tüm dünyada olduğu gibi ülkemiz için de oldukça stratejik önemde bir sektördür. Gıda güvenliğinin sigortası olan tarım sektörü, AK Parti iktidarı boyunca sürekli olarak ivme kaybetmiştir. Maalesef, 5488 esas numaralı Tarım Kanunu'nun 21 inci maddesinin uygulanmaması, bütçeden ayrılan kaynağın gayri safi milli hasılanın yüzde 1'in az olması, yanlış destekleme politikaları, ithalata dayalı tarım politikası, çiftçinin girdi maliyetlerinin desteklenmemesi, yerli üreticinin ithal ürünlere karşı korunaksız bırakılması gibi pek çok sorun, tarım sektörünü sert bir darboğaza sokmuştur. Türkiye tarım sektörü, 2025 yılında TÜİK verilerine göre yüzde 8,8 gibi yüksek bir oranda küçülerek son 25 yılın en sert daralmalarından birini yaşamıştır. Kuraklık, yüksek girdi maliyetleri (mazot, gübre), yapısal sorunlar ve plansız üretim bu küçülmede etkili olurken, tarım ekonomide küçülen tek sektör olarak öne çıkmıştır.

İran-İsrail-ABD Savaşı, girdi maliyetlerindeki krizi zirveye çıkarmıştır. Hürmüz Boğazı'nın İran tarafından kapatılması sonrasında Türkiye'de, mazot ve gübreyi kapsayarak büyüyen kriz, çiftçiyi çıkmaza sokarken, gıda güvenliğimizi tehdit eder boyuta gelmiştir.

Ülkemizde iklim ve kuraklık krizi, zirai dan sel taşkınlarına varan doğal afetler, çiftçiyi güçsüz bırakmış, çiftçiye yeterli destek verilmemiştir.

2026 Mart ayı itibarıyla motorinin (mazot) litre fiyatı 80 liraya, ÜRE ve DAP gübrelere ton fiyatı 30-35 bin TL bandına ulaşmıştır. Bu koşullarda üretime devam etmesi zorlaşan çiftçiye,

İspanya ve Romanya ülkelerinde olduğu gibi “mazot-gübre desteği” verilmemiştir. Korumasız bırakılan çiftçi, borçlarını çeviremez hale gelmiştir.

Komisyonunda teklifin görüşmeleri esnasında İran Savaşı'nın ağır etkilerine maruz kalan çiftçiye gübre ve mazot desteği verilmesini, borçların ötelenerek faizsiz olarak yapılandırılmasını isteyen CHP'li Milletvekillerinin talepleri ve uyarıları dikkate alınmamıştır. Oysa ki İspanya Hükümeti Mart 2026'da ayında kendi çiftçisine 877 milyon Euro mazot ve gübre desteği kararı almış, Romanya Hükümeti de 122 milyon Euro mazot için ek destek kararnamesi çıkarmıştır.

Çiftçinin ağır sorunlarını görmezden gelen, ancak birbiri ile ilintisiz 13 ayrı kanunda değişiklik yapan 2/3588 esas numaralı "Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi"; Tarım, Orman ve Köyışleri Komisyonu'nun gündemine getirilmiştir.

TBMM Tarım, Orman ve Köyışleri Komisyonu'nda görüşülen yasa teklifi, 'kibirli' anlayışın ürünüdür. İçerisinde olumlu bulunan bazı düzenlemeler yer alsa da 'ortak akıl' etrafında hazırlanmadığı için eksiktir 12 Mart 2026 tarihinde komisyona havale edilmiş, 23 Mart 2026 tarihinde komisyon üyelerine haber verilmiş ve 26 Mart 2026 tarihinde yaklaşık 13 saatte kabul edilmiştir.

Milletvekillerine yeterli süre verilmeden komisyona getirilen bu kanun teklifinde çiftçilerimizin, ülkemizin ve halkımızın temel sorunları ve talepleri gözden kaçırılmıştır.

Kapalı kapılar ardında hazırlandığı görülen Teklif, kimlerin talebine yanıt verdiği belli olmayan, uzun süreli çözümler getirmeyen, sadece ceza ve yaptırımlarla vatandaşımızı terbiye etmeye çalışan düzenlemeler içermektedir. Nüfus artışı, iklim değişikliği, uluslararası şirketlerin gıda sektörü üzerindeki tahakkümü, su kaynaklarının kısıtlılığı, toprak kayıplarının artması, ormanların ve su kaynaklarının azalması, verimli toprakların kaybedilmesi gibi nedenlerle gıda egemenliği ve buna bağlı olarak gıda güvenliği ülkemizin en temel sorunu olacaktır.

Bu nedenle, teklifin geri çekilmesi; yerine üretimi, çiftçiyi ve toplumun gıda hakkını esas alan, bilimsel ve planlı bir tarım politikası çerçevesinde yeni bir düzenlemenin hazırlanması zorunluluktur. 30 maddeden oluşan bu kanun teklifinde; tam 13 ayrı kanunda değişiklik yapılmakta ve birbirinden farklı ve derinleşmiş sorunlar tek bir torba kanunla çözülmeye çalışılmaktadır.

Yapılması gereken; tarımın tüm paydaşlarının katılımıyla, öncelikle çiftçiye yapısal destekleme politikaları uygulamak, planlı tarıma geçmek, yerli üretimi önelemek, çiftçi borçlarını yapılandırmak, kısa, orta ve uzun vadelerde ülke tarımının sorunlarını çözecek, kalıcı ve gerçekten çözüm getiren yasaların çıkarılması ve uygulanmasıdır. Bu teklif geri çekilmeli; çiftçinin mazot, gübre ve destekleme sorunlarını esas alan, gıda fiyatlarını ve gıda güvencesini merkeze koyan yeni bir politikaya acilen geçilmelidir. Ancak AK Parti'nin böyle bir önceliği esas almadığı, rant merkezli bir siyaseti merkeze koyarak, tarım sektörünü gözden çıkardığı görülmektedir.

2004 yılında çiftçilerin bankalara olan toplam nakdi kredi borcu yaklaşık 5,3 milyar TL düzeyindeyken, 2025 yılında bu tutar 1 trilyon 239 milyar TL'ye ulaşmıştır. Başka bir ifadeyle 19 yılda çiftçilerin bankalara olan borcu yaklaşık 234 kat artmıştır. Aynı dönemde tarımsal destekler de nominal olarak artmış görünse de çiftçi borç artışının çok gerisinde kalmış, destekler üreticiyi güçlendiren bir araç olmaktan ziyade borç sistemini ayakta tutan sınırlı bir tampon işlevine dönüşmüştür.

Tarım politikalarının bir diğer boyutu ise mülksüzleştirme ve kaynak transferidir. Enerji, maden ve benzeri düzenlemelerle kamusal varlıklar özel sermayeye aktarılmış; ithalata dayalı bir üretim yapısı oluşturulmuştur. Tarımsal girdilerin büyük ölçüde ithal hâle gelmesi, ekonomiyi döviz kuruna bağımlı kılmıştır.

Tarımsal KİT'lerin mevcut durumuna bakıldığında, tablo genel olarak ciddi bir gerilemeye işaret etmektedir. Gübre temin eden kuruluşlar arasında yer alan TÜGSAŞ ve İGSAŞ bütünüyle elden çıkarılmış ya da kapatılmıştır. Tohum üretimi, geliştirilmesi ve dağıtımını açısından kritik bir kurum olan TİGEM ise kısmen özelleştirilmiş, böylece temel görevlerini yerine getirme kapasitesi önemli ölçüde zayıflatılmıştır. TMO'nun asli işlevleri daraltılmış; kurum, uzmanlık alanı dışında kalan fındık ve çekirdeksiz kuru üzüm gibi ürünlerde piyasaya müdahale etmeye yönlendirilmiş ve bu süreçte tüccara ek kazançlar aktarılmasının önü açılmıştır. TEKEL'in hem tütün hem de alkollü içkiler bölümü düşük değerlerle yabancı yatırımcılara devredilerek özelleştirilmiştir.

TÜRKŞEKER ise öncelikli özelleştirme kapsamına alınmış; 2001'de çıkarılan şeker yasası bu süreci desteklemek üzere hazırlanmış olsa da hukuki ve toplumsal direnç nedeniyle özelleştirme tamamen gerçekleşmemiş, ancak fabrikaların kapasite ve teknoloji altyapısı zaman içinde

zayıflatılmıştır. Ancak Cargill'in raporuna istinaden 2018 yılında açılan ihalede kuruluşun 10 adet fabrikası özelleştirilmiştir.

Türkiye'nin gübre hammaddeleri bakımından büyük ölçüde dışa bağımlı olduğu (fosfat, potas ve doğalgaz gibi girdilerde yaklaşık yüzde 90 ithalat) dikkate alındığında tabloyu yalnızca "yerli üretim yerine ithalatın tercih edilmesi" olarak yorumlamak eksik olur. Sorun, gübrenin kendisinde olduğu kadar gübre üretiminin hammaddelerinde de dışa bağımlı bir yapı bulunmasıdır.

Temel sorun yalnızca ithalat değil, tarımsal girdilerin küresel piyasalara aşırı bağımlı hale gelmesi ve bu kırılabilirliği azaltacak kamusal planlama ve güçlü destek mekanizmalarının yeterince geliştirilmemesidir. Bu yapı hem çiftçiyi hem de gıda üretimini dış piyasalardaki dalgalanmalara açık hale getirmektedir.

Yanlış yatırımlar peşinde koşan AK Parti iktidarı İran'da gübre yatırımı yapmıştır. Türkiye'nin tarımsal üretimindeki maliyetleri düşürmek için yapılan bu yatırım ile Razi Petrokimya Kompleksi GÜBRETASŞ iştiraki olmuştur. Ancak İran krizi ile bu yatırım büyük risk altına girmiş, ülkemize gübre getirilememiştir.

Komisyon'a getirilen Teklif, tüm bu ağır sorunları görmezden gelmiş, yeni sorunlar yaratacak düzenlemeler getirmiştir.

Özetle, komisyonda adeta dayatılan kanun teklifi, esas sorunları görmezden gelen ve kaynak transferine zemin hazırlayan bir yaklaşımın parçasıdır. Çok sayıda kanunda değişiklik öngören bu teklif, geçmişte yapılan hataların tekrarlanması riskini de taşımaktadır.

ORMANLIK ALANLAR RANTA AÇILIYOR

Teklifin 13'üncü, 14 üncü ve 15 inci maddeleri, Türkiye'nin orman varlıklarını tehdit edecek düzenlemeler içermektedir.

Yeni bir 2/B düzenlemesi ile yaklaşık olarak 60.000-70.000 hektar civarında orman alanının orman sınırları dışına çıkarılması planlanmakta ve bu alanların satışından Hazine'ye gelir elde edilmesini hedeflenmektedir. Öncelikle uygulama sırasında çok ciddi sorunlar ve suiistimler ortaya çıkacaktır. Kesinleşmiş yargı kararları bypass edilerek bu kararlar hükümsüz kılınacaktır. "...orman kadastro tutanaklarında 2 inci maddenin (B) bendi şartlarını taşımadığı açıkça

belirtilen yerler dışında kaldığı tespit edilen alanlarda 2'nci madde (B) bendi uygulamaları yapılabilir...” cümlesi ile ormanlık alanların istismarına gidilecektir.

Orman alanlarının yağmalandığı, bu alanlarda yapılaşmaların gerçekleştiği, çeşitli yollarla mülkiyetlerin el değiştirdiği ve birçok taşınmazın mahkemelik olduğu bilinmektedir. Daha da vahimi, bu düzenlemeler ile mahkemeye konu olmuş, orman arazisini işgal etmiş yapılara dahi af getirilmesinin açılmaktadır. Devletin ilgili kurumları tarafından açılmış davalarla “burada hukuka aykırılık vardır, orman alanına müdahale edilmiştir” denilen yerlerin, bugün bütçeye yük getirdiği gerekçesiyle affedilmesi kabul edilemez. Milli Emlak'ın zarar edeceği ya da kamunun maliyet üstleneceği gerekçesiyle hukuksuzlukların meşrulaştırılması, hukuk devleti ilkesine açıkça aykırıdır. Mağduriyetlere sığınarak yapılan düzenlemelerin, gerçekte bir kaynak transferine, servet transferine ve mülkiyet transferine dönüştüğü açıktır. Türkiye'nin dört bir yanında, bu düzenlemelerden yararlanmayı bekleyen ve bu süreci bir fırsat olarak gören kesimlerin varlığı bilinmektedir.

1919-2020 yılları arasında, 82 yılda 54 hükümet toplamda yaklaşık 720-740 milyar dolar kaynak üretmişken; son 24 yılda yaklaşık 4 trilyon dolarlık bir kaynak yaratılmıştır. Eğer bugün 86 milyon yurttaşın refah düzeyi artmamışsa, barınma, eğitim ve sağlık hakkı güvence altına alınmamışsa, kişi başına gelir yükselmemişse ve kamu-özel ortaklıkları üzerinden yeni yükler oluşmuşsa; bu kaynağın kimlere aktarıldığı, kimlerin zenginleştiği sorusu kaçınılmazdır.

Teklifin 13 üncü maddesi ile Paris İklim Anlaşması, Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi kapsamında Türkiye'nin sera gazı azaltımı, karbon tutum kapasitesinin artırılması hedeflerine uyum sağlama amacı taşımaktadır. Bu yönüyle düzenleme ilk bakışta çevre koruma odaklı uluslararası yükümlülüklerle uyumlu görünmektedir.

Ancak ortaya çıkacak sorunlar şöyle özetlenebilir:

- **Kritik Hukuki Sorun Mevcut Ormanların Tahsisi:** Madde içerisinde yer alan “kurulmuş ormanların tahsis edilmesi, yönetilmesi ve işletilmesi” ifadesi düzenlemenin en problemlı kısmıdır.

a) Ormanların Hukuki Statüsü: Ormanlar Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Özel mülkiyete konu edilemez (istisnalar hariç). Kamu hizmeti kapsamında

yönetilir. Bu kapsamda: Orman Genel Müdürlüğü bir kamu idaresi olarak ormanları işletmekle yükümlüdür.

b) Kamu Hizmetinin Özel Sektöre Devri Sorunu: Bu düzenleme fiilen karbon piyasası aktörlerine, mevcut ormanların kullanım hakkının verilmesini mümkün kılmaktadır. Bu durum kamu hizmetinin özelleştirilmesi, doğal varlıkların ekonomik enstrümana dönüştürülmesi, sonuçlarını doğurur.

c) Anayasa Madde169 Açısından Değerlendirme: Anayasa'ya göre Ormanlar devlet tarafından korunur. Ormanların tahribine yol açacak faaliyetlere izin verilemez. Karbon piyasası mantığı ise maksimum karbon kredisi üretimi, ekonomik getiri odaklı işletme üzerine kuruludur. Bu durum ekosistem bütünlüğünün ikinci plana itilmesi riskini doğurur.

d) Eşitsizlik ve Piyasa Riski: Düzenleme aynı zamanda büyük sermaye gruplarının mevcut ormanlara erişimini kolaylaştırır, küçük ölçekli aktörleri dışlar. Bu yönüyle rekabet eşitsizliği, kamu kaynağının belirli kesimlere aktarılması riski taşır.

- **Sonuç:** Bu madde iklim politikası aracı gibi görünmekte ancak gerçekte ormanların ekonomik kullanımını genişleten bir düzenleme niteliği taşımaktadır.

Teklifin 14 üncü maddesi ile orman sınırları ve tapu iadesine ilişkin düzenleme yapılmaktadır. Bu madde teklifin en ağır hukuki sorunları içeren bölümüdür.

1. Anayasa Madde 169'a Aykırılık. Kesinleşmiş orman kadastro alanlarının özel kişilere iadesini öngörmektedir. Ancak Anayasa'da açıkça “Orman sınırlarında daraltma yapılamaz” hükmü yer almaktadır. Bu hükme göre, tek bir parselin bile iadesi anayasal ihlal oluşturacaktır.

2. “Telif Arazisi” Yaklaşımının Hukuki Geçersizliği: Maddeye göre iade edilen alan kadar başka alan OGM'ye tahsis edilecektir. Bu yaklaşım teknik olarak “denge” sağlıyor gibi görünse de hukuken geçerli değildir. Çünkü Anayasa yer değişimine izin vermez. Ormanın bulunduğu yer korunur. Bu nedenle bu düzenleme Anayasa'ya uymamaktadır.

3. Hukuki Güvenlik ve Kesinlik İlkesi: Madde kesinleşmiş kadastro işlemlerini yeniden tartışmaya açmaktadır. Bu durum hukuk devleti ilkesine (m.2) ve hukuki güvenlik ilkesine

aykırıdır. Ayrıca Yargıtay içtihatlarına göre kesinleşmiş mülkiyet ve kadastro işlemleri geriye dönük olarak değiştirilemez.

4. 6292 Sayılı Kanun ile Bağlantı (Gizli 2/B Mekanizması) : Başvurusu yapılmayan alanların 6292 sayılı Kanun kapsamına alınması öngörülmektedir. Bu durum açıkça ifade edilmese de yeni bir 2/B alan üretme mekanizmasıdır. Kamu Zararı Gerekçesinin Yetersizliği Kanun gerekçesinde tazminat yükü, Hazine zararı öne sürülmektedir. Ancak mali gerekçeler anayasal korumayı ortadan kaldırmaz. Bu çok kritik bir ilkedir.

6. Coğrafi ve Fiili İmkânsızlık: İfade edilecek alanlar kıyı, turizm, yüksek değerli bölgelerdedir ve belirsizdir. Bu durum uygulamada fiilen imkânsızlık doğurur. Düzenleme kâğıt üzerinde kalır veya keyfi uygulanır.

Teklifin 15 inci maddesi ile 2/B alanları istisnai, geçmişe yönelik, sınırlı bir düzenleme iken sürekli bir mekanizmaya dönüştürülmektedir. Madde ile daha önce reddedilmiş alanlar yeniden değerlendirmeye açılmaktadır. Bu durum yasama organının yargıyı dolanmasıdır. Kadastro sistemine aykırıdır. Kadastro sürecinde tüm alan incelenir. “Başka 2/B alanı yoktur” şeklinde tutanak altına alınır. Bu bir kesin idari tespittir. Buna rağmen yeniden işlem yapılması idari istikrar ilkesine kesinlik ilkesine aykırıdır. Bu düzenleme keyfi alan belirleme ve suiistimal riski yaratır.

Teklif ile alkollü içkilerin reklam ve tanıtımıyla ilgili yasakların kapsamı genişletiliyor. Etkinliklerin yanı sıra her türlü mecrada yapılacak yayın ve paylaşımlar da yasak kapsamına alınıyor. İşyerlerinin içinde, vitrininde, dışında, satış ünitelerinde alkollü içkilerle, bunları üreten, ithal eden ve pazarlayan firmaların isim, marka, logo, amblem veya alametlerini çağrıştıracak şekilde isim, sözcük, şekil, resim ve harflerini bulundurmaları yasaklanıyor. Esnek, muğlak ve belirsiz bir ifade olan “alamet” ibaresi üzerinden işyerlerine ceza kesilmesinin önü açılıyor. Alkollü içkilerle ilgili yeni getirilen yasalara uyum için alkollü içki satan işyerlerine bir yıl süre tanınıyor.

İçki satış yasağına ilişkin saatlere (22.00-06.00) uymayanlara ceza verme yetkisi, Tarım ve Orman Bakanlığı Tütün ve Alkol Dairesi Başkanlığından alınarak mahalli mülki amirliklere (valilik-kaymakamlık) devrediliyor.

Atatürk Orman Çiftliği'nin kültürel mirası zedeleniyor.

DSİ'ye, can ve mal güvenliğine yönelik tehditlere karşı önlem almayan HES'lerin su kullanım anlaşmasını fesih etme yetkisi tanınıyor.

Su yapılarından kaynaklanabilecek kaza ve kayıpların önlenmesi için alınması gereken önlemler konusunda, il özel idareleri, belediyeler ve bağlı kuruluşları, köy tüzel kişilikleri ile diğer kamu kurum ve kuruluşları görevlendiriliyor. Kazaları önleme adı altında DSİ tesislerine yatırım yapma ve kaynak ayırma açısından yeni yükümlülükler getirilirken, mülkiyet hakkının DSİ'de kalmaya devam etmesi sağlanıyor.

DSİ'ye ait hisseli taşınmazların imar planı içinde 400 metrekareyi, dışında ise 4.000 metrekareyi aşmayan kısımlarının hissedarlarına doğrudan rayiç bedelle satılabilmesine olanak tanınıyor.

Veteriner hekimler için uygulanacak ve geçici men cezasına kadar giden ağır disiplin cezaları getiriliyor.

Kamulaştırma davalarına ilişki harç ve bilirkişi ücretleriyle tapu harçları ve diğer giderlerin kamulaştırmayı yapan idare tarafından ödeneceğine ilişkin uygulamanın kapsamı, "kamulaştırmaz el koymaları da kapsayacak şekilde genişletiliyor.

DSİ eliyle yürütülen enerji üretim amaçlı projeler için EPDK'dan lisans alma muafiyeti 31/12/2025'ten 31/12/2040'a kadar uzatılıyor.

Şeker Kanunu'nun tanımlar kısmına "ekim alanı" ve "sözleşme" kavramları ekleniyor.

Şeker pancarı tarımının tamamen sözleşmeli üretim modeliyle yapılmasına yönelik düzenleme yapılmaktadır. Sözleşme yapmadan şeker pancarı eken çiftçiler ile Bakanlık izni olmaksızın kendi ekim alanları dışından pancar temin eden şirketlere uygulanacak cezalar belirlenmektedir. Ancak ceza konusunda çiftçi ile şirketler arasında ayrımcı hükümler getirilerek, eşitlik ilkesi zedelenmektedir. Şirketleri kayıran ceza müeyyidesi üzerinden çiftçilere haksızlık yapılmaktadır.

Firmaların iç piyasaya üretimleri için şart koşulan yerli tütün kullanım oranlarına uymamaları halinde kesilecek cezalar yaklaşık iki katına çıkarılmaktadır. Etil alkolü "ticari amaçlı kullananlara" da artık etil alkol bulunduran ve satanlarla aynı cezanın uygulanması sağlanmaktadır.

CHP'nin daha önce itirazları sonucu Milli Parklar Kanunu Teklifi'den çıkarılan düzenleme, Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu görüşmelerinde bazı değişiklikler ile yeniden gündeme getirilmiştir. AK Partili vekillerin önergesi ile eklenen 22 nci madde ile koruma altında olmayan yaban hayvanlarından; şehirlere inerek insan ve çevre sağlığına, tarla ve hayvanlara zarar veren, fazla üreyen ve salgına yol açanların, hazırlanacak rapor dahilinde daha hızlı karar alınarak vurulması/avlatılması öngörülmektedir. Hayvan katliamına neden olacak ve yaban hayvanların hayatını tehdit edecem bu düzenleme, Genel Kurul görüşmelerinde mutlaka geri çekilmelidir.

Konut ve yapı kooperatiflerinin tarım arazilerinde mülk edinmeleri, parselleme ve satış yapmaları, tarım topraklarında hobi bahçeleri başta olmak üzere bina ve ev kurmaları engellenmektedir. Ancak bugüne kadar fiili durum oluşmasına seyirci kalan ve ülke genelinde 11 bin bin hobi bahçesinin kurulmasına zemin hazırlayan iktidarın, yıkım konusunda belediyeler ile vatandaş karşı karşıya bırakacak düzenlemeler getirmesi kabul edilemez niteliktedir. Su aboneliği verilmesi halinde belediyelere abone başına 100 bin TL ceza kesilmesini öngören düzenleme, CHP'li belediyelere yönelik yeni bir baskı aracı olma niteliği taşımaktadır.

Tarımsal arazilerin kullanım amacına aykırı plan ve projeler için metrekare başına 2.500 TL ceza getirilmektedir.

Kayıtsız hayvanlar için yeddi emin uygulaması kaldırılmaktadır ve nakil esnasında yakalanan küpesiz hayvan sahipleri ve nakledenlere sadece idari para cezası uygulanması düzenlenirken idari para cezaları arttırılmaktadır.

Orman dışına çıkarılan Ankara ili Kızılcahamam ilçesi, Derencici/Gökbel Mahalleleri ile Samsun ili, Vezirköprü ilçesi Çeltik Mahallesi'ndeki nakil, hak sahipliği usul ve esaslarını Cumhurbaşkanlığı'nın belirlemesi öngörülmektedir. Tek Adam Rejimini özetleyen bu madde, küçücük iki mahalledeki karar verme yetkisini bile Cumhurbaşkanlığı'na bırakarak, devlet yönetimini etkisiz hale getirmektedir.

Sonuç olarak, yasalara, Anayasaya, ortak akla, bilimsel gerçeklere ve gerçek ihtiyaçlara aykırı, yasağcı, talancı, cezalandırıcı anlayışla hazırlanmış bu Teklife karşı çıkıyoruz.

V. TEKLİFİN MADDELER YÖNÜNDEN İNCELENMESİ

Teklifin 1 inci maddesinin değerlendirilmesi

Teklif ile çeltik tarlalarının yerleşim yerlerine olan uzaklıkları yeniden belirlenmektedir. Ancak karşı düşüncelerimizi ayrıntılı olarak izah etmeden önce vurgulamamız gereken nokta, tarımın gıda güvenliği açısından stratejik önemidir. Bu doğrultuda ulusal gıda güvenliği, gıda egemenliğinin sağlanması ve tarımsal üretimin korunup desteklenmesi için çeltik üretimi başta olmak üzere üretim üzerindeki tüm kısıtlamaların kaldırılması gerekmektedir. Bu gerekçeyle söz konusu düzenleme değişiklik teklifinden tümüyle çıkarılmalıdır. Tarımın stratejik önemi, üretim güvenliği ve toplumsal refah-kalkınma ilkesiyle yeni bir düzenlemeye ihtiyaç duymaktadır.

11/6/1936 tarihli ve 3039 sayılı Çeltik Ekimi Kanunu'nun 19 uncu maddesinde yapılan değişiklikle, 1936 yılında belirlenmiş çeltik ekim alanlarının yerleşim yerlerine olan mesafeleri yeniden düzenlenmektedir. İlk bakışta teknik bir düzenleme gibi sunulan bu değişiklik, gerçekte tarım politikaları ve üretim planlaması açısından çok daha geniş ve kritik sonuçlar doğurabilecek niteliktedir. Kanunun gerekçesinde, sınırların yeniden belirlenmesi, günümüzde sıtma görülmemesi ve sulama yöntemlerinin gelişmesine bağlanmıştır.

Çeltik tarlalarının il ve ilçe merkezlerine imar sınırından itibaren 500 metre, köy ve mahallelerde ise en az 50 metre uzaklıkta bulunması kuralı getirilmektedir. Ancak düzenlemeden birkaç yıl sonra bu sınır tekrar belirlendiğinde kaybedilen tarım arazileri sonucunda çeltik üretim alanları daralarak, yerli üretimi düşürecek ve çeltik ithalatının artmasına sebep olacaktır.

Tarım; doğrudan gıda egemenliğiyle, kırsal kalkınmayla ve toplumsal refahla bağlantılı stratejik bir alandır. Böyle bir alanda yapılması gereken, üretim alanlarını daraltan ya da üreticiyi sınırlayan düzenlemeler getirmek değil; aksine üretimi teşvik eden, çiftçiyi güçlendiren ve sürdürülebilirliği esas alan politikalar geliştirmektir. Ancak bu madde, çeltik üretim alanlarına yeni kısıtlar getirirken, üretimin artırılmasına, üreticinin desteklenmesine ya da verimliliğin yükseltilmesine dair herhangi bir bütüncül yaklaşım ortaya koymamaktadır. Düzenlemenin gerekçesinde, çeltik üretiminde damlama sulama yöntemine geçildiği ve buna bağlı olarak sıtma

hastalığında azalma yaşandığı ifade edilmektedir. Ancak bu iddia, somut verilerle desteklenmemektedir. Türkiye'de çeltik üretiminin ne kadarının damlama sulama yöntemiyle gerçekleştirildiğine dair bilimsel, kapsamlı ve kamuoyuna açık bir veri bulunmamaktadır. Sahadaki mevcut durum dikkate alındığında; Edirne, Tekirdağ, İpsala, Balıkesir, Çankırı, Düzce, Diyarbakır ve Karadeniz'de Bafra gibi çeltik üretiminin yoğun olduğu bölgelerde damlama sulama yönteminin yaygın olmadığı bilinmektedir. Bu gerçeklik ortadayken, damlama sulamanın yaygınlaştığı ve sıtma hastalığındaki azalmanın bu yöntemle ilişkili olduğu yönündeki değerlendirmeler bilimsel dayanaklardan yoksundur ve politika üretimi açısından güvenilir bir temel oluşturmamaktadır.

Öte yandan, tarımsal üretimi doğrudan etkileyen böylesi bir düzenlemenin; üretim kapasitesi, su kullanımı, halk sağlığı, kırsal ekonomi ve üretici gelirleri üzerindeki etkilerinin bütüncül bir etki analizi ile ortaya konulması gerekirken, bu yönde herhangi bir kapsamlı çalışmanın yapılmadığı anlaşılmaktadır. Bu durum, düzenlemenin hazırlanma sürecinin katılımcılıktan ve bilimsel planlamadan uzak olduğunu göstermektedir. Sonuç olarak; tarımın stratejik önemi, üretim güvenliği ve toplumun gıda hakkı açısından taşıdığı kritik rol göz önüne alındığında, üretimi sınırlayan, bilimsel temelden yoksun gerekçelere dayanan ve etki analizi yapılmadan hazırlanan bu düzenlemenin kabul edilmesi mümkün değildir.

Teklifin 2 nci, 3 üncü ve 4 üncü maddelerinin değerlendirilmesi

Bu maddeler ile alkollü içkilerin reklam ve tanıtımıyla ilgili yasakların kapsamı genişletilmektedir. Etkinliklerin yanı sıra her türlü mecrada yapılacak yayın ve paylaşımlar da yasak kapsamına alınmaktadır. İşyerlerinin içinde, vitrininde, dışında, satış ünitelerinde alkollü içkilerle, bunları üreten, ithal eden ve pazarlayan firmaların isim, marka, logo, amblem veya alametlerini çağrıştıracak şekilde isim, sözcük, şekil, resim ve harflerini bulundurmaları yasaklanmaktadır.

Alkollü içkilerin üretimi, satışı, tanıtımı ve tüketimine dair düzenlemelerin teklifin içine sıkıştırıldığını görmekteyiz. Oysa bu konu; ekonomik, sosyal, kültürel ve kamusal boyutları olan, çok yönlü ve ayrı bir başlık olarak ele alınması gereken bir alandır. Söz konusu maddeler bu yönüyle yetersiz ve dağınıktır.

AK Parti döneminde tüm yasaklamalara rağmen, alkol tüketimi azalmamış, tam aksine büyük bir yükseliş göstermiş, buna ek olarak paralel ve kaçak bir yapı oluşmuştur.

AKP iktidarı döneminde son 19 yılda içki tüketimi ağır vergi, engellemelere rağmen yüzde 46.3 oranında artmıştır. 2004 yılında bira tüketimi 833 milyon litre iken, bugün 1 milyar 133 milyon litreye çıkmıştır. Şarap tüketimi 510 bin litreden 3 milyon 693 bin litreye yükselmiştir. Viski tüketimi ise 1 milyon 911 bin litreden 28 milyon 653 bin litreye çıkmıştır. Türkiye bugün dünyanın en hızlı büyüyen viski pazarlarından biri haline gelmiştir.

İthalat verileri de aynı tabloyu göstermektedir. 2004 yılında 6 milyon dolar olan distile içki ithalatı, 2023 sonunda 300 milyon dolara, 2024 sonunda ise 400 milyon dolara ulaşmıştır. Rakı tüketimi ise aynı dönemde 44 milyon litreden 41 milyon litreye gerilemiştir. Sorun vergi sistemindeki çarpıklıktır. Birada yaklaşık yüzde 50 ÖTV + KDV, rakıda yüzde 50-55 ÖTV + KDV uygulanırken, bazı viskilerde bu oranın yüzde 1'e kadar düştüğü görülmektedir. Bu düzenleme ne toplumsal gerçeklikle örtüşmektedir ne ekonomik tutarlılık taşımaktadır ne de kamusal faydayı gözetmektedir.

İçki satış yasağına ilişkin saatlere (22.00-06.00) uymayanlara ceza verme yetkisi, Tarım ve Orman Bakanlığı Tütün ve Alkol Dairesi Başkanlığından alınarak mahalli mülki amirliklere (valilik-kaymakamlık) devredilmekte, böylece farklı illerde birbirinden farklı uygulamalara yol açılmaktadır.

Madde metninde yer alan "alamet", "çağrıştıran", "işaret" gibi ifadeler hukuk tekniği açısından son derece sorunlu ve muğlaktır. Bu kavramların sınırları açık değildir, nesnel ölçütlere dayanmamaktadır ve yoruma bütünüyle açıktır. Hangi ifadenin, hangi görselin ya da hangi sembolün "çağrışım" oluşturacağı idarenin ve uygulayıcıların takdirine bırakılmaktadır. Bu durum, hukuki güvenliği ortadan kaldırmakta; keyfi uygulamaların önünü açmakta ve yurttaşlar ile işletmeler açısından ciddi bir belirsizlik yaratmaktadır. Kanunların açık, net ve öngörülebilir olması gerekirken bu düzenleme belirsiz ve muğlak ifadeler içermektedir.

Bu düzenleme aynı zamanda, alkol tüketimini doğrudan yasaklamasa da, kamusal görünürlüğünü ortadan kaldırarak dolaylı bir yasak mekanizması oluşturmaktadır. Bu yaklaşım, bireylerin yaşam tarzına ve kişisel tercihlerine müdahale anlamına gelmektedir. Oysa alkol kullanımı bireysel bir tercihtir ve anayasal hak ve özgürlükler kapsamında değerlendirilmelidir.

Devletin görevi, bireyin tercihine yön vermek değil; bu tercihlerin özgürce yaşanabileceği bir alanı güvence altına almaktır.

Düzenlemenin bir diğer önemli sonucu, spor, kültür ve sanat alanlarında ortaya çıkacaktır. Alkollü içki firmalarının isim, marka ve çağrışım yoluyla dahi herhangi bir etkinliğe destek veremeyecek hale getirilmesi, bu alanların önemli bir finansman kaynağını ortadan kaldıracaktır. Bu durum yalnızca firmaları değil; spor kulüplerini, sanat etkinliklerini ve sosyal sorumluluk projelerini de doğrudan etkileyecektir. Toplumsal fayda üreten alanların bu şekilde daraltılması kamu yararıyla bağdaşmamaktadır. Bu yaşam tarzına müdahalenin ötesinde, belediyelerin belli etkinliklerine destek, sponsor olan, bunun karşılığında ürün tanıtımı ve logo/sembol gösteren alkollü içki firmalarının bu desteklerden çekilmesine yol açabilecek; belediyelere bu yolla sağladığı desteklerin (aynı, nakdi ya da indirim) kesilmesine yol açabilecektir. Örneğin büyük bir bira üreticisi firmasının, Türkiye'nin en büyük kulüplerinden birine sponsor olması engellenecek, söz konusu kulüpte finansman sıkıntısı yaratacaktır. Türkiye'nin büyük alkol üreten firmalarını şeytanlaştırmaya çalışmak, sponsorluk ve tanıtım faaliyetlerini engellemek, ülke ekonomisine de zarar verecektir.

Ayrıca, düzenlemenin gerekçesi olarak öne sürülen “gençleri koruma” iddiası ile ortaya çıkacak sonuçlar arasında ciddi bir uyumsuzluk bulunmaktadır. Yasaklayıcı politikaların tüketimi azaltmadığı, aksine kayıt dışı üretimi ve denetimsiz tüketimi artırdığı bilinen bir gerçektir. Nitekim son yıllarda sahte alkol kaynaklı ölümlerin artması, bu yaklaşımın kamu sağlığı açısından da riskler barındırdığını açıkça göstermektedir. Bu nedenle düzenleme, iddia edildiği gibi koruyucu değil; aksine yeni riskler doğurabilecek niteliktedir.

Öte yandan, toplumun en büyük sorunlarından biri hâline gelen uyuşturucu meselesi karşısında yeterli ve etkili politikalar geliştirilmezken, bu denli kapsamlı bir müdahalenin alkol üzerinden kurulması da kamu politikası öncelikleri açısından ciddi bir çelişki yaratmaktadır. Gençliği koruma iddiası gerçekçi ve bütüncül politikalarla desteklenmediği sürece, bu tür düzenlemeler yalnızca sembolik kalacaktır.

Son olarak, düzenlemenin ekonomik boyutu da göz ardı edilmemelidir. Yüksek vergiler ve kısıtlamalarla zaten baskı altında olan sektör, bu düzenleme ile daha da daralacak; yerli üreticiler ve markalar açısından ciddi sorunlar ortaya çıkacaktır. Bu durum, kayıt dışılığı artırma ve sektörde

dengelesizlik yaratma riski taşımaktadır. Alkollü içki satan işyerlerine tabela, vitrin, masa, bardak vs. değişimi için 1 yıllık süre tanınmaktadır.

Fermente alkollü içki markasının, distile alkollü içki markası olarak; distile alkollü içki markasının da fermente alkollü içki markası olarak kullanılması yasaklanacak. Bu yasağa uymayan ürünleri ellerinden çıkarmaları ve yeni düzenlemeye uyum sağlayabilmeleri amacıyla üç aylık süre tanınacaktır.

Tüm bu nedenlerle, söz konusu maddeler; hukuki belirlilik ilkesine aykırı, bireysel özgürlükleri sınırlayan, sosyal ve kültürel alanlara zarar veren, kamu sağlığı açısından riskler barındıran ve politika öncelikleri bakımından çelişkili bir düzenleme niteliğindedir.

Teklif edilen düzenleme ile perakende ya da açık alkollü içki satışı yapan iş yerlerine, belirli süreler içinde mevcut durumlarını kanuna uygun hâle getirme zorunluluğu getirilmekte; aksi durumda ürünlerin piyasaya arzı yasaklanmaktadır. Ancak söz konusu düzenleme hem süresi hem de ekonomik ve idari etkileri bakımından ciddi sakıncalar içermektedir.

Öngörülen bir yıl ve üç ay gibi süreler, sahadan gelen uyarılar da dikkate alındığında, özellikle küçük esnaf ve işletmeler açısından yetersiz ve gerçekçi değildir. Bu süreler; stokların eritilmesi, mevcut ürünlerin tasfiyesi ve iş yerlerinin fiziki dönüşümü gibi süreçler için oldukça kısıtlıdır.

Ekonomik daralma koşullarında faaliyet gösteren esnafın bu kadar kısa sürede uyum sağlamasının beklenmesi, fiilen cezalandırıcı bir sonuç doğuracaktır. Daha da önemlisi, düzenlemenin herhangi bir maliyet-etki analizine dayanmaması ciddi bir eksikliklerdir. Bu değişikliğin; işletmelere getireceği tabela değişim maliyetleri, ürünlerin piyasadan çekilmesi nedeniyle oluşacak zararlar, tedarik zincirinde yaratacağı ekonomik kayıplar konusunda hiçbir somut veri paylaşılmamıştır.

Komisyon görüşmelerinde de defaten sorulmasına rağmen, düzenlemenin ekonomik yüküne ilişkin doyurucu bir açıklama yapılmamıştır. Bu durum, yasama sürecinin şeffaflığı ve sağlıklı karar alma ilkeleriyle bağdaşmamaktadır. Ayrıca, mevcut ekonomik koşullarda zaten ağır bir yük altında olan esnafın; tabelalarını değiştirmeye zorlanması, stoklarını kısa sürede tasfiye etmeye mecbur bırakılması, kamu politikası açısından izahı güç bir uygulamadır.

Bu düzenleme, üretimi ve ticareti desteklemek yerine, işletmeler üzerinde ilave mali baskı oluşturan bir müdahale niteliğindedir. Düzenlemenin gerekçesi de açık ve anlaşılır şekilde ortaya konulmamıştır. Kanun teklifini hazırlayanlar tarafından ne amaçlandığı, bu değişikliğin hangi sorunu çözeceği ve kamu yararına nasıl hizmet edeceği hususunda yeterli açıklama yapılmamıştır. Bu haliyle söz konusu maddeler, teklif metninden çıkarılmadır.

Teklifin 5 inci maddesinin değerlendirilmesi

Teklif ile Atatürk Orman Çiftliği'nin (AOÇ), çiftlik sınırlarıyla sınırlı olan bina ve arazi vergisi muafiyeti bütün gayrimenkulleri için genişletilmektedir. Bu anlamda komisyona sunulan yasa teklifi gerekçesinde yer alan 'Milli bir miras olan AOÇ'nin arazisinin korunması, geleceğe aktarılması ve asli misyonunun devam ettirilmesi için özel bir hassasiyet gösterilmesi gerektiği açıktır' sözüne katılıyoruz. Buna uygun olarak söz konusu madde ile yapılmak istenen tüm değişikliklerin etraflıca değerlendirilmesi, kapsamlı ve nitelikli yasal düzenlemeler yapılması ve milli mirasın korunması hayati önem taşımaktadır.

Atatürk Orman Çiftliği, Ulu Önder Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün doğrudan vizyonuyla kurulmuş, aynı zamanda Cumhuriyet'in üretim, kamuculuk ve doğa ile uyum anlayışının somut bir modelidir. Bu nedenle AOÇ'ye ilişkin her düzenleme, tarihsel ve kamusal sorumluluk çerçevesinde değerlendirilmek zorundadır. “Çiftlik hudutları dahilinde” ibaresinin kaldırılmasıyla, AOÇ Müdürlüğü'nün yetki ve muafiyet alanının sınırlarının genişletildiği anlaşılmaktadır. Ancak bu genişlemenin kapsamı açık ve net biçimde tanımlanmamıştır. AOÇ arazileri içinde veya dışında kiraya verilmiş alanlar bakımından bu istisnanın uygulanıp uygulanmayacağı belirsizdir. Bu durum, kamu gelirlerinde kayıplara ve ayrıcalıklı kullanım alanlarının doğmasına yol açabilecek niteliktedir. Harç muafiyeti kapsamının genişletilmesi, özellikle ticari faaliyet yürüten kiracılar veya üçüncü taraflar açısından dolaylı bir teşvik ya da rant mekanizmasına dönüşme riski taşımaktadır. Komisyon görüşmeleri sırasında defaatle talep edilmesine rağmen, düzenlemenin mali etkilerine ilişkin herhangi bir etki analizi sunulmamıştır. Ayrıca AOÇ'nin bugüne kadar maruz kaldığı müdahaleler ve alan kayıpları dikkate alındığında, bu tür muğlak düzenlemelerin Çiftliğin bütünlüğünü ve kuruluş amacını daha da zayıflatma riski bulunmaktadır. Başta Atatürk Orman Çiftliği olmak üzere bu alanın geçmişten bugüne yaşadığı dönüşüm, koruma ilkesinin yeterince işletilemediğini açıkça göstermektedir.

Sonuç olarak, Ankapark ve Beştepe yerleşkesi gibi AOÇ arazisinin üzerinde yıllardır yağma niteliğinde uygulamalar yapılması da gözetildiğinde, ihtiyaçların bilimsel temellerle ve günün koşullarına uygun olarak belirlenebilmesi amacıyla yeni düzenleme yapılmasını, teklife konu edilen **istisna, af ve muafiyetlerin AOÇ üzerindeki özel şahıs ve şirketlere uygulanıp uygulanmayacağı hususuna da açıklık getirilmesi gerekmektedir**. Bu haliyle teklifin kabul edilmesi imkansızdır. Bu maddenin tekliften çıkarılmasına ilişkin önergemiz, Cumhuriyet İttifakı Milletvekilleri tarafından kabul edilmemiştir.

Teklifin 6 ncı maddesinin değerlendirilmesi

Bu madde ile Atatürk Orman Çiftliğinin bina ve arazi vergi borçları silinmektedir. Bu vergilerle ilgili uyuşmazlıklar nedeniyle açılmış davalar düşürülmektedir.

Önceki maddede ifade edilen belirsizlikler bu maddede de devam etmektedir. Milli miras niteliğinde olan AOÇ'nin söz konusu madde teklifi ile bina ve arazi vergi borçlarının silinmesi, vergilere dair uyuşmazlıklarla ilgili açılan davaların düşürülmesi gerek duyulan tüm ihtiyaçların karşılanması, buraların korunması, yaşatılması ve geliştirilmesine dair bütünlüklü yaklaşım gerektirdiğinden bu haliyle kadük kalacak teklifin metinden çıkarılmasını amaçlayan önergemiz, Cumhuriyet İttifakı Milletvekilleri tarafından kabul edilmemiştir.

Özellikle AKP iktidarı döneminde AOÇ arazilerine yönelik talan adımlarının, betonlaşma ve işgal girişimlerinin tamamen önlenmesi gerekmektedir. Öte yandan söz konusu vergi borçlarının silinmesi, istisna, af ve muafiyetlerin Atatürk Orman Çiftliği üzerindeki özel şahıs ve şirketlere uygulanıp uygulanmayacağı hususu açıklanmamaktadır. Gizlenen bu husus, AOÇ üzerinde yeni istismaların gerçekleşebileceği endişesi yaratmaktadır.

Teklifin 7 nci maddesinin değerlendirilmesi

Söz konusu madde ile DSI'ye, can ve mal güvenliğine yönelik tehditlere karşı önlem almayan hidroelektrik enerji üretim tesisleri (HES) için su kullanım anlaşmasını fesih etme yetkisi tanınmaktadır. Buna göre, can ve mal emniyeti açısından risk oluşturan durumların tespit edilmesi halinde, verilen süre içerisinde gerekli önlemleri almayan şirketlerin su kullanım hakkı anlaşmalarının derhal feshedilmesi esas alınmış olsa da süre gözetimi olmadan tespit yapıldığı

anda hemen fesih yapılması gerekmektedir. Ayrıca HES projelerinin-tesislerinin, DSİ'nin talimatlarına uymaması durumunda para cezası uygulanmak yerine derhal iptal ve fesih kararlarının alınması şarttır. Komisyon görüşmelerinde bu haliyle sınırlı kalacak teklifin metinden çıkarılmasına ilişkin önerimiz, reddedilmiştir. Sorumluluk yükü ağır bu uygulamayla ileride telafisi imkânsız gelişmeler yaşanabilecektir.

Teklifin 8 inci, 9 uncu ve 10 uncu maddelerinin değerlendirilmesi

Teklifin bu maddeleri ile su yapılarından kaynaklanabilecek kaza ve kayıpların önlenmesi için alınması gereken önlemler konusunda, il özel idareleri, belediyeler ve bağlı kuruluşları, köy tüzel kişilikleri ile diğer kamu kurum ve kuruluşları görevlendirilmektedir.

DSİ'ye ait hisseli taşınmazların imar planı içinde 400 metrekareyi, dışında ise 4.000 metrekareyi aşmayan kısımlarının hissedarlarına doğrudan rayiç bedelle satılabilmesine olanak tanınmaktadır. DSİ mülkiyetindeki servis yollarının genel ulaşım veya tarla içi yolu olarak kullanılması durumunda, bu yolların ilgili idarelere devredilmesine olanak sağlanmaktadır.

Yine su yapılarından kaynaklanabilecek kaza ve kayıpların önlenmesi için alınması gereken önlemler konusunda il özel idareleri, belediyeler ve bağlı kuruluşları, köy tüzel kişilikleri ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarının görevlendirilmesi öngörülmektedir. Yine Teklif ile DSİ'ye ait hisseli taşınmazların imar planı içinde 400 metrekareyi, dışında ise 4.000 metrekareyi aşmayan kısımlarının hissedarlarına doğrudan rayiç bedelle satışının mümkün kılınması sakıncalıdır.

DSİ mülkiyetinde olan yerlerin kiralanması ve satışı ihalelerinde geçici teminat oranının ihale bedelinin yüzde 3'ünden az olmamak üzere yüzde 30'una kadar olarak düzenlenmesi kamu yararı gerekçesiyle ayrıntılı olarak incelenmeye muhtaçtır.

Devlet Su İşleri'nin (DSİ) su yapıları üzerindeki asli sorumluluğunun daraltıldığı, buna karşılık sorumluluğun belediyeler ve diğer kamu kurumlarına dağıtıldığı anlaşılmaktadır. Bu durum, su gibi stratejik ve hayati bir kamu varlığının yönetiminde merkezi ve bütüncül koruma anlayışının zayıflatılması anlamına gelmektedir. Oysa barajlar, sulama kanalları, içme suyu havzaları ve sulak alanlar yalnızca teknik altyapı unsurları değil; ekolojik dengeyi, halk sağlığını ve gelecek kuşakların yaşam hakkını doğrudan etkileyen alanlardır. Özellikle vurgulanması gereken noktalardan biri mülkiyetin DSİ'ye ait olduğu su yapıları ve kanallarda oluşabilecek riskler

için belediyelerin sorumlu tutulması hakkaniyetli bir uygulama olmayacaktır. Nimet-külfet dengesi barındırmayan bu düzenleme ile risklere karşı yatırım yapma konusunda il özel idareleri ve belediyelere sorumluluk yüklenmesi uygun değildir.

Komisyonunda yapılan değerlendirmelerde de açıkça ifade edildiği üzere, söz konusu maddeler yetkiyi dağıtarak sorumluluğu belirsizleştirmekte, geçmişte yaşanan büyük felaketlerde olduğu gibi “sorumlu kurumun” muğlak ve tartışmalı olmasına neden olmaktadır.

Yetkinin parçalanması; denetimin zayıflaması, hesap verilebilirliğin ortadan kalkması ve kamu zararının artması riskini beraberinde getirmektedir.

Bununla birlikte düzenleme, yerel yönetimlere ciddi mali yükler yüklenmektedir. DSİ tarafından inşa edilen ve merkezi bütçeyle finanse edilen tesislerin güvenlik ve bakım sorumluluğunun zamanla yerel idarelere devredilmesi, özellikle küçük ve sınırlı bütçeye sahip belediyeler açısından sürdürülemez bir tablo yaratacaktır. Karar yetkisi merkezi idarede kalırken, uygulama ve finansman yükünün yerel yönetimlere bırakılması ise yetki-sorumluluk dengesini açıkça bozmaktadır.

Ayrıca, DSİ'ye ait servis yollarının kullanımına getirilen kısıtlamalar, kırsal bölgelerde fiilen kullanılan ulaşım güzergâhlarını da etkileyecek; köy yolları ve tarımsal ulaşım açısından yeni sorunlar doğuracaktır. Bu durum, kırsalda yaşayan yurttaşların günlük yaşamını zorlaştıracak ve bürokratik süreçleri artıracaktır.

Madde kapsamında dikkat çeken bir diğer husus ise, su yapılarının işletme, bakım ve yönetim sorumluluğunun gerçek ve tüzel kişilere devredilebilmesinin önünün açılmasıdır. Komisyonunda dile getirildiği üzere bu yaklaşım, suyun kamusal bir varlık olmaktan çıkarılarak ticarileştirilmesi ve özelleştirilmesi riskini barındırmaktadır.

Su, piyasaya terk edilemeyecek kadar hayati bir kaynaktır ve kamu yararı esasıyla yönetilmelidir.

Öte yandan, mevcut tablo aynı zamanda su yönetimindeki yapısal sorunların da göstergesidir. Sulama altyapısındaki yetersizlikler, su kayıpları, tamamlanamayan baraj projeleri, verimsiz su kullanımı ve yer altı su kaynaklarının hızla tükenmesi gibi sorunlar ortadayken; bu düzenleme, bu sorunları çözmek yerine sorumluluğu dağıtan bir yaklaşım benimsemektedir.

Devlet Su İşleri, bu ülkenin en köklü ve en stratejik kurumlarından biridir. Bu düzenlemeler kamu kaynaklarının önceliklendirilmesi, suyun yönetimi ve tarım politikalarının yönü açısından ciddi soru işaretleri barındırmaktadır.

Bugün Türkiye'de tarım derin bir kriz içindeyken; 85 milyon dönüm olduğu ifade edilen, yeni tekniklerle 110 milyon dönüme çıkarılabilecek sulanabilir alan potansiyeli varken ve çiftçi suya erişimde büyük sorunlar yaşarken, DSI'nin önceliklerinin sorgulanması kaçınılmazdır.

Bu çerçevede, Ankara'da inşa edilen yeni Genel Müdürlük binasının hangi ihtiyaçtan doğduğu, maliyetinin ne olduğu ve bu yatırımın niye öncelikli hale getirildiği kamuoyuna açıklanmak zorundadır. Sahadaki gerçeklik ise çok daha çarpıcıdır. Bursa'da Hocaköy Barajı yıllardır tamamlanmayı beklemektedir. Karacabey'in içme suyunu sağlayacak, yüzde 70'i bitirilmiş baraj projesi halen tamamlanamamaktadır. Buna rağmen idari binalara kaynak ayrılabilmesi, kamu yatırımlarında önceliklerin yanlış belirlendiğini açıkça göstermektedir. Çiftçinin suya erişemediği bir tabloda, beton yatırımlarının öncelik haline getirilmesi kabul edilemez.

Öte yandan madde ile getirilen "DSİ su yapılarını işletir ya da gerçek ve tüzel kişilere devredebilir" hükmü, suyun kamusal niteliği açısından son derece sakıncalıdır. Daha önce sulama birliklerinin yetkileri merkezi idareye devredilmişken, şimdi aynı hizmetlerin özel ve tüzel kişilere devredilmesinin önünün açılması, suyun adım adım özelleştirilmesi anlamına gelmektedir. Su, piyasaya terk edilemeyecek kadar hayati bir kamusal varlıktır.

Yeraltı sularının yönetimi konusunda AK Parti'nin karnesi zayıftır. 1990'lı yıllarda "kullanılmaz" denilen yer altı su kaynaklarının, 2006-2007 yıllarında yeniden değerlendirilerek binlerce kuyuya izin verilmesi, su yönetiminde bilimsel ve sürdürülebilir bir yaklaşımın eksikliğini göstermektedir. Ülkemizde yer altı sularının hızla tükenmesi, bu yanlış politikaların sonucudur.

Bununla birlikte, hidroelektrik santraller (HES) konusunda da şeffaflık ve planlama eksikliği dikkat çekmektedir. Türkiye'de kaç HES'in aktif olduğu, özellikle küçük ölçekli (10 MW altı) santrallerin verimliliği ve çevresel etkileri konusunda kamuoyuna açık ve sağlıklı veriler sunulmamaktadır. Bu durum, su kaynaklarının bütüncül ve planlı yönetimine olan gereksinimi ortaya koymaktadır.

Teklifin 11 inci ve 12 nci maddelerinin değerlendirilmesi

Söz konusu teklifler ile veteriner hekimler için uygulanacak disiplin cezaları yeniden düzenlenmektedir. Meslekten geçici veya sürekli men edilen veteriner hekimlerin mesleklerini icra etmeleri halinde uygulanan para cezaları attırılmaktadır.

Bu maddenin hazırlanmasında, ortak aklın devre dışı bırakıldığı, ilgili oda, birlik, mesleki kuruluş ve akademisyenlerden görüş alınmadığı görülmüştür. Mesleki yükümlülükler ile ifade özgürlüğü arasındaki denge kurulamamıştır.

Söz konusu düzenleme, Anayasa Mahkemesi'nin iptal gerekçeleri gözetilerek hazırlanmış gibi sunulsa da gerçekte meslek mensupları açısından hukuki güvenceyi güçlendirmek yerine belirsizlikleri derinleştiren, ölçsüz yaptırımlarla çalışma hakkını tehdit eden bir içerik taşımaktadır.

Öncelikle, düzenlemede öngörülen idari para cezalarının alt sınırının 120 bin TL, üst sınırının ise 600 bin TL gibi son derece yüksek seviyelere çıkarılması, “disiplin” amacını aşan, doğrudan meslek icrasını ortadan kaldıracı bir yaptırım niteliği taşımaktadır. Tek bir teknik hata, kayıt eksikliği ya da bürokratik gecikme nedeniyle bir veteriner hekimin bu denli ağır bir mali yükü karşı karşıya bırakılması, fiilen meslekten men anlamına gelmektedir. Bu durum, hukuki ölçülülük ilkesine açıkça aykırıdır.

Düzenleme aynı zamanda hekimlik faaliyetini mesleki bir hizmet olmaktan çıkarıp, sürekli veri girişine dayalı bir bürokratik faaliyete indirgemektedir. Özellikle kırsal bölgelerde altyapı yetersizlikleri göz önüne alındığında, sistemsel gecikmelerin dahi ağır cezalara konu edilmesi, eşitsizlik yaratmakta ve sahada hizmet veren hekimleri cezalandırmaktadır. Bu yaklaşım, kamu hizmetinin niteliğini zayıflatmakta ve hayvan sağlığı açısından da risk doğurmaktadır.

Bununla birlikte, disiplin süreçlerinin meslek örgütlerinden alınarak doğrudan idarenin cezalandırıcı yetkisine bırakılması, mesleki özerkliği ortadan kaldıran bir müdahaledir. Türk Veteriner Hekimleri Birliği ve odalarının rolünün zayıflatılması, meslek içi denetim mekanizmalarını işlevsizleştirmekte; idarenin keyfî uygulamalarına açık bir zemin oluşturmaktadır.

Madde metni, hangi fiilin hangi cezayı doğuracağı konusunda açık ve öngörülebilir bir sistem kuramamaktadır. “Fiilin ağırlığı” gibi soyut kavramlara dayalı geniş takdir alanı bırakılması, Anayasa Mahkemesi'nin iptal gerekçelerinde vurguladığı hukuki belirlilik ve öngörülebilirlik ilkeleriyle çelişmektedir. Bu haliyle düzenleme, hukuk devleti ilkesine uygun bir çerçeve sunmamaktadır.

Ayrıca para cezalarının kademelendirilmesine ilişkin açık bir sistem bulunmaması, alt ve üst sınırlar arasında geniş ve keyfi bir uygulama alanı yaratmaktadır. Cezaların bu denli yüksek ve belirsiz olması, aynı zamanda disiplin konusunun ekonomik bir cezalandırma aracına dönüşmesine yol açmaktadır.

Teklifin komisyon sürecinde yeterli süre tanınmadan, ilgili meslek örgütlerinin ve paydaşların görüşleri alınmadan aceleyle gündeme getirilmesi, yasama kalitesini zayıflatmaktadır. Bu kadar kapsamlı ve doğrudan meslek icrasını etkileyen bir düzenlemenin, katılımcı ve şeffaf bir süreçle ele alınması gerekirken, sınırlı tartışma imkânı ile geçirilmek istenmesi uygun bulunmamıştır. Konuya ilişkin değişiklik önergemiz Cumhuriyet Halk Partisi milletvekilleri tarafından reddedilmiştir.

Teklifin 13 üncü Maddesinin Değerlendirilmesi

Teklif ile Orman Genel Müdürlüğü'ne (OGM) karbon yutak ormanları kurma, bedel karşılığı kurdurma ve tahsis etme yetkisi verilmektedir.

Ormanlar, atmosferdeki fazla karbonu emip depolayarak iklim değişikliğinin hızını yavaşlatan iklim güvencemizdir. 2002'den bu yana tam 450 bin hektar orman küle dönmüştür. AK Parti İktidarı ise 7554 sayılı "süper izin yasası" ile madencilere ormanları, zeytinlikleri, meraları açarak, ormanların yok edilmesine zemin hazırlamıştır.

Kanun teklifinin 13.üncü maddesi ile ilk başta oldukça yapıcı ve orman alanlarının gelişmesine yardımcı olacak gibi görünmesine karşın, gerçekte ormanları karbon piyasasının aracına dönüştürmektedir.

2023 yılı Türkiye'nin Toplam Sera Gazı Emisyonları 552,2 (Mton CO₂-eşd) iken yıllık Karbon Tutum miktarı değişimi 69,2 (Mton CO₂-eşd) dir. Güncel karbon eşdeğer ton bedeli piyasa değerinin ortalama 50-60 ABD dolar olduğu göz önüne alındığında, 2026 yılında yürürlüğe girmesi beklenen AB Sınırdaki Karbon Düzenlemesi uygulamaya geçildiğinde $552,2 - 69,2 = 483$ (Mton CO₂-eşd) ülkemizin emisyon açığıyla birlikte yıllık ülkemize maliyeti yaklaşık 26 milyar ABD doları olacağı öngörülmektedir.

Küresel karbon bedelleri ve emisyon miktarımız arttıkça bu bedelin daha da artacağı öngörülmektedir. AK Parti İktidarı ise doğaya en fazla karbon salımı yapan ve başta termik santraller, demir, çelik gibi sanayi kuruluşlarını Paris İklim Anlaşması ve İklim Kanunu'na uyum için gereken masraftan kurtarmak için önleyici tedbir almıştır.

Maddede yer alan "...veya kurulmuş ormanların tesis maliyetinden az olmamak ve karbon piyasası rayiç bedeli tahsil edilmek kaydıyla tahsis eder, yönetir, işletir..." hükmü ile söz konusu büyük şirketler karbon yutak ormanı kurmak yerine ülkemizin mevcutta bulunan ve en yüksek karbon tutulumuna sahip olan birinci sınıf ormanlarını tesis bedeli (Ağaçlandırma Bedeli) gibi komik bir tutar karşılığında tahsis edecektir.

Madde metni;

- **Kritik Hukuki Sorun Mevcut Ormanların Tahsisi:** Madde içerisinde yer alan "kurulmuş ormanların tahsis edilmesi, yönetilmesi ve işletilmesi" ifadesi düzenlemenin en problemlisi kısımdır.
 - a) Ormanların Hukuki Statüsü:** Ormanlar Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Özel mülkiyete konu edilemez (istisnalar hariç). Kamu hizmeti kapsamında yönetilir. Bu kapsamda: Orman Genel Müdürlüğü bir kamu idaresi olarak ormanları işletmekle yükümlüdür.
 - b) Kamu Hizmetinin Özel Sektöre Devri Sorunu:** Bu düzenleme fiilen karbon piyasası aktörlerine, mevcut ormanların kullanım hakkının verilmesini mümkün kılmaktadır. Bu durum kamu hizmetinin özelleştirilmesi, doğal varlıkların ekonomik enstrümana dönüştürülmesi, sonuçlarını doğurur.
 - c) Anayasa m.169 Açısından Değerlendirme:** Anayasa'ya göre Ormanlar devlet tarafından korunur. Ormanların tahribine yol açacak faaliyetlere izin verilemez.

Karbon piyasası mantığı ise maksimum karbon kredisi üretimi, ekonomik getiri odaklı işletme üzerine kuruludur. Bu durum ekosistem bütünlüğünün ikinci plana itilmesi riskini doğurur.

d) Eşitsizlik ve Piyasa Riski: Düzenleme aynı zamanda büyük sermaye gruplarının mevcut ormanlara erişimini kolaylaştırır, küçük ölçekli aktörleri dışlar. Bu yönüyle rekabet eşitsizliği, kamu kaynağının belirli kesimlere aktarılması riski taşır. 3. Sonuç Bu madde iklim politikası aracı gibi görünmekte ancak gerçekte ormanların ekonomik kullanımını genişleten bir düzenleme niteliği taşımaktadır.

- **Sonuç:** Bu madde iklim politikası aracı gibi görünmekte ancak gerçekte ormanların ekonomik kullanımını genişleten bir düzenleme niteliği taşımaktadır. Kanun Teklifinden mutlaka çıkarılmalıdır.

Teklifin 14 üncü maddesinin değerlendirilmesi

Bu madde ile kesinleşmiş orman kadastrounun yok sayılmasına imkan tanımakta, orman sınırlarının 129 bin hektara ulaşan kısmının (180 bin adet futbol sahası) daraltılmasına sebep olacak hükümler içermektedir. Öncelikle kanun kendi içerisinde de çelişki içermektedir.

Komisyonunda, Teklifin 14 üncü maddesinde AK Partili vekillerin önergesi ile değişiklik yapılsa da orman kadastrounun yok sayılmasının önüne geçilmemiştir.

Bu madde ile getirilen düzenleme ile orman kadastro kayıtlarının güncellenmesi sağlanarak, kesinleşmiş orman kadastrouna göre orman statüsünde olan alanlarda; tapusu hukuken yok hükmündeki taşınmazların tapularının, idari bir kararla geçerli kabul edilmesi sağlanmaktadır. Komisyonunda yapılan değişiklik ile idare kararına karşı anlaşmazlık halinde taşınmazın bulunduğu yerdeki asliye hukuk mahkemesine gidilmesi sağlanmıştır. Ancak bu değişiklik de orman kadastroundaki küçülmeyi engellemeyecektir.

Teklif madde; “Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce kesinleşmiş orman kadastrouna göre kısmen veya tamamen Devlet ormanı olarak sınırlandırılan taşınmazlardan...” şeklinde başlamaktadır.

Devamında ise 1- Hazine adına kayıtlı olmayan, tapu ve kadastro veya imar mevzuatına göre oluşturulup halen gerçek veya tüzel kişiler adına tapuda tescilli olanlar,

2- Kadastro tespitleri davalı olanlar,

3- Açılan davalar sonucunda tapuların iptaline karar verilerek kesinleşen ancak tapuda henüz infaz edilmeyenler,

4- Açılan davalar sonucunda tapularının iptaline karar verilerek kesinleşen kararlardan infaz/rızaen terk edilerek tapuda Hazine adına tescil edilen taşınmazlar,

olmak üzere 4 ana başlıkta toplanan hallerde bulunan taşınmazların maliklerine veya akdi kanuni haleflerine iadesini amaçlamaktadır.

Sonrasında ise “*Devletin hüküm ve tasarrufu altında veya Hazinesinin özel mülkiyetinde bulunan taşınmazlar, Orman Genel Müdürlüğüne orman tesis etmek veya orman olarak kullanılmak üzere tahsis edilir*” hükmü getirilerek aynı Orman Kanunu’nun Ek 16 maddesinde olduğu gibi Anayasanın 169’uncu maddesi arkadan dolaşarak atlatılmaya çalışılmaktadır.

Oysa Anayasanın 169 maddesine göre orman sınırlarında daraltma yapılması mümkün değildir.

Orman sınırları içerisinde kalan tapulu taşınmazların iade edilmesi açıkça sınırlandırılması yapılan ve kesinleşmiş olan orman sınırlarının daraltılmasına sebep olacaktır.

İade kapsamına alınacak olan taşınmazlar özellikle ülkemizin en değerli ve paha biçilemez alanları olan Ege, Akdeniz ve Marmara bölgesinde bulunan alanlardır. Bu yerlerin iadesi çok zorludur. Hali hazırda Orman Kanunu’nun Ek 16 maddesine göre çıkarılan alanların karşılığı dahi Hazine tarafından Orman Genel Müdürlüğü’ne tahsis edilememiştir.

Maddesinin gerekçesinde yer alan “*Tapu iptal davaları açılarak tapular iptal edilse, tazminat davaları açılarak mahkeme kararları ile tapu maliklerine tazminat ödense bile taşınmazlar şahıslar tarafından kullanılmaya devam edilmektedir. Tapu iptali davalarından sonra açılan tazminat davalarında taşınmazların gerçek rayiç değerinden çok fazla tazminata hükmedilmekte, avukatlık ücreti, yargılama giderleri, icra avukatlık ücretleri sebebiyle bu rakam daha da artmakta, bu hususun da Hazine zararına sebebiyet verdiği görülmektedir. Düzenlemenin kanunlaşması halinde Hazinesinin tasarrufedeceği nakdi miktar ise yıllara sâri olmak üzere yaklaşık 516 milyar TL olacağı tahmin edilmektedir*”

cümlesi ile ülkemizin en değerli bölgelerinde bulunan alanlar tasarruf uğruna rantta açılacaktır.

Bu maddeye göre 6831 sayılı kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce 3116, 4785 ve 5653 sayılı kanunlara göre orman olarak sınırlandırılmış olan alanlar içerisinde kalan tapulu taşınmazların her ne koşul olursa olsun iade vb. işleme tabi tutulmaması gerekmektedir.

Teklif madde içerisinde buluna en tehlikeli ve sinsi kısım ise 4 fıkrada gizlenmiş durumdadır:

“Üçüncü fıkra kapsamında kalan taşınmazlardan Orman Genel Müdürlüğüne bildirilen, malikleri veya akdi ve kanuni halefleri tarafından idareye başvurulmayan veya mahkeme kararları gereği yapılan toplam ödemesi Hazineye geri ödenmeyen üç hektardan küçük taşınmazlar ve alan büyüklüğüne bakılmaksızın taşınmazlar arasındaki tescilli/tescilsiz yol, boşluk ve benzeri alanlar, Milli Emlak Genel Müdürlüğüne 6292 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilebilir ve yapılan işlemler sonrasında orman kadastro kayıtları güncellenir.”

Bu fıkra ile gizli bir 2/B uygulamasına geçilmektedir.

Kesinleşmiş orman sınırları içerisinde kalan ve malikleri veya akdi ve kanuni halefleri tarafından idareye başvurulmayan veya mahkeme kararları gereği yapılan toplam ödemesi Hazine’ye geri ödenmeyen üç hektardan küçük taşınmazlar ve alan büyüklüğüne bakılmaksızın taşınmazlar arasındaki tescilli/tescilsiz yol, boşluk ve benzeri alanlar, 6292 sayılı Kanun’a değerlendirilmek üzere Hazineye devredilecek. İade talebinde bulunulmayan bir alanı Hazine’ye satması için orman alanından çıkararak, belirli kişilere rant sağlanacağı düşünülmektedir.

6831 sayılı Orman Kanunu'nun 2/B maddesi, Türkiye'de orman katliamının yasal kılıfıdır. 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 2/B maddesi ile orman vasfını kaybettiği gerekçesiyle orman sınırları dışına çıkarılan arazilerin satılması, 2002 yılından itibaren sürekli olarak gündemde tutulmuş ve bu arazilerin bir kısmı daha önce çıkartılan mevzuatın Anayasa Mahkemesince birkaç kez iptal edilmesine karşın 2012 yılında yürürlüğe giren 6292 sayılı Kanun kapsamında, Milli Emlak Genel Müdürlüğü tarafından satılmıştır. AKP iktidarınca bu kapsamda satılan orman alanının büyüklüğü 662 bin hektardır.

6831 Sayılı Orman Kanunu'na 2018 yılında eklenen Ek 16'ncı madde ile orman sınırları dışına çıkarılma işlemi yeni bir boyut kazandı. Bu madde ile 2018 yılına kadar üzerinde yerleşim alanı oluşmuş orman alanlarının orman sınırları dışına çıkarılması olanaklı hale getirildi. AKP iktidarı döneminde; 52 milyon metrekareyi aşan orman alanı, orman sınırları dışına

çıkarılmıştır. Bir yandan da endüstriyel odun üretimi 2002'de 8 milyon metreküpten 25 milyon metreküpe çıkarılarak ormanlar bir üretim sahasına indirgenmiştir.

2025 yılı içerisinde (Ekim ayı sonu itibarıyla) yangın adedi 2.990 adet, yanan ormanlık saha 81 bin hektardır. 2024 yılında 3.797 adet yangına müdahale edilmiş, yaklaşık 27 bin hektarı aşkın bir ormanlık alan zarar görmüştü. Orman Genel Müdürlüğü, Meteoroloji Genel Müdürlüğü'nün yaklaşık iki yıl önce yaptığı uyarıları dikkate alarak gerekli önlemleri bu olumsuz hava koşullarına göre önceden planlamalıydı. Ancak, ilgili bölgelerdeki yöneticilerin yangınla mücadele konusundaki yetersizliği, bilgi ve beceri eksiklikleri, yangın söndürme araç ve ekipmanlarının kısıtlı olması, ayrıca yangın ekiplerinin hem sayıca az hem de eğitim açısından yetersiz bulunması gibi etkenler; bu bölgelerde çıkan orman yangınlarının hızla büyümesine ve uzun süre kontrol altına alınamamasına yol açmıştır. Örneğin Orman Genel Müdürlüğü verilerine göre, yangınlara müdahale ekiplerinde yaklaşık 13 bin orman işçisi çalışmaktadır. Oysa ormancılık politikası uzmanlarına göre bu sayının iki katı olması gerekmektedir. Orman yangınlarıyla mücadelede Orman Genel Müdürlüğü'ne destek veren belediyeler ve ilgili kurumlarla, yangın sezonu öncesinde protokole dayalı iş birlikleri oluşturulmalıdır. Bu kapsamda araç takip sistemleri, haberleşme altyapısı gibi konular ortak bir yapıya kavuşturulmalı ve kırsal ile orman yangınlarına müdahalede görev ve sorumluluklar net olarak belirlenmelidir.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'a göre; “Son 23 yılda 7,5 milyar fidan ve tohum toprakla buluşturulmuş, orman varlığı 23,4 milyon hektara çıkarılmış ve ülkenin yüzde 30'u ormanlarla kaplı hale gelmiştir". 2002 yılında orman varlığı 20,8 milyon hektar olduğuna göre artış 2,6 milyon hektara ulaşmıştır. 2003-2024 yılları arasında ağaçlandırılan saha 760 bin hektardır. Daha önce belirtildiği gibi 608 bin hektar alan izin ve irtifaka konu olmuş, 662 bin hektar alan ormandan çıkarılmış olup, kaybedilen toplam orman alanı $608.000 + 662.000 = 1.270.000$ hektardır. Yani $1.270.000 - 760.000 = 510.000$ hektar ormanlık alanda kayıp var. İktidar, gerçekte ağaçlandırma kapsamına girmeyen ve zaten mevcut orman sahalarında yürütülen “rehabilitasyon” faaliyetlerini, sanki yeni ağaçlandırma çalışmalarıymış gibi sunarak ağaçlandırılan alan miktarını olduğundan daha yüksek göstermektedir. Türkiye'de orman varlığındaki artış, büyük ölçüde yeni ağaçlandırma faaliyetlerinden değil; sembol değişikliklerinden, köyden kente göçle birlikte kırsal bölgelerde ormanlar üzerindeki baskının azalmasına bağlı olarak, terk edilmiş tarım toprakları ile

meraların kendiliğinden ormanlaşmasından, ayrıca kadastro çalışmalarında yapılan yeni tespitlerden ve benzeri etkenlerden kaynaklanmaktadır.

Teklifin 15. İnci maddesinin değerlendirilmesi

Orman Kanunu'nun Ek Madde 23'üncü maddesinde yapılan değişiklik ile ülke genelinde yeniden 2/B uygulamasının önü açılmaktadır Maddenin komisyondaki görüşmelerinde AK Partili vekillerin önergesi ile değişiklik yapılmış, ancak ormansızlaşmayı azaltacak bir düzenleme getirilmemiştir.

Teklif ile geçmişte 2/B kapsamına alınmamış veya yargı kararıyla iptal edilmiş alanlarda, Orman Genel Müdürlüğü'nün yeniden 2/B uygulaması yapabilmemesini, bu işlemlerin "ikinci kadastro sayılmamasını" öngörmektedir. Bu hüküm 1938'den bu yana yapılan tüm orman kadastro çalışmalarını değersizleştirmekte, yargı kararlarını işlevsizleştirmekte, yeni bir orman talanı döneminin kapısını aralamaktadır. Bu düzenleme, Anayasa'nın 169. maddesine açıkça aykırıdır ve ormanların daraltılmasını meşrulaştırmaktadır.

Bu düzenleme, orman köylüsünden ziyade "gerçek ve tüzel kişileri" kapsamaktadır. Bu da büyük şirketlerin veya holdinglerin orman arazileri üzerindeki tartışmalı tapularının yasallaşması riskini ortaya çıkarmaktadır. Bu yönüyle 80 bin taşınmazdan bahsedilmesi, meselenin münferit bir mağduriyetten ziyade sistematik bir "arazi transferi" olduğunu şüphesi oluşturmaktadır. "Orman köylüsünü korumak" maskesi altında büyük arazi sahiplerine hizmet eden bir düzenleme görünümündedir.

Bu madde ile orman kadastrosu kapsamında daha önce çeşitli gerekçelerle iptal edilmiş ve kapsam dışı bırakılmış alanların yeniden 2/B kapsamında değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Bu teklif içeriği nedeniyle Adalet Komisyonu'nda da görüşülmelidir.

Bu 2/B yasası 2010 yılı referandumundan sonra, özellikle kadastro mahkemelerine neredeyse tamamen hâkim olan FETÖ'nün çok büyük miktarlarda maddi menfaat temin ettiği bir yasa olmuştur. 2010 yılında neredeyse bütün kadastro mahkemelerine hâkim olan dönemin kadroları kuş uçmaz kervan geçmez yerlerde üzerinde muhdesat olmayan büyük alanları; Şile'de, Beykoz'da, Arnavutköy'de, Şişli'de, Ege'de, Akdeniz'de ve Karadeniz'de ülkemizin milyar dolarlık büyük orman alanlarını bu kullanıcı şerhlerine istinaden üzerlerine tapulamıştır.

Teklifin bu şekilde yasalaşması halinde, kadastrolardaki yasaya aykırı tesciller düzeltilmeden bu şerhlerle satışların yapılması ile çok büyük istismar alanı doğacaktır. Hem Anayasa'nın 2 nci maddesinde ifade edilen hukuk devletine hem de 168 inci maddede ifade edilen anayasal bağlayıcılık ilkesine aykırılık teşkil edecektir.

Teklifin 16 ncı ve 17 nci Maddelerinin Değerlendirilmesi

Bu maddeler ile kamulaştırma davalarına ilişki harç ve bilirkişi ücretleriyle tapu harçları ve diğer giderlerin kamulaştırmayı yapan idare tarafından ödeneceğine ilişkin uygulamanın kapsamı, kamulaştırmaz el koymaları da kapsayacak şekilde genişletilmektedir.

DSİ eliyle yürütülen enerji üretim amaçlı projeler için EPDK'dan lisans alma muafiyeti 31/12/2025'ten 31/12/2040'a kadar uzatılmaktadır.

İşin özünde teklif ile getirilmek istenen düzenlemenin kamulaştırmaz el koyma işlemlerinin, kamulaştırma olarak kabul edilmemesi nedeniyle oluşan hukuki anlaşmazlıklara dair kesin çözüm üretmeyeceği ortadadır. Öyle olsaydı zaten bugüne kadar basit bir yasal düzenleme ile işler yoluna sokulurdu. Bu yeni düzenleme teklifi de yeni hukuki ve mali sorunlar yaratabileceği için tekliften çıkarılmalıdır. Ayrıca rutin bir uygulama olarak ifade edilen ancak tam da bu nedenlerle komisyonda karşı çıktığımız diğer bir husus madde 17 ile ilgilidir. DSİ eliyle yürütülen enerji üretim amaçlı projelere ilişkin EPDK'dan lisans alma muafiyeti 31/12/2025'ten 31/12/2040'a kadar uzatılmak istenmektedir. Bu muafiyetin hangi baraj ve projeleri kapsadığı, ayrıntıyla belirtilmelidir. Bu haliyle eksiktir. Ayrıca kamu kaynaklarının, ülke gelir ve değerlerinin korunması, gelecek nesillere sağlıklı aktarılması ve birilerine peşkeş, çıkar ve avantaj sağlanmaması gibi nedenlerle muafiyet süreçleriyle ilgili net bilgilerin ifadesi şarttır. Bu haliyle komisyonda karşı çıktığımız teklifin kabul edilmemesi gerektiğini belirtiyoruz.

Teklifin 18 inci Maddesinin Değerlendirilmesi

Teklif ile Şeker Kanununun tanımlar kısmına "ekim alanı" ve "sözleşme" kavramları eklenmektedir.

Teklifin 18 inci maddesi ile 4634 sayılı Şeker Kanunu'nda yapılan değişiklikle "ekim alanı" ve "sözleşme" tanımları yeniden düzenlenmekte; şeker pancarı üretimi fiilen şirketler ile üreticiler

arasında yapılacak sözleşmelere bağlanmaktadır. Bu düzenleme, yalnızca teknik bir tanım değişikliği değil; üretim modelini kökten dönüştüren, çiftçinin üretim özgürlüğünü daraltan ve tarımsal egemenliği özel sektör merkezli bir yapıya kaydıran bir anlayışı yansıtmaktadır.

Bugüne kadar çiftçiler hem sözleşmeli hem de sözleşme dışı üretim yapabilmekteyken, bu düzenlemeyle üretimin tamamen sözleşmeye bağımlı hâle gelmesi söz konusudur. Bu durum, üretimin planlanmasını kamu yararı ekseninden çıkararak şirketlerin talep ve kârlılık kriterlerine bırakmaktadır.

Şeker pancarı üretimi açısından geçmiş özelleştirme süreçleri de dikkate alındığında bu düzenlemenin yaratacağı risk daha da büyüktür. Özelleştirme döneminde şeker fabrikalarına beş yıl süreyle alım garantisi verilmiş, sonrasında ise üretimden çekilme veya faaliyet alanını değiştirme imkânı tanınmıştır. Bu deneyim, özel sektörün kamu yararından ziyade piyasa koşullarına göre hareket ettiğini açıkça göstermiştir.

Türkiye'de yıllık ortalama 2,6 milyon ton şeker üretimi yapılmakta olup bu üretim A, B ve C kotası sistemiyle düzenlenmektedir. Ancak ülkemiz son yıllarda hem şeker ithal eden hem de ihraç eden bir ülke hâline gelmiştir. Nitekim bir yıl içerisinde yaklaşık 300 bin ton şeker ithalatı yapılabilmektedir. Bu tablo, üretim planlamasının zaten sorunlu olduğunu gösterirken, üretimin tamamen şirket sözleşmelerine bırakılması hâlinde arz güvenliğinin daha da kırılgan hale geleceği açıktır.

Şirketlerin, enflasyon veya maliyet avantajı gibi nedenlerle yurt dışından daha ucuz şeker temin etmesi durumunda, iç piyasada yeterli sözleşme yapmaması ihtimali oldukça yüksektir. Bu durumda ülkenin kendi ihtiyacını karşılayacak düzeyde pancar üretimi yapılmaması gibi ciddi bir risk ortaya çıkacaktır. Böyle bir senaryoda “ne yapacağız?” sorusunun bu maddede bir karşılığı bulunmamaktadır.

Bu nedenle şeker pancarı üretiminin yalnızca şirketlerin belirlediği ekim alanlarına ve sözleşmelere bağlanması kabul edilemez. Sözleşmeli tarım bir üretim modeli olabilir; ancak Türkiye'nin şeker ihtiyacını karşılayan stratejik bir ürün için tek başına belirleyici model olamaz.

Ayrıca, Türkiye'de bazı bölgelerde şeker pancarı üretimi neredeyse tek geçim kaynağıdır. Ağrı, Muş, Yozgat, Tokat gibi illerde çiftçinin alternatif ürüne yönelme imkânı sınırlıdır. Bu bölgelerde bir şirketin “bu kadar alırım, fazlasını almam” demesi durumunda üretici tamamen üretim dışına itilecektir. Bu, yalnızca ekonomik değil aynı zamanda sosyal bir yıkım anlamına gelmektedir.

Teklif ile beraber, şeker şirketlerinin hammadde temin etmeleri gereken ekim alanlarının sınırlarının net olarak belirlenmesi ve bu sahanın dışından hammadde temin etmemeleri için Kanunda yer alan ancak tanımlanmamış olan ekim alanı ve sözleşme gibi ifadelere açıklık getirilmesinin amaçlandığını belirtilmektedir.

Düzenlemenin “planlı üretim” iddiası ise kendi içinde çelişmektedir. Bir yandan üretimin belirli bölgelerde ve sözleşmelerle yapılacağı ifade edilirken, diğer yandan yeterli üretim sağlanamazsa şirketlerin başka bölgelerden hammadde temin edebilmesine imkân tanınmaktadır. Bu durumda planlama iddiası anlamsız hale gelmektedir. Eğer şirketler yine serbestçe başka bölgelerden ürün alabilecekse, 18 ve 19'uncu maddelerin getirilme gerekçesi ortadan kalkmaktadır. Bu durum, düzenlemenin kendi içinde tutarsız olduğunu açıkça göstermektedir.

Sonuç olarak bu madde:

- Çiftiyi şirketlere bağımlı hale getirmekte,
- Üretim özgürlüğünü sınırlamakta,
- Bölgesel tarım gerçeklerini yok saymakta,
- NBŞ gerçeğini göz ardı etmekte,
- Kamunun düzenleyici ve üretici rolünü zayıflatmakta,
- Planlı üretim iddiasına rağmen kendi içinde çelişmektedir.

Şeker pancarı gibi stratejik bir ürün, yalnızca piyasa koşullarına ve şirket sözleşmelerine bırakılabilecek bir alan değildir. Bu nedenle, üretimin güvence altına alındığı, kamu müdahalesinin açıkça tanımlandığı, çiftçinin korunarak üretimin sürdürülebilirliğinin sağlandığı yeni bir düzenleme yapılması zorunludur.

Teklifin bu yönüyle yetersizliği ortadayken ve komisyon aşamasında dile getirdiğimiz hususlar dikkate alınmadan ve kapsayıcı düzenleme yapılmadan teklifin bu yönüyle kabulü mümkün değildir.

2024 yılı itibariyle küresel şeker üretiminin yüzde 77'si şeker kamışından, yüzde 23'u şeker pancarından elde edilmiştir. Benzer veriler 2025 yılı için de geçerlidir. Gerek Türkiye'de gerekse Avrupa'da iklimin uygun olmaması nedeniyle şeker kamışı yetişmediği için şeker, pancardan elde edilmektedir. Şeker pancarı fabrikalarda işlenirken elde edilen melas, yaş pancar posası gibi yan ürünler hayvancılıkta yem üretiminin yanı sıra alkol üretiminde de kullanılmaktadır.

2023/24 sezonunda küresel şekerpancarı üretimi 261 milyon ton olup, ekim alanı ve üretimde Rusya ilk sıradadır. Öte yandan Brezilya en büyük şeker ihracatçısı iken, Endonezya en büyük ithalatçı konumundadır. Türkiye, şeker pancarından şeker üretiminde 2,8 milyon tonu aşan yıllık üretimi ile dünyada beşinci, Avrupa kıtasında dördüncü sıradadır.

Şeker pancarı, yalnızca şeker üretiminde değil, yan ürünleri sayesinde de yüksek katma değer sağlayan önemli bir tarım ürünüdür. 1998 yılından itibaren şeker pancarı üretimine kota uygulaması getirilmiştir. Şeker pancarı ve şeker politikaları ise 2001 yılında yürürlüğe giren 4634 sayılı Şeker Kanunu ve ilgili yönetmeliklerle düzenlenmiştir. Bu kanunla birlikte kota uygulaması devam etmekte olup, üretim süreçleri yazılı sözleşmeler çerçevesinde yürütülmektedir.

Günümüzde faaliyet gösteren 32 şeker fabrikasının 14'ü devlete (Türkşeker), 6'sı kooperatiflere, 12 tanesi de özel sektöre aittir. Nişasta bazlı şeker (NBS) üretimi ise 5 özel şirket tarafından üretilmektedir. Türkşeker günümüzde 14 şeker fabrikası ile ülke şeker ihtiyacının yaklaşık yüzde 36'sını karşılamaktadır. Bu pay AKP iktidara gelmeden önce 2002 yılında yüzde 74'tür.

Şeker pancarı, ülkemizin sosyo-ekonomik yaşamında büyük bir öneme sahiptir. Sadece sanayi için temel bir hammadde olmakla kalmayıp, yaprak, baş ve posasıyla besi hayvancılığında değerli bir yem kaynağı olarak da kullanılmaktadır. Şeker pancarı üretiminin artması hem et hem de süt veriminin yükselmesine ve kalitesinin iyileşmesine katkı sağlamıştır.

Türkşeker, 2024/2025 pazarlama döneminde şeker pancarı alım fiyatını kota tamamlama primi dahil ton başına 2.375 TL olarak belirlemiştir. 2025/2026 dönemi için ise fiyatı 2.975 TL olarak açıklamıştır. Ancak yüzde 25'lik bu artış beklentileri karşılamamış; enflasyon ve yükselen girdi maliyetleri sebebiyle ton başına en az 3.500 TL fiyat talep eden çiftçilerden yoğun tepki gelmiştir. Bunun üzerine Türkşeker, alım fiyatını yeniden değerlendirerek 3.100 TL'ye çıkarmış, böylece artış oranı yüzde 30,5'e yükseltilmiştir.

Türkiye zaten şekerde ithalatçı konumdadır. Son 5 yıllık dış ticaret verilerine bakıldığında 504 bin tonluk ihracata karşılık 1,3 milyon ton ithalat yapıldığı görülmektedir. Yeterli önlemler alınmadığı sürece ithalat bilançosu daha da kabarmaktadır. Şeker, stratejik öneme sahip bir ürün olup dışa bağımlılık kabul edilemez. Yerli üretimin muhafaza edilmesi büyük önem taşır. Bu nedenle şeker pancarı üretiminin devamlılığı için gerekli önlemler alınmalıdır.

Şeker pancarı yalnızca bir sanayi hammaddesi değildir; çok yönlü stratejik bir üründür:

- 1 dönüm şeker pancarı yaklaşık 3 dönüm orman kadar karbon yutak kapasitesine sahiptir.
- Münavebe sisteminin temel unsurudur; özellikle buğday ve arpa üretiminde verim artışı sağlar.
- Toprağa fosfor bağlayarak verimliliği artırır.
- Çapa bitkisi olarak yabancı ot mücadelesine katkı sağlar.
- Kazık kök yapısıyla toprağın alt katmanlarını iyileştirir.
- Melas ve yeşil aksamı hayvancılıkta yem katkısı olarak kullanılır.
- Alkol üretimi gibi sanayi alanlarında kullanılır.
- Kırsalda istihdam yaratır.

Bu kadar çok yönlü katkısı olan bir ürünün üretimini yalnızca şirketlerin sözleşme politikalarına bırakmak, tarım politikası açısından ciddi bir hatadır.

Öte yandan, nişasta bazlı şeker (NBS) konusunda da ciddi bir çelişki bulunmaktadır. Resmî olarak yaklaşık yüzde 2–2,5 kota ile sınırlandırılan NBS üretiminin 35 bin ton civarında olması gerekirken, fiiliyatta Türkiye'de yaklaşık 1 milyon ton NBS üretildiği ifade edilmektedir. Tek başına büyük şirketlerin yüz binlerce ton üretim yaptığı bu tabloda, pancar şekeri üretiminin sınırlandırılması halk sağlığı ve yerli üretim açısından büyük bir tehdit oluşturmaktadır.

Düzenlemenin bir diğeri önemli eksikliği kamunun rolüne ilişkindir. Eğer şirketler yeterli sözleşme yapmazsa veya üretim talebi oluşmazsa, bu açığın nasıl kapatılacağı belirsizdir. Oysa Türkiye'nin en az 2,5–3 milyon ton şeker üretme kapasitesi bulunmaktadır. Bu kapasitenin sürdürülebilirliği için kamu kurumlarının, özellikle TÜRKŞEKER'in devreye girmesini sağlayacak açık bir hüküm bulunmamaktadır.

Teklifin 19 uncu ve 20 nci maddelerinin değerlendirilmesi

Teklif ile şeker pancarı tarımının tamamen sözleşmeli üretim modeliyle yapılmasına yönelik düzenleme yapılmaktadır.

Şeker pancarı tarımının tamamen sözleşmeli üretim modeliyle yürütülmesi öngörülse de, miras hukukunun yanı sıra iklim şartları, bölgesel zorunluluklar ve anlık gereksinimlerden kaynaklı üreticilerin üretime dair kısıtlanması değerlendirilmelidir. Keyfilik ve kısıtlamanın, planlı üretim ve anayasal haklar açısından sakınca içermemesi gerekir. Karşı duruşumuz 18. maddesindeki nedenleri de içerecek şekilde bu bakış açısıyla ifade edilmiştir.

Teklifin 20 nci maddesi ile Teklif ile sözleşme yapmadan şeker pancarı ekenlerle Bakanlık izni olmaksızın kendi ekim alanları dışından pancar temin eden şirketlere uygulanacak cezalar belirlenmektedir.

Sözleşme yapılmadan şeker pancarı üretimi yasaklanırken, bu yasağa uymayan çiftçiler ile şirketler arasında eşitsiz bir ceza mekanizması getirilmektedir. Buna göre, sözleşme yapılmadan şeker pancarı eken çiftçilere; tespitin yapıldığı ekim alanından üretilen şeker pancarı için, tespitin yapıldığı pazarlama yılında kamu fabrikaları tarafından belirlenen yüzde 16 polar şeker ihtiva eden firesi düşürülmüş A kotası şeker pancarı baz alım fiyatı üzerinden hesaplanacak tutar kadar Bakanlıkça idari para cezası verilecek.

Şirketlere ise cari pazarlama yılı için ceza verilmesi, bunun da tahsis edilen A kotası miktarının cari pazarlama yılı başındaki A kotası şeker satış fiyatı ülke ortalaması üzerinden hesaplanacak tutarının yüzde 2'si oranında ceza verilmesi öngörülmektedir.

Bu da şirketlere daha esnek, çiftçilere daha sert ceza verilmesi anlamına gelmektedir.

Teklifin 21 inci maddesinin değerlendirilmesi

Teklif ile firmaların iç piyasaya üretimleri için şart koşulan yerli tütün kullanım oranlarına uymamaları halinde kesilecek cezalar yaklaşık iki katına çıkarılmaktadır. Etil alkolü “ticari amaçlı kullananlar” da artık etil alkol bulunduran ve satanlarla aynı cezayı ödeyecek gibi düzenleme yapılmaktadır.

Teklif ile birlikte tütün ve tütün mamulleri ile alkollü içkiler sektöründeki cezai düzenlemeler yapılmak istense de, konunun çok boyutlu olması, yalnızca ceza değil üretim, tüketim, halk sağlığı ve denetim gibi alt başlıklarda ayrıntılı değerlendirmeler yapılması gerektiği açıktır.

Konunun ilgili uzmanları ve mesleki örgütleriyle bugüne dek yaşananlar, hazırlanan rapor ve akademik çalışmalar, tarımsal üretim açısından çiftçinin ve sektör paydaşlarının görüş ve önerileri eksiktir.

Teklifte özellikle “ticari amaçla kullanım” ifadesinin eklenmesiyle birlikte, etil alkol kullanımına yönelik yaptırımlar genişletilmektedir. Ancak:

- “Ticari amaç” kavramının hangi kriterlere göre belirleneceği açık değildir.
- Denetim sırasında bir kullanımın ticari olup olmadığının nasıl tespit edileceğine dair hiçbir somut ölçüt getirilmemiştir.
- Daha önce bu konuda kesilen cezaların yargıdan dönüp dönmediğine dair veri sunulmamıştır.

Bu durum, uygulayıcı idareye geniş bir takdir yetkisi vererek keyfi ceza uygulamalarının önünü açmaktadır. Hukuk devleti ilkesinin temel gereği olan öngörülebilirlik ve belirlilik ilkeleri zedelenmektedir.

Madde ile idari para cezalarının çok ciddi oranlarda artırıldığı görülmektedir. Ancak:

Sadece cezaları artırmak, sorunun kaynağını ortadan kaldırmamaktadır. Aksine, yüksek cezalar merdiven altı üretimi teşvik etme riski taşımaktadır. Vatandaşın erişemediği veya aşırı pahalı hale gelen ürünler yerine kayıt dışı ve denetimsiz ürünlere yönelmesi kaçınılmazdır.

Bu durum aynı zamanda halk sağlığı açısından da ciddi bir tehdit oluşturmaktadır. Nitekim geçmişte yaşanan sahte alkol vakaları bu riskin somut göstergesidir. Düzenleme, piyasayı baskılayarak kontrol altına alma yaklaşımını sürdürmektedir. Yerli tütün kullanımına yönelik yükümlülükler etkin şekilde uygulanmamaktadır. Firmalar, düşük cezalar nedeniyle bu yükümlülükleri kolaylıkla ihlal edebilmektedir. Mevcut yaptırımlar “öderim, yoluma devam ederim” anlayışını teşvik etmektedir.

Veriler açıkça göstermektedir ki:

- 2002 yılında yaklaşık 70 bin ton olan tütün ithalatı, 2024 itibarıyla 116 bin tonun üzerine çıkmıştır.
- İthalat için ödenen tutar 234 milyon dolardan 800 milyon dolar seviyesine yaklaşmıştır.
- 2002–2025 döneminde toplam ithalat 2 milyon tonu aşmış, 11,5 milyar dolara yakın kaynak yurt dışına aktarılmıştır.

Bu tablo, Türkiye'nin tütün politikasında yerli üretimden uzaklaşıp ithalata bağımlı hale geldiğini açıkça ortaya koymaktadır.

Benzer süreçlerden geçen ülkeler, yerli üretimi korumak için daha net ve bağlayıcı politikalar uygulamıştır. Birçok ülkede firmalara, sattıkları ürün kadar yerli üretimden alım yapma zorunluluğu getirilmiştir.

Türkiye'de ise: Yerli üretimi korumaya yönelik yaptırımlar zayıf, uluslararası şirketlerin piyasa hâkimiyeti ise oldukça güçlüdür. Sonuç olarak üretim kararları çiftçi tarafından değil, çok uluslu şirketler tarafından belirlenir hale gelmiştir.

Düzenlemede yer alan “beş yıl içinde tekrar” kriteri: Uygulamada kolaylıkla aşılabilecek bir süre tanımıdır. Firmaların ihlalleri zamana yayarak yaptırımdan kaçınmasına olanak tanımaktadır. Dolayısıyla bu hüküm, kağıt üzerinde var olan ancak fiilen etkisiz bir yaptırım mekanizmasıdır. IMF'nin yönlendirmesiyle hazırlanan ve TEKEL'in tasfiyesini hedefleyen Tütün Kanunu, 9 Ocak 2002 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu yasa ile TEKEL, anonim şirkete dönüştürülmüş; aynı zamanda kanunun 6. maddesi kapsamında, devlet destekli tütün alımları sona erdirilmiştir. Yerine sözleşmeli üretim ve açık artırma esaslı satış sistemi getirilmiştir.

2002 yılında başlatılan sözleşmeli üretim modeli çerçevesinde, tütün ekilecek alanlar büyük sigara şirketlerinin yönlendirmesiyle belirlenmekte, üreticilerle bu doğrultuda sözleşmeler imzalanmaktadır. Ancak bu sözleşmeler çiftçinin lehine düzenlenmemekte, genellikle tüccarın şartları esas alınmaktadır. Bu sistem, tütün üreticisini ciddi bir ikileme karşı karşıya bırakmaktadır: Ya üretimden tamamen vazgeçmek zorunda kalacak ya da kendi toprağında çokuluslu tütün kartellerinin kölesi haline gelecektir.

2008 yılında TEKEL'in sigara üretim tesisleri ve markaları, 1 milyar 720 milyon dolar karşılığında British American Tobacco (BAT) şirketine satıldı. Bu satışla birlikte, yaklaşık 150 yıllık geçmişe sahip olan TEKEL kurumu fiilen sona erdirildi. 1925 yılında Reji İdaresi yabancıardan satın alınarak kurulan TEKEL, özelleştirme adı altında bir kez daha yabancı sermayeye teslim edilmiş oldu.

Destekleme alımlarının kaldırılması, yerine sözleşmeli üretim sisteminin getirilmesi, TEKEL'in özelleştirilmesi, üretim maliyetlerindeki artış ve ithal tütün kullanımının yaygınlaşması; tütün üreticisinin gelirlerini ciddi şekilde azalttı. Bu gelişmelerin sonucunda hem tütün ekim alanlarında hem de sektördeki istihdamda büyük bir gerileme yaşandı.

Bir dönem dünya oryantal (şark tipi) tütün üretiminin yaklaşık dörtte birini karşılayan ve önemli bir ihracatçı konumda olan Türkiye, 2000'li yıllardan sonra uygulamaya konulan ithalata dayalı politikalar medeniyle bugün artık tütünde net ithalatçı ülkeler arasında yer almaktadır.

TEKEL'İN ÖZELLEŞTİRİLMESİNDEN SONRA TÜTÜNDEKİ GELİŞMELER ŞÖYLE ÖZETLENEBİLİR:

- 2009 yılında 182 bin üreticiden tütün alımı yapılmış iken, 2024 yılında 43 bin üreticiden tütün alımı yapılmıştır.
- Alım yapılan tütün miktarı 2009 yılında 93 bin ton iken, 2024 yılında 74 bin tona düşmüştür.
- Türkiye'de üretilerek alımı yapılan tütünlerin 2009 yılında sadece 1.714 tonu yabancı menşeli iken; 2024 yılında 20.252 tona yükselmiştir. Ülkemiz topraklarında çokuluslu şirketlerin istekleri doğrultusunda yerli tütün yerine yabancı menşeli tütünlerin ekimi yaygınlaştırılmaktadır.
- Tütün ihracatı 2009 yılında 97 bin ton iken, 2024 yılında 50 bin tona gerilemiştir.
- Tütün ithalatı 2009 yılında 77 bin ton iken, 2024 yılında 116 bin tona yükselmiştir.
- 2009 yılında 480 milyon dolar olan tütün ihracatı 2014 yılında 365 milyon dolara düşmüştür.
- Buna karşılık 2009 yılında 389 milyon dolar olan tütün ithalatı 714 milyon dolara yükselmiştir.
- Özet olarak söylemek gerekirse; Türkiye tütünde net ithalatçı haline gelmiştir. 2024 yılında 365 milyon dolarlık tütün ihracatına karşılık, 714 milyon dolarlık ithalat yapılmış; yani yaprak tütün dış ticareti 349 milyon dolar net açık vermiştir.
- 2009 ve 2014 yıllarında Türkiye'de üretilen sigaralarda kullanılan yerli tütün miktarı 25 bin ton olarak sabit kalırken, 2009 yılında 80 bin ton olan ithal tütün miktarı 106 bin tona yükselmiştir.
- Yerli tütün kendi artık üretildiği ülkede kullanılmamaktadır. 2024 yılı itibarıyla Türkiye'de üretilen sigaralarda kullanılan tütünün yüzde 81'i ithal, buna karşılık ancak yüzde 19'u yerli tütünlerden oluşmaktadır.

Tütün üreticisini yanlış politikalar ile uluslararası sigara şirketlerine peşkeş çekenler bu şirketleri ceza yöntemi ile mi durduracaklardır? Yasal düzenlemeler ile yerli tütün üretimi düşmüştür, şirketler daha çok verimli olan batı tipi Virginia tütünü kullanmaktadır. Bu cezalar sonrası örneğin yüzde 30 yerli tütün kullanan şirket bunu yüzde 20 indirir ise, bu üreticinin mağdur olmasına yol açacaktır.

Madde ile idari para cezalarının çok ciddi oranlarda artırıldığı görülmektedir. Ancak sadece cezaları artırmak, sorunun kaynağını ortadan kaldırmamaktadır. Aksine, yüksek cezalar merdiven

altı üretimi teşvik etme riski taşımaktadır. Vatandaşın erişemediği veya aşırı pahalı hale gelen ürünler yerine kayıt dışı ve denetimsiz ürünlere yönelmesi kaçınılmazdır.

Teklifin geri çekilmesi talebimizi komisyon aşamasında dile getirdiğimiz hususlarla birlikte yineliyoruz.

Teklifin 22 nci maddesinin değerlendirilmesi

Teklif komisyon görüşmelerinde eklenen bu madde ile koruma altında olmayan yaban hayvanlarının aşırı çoğalmaları, insan sağlığına, çevreye, tarım alanlarına zarar vermeleri ya da bulaşıcı hastalık taşıdıklarının tespiti halinde öldürülmelerinin yolu açılmaktadır. Türkiye’deki yaban hayatını ve her canlının yaşama hakkını ihlal eden bu düzenleme, kabul edilemez niteliktedir.

AK Parti’nin uzun zamandır yasalaştırmak istediği düzenleme, ilk olarak 11 Mart 2026’da 7576 sayılı Milli Parklar Kanunu’nda yapılan değişiklik teklifinin görüşmelerinde gündeme gelmiş, bu yöndeki AK Parti önergesi, CHP’nin yoğun itirazları ile geri çekilmişti.

2/3588 sayılı Kanun Teklifinin 26 Mart 2026 tarihinde gerçekleşen Komisyon görüşmelerinde yine önerge ile gündeme getirilmesi, sistematik bir planın parçası olarak görünmektedir.

Söz konusu madde ile koruma altında olmayan yaban hayvanlarının av yasağı olan zaman dahil olmak üzere, mevcut kanunda sayılanlara ek olarak, evcil hayvanlara, insan sağlığına, çevreye de zarar verecek kadar çoğalması halinde vurulmaları mümkün olacak.

Bu madde ile;

- Ekolojik yönden büyük bir hasar ortaya çıkabilecektir. Bir hayvanın sadece üreme sayısının tehdit altında görülmesi, doğal zinciri bozacak, başka türlerin yok olmasına ya da çoğalmasına neden olacaktır.
- Ağızdan aşılama yöntemi yerine avcılara, kolluk güçlerine itlaf yetkisi tanımak, ekolojik bütünlüğü tehdit edecektir.
- Yaban hayvanını doğal yaşam alanından ayırdığı için vurma yetkisi, ülkemizin imza koyduğu Bern Sözleşmesi’ne aykırıdır. Önemli olan yaban hayvanların neden doğal yaşam alanından ayrılarak tarlalara ya da şehre indiğinin kapsamlı araştırılmasıdır.

Ayrıntılı değerlendirmeler açısından şu hususlar dikkate alınmalıdır;

Mevcut 4915 sayılı Kanunun 4'üncü maddesinin birinci fıkrası korunmakta, ancak ikinci fıkrasında yapılan değişiklikle önemli ve kapsamlı bir yetki genişlemesine gidilmektedir. Düzenlemeye göre; yaban hayvanlarının türleri ve cinsleri arasında herhangi bir ayırım gözetilmeksizin, bu hayvanların yerleşim alanlarına inmesini ve insanlara zarar vermesini engellemek amacıyla, avlanmanın yasak olduğu yer, gün ve süreler de dâhil olmak üzere, insan sağlığına, tarım alanlarına, besi hayvanlarına ve diğer yaban hayvanlarına zarar verecek ölçüde çoğaldıklarının ya da bulaşıcı hastalık taşıdıklarının tespit edilmesi halinde, Milli Parklar Genel Müdürlüğüne geniş bir yetki tanınmaktadır.

Bu yetki kapsamında Genel Müdürlük; av ve doğa koruma memurlarına, kolluk kuvvetlerine ve hatta avcılara bu hayvanların vurulması talimatını verebilecektir. Böylece mevcut düzenlemenin ötesine geçen, kapsamı geniş ve denetimi zayıf bir müdahale alanı oluşturulmaktadır.

Öncelikle mevcut Kanunda yalnızca “koruma altında olmayan yaban hayvanları” için avlatma yetkisi öngörülmüşken, yeni düzenleme ile bu sınır ortadan kaldırılmakta; koruma altında bulunan türler de dahil olmak üzere, belirli koşulların olduğu iddiasıyla tüm yaban hayvanlarının öldürülmesinin önü açılmaktadır. Bu durum, koruma-kullanma dengesi açısından ciddi bir kırılma yaratmakta ve doğal yaşamın sürdürülebilirliği bakımından önemli riskler barındırmaktadır.

İkinci olarak, mevcut sistemde karar alma sürecine dahil olan yerel tarım ve orman teşkilatlarının hazırlayacağı ortak rapor zorunluluğu fiilen ortadan kaldırılmaktadır. Oysa yürürlükteki düzenlemede, yaban hayvanlarının çoğalması ya da hastalık taşıması gibi durumların tespiti, ancak yereldeki ilgili kamu görevlilerinin bilimsel ve teknik değerlendirmelerine dayanan ortak raporlarla mümkün olmaktadır. Yeni düzenleme ise bu çok aktörlü ve denetime açık yapıyı devre dışı bırakarak, karar yetkisini doğrudan Genel Müdürlüğe bırakmaktadır. Bu durum, bilimsel değerlendirme süreçlerini zayıflatmakta ve keyfi uygulamaların önünü açabilecek bir yapı oluşturmaktadır.

Üçüncü olarak, mevcut Kanundan farklı biçimde yalnızca kamu görevlileriyle sınırlı olan müdahale yetkisi genişletilmekte; avcılarının da bu sürece dahil edilmesi öngörülmektedir. Böylece öldürme kararının uygulanması, kamu sorumluluğu çerçevesinden çıkarılarak daha geniş ve kontrolü zor bir alana yayılmaktadır. Bu yaklaşım, hem etik hem de ekolojik açıdan ciddi tartışmaları beraberinde getirecek niteliktedir.

Dördüncü olarak, insan yaşamını korumaya yönelik tedbirler elbette önemlidir. Ancak bu gerekçeyle, yaban hayatını hızlı ve kolay biçimde ortadan kaldırmaya yönelik bu düzenleme; teklifin genelinde de görüldüğü üzere, Milli Parklar Genel Müdürlüğüne aşırı ve merkezi bir yetki devri yapılmasının bir başka örneğidir. Diğer kamu kurumlarının görüş ve katkılarının dışlanması, kurumsal denge ve denetim mekanizmalarını zayıflatmaktadır.

Son olarak, 30/7/2024 tarihli ve 7527 sayılı Hayvanları Koruma Kanununda yapılan değişiklikler hatırlandığında, sokak hayvanları konusunda dahi tartışmalı sonuçlar doğuran yaklaşımların, şimdi yaban hayvanları için daha geniş bir alana yayılması söz konusudur. Yaban hayvanlarının “fazla üreme” ya da “hastalık taşıma” gibi gerekçelerle daha kolay şekilde avlatılmasına ve ortadan kaldırılmasına zemin hazırlayan bu önerge; koruma ilkesiyle bağdaşmamakta, doğa hakkı ve ekolojik denge açısından ciddi sakıncalar içermektedir.

Teklifin 23 üncü, 24 üncü ve 25 inci maddelerinin değerlendirilmesi

Teklif ile Konut ve yapı kooperatiflerinin tarım arazilerinde mülk edinmeleri, parselleme ve satmaları, tarım topraklarında hobi bahçeleri başta olmak üzere bina ve ev kurmaları engelleneceği söyleniyor.

Tarımsal arazilerin kullanım amacına aykırı plan ve projeler için metrekare başına 2.500 TL ceza getiriliyor.

Tarım arazisini idari izinler tamamlanmandan kullanan ya da izne aykırı kullananlara, kullandıkları ya da zarar verdikleri alanın her m2'si için 2500 TL ceza getiriliyor. Tarım arazilerinde kanuna aykırı izinsiz yapı ve tesis kuran, hobi bahçesi dahil inşaat yapanların su, elektrik, doğalgaz abonelikleri iptal edilecek, yeni abonelik verilmeyecek.

Net olarak ifade edilmesi gerekir ki; Tarım topraklarının korunması şarttır. Yurttaşların barınma ihtiyacı da temel haktır. Teklif ile yapılmak istenen, tarım arazilerinin stratejik bütünlüğünün korunması amacına uygun düzenlemenin çok boyutlu ve kapsamlı bir yeniden değerlendirmeye ihtiyaç duyduğu açıktır. Elbette tarım toprakları korunacak, elbette işgale ve talana geçit verilmeyecek. Öte yandan kurumlar arasında yaşanan anlaşmazlıkların, yargı kararlarının, mağduriyetin ve işgallerin bir bütün halinde değerlendirilmesi de açık bir gerçek.

Bu teklifle tarım arazilerinin korunması amacıyla göstermelik ve ülkede tarım topraklarını işgal eden onlarca durum varken sadece hobi bahçelerini bahane göstermek maddelerin ciddiyetini ortadan kaldırmaktadır. Bugüne kadar hobi bahçelerini engelleyecek ciddi düzenlemeler yapılmazken, mevcut durum başıboş bırakılmış, fiili bir durum ortaya çıkmıştır. Tarım ve Orman Bakanlığı Tarım Reformu Genel Müdürü ve TARSİM Yönetim Kurulu Başkanı Osman Yıldız'ın verdiği bilgiye göre Türkiye genelinde 11 bin hobi bahçesi bulunmaktadır. Sadece Ankara'da aşağı yukarı 1500-1700 arasında hobi bahçesi tespit edilmiştir. Tarım arazilerinin parçalanması anlamına gelen bu tablo, gıda güvenliğimizi de tehdit etmektedir. Toprak Koruma Kurullarını işlevsiz hale getirerek bir çok yerde tarım arazilerini yapılaşmaya açan iktidar burada çoğu şehir dışında olan hobi bahçeleri ile uğraşmaktadır. Bunun için kanun değişikliğine gerek yoktur. Toprak Koruma Kurulu kararları ile bu işgaller zaten ortadan kaldırılabilmektedir. Ayrıca bu alanların bir kısmı imar sınırı içinde bulunmaktadır. Bu alanlara alt yapı hizmeti veren kurumlar bu durum olmadan verebilirler mi? Ülkenin en değerli tarım arazilerini kurul vasıtasıyla vasfını değiştirip, konut, sanayi, organize sanayi alanına çeviren iktidar bugün kalkmış bunlardan daha az tehlikeli olan hobi bahçeleri ile uğraşmaktadır. Tarımsal faaliyetler ve toprak koruma ilgili yapılacak değişiklikler iyi yönlü gibi görünse de sonrasında yeni sorunlara yol açacaktır. AKP iktidarı sorunları kaynağında çözmek yerine gerçekleşmiş sorunları değişiklik ve ceza yöntemi ile düzeltereğini sanmaktadır.

Yıllarca yanlış politikalar nedeniyle tarımsal üretimlerde yaşanan düşüşler, yüksek girdi maliyetleri ile üretimden vazgeçen köylüler şirketlerin insafına ve yüksek kar hırslından küçük üreticileri devre dışı bırakacaktır. Ayrıca beton ekonomisi ve rant sebebiyle sürekli yok edilen tarım arazilerini tek bitiren hobi bahçeleriymiş gibi gösterilmektedir. Organize sanayilere

açılan tarım alanları ile ilgili bir yaptırım yapmayan AKP iktidarı ondan daha az tehlikeli hobi bahçelerine göz dikmiştir.

BELEDİYELER CEZALANDIRILİYOR, VATANDAŞLA KARŞI KARŞIYA GETİRİLİYOR

Tarım arazilerine konut, villa, hobi bahçesi kurulması elbette sorunludur. Bu yolla tarımsal üretim azaldığı gibi, kentteki su miktarı düşmekte ve tüketimi artmakta, altyapı giderleri yükselmekte, kentler ve çeperlerinde arsa spekülasyonu, konut rantı, konut enflasyonu da etkilenmektedir ancak buna önlem almayarak sebep olan, iktidardır. Önlem almak yerine bu yapılaşmalar yıllarca seyredilmiş, muğlak kararlar alınmış, gecikmeli olarak bu arazilere konut/hobi bahçesi yapılması usulsüz sayılarak 2020 sonrasında cezai yaptırım getiren yasa getirilmiştir. Yeni teklifle, belediyeler, elektrik ve doğalgaz dağıtım şirketleri ile vatandaş karşı karşıya bırakılacak, maddeye dair bir geçiş süresi tanınmayacaktır.

-Teklifte belediyelere bağlı su hizmetleri ile elektrik ve doğalgaz dağıtım şirketleri, iptal etmedikleri ya da geç davrandıkları her abonelik için aylık 100'er bin TL ceza ödemek durumunda bırakılacaktır. Oysa bu konutlara elektrik, su, doğalgaz bağlanabilmesi için gerekli ön izinler de mülki idare eliyle verilmiş ve vatandaşlar aboneliklerini bu evrakları belediyelere ya da dağıtım şirketlerine sunarak yaptırmıştır.

-Teklifte ayrıntısı belirtilmeyen izinlerden ve "5403 sayılı Kanun kapsamında 'tarım arazilerinden ne anlaşılacağı", 5403 sayılı Kanun kapsamında "izinsiz" yapılarla ne kast edildiği bu teklifte açıklığa kavuşturulmadan, "yapı kullanma izin belgesi'nin olmamasının aboneliklerin kesilmesi için yeterli sayılıp sayılmayacağına dair ibare netleştirilmeden, geçiş süresi tanınmadan, Kanunun yürürlük tarihi öncesinde abonelerin hangi süreçlerden geçerek bu bağlantıları yaptırdığına dair net bilgi sahibi olunmadan aboneliklerin kesilmesi yönünde yasa yoluyla zorlamada bulunulması, başta belediyeler olmak üzere şirketleri vatandaşla karşı karşıya bırakabilecektir.

Öte yandan kanuni izni olmadan tarım arazilerine yapılan hobi bahçeleri, tesis ve binalara bağlanan su, elektrik ve doğalgaz abonelikleri kesilecektir. Su aboneliğini kesmeyen belediyeye, Bakanlıkça abone başına 100 bin TL, kesmediği her ay ayrıca 100'er bin TL ceza kesilecektir. Bu ceza aboneye değil, su hizmetini sağlayan belediyeye kesilecek. Aynı durum enerji ve doğalgaz dağıtım kurum ve kuruluşları için de geçerlidir. Gerçek şudur ki; Tarım alanlarını talan eden, ranta ve betona açan, yapılaşmayı teşvik eden, örneğin hobi bahçelerine göz yuman iktidardır. Mesela 2021 yılına dek valilikler eliyle evrak alan ve bu evraklarla ASKİ'ye, İSKİ'ye veya başka bir kuruma başvuran vatandaş, muhatap olarak valiliği ve Bakanlığı bilmiştir. Bakanlık, gerekli yıkımları zamanında yapmadığı ve önlemleri almadığı için, bu teklifle vatandaş belediyeye karşı karşıya gelebilecek; belediyeler bu kaçak yapılardaki suyu kesmesi için gelirleriyle tehdit edilecektir.

Tüm bu unsurları ele almadan göstermelik adımlar soruna kalıcı çözüm bulmak olanaksızdır. Bu nedenlerle ayrıntılı düzenleme yapılarak yeniden ele alınması amacıyla konunun bütünlüklü değerlendirilmesini istiyoruz.

Teklifin 26 ncı maddesinin değerlendirilmesi

Teklifle hastalıklı hayvanlara ilişkin olarak yapılan tazminat ödemesinin bu hastalıklar nedeniyle imha edilen hayvansal ürün, yem, madde ve malzemelerin bedelleri, imha, imha yerine nakliye ve dezenfeksiyon masraflarına ilişkin tazminat ödemesi yapılması ekleniyor ve tazminat ödemesi yapılmayacak durumlar yeniden belirleniyor.

Ancak teklif edilen değişiklik ile sadece hayvanlara ilişkin olarak yapılan tazminat ödemesinin bu hastalıklar nedeniyle imha edilen hayvansal ürün, yem, madde ve malzemelerin bedelleri, imha, imha yerine nakliye ve dezenfeksiyon masraflarına ilişkin tazminat ödemesi yapılması hususunu ele alması eksiktir. Tazminatlı ödemenin nasıl ve ne zaman yapılacağına ilişkin şartlar, oranlar ve esas ve usullerin ise yalnızca bakanlık tarafından belirlenmesi yetersizdir. Bu sürece Veteriner Hekimler Odası ve üniversiteler ile ilgili mesleki kuruluşların da dahil edilmemesi ayrı bir yanıştır.

Teklifin 27 nci maddesinin -değerlendirilmesi

Teklif ile kayıtsız hayvanlar için yeddi emin uygulaması kaldırılıyor ve nakil esnasında yakalanan küpesiz hayvan sahipleri ve nakledenlere sadece idari para cezası uygulanması düzenleniyor, idari para cezaları arttırılıyor.

Komisyon aşamasında da ifade ettiğimiz üzere teklif ile idare para cezalarının arttırılması yetersiz kalacağından bu konuda kapsamlı düzenleme yapılabilmesine gereksinim vardır. Bu alanla ilgili ihtiyacı karşılayacak adımlar atılmasına olanak sağlanması gerekmektedir. Bu nedenlerle teklifin yeniden düzenlenerek ele alınması ihtiyacı bulunuyor.

Teklifin 28 inci maddesinin değerlendirilmesi

Teklif, Ankara'nın Kızılcahamam ilçesindeki Dereneci / Gökbel mahalleleri ile Samsun'un Vezirköprü ilçesindeki Çelttek mahallesinde, 6292 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden önce orman sınırları dışına çıkarılmış alanları ilgilendiriyor. Bu alanlarda nakil, yerleştirme, hak sahipliği tespiti, borçlandırma ve takyit gibi işlemlerin usul ve esaslarının Cumhurbaşkanı kararıyla belirlenecek.

Söz konusu illerde yaşayan yurttaşlarımızın, hak sahipleri ve menfaatleri bulunanların talep ve önerilerinin alınması gerekiyor. Oysa bu söz konusu teklif ile yapılmak istenen düzenleme, nakil, yerleştirme, hak sahipliği tespiti, borçlandırma ve takyit gibi işlemlerin usul ve esaslarının tümünün Cumhurbaşkanı kararıyla belirlenmesine izin veriyor. Bu husus, kanunilik ilkesi açısından sorunludur. Anayasa'nın 35. maddesine göre mülkiyet hakkı temel bir haktır ve ancak kamu yararı amacıyla kanun ile sınırlanabilir. Bu nedenle teklifin yeniden düzenlenmesi amacıyla geri çekilmesi talebimizi komisyon aşamasında ifade ettiğimiz hususlarla birlikte tekrarlıyoruz.

Yukarıda yazdıklarımız dışında, Komisyon görüşmelerinde yaptığımız açıklamalar ve itirazlarımız saklı kalmak şartıyla şerh ederiz.

<i>Ayhan Barut</i>	<i>Bekir Başevirgen</i>	<i>01.04.2026</i>
Adana	Manisa	<i>Orhan Sarıbal</i>
<i>Ömer Fethi Gürer</i>	<i>İlhami Özcan Aygun</i>	Bursa
Niğde	Tekirdağ	<i>Doğan Demir</i>
		İstanbul

MUHALEFET ŞERHİ

Usule İlişkin Eleştirilerimiz

Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Çeltik Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair AKP tarafından Komisyon’a iletilen Kanun Teklifi, içerdiği düzenlemelerin kapsamı ve etkileri dikkate alındığında, yasama sürecinin temel ilkeleri bakımından ciddi usul sorunları barındırmaktadır.

Öncelikle teklif, birbiriyle doğrudan bağlantısı bulunmayan çok sayıda kanunda değişiklik öngören bir “torba kanun” niteliğindedir. Orman kadastroundan su yönetimine, hayvancılık politikalarından veterinerlik meslek düzenlemelerine, tarımsal üretimden alkol reklamlarına kadar 13 ayrı kanunda değişiklik öngören, geniş ve heterojen bir alanı kapsayan bu teklif, her bir düzenlemenin kendi bağlamı içinde ayrı ayrı ve derinlemesine tartışılmasını engellemiş, Meclis çalışmalarının önemli bir fonksiyonu olan müzakereyi fiilen işlevsizleştirmiştir. Üstelik bu karmaşa yetmezmiş gibi komisyon görüşmelerinin 8. saatinde, 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu’nda da değişiklik öngören bir madde daha teklifin içerisine eklenmiş, değişiklik teklif edilen kanun sayısı 14’e çıkarılmıştır.

Bununla bağlantılı olarak teklif, ihtisas komisyonlarının etkin katılımını ve uzmanlık temelli değerlendirme imkanını sınırlamıştır. Ekoloji, tarım, su varlıkları yönetimi, yaban hayatı, kadastro düzenlemeleri ve meslek hukuku gibi farklı alanlara ilişkin düzenlemelerin tek bir teklif içinde ele alınması, ilgili tüm paydaşların ve uzmanların sürece dahil olmasını zorlaştırmıştır. Öte yandan, teklifin hazırlanma sürecinde katılımcılık ilkesi de gözetilmemiştir. Tekliften doğrudan etkilenecek olan çiftçiler, meslek örgütleri, yaşam savunucuları, bilim insanları ve demokratik kitle örgütleri sürece dahil edilmemiş, düzenlemeler toplumsal mutabakat aranmaksızın hazırlanmıştır. Dolayısıyla yasama faaliyetlerinin kapsayıcılığı gözetilmemiş, iktidarın “biz yaptık, oldu” anlayışı, bir kez daha görünür olmuştur.

Teklifin bir diğerk önemli usul sorunu ise, kapsamlı ve yapısal değişiklikler içeren düzenlemelerin yeterli etki analizi yapılmaksızın ve gerekçeleri somut verilerle desteklenmeksizin sunulmuş olmasıdır. Özellikle orman alanları, su havzaları ve tarım politikalarına ilişkin düzenlemelerin uzun vadeli sosyal, ekonomik ve ekolojik etkilerine dair bütünlüklü bir değerlendirme ortaya konmamıştır.

Ayrıca, komisyon görüşmeleri boyunca DEM Parti olarak bizlerin ve diğerk muhalefet gruplarının önerdiği değişiklikler dikkate alınmamış, yasama süreci çoğulculuktan uzak, tek taraflı bir irade ile yürütülmüştür. Veteriner hekimlik mesleğinin icrası sırasında ortaya çıkan disiplin ihlalleri ve bu ihlallere uygulanacak yaptırımları tarif eden 11. madde de gördüğümüz önemli bir eksiklik, meslek icrası sırasında ortaya çıkabilecek cinsel taciz, cinsel şiddet, toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ve mobbing fiillerine ilişkin herhangi bir belirleme ve hükmün yer almamasıydı. Giderilmesine dönük verdiğimiz değişiklik önergesi reddedilirken, iktidarın aynı maddeye ilişkin başka bir önerisi kabul edilmiştir. Benzer şekilde kuvvetli itirazımızın bulunduğu 14. ve 15. maddelerde de yalnızca iktidar grubunun talebi doğrultusunda değişikliğe gidilmiştir.

Bununla birlikte teklifin gerekçe metninde açıkça görüldüğü üzere, düzenlemelerin önemli bir kısmı Hazine'nin karşılaşılabileceği tazminat yükünü azaltma ve mali yükümlülüklerden kaçınma amacıyla temellendirilmektedir. Tapu iptal ve tescil davaları ile bu davalara bağlı olarak ortaya çıkan tazminat ödemelerinin "Hazine zararı" olarak nitelendirilmesi ve bu yükün ortadan kaldırılmasının kanuni düzenlemenin başlıca gerekçelerinden biri haline getirilmesi, anayasal bakımdan son derece sorunludur. Zira Anayasa'nın güvence altına aldığı mülkiyet hakkı, hukuk devleti ilkesi ve ormanların korunmasına ilişkin emredici hükümler karşısında, kamu maliyesine ilişkin kaygılar ikincil niteliktedir. Devletin, kendi işlem ve uygulamalarından kaynaklanan hukuki sorumluluğunu ortadan kaldırmak amacıyla mülkiyet hakkını sınırlaması, yargı yollarını etkisizleştirilmesi veya kesinleşmiş hukuki durumları geriye dönük olarak değiştirilmesi, hukuk devleti ilkesinin özüyle bağdaşmamaktadır. Kamu yararı kavramı, dar anlamda Hazine'nin mali yükünü azaltmaya indirgenemez aksine, bireylerin temel hak ve özgürlüklerinin korunmasını, doğal varlıkların anayasal güvence altında tutulmasını ve idarenin hukuka bağlılığını esas almak zorundadır. Bu nedenle teklifin gerekçesinde öne çıkan "Hazine zararını önleme" yaklaşımı, anayasal sınırları aşan ve temel hakları tali hale getiren bir anlayışı yansıtmaktadır.

Tüm bu hususlar birlikte değerlendirildiğinde, söz konusu kanun teklifi yalnızca içerdiği düzenlemeler bakımından değil, hazırlanış ve görüşülüş biçimiyle de sorunlu olduğu ortadadır. Torba kanun pratiğiyle farklı alanlara ilişkin düzenlemelerin tek bir metin içinde geçirilmesi, komisyon çalışmalarının göstermelik hale getirilmesi ve toplumsal kesimlerin sürecin dışına itilmesi, yasama faaliyetini bir dayatma mekanizmasına dönüştürmektedir. Dahası, teklif boyunca görülen yaklaşım, kamusal sorumluluğu üstlenmek yerine idarenin geçmiş uygulamalarından doğan sonuçlardan kaçınmayı esas alan bir zihniyeti yansıtmaktadır. Bu anlayış ne kamu yararıyla ne de toplumsal ihtiyaçlarla bağdaşmaktadır. Bu nedenle teklif, yalnızca teknik düzeltmelerle giderilebilecek eksiklikler içermemekte, bütünlüklü olarak sorunlu bir yaklaşımı temsil etmektedir dolayısıyla kabul edilmesi mümkün değildir.

Orman Varlığına Yönelik Sistemik Kuşatma

Türkiye’de 24 Ocak Kararları ve 1980 Askeri darbesi aracılığıyla ekonomide devreye sokulan neo-liberal politikalar orman varlığını bir rant alanı olarak tanımlanmasının da miladı olarak ifade edilebilir. Doğanın, özde ormanın yaşamın vazgeçilmez ve kritik bir parçası olduğu ve geleceğe taşınması gereken doğal varlıklar olduğu gerçeği sistemik şekilde aşındırılarak orman varlığına yönelik on yılları bulan saldırılara her seferinde daha sınır tanımaz bir hal almıştır. Anayasa’nın 169 ve 170’inci maddelerine atıfla ormanlar devlet koruması ve sorumluluk alanı içindeyken, bu maddeler her seferinde tahrip edilerek gün geçtikçe daraltılmıştır.

Neo-liberal dönüşümün bir yansıması olarak 1986 yılında Orman Kanunu’nun 2’inci maddesinde yapılan değişiklikle ‘orman vasfının kaybetmiş’ alanların orman sahası dışına çıkarılması eklenmiştir. Orman varlığının daraltılmasına yönelik bir milat olarak kabul edilen bu değişiklik, ormanların “korunacak doğal varlık”tan “tasarruf edilebilir arazi”ye dönüşümünün başlangıcı olarak değerlendirilmektedir. 1990’lar ile 2000’lerin başı arasındaki süreçlerde ise orman varlığına yönelik turizm, baraj, HES ve enerji projeleri ile büyük tahribatlar yaşanmıştır. Kamu yararı bahanesiyle faaliyete geçirilen uygulamalar özellikle Akdeniz sahil şeridinde büyük yıkımlara neden olmuştur.

2000’li yılların başında yapılan madencilik düzenlemeleriyle birlikte, orman alanları “kamu yararı” gerekçesiyle özel şirketlerin faaliyet alanına açılmıştır. Bu noktada kritik olan, kamu yararı kavramının içinin boşaltılması olmuştur. Ekolojik denge, biyolojik çeşitlilik ya da uzun vadeli toplumsal fayda yerine, kısa vadeli ekonomik getiriler belirleyici hale gelmiştir.

Bunu izleyen süreçte, ormanların yalnızca kullanım hakkı değil, doğrudan mülkiyeti de tartışma konusu haline getirilmiştir. 2/B uygulamaları ve özellikle 6292 sayılı Kanun ile birlikte, orman niteliğini kaybettiği iddia edilen alanlar satışa açılarak, orman varlığı zarara uğratılmıştır. Bu, basit bir mülkiyet devri olmanın ötesinde, doğanın piyasaya entegrasyonunun açık bir ifadesi olmuştur. Devlet, bu aşamada koruyucu rolünü terk ederek, orman alanlarını ekonomik değere dönüştürerek sermaye sınıfına açan bir aktöre dönüşmüştür.

2010’lu yıllarla birlikte bu süreç yeni bir evreye girmiştir. Büyük altyapı projeleri, ormanlar üzerinde doğrudan ve geri dönüşü zor tahribatlar yaratmıştır. Özellikle Kuzey Ormanları gibi kritik ekosistemler, bütüncül bir yaşam alanı olarak parçalanmıştır. Su havzaları zarar görmüş, yaban hayatı kesintiye uğramış, ekolojik denge geri dönülmesi güç biçimde bozulmuştur. Topluma mega projeler olarak sunulan çalışmalar, orman varlığına büyük zararlar vermiştir.

2016 sonrasında ise bu dönüşüm yalnızca fiziksel değil, kurumsal düzeyde de derinleştirilmiştir. Olağanüstü hal koşulları (OHAL) ve sonrasında kurulan anti-demokratik yönetim yapısı, çevresel denetim mekanizmalarını zayıflatmış. ÇED süreçleri etkisizleştirilerek, yargı denetimi sınırlı hale getirilmiş ve karar alma süreçleri merkezleştirilmiştir. Böylece orman alanlarına yönelik müdahaleler, daha hızlı ve daha az denetlenebilir hale getirilmiştir. Hukuki güvence araçları zayıflatılmış, pratikte hukukun işlemediği çokça örnek açığa çıkmıştır. 6 Şubat 2023 depremleri sonrasında ise şehirlerin orman sınırlarına kadar taşındığı durumlar açığa çıkmış, orman ekosistemi içinde değerlendirilebilecek alanlar yapılaşmaya açılmıştır. Orman sınırlarına kadar dayanan rezerv alanlar, genişlemeye, alt-üst yapı kurumlarıyla kalıcılığa devam etmiştir.

Kağıt Üzerinde Orman, Gerçekte Kayıp: Türkiye’de Ormansızlaşma ve Karbon Çelişkisi

Madde 13 ile 6831 sayılı Orman Kanunu’na eklenmek istenen düzenleme, “karbon yutak ormanları” adı altında yeni bir mekanizma kurmaktadır. Bu düzenleme ile Orman Genel Müdürlüğü’ne karbon yutak ormanları kurma, kurdurma, mevcut ormanları bedel karşılığı tahsis etme, bu alanları yönetme ve işletme yetkisi verilmektedir. Yani devlet, mevcut orman alanlarını karbon piyasası gereğiyle ekonomik bir değer olarak tanımlayarak özel aktörlerin kullanımına açabilecektir. Üstelik bu tahsis, “karbon piyasası rayiç bedeli” gibi muğlak bir ifadeyle çerçevelenmekte, doğrudan doğruya ormanların piyasa mekanizmalarına dahil edilmesinin hukuki zemini oluşturulmaktadır.

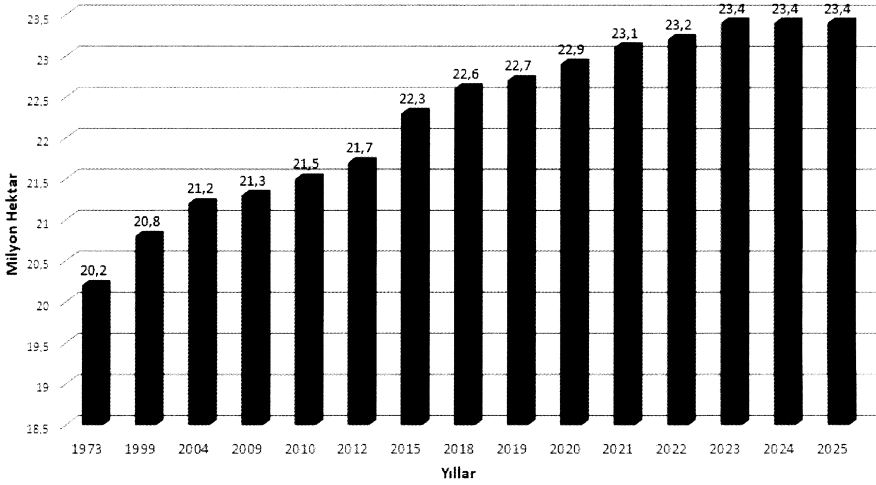
Söz konusu düzenleme, yüzeyle iddia edildiği gibi iklim kriziyle mücadeleye dönük bir ormancılık politikası değil, Türkiye’de son yıllarda adım adım kurulmak istenen karbon piyasası merkezli iklim rejiminin yeni bir halkasıdır. 2021 yılında Paris Anlaşması’na taraf olunmasıyla birlikte hız kazanan, Dünya Bankası’nın Karbon Piyasalarına Hazırlık Ortaklığı (PMR) süreçleriyle şekillenen, İklim Şurası ve ardından kapalı kapılar ardında hazırlanan İklim Kanunu taslaklarıyla olgunlaştırılan bu yaklaşım, bugün torba kanunlar aracılığıyla parça parça hayata geçirilmektedir. 2053 Net Sıfır hedefi ve Ulusal Katkı Beyanları ise bu sürecin politik meşruiyet araçları olarak kullanılmaktadır.

Ancak bu çerçevenin kendisi sorunludur. Çünkü burada kurulan sistem, emisyonları gerçekten azaltmaya değil, karbonu alınıp satılabilir bir meta haline getirerek yeni bir piyasa yaratmaya dayanmaktadır. Haliyle, ekolojik yıkımı durduracak yapısal dönüşümleri değil, mevcut üretim ve tüketim modelini sürdürmenin araçlarını tarif etmektedir. Bu nedenle karşımıza getirilen karbon yutak ormanları düzenlemesini, bu genel yönelimden bağımsız ele almak mümkün değildir.

Dahası, bu düzenleme tekil bir örnek de değildir. Geçtiğimiz haftalarda Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde görüşmeleri tamamlanan Milli Parklar Kanunu ile birlikte değerlendirildiğinde, ortaya çıkan tablo çok daha netleşmektedir. Milli parkları koruma alanı olmaktan çıkarıp turizm, enerji, altyapı ve çeşitli ticari faaliyetlere açan, bu alanların uzun süreli işletmeler yoluyla özel şirketlere devrini mümkün kılan yaklaşım ile karbon yutak ormanları düzenlemesi aynı zihniyetin ürünüdür. Bir yanda milli parklar “işletme alanı”na dönüştürülmekte, diğer yanda ormanlar karbon yutak kapasitesi üzerinden tanımlanmaktadır. Her iki düzenlemenin ortak noktası, doğayı koruma yükümlülüğünü geri plana iterek, doğal varlıkları ekonomik değer üretme araçlarına dönüştürmesidir.

Türkiye’de orman varlığına ilişkin resmi söylem “artış” vurgusu üzerine kurulsa da, mevcut veriler ve son yıllardaki uygulamalar bu tablonun büyük ölçüde kağıt üzerinde kaldığını göstermektedir. Resmi istatistiklerde orman varlığı ülke yüzölçümünün yaklaşık %30’u olarak ifade edilse de mevcut ormanların yaklaşık yarısının bozulmuş, parçalanmış ya da ekolojik bütünlüğünü yitirmiş durumda olduğu bilinmektedir. Nitekim 2018’den bu yana yaklaşık 50 milyon metrekarelik orman alanının (neredeyse bir Belgrad Ormanı büyüklüğünde) orman sınırları dışına çıkarılması, bu kaybın yalnızca niteliksel değil aynı zamanda doğrudan alan daralması şeklinde de gerçekleştiğini ortaya koymaktadır. Üstelik sonuncusu 27 Şubat’ta yayınlanan Cumhurbaşkanı imzalı kararla 21 ilde (Adana, Afyonkarahisar, Antalya, Artvin,

Balıkesir, Bingöl, Bursa, Çorum, Eskişehir, Gaziantep, Gümüşhane, İzmir, Karabük, Kastamonu, Kütahya, Mersin, Muğla, Samsun, Tokat, Trabzon ve Yalova) 4,8 milyon metrekarelik orman statüsü dışına çıkarılmıştır. Dolayısıyla mevcut ormanlık alanlara dair daraltma girişimleri her geçen gün artarken, orman varlığının arttığını iddia etmek gerçekçi değildir. Ne yazık ki, koruma kalkanı olarak değerlendirilebilecek 6831 sayılı Orman Kanunu mevcut iktidar döneminde 30 defa değiştirilmiş, bu teklifle de değiştirilmeye devam etmekte fakat bu değişikliklerin hiçbiri koruma mekanizmalarını güçlendirme işlevi görmemektedir.

Şekil 1: Orman Genel Müdürlüğü, Türkiye’de Orman Varlığı Grafiği

Öte yandan, 2020 yılından itibaren deneyimlediğimiz "mega orman yangınları"nın, yüz binlerce hektar alanı küle çevirdiğini de gözardı etmemek gerekir. Orman Genel Müdürlüğü'nün verilerinden hareketle, 2020-2024 yıllarını kapsayan beş yıllık dönemde yangın sayısında yıllık ortalama %17'lik bir artış yaşanırken, yanan alan miktarında %423 (4,2 kat) oranında aşırı bir artış görülmüştür. 2010-2014 döneminde yangın başına yanan alan miktarı 2,63 hektar iken, 2020-2024 döneminde bu rakam 14,68 hektara (3,48 katına) çıkmıştır. Sadece 2021 yılında çıkan 2.793 yangında 139.503 hektar alan kül olmuştur. Bu yıl, yangın başına düşen yanan alan miktarı 49,9 hektar gibi ekstrem bir seviyeye ulaşmıştır. Bunun yanı sıra, 2025 yılının ilk 9 ayında (Ocak-Ekim) yaklaşık 80 bin hektar orman alanının yandığı belirtilmektedir. Ormanların parçalanması, yangın müdahale bütçelerindeki kısalmalar, her geçen gün daha fazla alanın yasal izinlerle ormancılık dışı amaçlara (maden, enerji vb.)

tahsis edilmesi gibi gerekçeler yüzünden ormanlık alanları ne yazık ki azalmaya devam etmektedir.

Ayrıca 2023 yılı itibarıyla Türkiye'nin toplam sera gazı emisyonları 552,2 milyon ton düzeyine ulaşmışken, yıllık karbon tutum miktarındaki durum yalnızca 69,2 milyon ton olarak kalmış, hatta ormanların karbon yutak kapasitesi 2017'de yaklaşık 100 milyon ton seviyesinde iken oldukça gerilemiştir. Bu tablo, ormanların kapasitesinin zayıfladığını göstermekle birlikte, doğal ormanların madencilik, enerji, turizm ve altyapı projeleriyle parçalanması, yaşlı ormanların kaybı, yerlerine düşük biyolojik çeşitliliğe sahip plantasyonların geçirilmesi ve artan yangınlar ile doğrudan ilişkilidir.

Bu çerçevede karbon yutak ormanları düzenlemesini doğa koruma rejiminin bütününe dönüştüren bir adım niteliğinde görmek gerekir. Zira mevcut mevzuat, devletin ağaçlandırma yapmasına ve karbon tutum kapasitesini artırmasına herhangi bir engel teşkil etmemektedir. Yeni bir düzenlemeye ihtiyaç bulunmamasına rağmen, “tahsis” ve “karbon piyasası” vurgusuyla getirilen bu madde, açıkça yeni bir ekonomik alan yaratma amacını taşımaktadır. İktidar, bir yandan iklim krizine karşı uluslararası yükümlülüklerini yerine getiriyormuş gibi görünecek, diğer yandan bu yükümlülükleri sermaye için yeni birikim alanlarına dönüştürecek. “Yeşil kalkınma” ve “net sıfır” gibi kavramlar ise bu dönüşümün ideolojik örtüsü haline getirilmiştir. Oysa bu kavramların küresel ölçekte de tartışmalı olduğu açıktır: Sera gazı azaltımını ekonomik büyümeden bağımsız düşünmeyen, aksine büyümeyi sürdürmenin araçlarından biri olarak kurgulayan bu yaklaşım, ekolojik yıkımın nedenlerine dokunmadan sonuçlarını yönetmeye çalışmaktadır.

Türkiye’de bu yaklaşımın somut karşılığı ise ortadadır. Son yirmi yılda kömür başta olmak üzere fosil yakıtlara verilen teşvikler artmış, enerji ve madencilik projeleri için ormanlar, meralar ve tarım alanları sistematik biçimde tahsis edilmiş, korunan alanların statüsü zayıflatılmıştır. Akbelen’de, Afşin-Elbistan’da, Besta’da, Kaz Dağları’nda yaşananlar hâlâ hafızalardadır. Ormanlar bir yandan enerji ve maden projeleri için yok edilirken, diğer yandan “karbon yutak alanı” ilan edilerek artırılıyormuş gibi gösterilecektir. Fakat, iktidarın iklim politikalarının samimiyetsizliğini anlamak için, Türkiye’nin neresinde olursanız olun, en yakın civardaki koruma alanına bakmak ve başına gelenleri görmek tek başına yeterlidir.

Üstelik iktidarın önerdiği yaklaşım, kendi gerekçesiyle de çelişmektedir. Zira karbon piyasası mekanizmaları çerçevesinde karbon kredisi üretilmesi için belirli teknik ve bilimsel koşullar bulunmaktadır. Yeni oluşturulacak alanların karbon tutum kapasitesine ulaşması

onlarca yıl almaktadır. Bu durumda düzenlemenin kısa vadede karbon piyasasına katkı sunması teknik olarak mümkün görünmemektedir. Buna rağmen mevcut ormanların tahsis edilmesine olanak tanınması, bu düzenlemenin gerçek amacının karbon azaltımı değil, hazır doğal varlıkların ekonomik değere dönüştürülmesi olduğunu göstermektedir.

Bu noktada karşımıza çıkan temel sorun, iklim krizine yönelik politikaların emisyon azaltımı yerine karbon ticareti üzerinden kurgulanmasıdır. Emisyon Ticaret Sistemi ve karbon kredilendirme mekanizmaları, şirketlerin üretim süreçlerini dönüştürmesini zorunlu kılmak yerine, kirletmeye devam etmeleri için alternatif yollar sunmaktadır. Karbon yutak ormanları da bu mekanizmanın bir parçası olarak işlev görmektedir. Böylece şirketler, gerçek bir dönüşüm gerçekleştirmeden, belirli bedeller karşılığında “dengeleyici” faaliyetler üzerinden yükümlülüklerini yerine getirmiş sayılmaktadır. Bu durum, iklim krizinin nedenlerini ortadan kaldırmak yerine, kirletme hakkının satın alınabildiği bir sistem yaratmaktadır.

Bu noktada uluslararası deneyimlere bakıldığında, karbon piyasası mekanizmalarının ne denli kırılgan ve sınırlı olduğu daha açık biçimde görülmektedir. Avrupa Birliği'nin uzun süredir uyguladığı Emisyon Ticaret Sistemi (ETS), teorik olarak emisyonları azaltmayı hedefleyen bir araç olarak sunulsa da, pratikte kirletme hakkının alınıp satılabildiği bir piyasa yaratmaktan öteye geçememiştir. Nitekim son dönemde Avrupa'da yaşanan tartışmalar, sistemin iklim politikası olmaktan ziyade ekonomik koşullara bağlı olarak esnetilebilen bir araç olduğunu ortaya koymuştur. Artan enerji maliyetleri ve sanayi rekabeti baskısı karşısında birçok ülke ETS'nin yükünü hafifletecek düzenlemeler talep etmiş, hatta sistemin bazı sektörler açısından askıya alınması dahi gündeme gelmiştir. ABD-İsrail'in İran'a yönelik saldırıları sonrasında derinleşen enerji krizi ve jeopolitik gerilimler, bu tartışmayı daha da hızlandırmış, iklim hedeflerinin, savaş ve enerji güvenliği gerekçeleriyle ne kadar hızlı geri plana itilebildiğini açıkça göstermiştir. Bu durum, karbon piyasalarının kriz anlarında ilk gözden çıkarılan mekanizmalardan biri olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

Dolayısıyla ETS deneyimi, karbon fiyatlandırmasının iklim krizine gerçek bir çözüm üretmediğini, aksine mevcut ekonomik düzenin devamlılığını önceleyen bir araç olarak işlediğini kanıtlamaktadır. Emisyonların mutlak olarak azaltılması yerine, kirletme hakkının yeniden dağıtılması esasına dayanan bu sistemde, büyük şirketler çeşitli muafiyetler ve teşviklerle korunurken, dönüşümün maliyeti çoğu zaman toplumun geneline yüklenmektedir. Türkiye'de kurulmak istenen karbon piyasası ve bu kapsamda önerilen karbon yutak ormanları düzenlemesi de benzer bir mantığa dayanmaktadır. Bu nedenle söz konusu

düzenlemeyi, yalnızca ulusal bir politika tercihi olarak değil, küresel ölçekte tartışılmalı hale gelmiş bir modelin Türkiye’deki yansıması olarak değerlendirmek gerekmektedir.

Bu sistemin bir diğer sonucu ise doğanın metalaştırılmasıdır. Su, toprak ve hava gibi müşterek varlıklar, piyasa mekanizmaları içine çekilerek alınıp satılabilir unsurlar haline getirilmektedir. Karbon yutak ormanları düzenlemesi, tam da bu sürecin ormanlar üzerindeki karşılığıdır. Orman başlıbaşına bir ekosistem değil, karbon depolama kapasitesi üzerinden değer biçilen bir “varlık” olarak ele alınmaktadır. Bu yaklaşım, ormanın biyoçeşitlilikten su döngüsüne, yerel yaşamdan iklim dengelerine kadar uzanan çok boyutlu işlevlerini yok saymakta, onu tek boyutlu bir ekonomik kategoriye indirgemektedir.

Oysa orman, yalnızca ağaçtan ibaret değildir. Bu düzenleme ile yerleşik hale getirilen anlayış ise “ağaç dikmek = orman kurmak” gibi indirgemeci bir yaklaşıma dayanmaktadır. Bu yaklaşımın pratikteki karşılığı ise çoğu zaman monokültür plantasyonlar, kısa vadeli ağaçlandırma kampanyaları ve ekosistem bütünlüğünden kopuk uygulamalar olmaktadır. Bu tür uygulamaların gerçek anlamda bir orman ekosistemi yaratmadığı, aksine doğal ormanların yerini alarak ekolojik çeşitliliği azalttığı bilimsel olarak da bilinmektedir.

Daha da önemlisi, bu düzenleme Anayasa’nın ormanların korunmasına ilişkin hükümleriyle de açık bir gerilim içindedir. Devlet ormanlarının korunması ve kamu yararı doğrultusunda yönetilmesi esastır. Ancak burada getirilen tahsis ve işletme modeli, ormanların fiilen ekonomik faaliyetlere konu edilmesini mümkün kılmaktadır. Bu durum, mülkiyet devri olmasa dahi, kullanım hakkı üzerinden kamu varlıklarının özel çıkarlar doğrultusunda yeniden dağıtılması anlamına gelmektedir.

Bütün bu değerlendirmeler ışığında açıkça görülmektedir ki karbon yutak ormanları düzenlemesi, iklim krizine karşı geliştirilmiş bütünlüklü bir politika değil, mevcut ekonomik modelin devamını sağlamak üzere tasarlanmış bir araçtır. Türkiye’nin 2053 net sıfır hedefi, fosil yakıtlardan çıkışa dair somut bir plan içermediği, kömür başta olmak üzere yüksek emisyonlu sektörler desteklenmeye devam ettiği sürece gerçekçi değildir. Bu hedefin altını doldurmak yerine karbon piyasaları üzerinden dolaylı mekanizmalar kurmak, krizi çözmek bir yana, onu derinleştirmektedir.

Sonuç olarak, bu düzenleme ile yapılmak istenen iklim krizinin yarattığı yıkımı durdurmak değil, bu kriz üzerinden yeni bir ekonomik alan açmaktır. Ormanlar korunması gereken yaşam

alanları olmaktan çıkarılmakta, karbon piyasalarının bir parçası haline getirilmektedir. Bu yaklaşım, ne bilimsel gerçeklerle ne de toplumun ve doğanın ihtiyaçlarıyla bağdaşmaktadır.

Bu nedenle söz konusu madde ile ormanların kamusal koruma statülerini aşındıran diğer maddelerin kabulü mümkün değildir. Gerçek bir iklim politikası karbon ticaretini değil, emisyonların mutlak azaltımını, fosil yakıtlardan çıkışı, doğa koruma politikalarının güçlendirilmesini ve toplumsal adaleti esas almalıdır. Bunun dışındaki her düzenleme, adı ne olursa olsun, iklim kriziyle mücadele değil, onun yeniden üretimi anlamına gelecektir.

Torba Kanun Ormanların Daralmasına Neden Olacaktır

Komisyonunda kabul edilen *Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Çeltik Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi*, içinde yer alan birçok maddede orman ve su varlığına yönelik ağır tahribatların yaşanmasına neden olacak önermeleri içermektedir. Özellikle 6831 sayılı Orman Kanunu'nda yapılan değişiklikler orman varlığı açısından geri dönüşü zor sonuçlar açığa çıkarma riskini büyütmektedir. Yukarıda bahsi geçen 13. Madde ile birlikte 14'üncü ve 15'inci maddeler de gelecekte orman varlığı için büyük tehditler ortaya çıkaracaktır. Söz konusu tehditlere ilişkin, ilgili paydaşlardan olan Türkiye Ormanlıklar Derneği ve KESK'e bağlı Tarım-Orkam-Sen yaptıkları açıklamalarda itirazlar noktalarını dile getirmiş, orman varlığının geleceğine ilişkin kaygılara değerlendirmelerinde yer verilmiştir.

Düzenlemenin ormanlara ilişkin hükümleri, ilk bakışta teknik ve sektörel bir mevzuat değişikliği gibi sunulsa da gerçekte Türkiye'de orman rejiminin temelini oluşturan koruma yaklaşımını zayıflatabilecek nitelikte yapısal dönüşümler içermektedir. Anayasal çerçeve açısından bakıldığında, ormanların korunması devletin takdirine bırakılmış bir politika tercihi değil, açık ve emredici bir yükümlülüktür. Anayasa'nın 169. maddesi, ormanların korunmasını ve genişletilmesini zorunlu kılarken, ormanlara zarar verebilecek faaliyetlere izin verilemeyeceğini ve orman sınırlarının daraltılamayacağını açıkça hükme bağlamaktadır. Bu hüküm, yasama organı dahil tüm devlet organlarını bağlayan üst norm niteliğindedir. Bununla birlikte 56. maddede güvence altına alınan sağlıklı ve dengeli çevrede yaşama hakkı, 170. maddede düzenlenen orman köylüsünün korunması ve 2. maddede yer alan hukuk devleti ilkesi birlikte değerlendirildiğinde, ormanların yalnızca ekonomik varlıklar değil, üstün kamu yararı kapsamında korunması gereken alanlar olduğu açıktır.

Bu çerçevede kritik olan husus, anayasal korumanın yalnızca toplam orman varlığından ibaret olmadığı, bizzat belirlenmiş orman sınırlarını da kapsamıdır. Dolayısıyla orman alanlarının yer değiştirmesi, takas edilmesi ya da “eşdeğer alan” mantığıyla telafi edilmesi, anayasal korumayı fiilen ortadan kaldıran bir yaklaşım niteliği taşımaktadır.

Kanun teklifinin geneline bakıldığında ise temel yaklaşımın, ormanların korunmasından ziyade ekonomik değerinin maksimize edilmesine dayandığı görülmektedir. Bu durum, ormancılık politikasında köklü bir paradigma değişimine işaret etmekte, anayasal koruma rejiminin aşındırılması sonucunu doğurmaktadır.

Teklifin en kritik düzenlemelerinden biri olan orman sınırlarına ilişkin hüküm ise açık bir anayasa ihlali niteliğindedir. Kesinleşmiş orman kadastro alanlarının özel kişilere iadesini öngören bu düzenleme, Anayasa'nın “orman sınırları daraltılamaz” hükmüyle doğrudan çelişmektedir. Burada belirleyici olan, anayasanın toplam orman alanını değil, belirlenmiş sınırları koruyor olmasıdır. Bu nedenle tek bir parselin dahi orman sınırları dışına çıkarılması anayasal ihlal anlamına gelmektedir.

Teklifte benimsenen “eşdeğer alan tahsisi” yaklaşımı da hukuki açıdan geçersizdir. Ormanların başka bir alanda yeniden oluşturulması, mevcut orman alanının ortadan kaldırılmasını meşru kılmaz. Anayasal sistem, yer değişimine izin vermemekte, ormanın bulunduğu yerde korunmasını zorunlu kılmaktadır. Bu nedenle söz konusu yaklaşım, anayasal hükmün dolanılması anlamına gelmektedir. Düzenleme ayrıca hukuki güvenlik ilkesini de ciddi biçimde zedelemektedir. Kesinleşmiş kadastro işlemlerinin yeniden tartışmaya açılması, mülkiyet düzeninin istikrarını ve idari işlemlerin kesinliğini ortadan kaldırmaktadır. Bu durum hukuk devleti ilkesine açıkça aykırıdır. Yargı içtihatlarında da kesinleşmiş kadastro işlemlerinin geriye dönük olarak değiştirilemeyeceği açıkça ortaya konulmuştur.

Gizli 2/B Mekanizması ve 2/B'nin Genişletilmesi

Düzenleme, açıkça ifade edilmese de örtük biçimde yeni bir 2/B mekanizması oluşturmaktadır. Başvuru yapılmayan alanların ilgili yasa kapsamına alınması, fiilen yeni orman alanlarının statü dışına çıkarılmasına zemin hazırlamaktadır. Bu yaklaşım, mali gerekçelerle savunulsa dahi anayasal korumayı ortadan kaldırmaz. Ayrıca iade edilecek alanlarla tahsis edilecek alanlar arasındaki belirsizlik, uygulamada ciddi sorunlar ve keyfiyet riski doğurabilecek niteliktedir.

2/B uygulamaları, başlangıçta sınırlı ve istisnai bir düzenleme olarak öngörülmüşken zamanla ormanların korunması ilkesini aşındıran yapısal bir araca dönüşmüştür. 6831 sayılı Orman Kanunu kapsamında “orman niteliğini kaybetmiş alanların” sınır dışına çıkarılması amacıyla getirilen bu mekanizma, özellikle 6292 sayılı Kanun sonrasında kamu arazilerinin satışına ve özel mülkiyete devrine imkan tanıyan bir rant üretim sürecine evrilmiştir. Bu süreç, ormansızlaştırmayı önlemek yerine teşvik eden bir yapı yaratmış, kaçak yapılaşma ve tahribatın sonradan yasallaştırılmasını mümkün kılmıştır.

Bugün gelinen noktada 2/B uygulamaları, orman kadastrosunun kesinliğini zayıflatmakta, kamu yararı ilkesini geri plana itmekte ve doğal varlıkları piyasa nesnesine dönüştürmektedir. Büyük kent çevreleri ve kıyı bölgelerinde yoğunlaşan uygulamalar, kamu kaynaklarının sermaye sınıfına aktarılması riskini artırırken, ormanların ekolojik bütünlüğünü de ciddi biçimde zedelemektedir. Bu yönüyle 2/B, teknik bir düzenleme olmaktan çıkmış, doğa koruma rejimini sistematik olarak aşındıran bir politika aracına dönüşmüştür.

Teklif ile 2/B uygulamalarının daha da genişletilmesi öngörülmekte, tarihsel olarak istisnai ve geçici olması gereken bu mekanizma kalıcı ve genişletilebilir bir yapıya dönüştürülmektedir. Daha önce yargı tarafından reddedilmiş alanların yeniden değerlendirmeye açılması, yasama organının yargı kararlarını dolanması anlamına gelmekte ve kuvvetler ayrılığı ilkesini zedelemektedir. Aynı şekilde, kesinleşmiş kadastro işlemlerinin yeniden tartışmaya açılması; idari istikrarı, hukuki güvenliği ve mülkiyet düzeninin sürekliliğini ciddi biçimde sarsmaktadır.

Düzenleme, fiilen yeni bir 2/B uygulaması yaratmasına rağmen bunu açıkça ifade etmemekte, dolaylı bir yöntem izlemektedir. Bu durum şeffaflık ilkesine aykırılık oluşturmakta ve yasama tekniği açısından ciddi sakıncalar barındırmaktadır. Ayrıca alan belirleme süreçlerinde keyfilğe, siyasi müdahaleye ve rant dağıtımına açık bir zemin yaratılması riski söz konusudur. Sonuç olarak teklif, orman alanlarının korunması yerine, bu alanların turizm ve inşaat faaliyetlerine açılmasını kolaylaştıran bir yönelim ortaya koymaktadır.

Teklif 13’üncü, 14’üncü ve 15’inci maddeler nezdinde bütün olarak değerlendirildiğinde, Anayasa’nın 169. maddesinde düzenlenen ormanların daraltılamaması ilkesi, 56. maddede güvence altına alınan çevre hakkı ve 2. maddede yer alan hukuk devleti ilkesi ile açık çelişkiler içermektedir. Bunun yanı sıra, ormanların ekonomik meta haline getirilmesi, karbon piyasaları üzerinden dolaylı özelleştirme, 2/B uygulamalarının genişletilmesi ve yargı kararlarının etkisizleştirilmesi gibi yapısal riskleri de beraberinde getirmektedir.

COP31 Ev Sahipliği: İklim Savunuculuğu mu, Karbon Piyasası Vitrini mi?

Türkiye'nin 2026 yılında gerçekleşecek COP31'e ev sahipliği yapacak olması, diplomatik bir prestij meselesi olmanın ötesinde, iklim krizine karşı nasıl bir politika hattı benimsediğinin uluslararası ölçekte sınanacağı bir eşik olacaktır. Dünya Meteoroloji Örgütü verilerine göre son yıllar kaydedilen en sıcak yıllar olurken, 2024 itibarıyla 1,5°C eşliğinin ilk kez aşılması, iklim krizinin artık geri döndürülemez eşiklere yaklaştığını göstermektedir. 2025 Emisyon Açığı Raporu ise mevcut politikalarla dünyanın 2,8°C'lik bir ısınma patikasına sürüklendiğini açıkça ortaya koymaktadır. Gezegenin "yaşamsal sınırlarının" aşıldığı, 1,5°C hedefinin fiilen risk altına girdiği ve küresel emisyonların hala artış eğiliminde olduğu böyle bir dönemde, COP süreçleri sembolik toplantılar olmanın ötesinde gerçek ve bağlayıcı dönüşümlerin zorlandığı alanlar olmak zorundadır. Böyle bir tabloda ev sahibi ülkenin rolü salt organizasyonel değildir, kendi politikalarıyla inandırıcılık üretmek, uluslararası müzakerelerde itici güç olmak ve en önemlisi kendi iç hukukunda ve uygulamalarında iklim adaletine uygun bir dönüşümü başlatmış olmak gibi önemli sorumlulukları vardır.

Ancak Türkiye'nin mevcut iklim ve ekoloji politikaları bu sorumlulukla açık bir çelişki içindedir. Bir yandan 2053 net sıfır hedefi ve uluslararası taahhütler öne sürülmekte, diğer yandan fosil yakıtlara dayalı enerji politikaları sürdürülmekte, kömürden çıkışa dair somut bir plan ortaya konmamakta ve doğa koruma rejimi sistematik biçimde zayıflatılmaktadır. Ormanların madencilik, enerji ve altyapı projelerine açılması, milli parkların ticarileştirilmesine yönelik düzenlemeler, karbon yutak ormanları adı altında doğal varlıkların piyasa mekanizmalarına dahil edilmesi bu çelişkinin somut göstergeleridir.

Bu bağlamda COP31 ev sahipliği, iklim krizine karşı gerçek bir liderlik iddiasından ziyade, mevcut politikaların uluslararası alanda meşrulaştırılmasına hizmet eden bir "vitrin" riski taşımaktadır. Nitekim son yıllarda fosil yakıt ekonomileriyle öne çıkan ülkelerde düzenlenen COP toplantılarının, iklim müzakerelerinden çok enerji ve ticaret anlaşmalarının gölgesinde kaldığına dair eleştiriler artmıştır. Türkiye açısından da benzer bir risk söz konusudur: Karbon piyasaları, sınırdaki karbon düzenlemelerine uyum ve yeşil finansman araçları üzerinden şekillenen bir yaklaşım, iklim krizinin yapısal nedenlerini ortadan kaldırmak yerine, bu krizi yönetilebilir bir ekonomik alana dönüştürmektedir.

Oysa COP31'e ev sahipliği yapmak, uluslararası yükümlülüklerin bağlayıcılığını gözlemeksizin, etraftan dolanan bir tutum takınmamalı, bilimsel gerçeklerle uyumlu ve toplumsal adaleti gözetilen politikalar geliştirmeyi hedeflemelidir. Türkiye'nin bu rolü

üstlenebilmesi için, emisyon artışını meşrulaştıran hedeflerden vazgeçmesi, fosil yakıtlardan çıkışa dair açık bir takvim belirlemesi, doğa koruma rejimini güçlendirmesi ve iklim politikalarını piyasa mekanizmalarının ötesine taşınması zorunludur. Aksi halde COP31, Türkiye açısından bir iklim öncülüğü fırsatının geride bırakıldığı, derinleşen ekolojik çelişkilerin uluslararası alanda görünür hale geldiği bir samimiyet sınavı olmaktan öteye geçemeyecektir.

Baraj Havzaları, Yapılaşma Riski ve Sorumluluğun Devri

Teklif ormanlık alanların yanısıra, Devlet Su İşleri (DSİ) görev ve sorumluluk alanlarını daraltan hükümlere de yer vererek çok boyutlu riskleri beraberinde getirmektedir. Baraj havzaları erozyonla mücadele, su varlıklarının korunması, temiz su hakkının güvence altına alınması ve ekolojik dengenin sürdürülmesi açısından mutlak koruma altında tutulması gereken alanlardır. Bu alanların, baraj güvenliği ve zorunlu kamu ihtiyaçları dışında imara açılmaması esastır. Ancak teklif, DSİ'nin sorumluluk alanlarını güvenlik ve imar gerekçeleriyle farklı kamu kurumlarına devrederek bu koruma rejimini zayıflatmaktadır.

İmar planlarının su varlıklarına ve baraj havzalarına doğru genişlemesinin önüne geçilmesi gerekirken, teklifin DSİ'nin görev ve yetkilerini parçalı hale getirmesi, bu alanları doğrudan olmasa da aşamalı ve dolaylı biçimde yapılaşma baskısına açık hale getirmektedir. Bu durum, baraj havzalarının bütüncül bir koruma yaklaşımıyla değil, parçalı idari kararlarla yönetilmesi riskini doğurmaktadır.

Teklifin 7'nci maddesiyle öngörülen düzenleme, hidroelektrik santral (HES) işletmelerinin can ve mal güvenliği kapsamında denetimini fiilen işletmeciler şirketlerin sorumluluğuna bırakmaktadır. HES'lerin özel sektöre devri zaten tartışmalı bir politika alanı iken, bu alanlardaki güvenlik ve denetim yükümlülüğünün kamudan özel aktörlere kaydırılması ciddi sakıncalar doğurmaktadır. Kamusal denetim mekanizmalarının zayıfladığı koşullarda risk yönetimi işlevsiz hale gelebilir. Nitekim doğa ve insan yaşamını doğrudan etkileyen faaliyetlerde denetimin sermayeye bırakılmasının sonuçları, Erzincan İliç maden faciasında ortaya çıkan ihmallerle somut biçimde görülmüştür. Bu nedenle denetim ve güvenlik sorumluluğunun kamudan uzaklaştırılması, idarenin asli yükümlülüklerinden geri çekilmesi anlamına gelmekte, çevre ve kamu güvenliği açısından ciddi riskler yaratmaktadır.

Teklifin 8'inci, 9'uncu ve 10'uncu maddeleri ise DSİ sorumluluk alanlarına ilişkin yetkilerin farklı idarelere dağıtılmasını öngörmektedir. Gerekçelerde, bu düzenlemeler imar planları

içinde kalan alanlarda güvenlik tedbirlerinin yerel yönetimler, köy tüzel kişilikleri ve il özel idareleri tarafından yürütülmesi ihtiyacıyla açıklanmaktadır. Artan nüfus ve kentleşme dikkate alındığında bazı teknik alanlarda görev paylaşımı anlaşılabilir olmakla birlikte, düzenlemenin kapsamı bu sınırı aşmaktadır. Özellikle imar planları, taşınmaz satışları ve yol kullanımı gibi gerekçelerin birlikte ele alınması, değişikliklerin baraj havzalarında yapılaşma riskini artıracığı yönünde ciddi kaygılar doğurmaktadır.

DSİ taşınmazlarının satışını kolaylaştıran ve imar değişikliklerine paralel biçimde kurumun sorumluluk alanını daraltan bu yaklaşım, baraj havzalarını dolaylı biçimde imar baskısına açmaktadır. Teklif gerekçesinde yer alan “yerleşime açılan alanlar”, “imar planı değişiklikleri” ve “yerel idarelerin sürece dahil edilmesi” ifadeleri birlikte değerlendirildiğinde, düzenlemenin yalnızca idari kolaylık sağlamayı değil, aynı zamanda su yapıları çevresindeki koruma kısıtlarını gevşetmeyi hedeflediği anlaşılmaktadır. Bu durum, büyük altyapı projeleri ve yeni yerleşim alanları açısından kamusal mülkiyetin sınırlayıcı etkisinin azaltılması ve bu alanların sermayenin rant baskısına maruz kalma riskini beraberinde getirmektedir.

İklim krizinin en kritik sonuçlarından biri, su varlıklarının giderek azalması ve kirlenme riskinin artmasıdır. Buna karşın, özellikle büyük şehirlerde yapılaşma baskısının doğal alanlara doğru genişlediği görülmektedir. İmar rantının yarattığı yüksek ekonomik değerler, ormanlık alanları ve baraj havzalarını sermaye sınıfı açısından cazip yatırım alanlarına dönüştürmektedir. Bu çerçevede DSİ sorumluluk alanlarının, yeni bir yapılaşma ve rant alanı haline gelme riski giderek artmaktadır.

Bu sürecin en somut örneklerinden biri İstanbul Sazlıdere Barajı çevresinde gözlemlenmektedir. Kanal İstanbul güzergâhı kapsamında Arnavutköy bölgesinde özellikle son dönemde hız kazanan yapılaşma, baraj havzalarının nasıl bir baskı altında olduğunun güncel ve somut göstergesidir. Tarım alanlarının imara açılması ve konut projelerinin yaygınlaşması, su varlıklarının korunmasına yönelik mevcut sınırlamaların fiilen aşındırıldığını ortaya koymaktadır. Bu durum, DSİ’ye ilişkin önerilmiş olan değişikliklerle birlikte değerlendirildiğinde, baraj havzalarının giderek rant alanlarına dönüştürülmesi riskini güçlendirmektedir.

Sonuç olarak ihtiyaç duyulan şey, DSİ’nin sorumluluk ve yetkilerinin daraltılması değil, aksine güçlendirilmesidir. Su varlıklarının korunması ve bu varlıklarla bütünlük orman ekosisteminin sürdürülebilirliği için baraj havzalarının mutlak koruma alanı olarak ele

alınması gerekmektedir. İmar faaliyetlerinin bu alanlara doğru genişlemesi engellenmeli, kamu yararı ve ekolojik denge temelinde güçlü bir koruma rejimi tesis edilmelidir.

Çeltik Üretimini Halk Sağlığı Üzerindeki Etkileri

Teklifle 1936 tarihli Çeltik Ekimi Kanunu'nun 19'uncu maddesinde değişiklik yapılarak çeltik ekim alanlarının yerleşim yerlerine olan mesafesi yeniden düzenlenmektedir. Mevcut durumda çeltik üretimi, dönemin halk sağlığı koşulları çerçevesinde, özellikle sıtma gibi hastalıkların yayılmasını önlemeye yönelik hazırlanmış, çeltik üretiminin durgun suya dayalı yapısının sivrisinek üremesini artırması nedeniyle yerleşim alanlarıyla arasına mesafe konulması zorunlu tutulmuştur. Büyükşehir Yasası ile köylerin mahalle statüsüne dönüştürülmesi, mevcut mesafe kurallarının uygulanmasında hukuki ve fiili sorunlar yaratmış, bu nedenle düzenlemenin güncellenmesi ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Bu yönüyle teklif edilen değişiklik, mevzuatın günümüz idari yapısına uyarlanması açısından belirli bir gerekliliğe işaret etmektedir. Ancak teklifle çeltik ekim alanlarının yerleşim yerlerine olan mesafesinin 500 metreden 50 metreye düşürülmesi öngörülmektedir. Çeltik üretiminin yoğun su kullanımına dayalı yapısı dikkate alındığında, mesafenin daraltılması, halk sağlığı açısından ciddi riskler barındırma ihtimalini taşımaktadır.

2026 bütçe görüşmeleri sürecinde Bakanlığın sorularımıza verdiği yanıtlardan anlaşılacağı üzere, 2002 yılında 26,58 milyon hektar olan tarım alanları 2024 yılı itibarıyla 24,02 milyon hektara gerilemiş, bu durum yaklaşık 2,56 milyon hektarlık bir daralmaya işaret etmektedir. Buna karşılık, Bakanlığın 2025 Temmuz ayında yayımladığı Tarım Ürünleri Piyasaları bültenine göre, 2024/25 üretim döneminde çeltik üretimi 129 bin hektarlık bir alanda 1 milyon 19 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Bu veriler, çeltik üretiminin toplam tarım alanları içindeki payının yaklaşık %0,5 düzeyinde kaldığını göstermektedir. Dolayısıyla çeltik üretimi, toplam tarım alanları içinde oldukça sınırlı bir yer kaplamasına rağmen, üretim-tüketim dengesi ve gıda arzı açısından stratejik bir ürün niteliğini korumaktadır.

Nitekim Türkiye'de çeltik üretimi son yıllarda artış göstermesine rağmen, işlenmiş pirinç karşılığı üretim yaklaşık 550–600 bin ton düzeyinde kalmakta, yaklaşık 745 bin tonluk yıllık tüketim dikkate alındığında ülkenin pirinçte tam anlamıyla kendine yeterli olmadığı görülmektedir. Kendine yeterlilik oranı %71,8 düzeyinde olup, tüketimin yaklaşık %25–30'u ithalat yoluyla karşılanmaktadır. 2024/25 sezonunun ilk sekiz ayında gerçekleştirilen 43 bin ton çeltik ve 210 bin ton pirinç ithalatı ile 171 bin tonluk ihracat verileri de Türkiye'nin bu

alandaki net ithalatçı konumunu sürdürdüğünü göstermektedir. Aynı dönemde üretici fiyatlarının %23,8 oranında artması ise çeltiğin hem arz açığı hem de maliyet baskıları nedeniyle ekonomik öneminin arttığını ortaya koymaktadır. Tarım alanında uzun yıllardır sürdürülen ithalata dayalı politikalar, çeltik ve pirinçte de devam etmekte ve bu durum tarımın genelinde dışa bağımlılığı derinleştirmektedir. Son bir aydır devam eden savaşın yarattığı tedarik ve maliyet baskıları da dikkate alındığında, bu bağımlılık daha kırılabilir bir hâl almaktadır. Bu nedenle hem tarımsal üretimde kendi kendine yeterliliğin sağlanması hem de üretim-tüketim dengesinin kurulması için planlı, kamucu ve üretimi destekleyen tarım politikalarının derhal uygulanması zorunludur.

Ancak bu stratejik önem, üretimin her koşulda genişletilmesini meşrulaştıran bir gerekçe olarak değerlendirilmemelidir. Çeltik üretiminin durgun suya dayalı yapısı, günümüzde de sivrisinek yoğunluğu, çevresel rahatsızlıklar ve su varlıkları üzerindeki baskı açısından risk üretmeye devam etmektedir. Yerleşim alanlarına bu denli yakın üretim yapılması, sivrisinek artışı, su varlıklarının kirlenmesi ve yaşam alanlarının olumsuz etkilenmesi gibi sonuçlar doğurabilecektir. Üstelik mevcut uygulamalara bakıldığında, çeltik üretiminin büyük ölçüde hâlâ geleneksel yöntemlerle sürdürüldüğü görülmektedir. Türkiye genelinde yaklaşık 129 bin hektarlık çeltik üretim alanına karşılık, -teklifin görüşüldüğü komisyon tartışmalarından da anlaşılacağı üzere- yaklaşık 260 hektarlık sınırlı bir alanda damla sulama gibi modern tekniklerin uygulanması, üretim biçiminin yeterince dönüşmediğini açıkça ortaya koymaktadır. Türkiye genelinde yaklaşık 129 bin hektarlık çeltik üretim alanı içinde damla sulama gibi modern tekniklerin uygulandığı alanın payı yalnızca %0,2 düzeyindedir.

Bu nedenle mesafe kuralının gevşetilmesi, teknik olarak kontrol altına alınmamış ve yüksek su tüketimine dayalı bir üretim modelinin doğrudan yerleşim alanlarına yaklaştırılması anlamına gelmektedir. Bu durum, yalnızca bir tarım politikası tercihi değil, aynı zamanda doğrudan bir halk sağlığı ve su politikası meselesidir. İklim krizi ve artan kuraklık koşulları dikkate alındığında, çeltik üretiminin yerleşim alanlarına bu kadar yaklaştırılması hem su varlıkları üzerindeki baskıyı artıracak hem de çevresel ve sağlık risklerini büyütecektir.

Teklif edilen düzenleme yalnızca mesafe kriterlerini esnetmekte fakat su kullanımı, çevresel etkiler ve halk sağlığı risklerine ilişkin herhangi bir bütüncül yaklaşım ortaya koymamaktadır. Bu haliyle düzenleme eksik kalmakta ve mevcut sorunlara kalıcı bir çözüm üretmemektedir. Bu nedenle çeltik üretiminde mevcut 500 metre mesafe kuralının korunması zorunludur. Bununla birlikte özellikle yerleşim alanlarına yakın üretim bölgelerinde damla sulama ve

kontrollü sulama gibi modern tekniklerin zorunlu hale getirilmesi ve kamu tarafından güçlü biçimde desteklenmesi gerekmektedir. Bu tür üretim modelleri hem su varlıklarının korunmasını sağlayacak hem de sivrisinek kaynaklı çevresel ve sağlık risklerinin azaltılmasına katkı sunacaktır.

Sonuç olarak, çeltik üretimine ilişkin düzenlemelerin yalnızca üretim kolaylığı üzerinden değil, halk sağlığı, su politikası ve çevresel etkiler birlikte gözetilerek ele alınması gerekmektedir. Bu çerçevede mesafe kuralının korunması ve üretim biçiminin dönüştürülmesine yönelik destek mekanizmalarının oluşturulması, kamu yararı açısından zorunlu bir yaklaşım olarak değerlendirilmelidir.

Ortadoğu'daki Savaşın Türkiye'de Tarım ve Gıda Arz Güvenliği Üzerindeki Etkileri

Ortadoğu'da ABD ve İsrail'in İran'a yönelik saldırılarıyla tırmanan savaş, Türkiye için çeşitli etkileri beraberinde getirmekle birlikte, tarımsal üretim ve gıda arz güvenliğine dair de önemli bir sorun alanıdır. Hürmüz Boğazı ve Körfez hattındaki gerilim, enerji ve gübre tedarik zincirlerini etkileyerek maliyetleri artırmakta, navlun ve sigorta giderlerindeki yükseliş küresel ticareti daha pahalı hale getirmektedir. Bu durum, gübrede ve enerjide yüksek dışa bağımlılığı bulunan Türkiye'de üretim maliyetlerini doğrudan yukarı çekmekte ve tarımsal üretimi daha da zorlayıcı hale getirmektedir.

Nitekim son bir hafta içinde küresel gübre piyasalarında ciddi bir dalgalanma yaşanmış, gübre fiyatları %38'e varan oranlarda artmış, üre fiyatları yaklaşık %50 yükselmiş ve Hürmüz Boğazı kaynaklı tedarik kesintileri nedeniyle küresel gübre arzında %30'u aşan bir daralma riski ortaya çıkmıştır. Küresel gübre ticaretinin yaklaşık üçte birinin bu hat üzerinden gerçekleştiği dikkate alındığında, ortaya çıkan tablo fiyat artışıyla birlikte, doğrudan tedarik sürekliliğini tehdit eden yapısal bir kırılmaya işaret etmektedir. Buna ek olarak, sigorta primlerinde ve deniz taşımacılığı maliyetlerinde yaşanan olağanüstü artışlar, gübre ve enerji gibi stratejik girdilerin nihai maliyetini daha da yukarı çekmiş, bu durum tarımsal üretim planlamasında belirsizlikleri artırarak ekim kararlarını ve verim düzeyini doğrudan etkiler hale gelmiştir.

Türkiye'de uzun süredir uygulanan ithalata dayalı tarım politikaları ise bu kırılganlığı daha da derinleştirmiştir. Gübre, enerji ve yem gibi temel girdilerde dışa bağımlılık artarken, yerli üretimi güçlendirecek kamusal üretim ve planlama kapasitesi zayıflatılmıştır. Bu nedenle savaşın uzaması halinde yalnızca maliyetler artmayacak, küçük ölçekli üreticiler üretimden

çekilmek zorunda kalacak, gıda enflasyonu yükselecek ve temel gıdaya erişim dar gelirli kesimler açısından daha da zorlaşacaktır.

Türkiye, birçok temel tarım ürününde olduğu gibi gıda zincirinin kritik girdilerinde de dışa bağımlı bir yapı sergilemektedir. Nitekim Türkiye Ziraat Odaları Birliği verilerine göre Mart 2026 itibarıyla yem fiyatlarında aylık bazda artış sürmüştür, besi yemi fiyatı %2,8, süt yemi fiyatı ise %2,7 oranında yükselmiştir. Bu artışlar, gübre ve enerji maliyetlerindeki son yükselişlerle birlikte değerlendirildiğinde, yem ve un başta olmak üzere temel gıda ürünlerine yansımıştır. Nitekim 2022 yılında Rusya-Ukrayna savaşı sonrasında yaşanan enerji ve gübre fiyat şoku, Türkiye’de gıda enflasyonunu derinleştirmiş ve üretim yapısını zayıflatmıştır. Bugün benzer bir sürecin daha ağır sonuçlarla tekrarlanması riski bulunmaktadır.

Bu çerçevede mesele yalnızca mevcut savaşın etkileri değil, Türkiye’nin tarımsal üretimindeki yapısal kırılganlıktır. Stratejik girdilerde dışa bağımlılık azaltılmadığı sürece, her küresel kriz doğrudan bir gıda krizine dönüşmeye devam edecektir. Bu nedenle üretim maliyetlerini dengeleyecek, yerli üretimi güçlendirecek ve özellikle küçük üreticiyi koruyacak planlı, kamusal ve üretimi esas alan tarım politikalarının derhal uygulanması zorunludur.

Kırsalda GES ve Madencilik, Kent Çeperlerinde ‘Hobi Bahçeleri’: Tarım Arazilerinin Ranta Açılması

Bir bütün olarak bu kanun teklifi, AKP’nin doğa ile kurduğu ilişkinin açık biçimde rant üretimi ve sermaye birikimi ekseninde şekillendiğini göstermektedir. AKP, söz konusu düzenlemeleri sürekli olarak kamu yararı, tarımsal verimlilik, mağduriyetlerin giderilmesi ve iklim kriziyle mücadele gibi gerekçelerle sunmaktadır. Bu anlamda, AKP’nin Meclis’ten geçirdiği yasalar bütünlüklü olarak değerlendirildiğinde ortaya çıkan yönelim nettir: Tarım ve mera alanları, su varlıkları ve ekolojik yaşam alanları, kendine içkin varlıklar değil, rant üretiminin bir nesnesidir.

AKP’nin yaklaşık yirmi dört yıllık iktidarı boyunca izlediği politika hattı, her defasında bu durumu doğrular niteliktedir. Özellikle tarım ve mera alanlarına ilişkin düzenlemeler parçalı biçimde yasalaşmış, her bir müdahale, bir sonraki adımın zeminini hazırlayan kademeli bir geçiş oluşturmuştur. Son olarak 2025 yılında değiştirilen Maden Kanunu’nun şimdiye kadar en az 30 kez değiştirilmiş olması, zeytinliklerin yapılaşmaya açılması, madencilik faaliyetlerinin genişletilmesi ve nihayet bu teklif doğayı koruyan değil, onu ekonomik değere indirirken toplumsal denetimden uzaklaştıran bir yaklaşımın ardışık halkalarıdır.

Tarımsal üretim, her yerde olduğu gibi Türkiye’de de toplumsal üretimin, gıda güvenliğinin, gıda güvencesinin ve kırsal istihdamın temel dayanaklarından biridir. Ancak güncel savaş gibi dışsal baskılar, Türkiye’deki tarımsal krizin asli nedeni değildir. Savaş koşulları enerji ve girdi maliyetlerini artırarak mevcut sorunları derinleştirirse de Türkiye’deki krizin temelinde AKP ile sermayenin ortaklaşmasıyla yürütülen ithalat odaklı tarım politikalarının yarattığı yapısal meseleler bulunmaktadır. Tarımın ithalat politikalarıyla kendine yeterli bir yapı olmaktan çıkarılması, yetersiz destekleme politikalarıyla çiftçinin ve üreticinin piyasa ve borç ilişkilerine bağımlı hale getirilmesi, tarım ve mera alanlarının parçalanarak üretim dışına itilmesi ve özellikle madencilik politikalarıyla ekolojik varlıkların sistematik biçimde tahrip edilmesi, tarımsal üretimi dış şoklara açık ve kırılgan hale getirmiştir. Dolayısıyla savaş gibi dışsal gelişmeler, Türkiye tarımında krizin başlıca nedeni değildir, yıllardan beri biriken sorunlu politikaların etkileri gözönüne alındığında olumsuz etkilerin daha derin hissedilmesine sebebiyet veren gelişmelerdir.

Bu çerçevede tarım arazilerinin korunmasına yönelik düzenlemeler değerlendirilirken, kırsal alanlarda son dönemde yaşanan dönüşümün bütüncül biçimde ele alınması gerekmektedir. Uzun süredir kırsal kesimlerde özellikle Kürtlerin yoğun yaşadığı illerde, madencilik faaliyetleri yoluyla mera ve orman alanlarının tahrip edildiği bilinmektedir. Buna son yıllarda özellikle GES projeleri eklenmiş, bu projeler aracılığıyla mera alanları geniş ölçekte kullanım dışına çıkarılmıştır. Kırsal alanda mera ve orman varlıkları bu şekilde aşındırılırken, şehirlerin çevresinde kalan sınırlı tarım arazilerinin ise farklı yollarla yapılaşmaya açıldığı bir süreç yaşanmaktadır.

Türkiye’de son yıllarda tarım arazilerinin küçük parçalara bölünerek fiilen yapılaşmaya açıldığı, bu alanların kooperatifler ve özel hukuk tüzel kişileri aracılığıyla bir rant alanına dönüştüğü de meselenin bir başka boyutudur. “Hobi bahçesi” olarak adlandırılan uygulamalar, başlangıçta bireysel ihtiyaçlara dayansa da zamanla kontrolsüz ve izinsiz yapılaşma nedeniyle tarım arazilerinin üretim dışına çıkarıldığı bir yapıya dönüşmüştür. Parçalı satış yoluyla elde edilen yüksek kazanç, bu alanları “hobi” olmaktan çıkararak ticari bir faaliyet haline getirmiştir.

Bu bağlamda önerilen düzenleme ile, bu arazilerin amaç dışı kullanımına ilişkin yeni sınırlamalar getirmekte fakat geçmişte denetimsizlik içinde gelişmiş uygulamaların yarattığı fiili durumları ve mağduriyetleri dikkate almamaktadır. Dahası yıllar içerisinde yaratılan olumsuzlukların işaret ettiği herhangi bir sorumlu bulunmamaktadır. Birçok durumda

yurttaşların denetimsiz bir süreçte bu alanlara yatırım yaptığı, sonrasında ortaya çıkan yükümlülüklerin tek taraflı olarak maliklere yüklendiği görülmektedir. Bu yönüyle düzenleme, tarım arazilerinin korunması ile mağduriyetlerin giderilmesi arasında gerekli dengeyi kuramamaktadır.

Öte yandan sorun, yalnızca kooperatifler üzerinden yürüyen yapılaşma ile sınırlı değildir. Hukuki boşluklardan yararlanılarak geliştirilen yöntemlerle de tarım arazilerinin parçalanarak fiilen yerleşim alanlarına dönüştürüldüğü görülmektedir. Hileli borç ilişkileri üzerinden başlatılan icra süreçleri sonucunda taşınmazların el değiştirmesi, ardından hisselendirilerek küçük parçalara ayrılması ve yapılaşmaya açılması gibi uygulamalar önemli bir denetim boşluğuna işaret etmektedir.

Nitekim yürürlükte bulunan 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nda izinsiz kullanım, plan ve projelere aykırılık ve tarım dışı faaliyetlere ilişkin yaptırımlar açık biçimde düzenlenmiştir. Bu yönüyle sorun, mevzuat eksikliğinden ziyade mevcut hükümlerin etkin biçimde uygulanmamasından kaynaklanmaktadır. Bu bağlamda elektrik ve su bağlantılarının sınırlandırılması ile idari para cezaları gibi düzenlemeler belirli ölçüde caydırıcılık sağlayabilecek olmakla birlikte, mevcut sorun alanlarını kapsamak bakımından yetersizdir. Bu nedenle etkin bir denetim mekanizmasının uygulanması gerekmektedir.

Sonuç olarak, tarım arazilerinin korunmasına yönelik politikalar parçalı değil, bütüncül bir yaklaşım ile ele alınmalıdır. Kırsal alanda mera ve orman alanlarının enerji ve madencilik projeleriyle tahrip edilmesi sürerken, şehir çevresindeki tarım arazilerinin de parçalanarak rant odaklı biçimde yapılaşmaya açılmaya çalışılması, tarım alanlarının sistematik biçimde imara ve yapılaşmaya açılmasına yönelik politikaların bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle yapılması gereken, yalnızca sınırlayıcı hükümler getirmek değil, iktidar tarafından tarım alanlarının korunmasını esas alan siyasal iradenin ortaya konması, mevcut suiistimal biçimlerini ortadan kaldıran, denetim mekanizmalarını güçlendiren ve ortaya çıkan fiili durumlara çözüm üreten kapsamlı bir tarım politikasının hayata geçirilmesidir.

Veteriner Hekimlerinin Disiplin Düzenlemesi

Teklifin 11. Maddesi, Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararı doğrultusunda veteriner hekimlerin disiplin hükümlerini yeniden düzenleme amacı taşımaktadır. Ancak yapılan düzenlemeyle, AYM'nin işaret ettiği “hukuki belirlilik” sorunu tam olarak ortadan kaldırılmamaktadır.

Ceza türleri arasında sayılan “nitelik ve ağırlığı itibarıyla benzer eylemler” ibaresi, disiplin kurullarına denetimsiz ve geniş bir takdir yetkisi tanımaktadır. Bu durum, hangi davranışın hangi yaptırıma yol açacağını öngörülemez kılmakta, hukuk devleti ilkesini zedelemektedir. “Mesleğin onur ve saygınlığına zarar verecek davranışlar” veya “meslekle bağdaşmayan faaliyetler” gibi ucu açık ifadeler, farklı kurullarca farklı biçimlerde yorumlanmaya müsaittir. Bu belirsizlik durumu uygulamada birliği bozacağı gibi meslek mensupları üzerinde baskı unsuru oluşturabilecektir. Meslek örgütünü eleştiren ifadelerin “küçük düşürme” kapsamında disiplin suçu sayılmasıyla anayasal bir hak olan ifade özgürlüğünün meslek içi disiplin adı altında kısıtlanması riski bulunmaktadır.

Öte yandan dikkat çeken önemli bir eksiklik, meslek icrası sırasında ortaya çıkabilecek toplumsal cinsiyete dayalı şiddet, cinsel taciz, cinsel saldırı ve mobbing fiillerine ilişkin açık bir hükme yer verilmemiş olmasıdır. Veteriner hekimlerin, meslektaşları, çalışanlar ve hizmet sundukları kişilerle kurduğu ilişkilerde ortaya çıkabilecek cinsel istismar, şiddet ve mobbing vakalarının açık biçimde disiplin suçu olarak tanımlanması hem mesleki etik ilkelerin korunması hem de güvenli çalışma ortamlarının sağlanması açısından zorunludur. Bu tür fiillerin açıkça düzenlenmemesi, disiplin hukukunun koruyucu işlevini zayıflatmakta ve failer açısından caydırıcılığı azaltmaktadır. Bu nedenle, cinsel taciz ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddet fiillerinin açık ve ağır yaptırımlara bağlanması, hukuk devleti ilkesinin ve insan onurunun korunmasının bir gereğidir.

Disiplin düzenlemelerine bağlı olarak, haysiyet divanı tarafından verilen men cezalarına rağmen mesleki faaliyete devam edilmesi halinde, bu ihlalin ayrıca ağır bir para cezasıyla karşılanması öngörülmektedir. 12. madde ile 120.000 TL ile 600.000 TL arasında belirlenen ceza aralığı, hem alt ve üst limit arasındaki farkın büyük olması hem de bireysel çalışan veteriner hekimler için ağır sonuçlar doğurması bakımından uygun görünmemektedir. Caydırıcılık amacı güdülse de yaptırımın ağırlığı ile fiil arasında ölçülülük esasına dayalı bir dengenin gözetilmesi gerekmektedir.

Hayvancılıkta Kamusal Sorumluluğun Üreticilere Yıkılması

Hayvan hastalıklarıyla mücadelede tazminat yönetmeliğinde değişikliği öngören 25. Madde, üreticiyi korumaktan ziyade idarenin yetkisini sınırsız hale getirmektedir. Tazminat kapsamı ve oranının doğrudan Cumhurbaşkanı ve Bakanlık takdirine bırakılması, tazminatı bir hak olmaktan çıkarıp idarenin lütfuna dönüştürmektedir. Kayıt sistemlerine erişimi kısıtlı olan yoksul köylülerin, endüstriyel tesis standartlarına zorlanması ve “belgesiz nakil” gibi

durumlarda faturanın doğrudan küçük ölçekli üreticiye bırakılması kamusal sorumluluğun gözetilmediği, adil olmayan bir yaklaşımdır.

Söz konusu torba kanun teklifinde, neoliberalizmin her şeyi piyasalaştırma dürtüsünün baskın olduğu açıktır. Canlı yaşamı bu teklifte söz konusu grupların yaşam haklarının korunması temelinde değil, onları ticari birer varlık unsuru olarak ele alınmalarından beri gelmektedir. Bilhassa hayvanların doğal ölümlerinin “telef”, öldürülmelerinin ise “itlaf” gibi ifadelerle anılması, iktidarın canlı yaşamını değersizleştiren türcü paradigmasının yasal metinlerdeki karşılığıdır. Ne yazık ki sokak hayvanlarından yaban hayata kadar tüm canlılar, neoliberal rant ve sermaye projeleri önünde birer engel veya maliyet kalemi olarak düşünülmektedir.

Değişiklik teklifinin 26. Maddesi’yle getirilen düzenlemeler temel hukuk ilkeleriyle bağdaşmamaktadır. Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu’nun 36. Maddesi’ndeki “fiil suç oluşturmadığı takdirde” ibaresinin kaldırılmasıyla, idari yaptırımlar ile ceza hukuku arasındaki sınırın belirsizleşmesine yol açmaktadır. Bu durum, “aynı fiilden iki kez yargılama olmaz” ilkesine ve ölçülülük esasına açıkça aykırıdır.

Belgesiz hayvan nakillerinde kesim yerine para cezası getirilmesi olumlu bir uygulama gibi görünse de fahiş para cezaları küçük üreticiye ek maliyetler getirmektedir. Dolayısıyla söz konusu para cezaların daha makul bir seviye çekilmesi gerekmektedir. Hayvan sağlığının korunması ve suistimallerin önlenmesi açısından küpeleme son derece önemlidir. Ancak son dönemlerde küçükbaş hayvan nakillerinde kontrol noktalarında hayvanların tek tek indirilerek küpe kontrolünün yapılması, hem kontrollerin çok uzun sürmesine yol açmakta hem de veteriner hekimlerin yüzlerce hayvanı tek tek indirerek kontrol yapmasını gerektirdiği için adeta bir kaosa neden olmaktadır. Dolayısıyla küçükbaş hayvan nakillerinde sevk sırasında küpe kontrolü yapılması, yüzlerce hayvanın bulunduğu bir durumda neredeyse imkânsızdır. Özellikle göçer şekilde hayvancılık yapanlar açısından bu durum birçok zorluğu beraberinde getirmektedir.

Bu nedenle sorunun çözümü olarak, küçükbaş hayvanların yükleme esnasında etkin bir kontrol mekanizması kurulmalı ve kontrol noktalarından geçiş bu şekilde sağlanmalıdır. Bununla birlikte alternatif olarak, Bakanlık tarafından sahaya uygun ve uygulanabilir başka çözüm yöntemleri geliştirilmelidir.

Söz konusu torba teklifi, hayvan hastalıklarıyla mücadeleyi desteklemek yerine cezai yaptırımları artırarak üreticiyi zora sokmaktadır. Bilimsel temelli, sahaya hakim, üreticiyi

destekleyen ve kayıt sistemlerini erişilebilir kılan bir düzenleme yerine, idari kolaylığı, baskıyı ve piyasa odaklılığı önceleyen bu düzenlemelerin geri çekilmesi gerekmektedir.

Habitat Yıkımını Meşrulaştırma ve Yaban Hayatına Yönelik Şiddeti Kurumsallaştırma Girişimi

TBMM Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu'nda görüşülmekte olan bir torba kanunun içerisine eklenen ve 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu'nun 4. maddesinde değişiklik öngören yeni teklif, Türkiye'nin ekosistem bütünlüğünü onarılmaz şekilde yaralayacak bir adımdır. Yaban hayvanlarının şehir merkezlerine inerek insanlara ve tarım alanlarına zarar vermesi veya bulaşıcı hastalık taşıması gibi gerekçelere dayandırılan bu tasarı, yapısal bir sorunu yüzeysel, bilimsellikten uzak ve şiddet temelli bir yöntemle çözmeye çalışmaktadır. Sorunun asıl kaynağının hayvanlar değil; iktidarın yıllardır sürdürdüğü, doğal yaşam alanlarını yok eden talan politikaları olduğunun üstü örtülmektedir.

Teklifin gerekçesi, yaban hayvanlarının kentlere inmesini bir "tehdit" olarak tanımlasa da bu durum, doğrudan insan merkezli kalkınma politikalarının yarattığı trajik bir sonuçtur. İnsan ve yaban hayatı arasındaki artan temas; ekolojik planlamadan yoksun kentleşme politikalarının, habitat parçalanmasının ve doğal varlıkların tahrip edilmesinin yapısal bir sonucudur. Yaşam alanları daraltılan ve göç yolları kapatılan yaban hayvanları, hayatta kalabilmek amacıyla mecburen kentsel alanlara yönelmek zorunda bırakılmaktadır. Kentleşme politikaları, orman alanlarının sistematik tahribatının yanı sıra son yıllarda alanı ve sayısı artan orman yangınları ile yok olan yaşam alanları, mantar gibi çoğalan maden ocakları ve enerji projeleri (JES/RES/GES), ormansızlaşma, turizm, tarım ve atık politikalarındaki plansızlık, yaban hayvanlarını doğal habitatlarından koparmıştır. Ormanın iç kısımlarında yiyecek bulamayan ve yaşam alanı daralan bu canlılar, hayatta kalabilmek için insan yerleşimlerine, vadilere ve tarlalara sürülmektedir.

Yaşam alanlarındaki bu daralmaya, Türkiye-İran sınırına kilometrelerce örülen beton güvenlik duvarları da eklenmiştir. Ağrı, Iğdır, Hakkari, Van illerini de kapsayan ve 2021 yılından bu yana 450 km²'yi bulan bu duvar, yaban hayatının binlerce yıllık doğal göç yollarını ve ekolojik koridorlarını bıçak gibi kesmiş, habitat bölünmesini zirveye taşımış, popülasyonları dar alanlara hapsedmiştir. Bunun yanı sıra iktidarın, doğal koruma alanlarını parçalayarak inşa ettiği yol ve altyapı projeleri ise kötü tasarlanmış, göç yollarını hesaplamaktan dahi uzak, sadece reklam kokan, işlevsiz ve göstermelik "ekolojik köprüler"

veya “ekolojik koridor” uygulamaları ekosistemin bütünlüğünü sağlamamakta, hayvanların yaşam alanlarını korumaya katkı sunmamaktadır.

Teklifte geçen, “bulaşıcı hastalık taşıdıklarının tespiti” ifadesi ise akıllara özellikle 2008 yılından bu yana Çanakkale’den Muğla’ya kuduz hastalığıyla mücadele gerekçesiyle doğaya bilinçsizce bırakılan zehirli etleri getirmektedir. O dönemde başvuru bu yöntem, hedef gözetmeksizin doğadaki kurt, vaşak, tilki, çakal, ayı gibi yırtıcıları yok etmiş, doğal dengeyi bozmuştur. Yine benzer gerekçelerle 2024 yılında çokça tartışmaya rağmen kabul edilerek 7527 sayılı kanunla 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu’nda yapılan değişiklikler sonrasında yaşanan köpek kırımı da bu durumun tetiklenmesine yol açmıştır. O dönemde bu durumun öngörüsünde bulunan bilim insanları kent çeperlerinde ve kırsalda yaşayan köpeklerin yaban hayatı ile insan yerleşimleri arasında doğal bir tampon görevi gördüğünü; bu canların sistemli bir şekilde yaşamdan koparılmasının ekolojik dengede büyük bir boşluk yaratacağını ve yaban hayvanlarının yerleşim alanlarına inmesini hızlandıracağını zaten çok net bir şekilde ifade etmişlerdi.

Medya ve sosyal medya aracılığıyla dolaşıma sokulan “yaban hayvanlarının sayısındaki artış” söylemi, yasal müdahalelere zemin hazırlamak amacıyla üretilmiş suni bir gündemdir. Şayet ortada bilimsel olarak kanıtlanmış bir artış varsa bile, bunun faili yaban hayvanları değil, rant ve sermaye birikimi uğruna doğayı talan eden politiklardır.

Ormansızlaştırma, sermaye odaklı kentleşme, tarımsal tahribat, yanlış atık yönetimi ve doğal varlıkların beton duvarlarla kuşatılması, yaban hayatının yaşam alanlarını sistematik olarak gasp etmektedir. Üstelik, doğayı ve canlı yaşamını ticari bir meta haline getiren “av turizmi ihaleleri”, bu ekolojik yıkımı daha da derinleştirerek mevcut dengeyi tamamen çökmektedir. Avcılık faaliyetlerinin yarattığı şiddet ve gürültü baskısı, ekosistemi tahrip ederek yaban hayvanlarında bağışıklık ve üreme sistemlerini çökmekten derin bir strese neden olduğu gibi bazen de sürü liderinin avlanmasıyla sosyal hiyerarşi bozulmakta, stres altındaki genç dişilerin çok daha erken yaşta ve fazla sayıda yavru yapmasına neden olmaktadır. Yani bugün doğal varlıkları sermayenin ekonomik bir gelir kapısına dönüştüren avcılık faaliyetleri, ekosistemi derin bir strese sokarak tüm ekolojik dengeyi tahrip etmektedir.

Getirilen önerideki “zarar verecek sayıda çoğalma” gibi muğlak ifadeler son derece tehlikelidir. Bunu konuşmak için öncelikle güncel envanter sayımlarına ihtiyaç vardır. Ancak Türkiye’de ağırlıklı olarak 20-30 yıl öncesinin teknikleri olan “total sayım-gözlek metodu”

kullanılmaktadır. Oysa günümüzde popülasyonlar termal kameralar, fotokapanlar ve gerçek zamanlı izleme araçlarıyla takip edilebilmektedir. Dolayısıyla istatistiki veriye dayanmadan kotalar belirlemek, türleri yok oluşa sürükleyecektir ki Anadolu parsı en bilinen örneklerindedir. Bunun yanı sıra idareye geniş ve denetimsiz bir takdir yetkisi tanıyan bu durum, hangi bilimsel esasa dayanacağı belli olmayan raporlarla keyfi uygulamaların ve katliamların önünü açacaktır. Ekosistemlerin karmaşık yapısı, salt bir türün popülasyon artışına indirgenerek yönetilemez.

İktidar kendi uygulamalarıyla daralttığı ormanların ve yok ettiği yaşam alanlarının bedelini, sığınacak yeri kalmayan yaban hayvanlarını öldürerek ödetmekten vazgeçmelidir. Bunun yerine sürdürülebilir çözümlere odaklanmak, dengeyi gözetmek gerekmektedir. Orman ekosistemlerini parçalayan maden ve enerji ruhsatlarına kısıtlama getirilmeli, doğal yaşam alanları korunmalı ve insan-yaban hayatı çatışmasını önleyici, bütüncül politikalar geliştirilmelidir. Orman sınırına endüstriyel monokültür tarım ürünlerinin ekilmesi, yaban hayvanlarını tarlalara çeken yanlış bir planlamadır. Kooperatifler aracılığıyla doğayla uyumlu alternatif ürün desenlerine geçiş teşvik edilmeli, bu süreçte misillemenin de önlenmesi adına çiftçinin uğradığı zararlar tazmin edilmelidir. Belediyelerce atık yönetiminin iyi planlanmış olması da önemlidir. Açık çöplük alanların rehabilitasyonu, doğal yaşam alanları daralan ve besin bulmakta güçlük çeken hayvanların insan kaynaklı atıklara yönelmesine engel olur. Bunun yanı sıra koku bariyerleri hayvanların tarım alanlarına geçişini engelleyen, zarar vermeyen altyapılar değerlendirilmelidir. Kurt ve vaşak gibi yırtıcılar kesin koruma altına alınmalı, doğal dengenin korunmasına izin verilmelidir. Ayrıca kırsaldaki köpeklerin doğal bir tampon olduğu bilimsel gerçeği kabul edilmeli ve bu canlılar kendi mekanlarında yaşatılmalıdır.

Yaşam alanları ellerinden alınan yaban hayvanlarına yönelik “yok etme” odaklı bu tasarı, ekolojik krizleri derinleştirmekten başka bir işe yaramayacaktır. Rant ve güdübirlik çözümler, yanlış politikalar yerine bütüncül adımlar atılmalıdır. Bu düzenleme ekolojik, etik ve hukuki açıdan kabul edilemezdir ve derhal geri çekilmelidir.

Ferit Şenyaşar
Şanlıurfa

Nejla Demir
Ağrı

MUHALEFET ŞERHİ

2-3588 esas numaralı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Çeltik Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi esas komisyonu Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu; tali komisyonları Adalet Komisyonu, Plan ve Bütçe Komisyonu ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu olmak üzere 12 Mart 2026 Cuma günü meclise sunulmuştur.

Teklif, yürürlük ve yürütme maddeleri dâhil toplam 29 madde olarak Komisyon görüşmelerine sunulmuştur. 20 Mart 2026 tarihinde Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunda görüşülen Teklife bir madde eklenmiş ve 30 madde olarak Komisyon tarafından kabul edilmiştir.

Teklif;

- 11/6/1936 tarihli ve 3039 sayılı Çeltik Ekimi Kanunu
- 8/6/1942 tarihli ve 4250 sayılı İspirto ve İspirtolu İçkiler İnhisarı Kanunu
- 24/3/1950 tarihli ve 5659 sayılı Atatürk Orman Çiftliği Kanunu
- 18/12/1953 tarihli ve 6200 sayılı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünce Yürütülen Hizmetler Hakkında Kanun
- 9/3/1954 tarihli ve 6343 sayılı Veteriner Hekimliği Mesleğinin İcrasına, Türk Veteriner Hekimleri Birliği ile Odalarının Teşekkül Tazına ve Göreceği İşlere Dair Kanun
- 31/8/1956 tarihli ve 6831 sayılı Orman Kanunu
- 4/1 1/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu
- 16/7/1997 tarihli ve 4283 sayılı Yap-İşlet Modeli ile Elektrik Enerjisi Üretim Tesislerinin Kurulması ve İşletilmesi ile Enerji Satışının Düzenlenmesi Hakkında Kanun
- 4/4/2001 tarihli ve 4634 sayılı Şeker Kanunu
- 3/1/2002 tarihli ve 4733 sayılı Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanun
- 1/7/2003 tarihli ve 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu
- 3/7/2005 tarihli ve 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu
- 11/6/2010 tarihli ve 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu
- 19/4/2012 tarihli ve 6292 sayılı Orman Köylülerinin Kalkınmalarının Desteklenmesi ve Hazine Adına Orman Sınırları Dışına Çıkarılan Yerlerin Değerlendirilmesi ile Hazineye Ait Tarım Arazilerinin Satışı Hakkında Kanun

olmak üzere 14 farklı kanunda düzenleme içermektedir.

Usul Üzerine Değerlendirmeler

2/3588 Esas Numaralı “Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Çeltik Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”, gerek hazırlanış süreçleri gerekse yasama tekniği açısından demokratik hukuk devleti ilkeleri ve rasyonel yasama faaliyeti ile bağdaşmayan ciddi usul hataları barındırmaktadır. Söz konusu teklif, birbirlerinden oldukça farklı uzmanlık alanlarını ve teknik düzenlemeleri ilgilendiren çok sayıda kanunda değişiklik öngören tipik bir “torba kanun” niteliğindedir. Toprak korumadan çeltik ekimine, veteriner hekimlere yönelik disiplin cezalarından şeker pancarı üretimine, orman arazilerinin kullanımından idari para cezalarına kadar uzanan bu geniş yelpaze, bütüncül bir tarım politikasından yoksundur. Farklı uzmanlık alanlarını ilgilendiren düzenlemelerin tek bir metin altında toplanması, her bir maddenin komisyonda hak ettiği derinlikte tartışılmasını engellemekte ve yasama kalitesini düşürmektedir. Bu yöntem, kanunların anlaşılabilirlik ve öngörülebilirlik ilkelerini zedeleyerek karmaşık bir mevzuat yapısına yol açmaktadır.

Kanun teklifinin hazırlık aşamasında, düzenlemeden doğrudan etkilenecek olan sivil toplum kuruluşları, meslek odaları ve akademik çevrelerin görüşlerine başvurulmamış veya bu görüşler yeterince dikkate alınmamıştır. Özellikle veteriner hekimlere yönelik öngörülen 120 bin TL’den başlayıp 600 bin TL’ye kadar çıkan ağır cezalar veya orman alanlarının karbon yutak alanları adı altında özel sektöre tahsisi gibi hayati konularda ilgili paydaşların dışlanması, düzenlemenin toplumsal meşruiyetini tartışmalı hale getirmektedir. Demokratik bir yasama sürecinde olması gereken; konunun muhataplarıyla istişare edilmesi ve sahanın gerçeklerine uygun çözümler üretilmesidir. Oysa mevcut teklif, kapalı kapılar ardında hazırlanan ve komisyondan alelacele geçirilmeye çalışılan bir dayatma niteliğindedir.

Geneli Üzerine Değerlendirmeler

Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Çeltik Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi her ne kadar iklim değişikliği ve yaşanan teknolojik gelişmeler, ülkemiz ormanlarının korunması, verimli ve etkin bir biçimde muhafazasına yönelik gerekçelere dayandırılmış olsa da teklifin geneli detaylı bir şekilde incelendiğinde DSİ tarafından belediyelere ve İl Özel İdarelerine devredilen baraj ve su yollarının asfalt, bakım ve onarım gibi işleri bu kurumlara yeni yükler getirecektir.

Çeltik üretiminin yerleşim merkezine 500 metre olan mesafe sınırının 50 metreye kadar düşürülmesi, damlama sulama yapılmayan yerlerde yeniden sıtma hastalığının ortaya çıkmasına veya yerleşim yerlerinde sivrisinek popülasyonunun artmasından endişe edilmektedir.

Yapılan düzenleme kapsamında büyük şirketlerin ve holdinglerin orman arazileri üzerindeki tartışmalı tapularının da yasallaştırıldığı endişesi oluşmaktadır. Başta yargı kararları olmak üzere çeşitli nedenlerle kapsam dışı kalan alanlarda 2/B uygulaması yapılabilmesi yoluna gidilmesi de kabul edilebilir bir durum değildir.

Teklifte, hobi bahçelerine yönelik de düzenlemeye gidilmektedir. Bu konuda kooperatiflerin tarım arazisi edinmeleri yasaklanmaktadır. Hobi bahçeleri aracılığıyla tarım arazilerinin parçalanmasının önlenmesi hedeflenen düzenleme kapsamında idari para cezaları da artırılmaktadır.

Ayrıca şeker pancarı üretiminde tamamen sözleşmeli üretim modeline geçilmesi ve sözleşmesiz üretime uygulanacak cezai yaptırımlar belirlenmektedir. Ayrıca ekim alanı dışından hammadde temin eden şirketlere yönelik uygulanacak cezalar belirtilmektedir. Ancak mevcut yönetmelikle bu şirketlere uygulanan ceza miktarların azalacağı yönünde endişeler oluşmaktadır.

Sonuç olarak tarım ve hayvancılığın çok önemli sorunlar yaşadığı, İsrail, ABD ve İran arasındaki savaş nedeniyle depolardaki gübrelerin zamlandığı, ekim ve dikim dönemi olmasına rağmen çiftçilerimizin zamlı gübreye bile ulaşamadıkları, her gün yapılan yüksek zamlarla motorinin litre fiyatınının 76 TL'ye çıktığı ülkemizde bu kanun teklifi tarım sektörünün hiçbir sorununa çare olmamıştır. Hatta bazı düzenlemeleri sebebiyle mevcut sorunları daha da derinleştiren, yeni sorunlar oluşmasına neden olan bir yapıya sahiptir.

Bu kanun teklifinde, çiftçilerimizin bugün yaşadığı sorunlar ile savaşın devam etmesi halinde yarın yaşayacakları sorunlara yönelik çözümler üreten düzenlemelere gidilmesi gerekirdi. Ülkemizde her geçen yıl tarım sektörü küçülmekte, gıda enflasyonu artmaktadır. Ülkemiz yüzde 36,44'lük gıda enflasyonunda 175 ülke arasında ilk 3 sıraya yerleşmiştir. Haiti ve Angola gibi ülkeler dahi gıda enflasyonunda bizden daha iyi durumdadır.

2025 yılı yaşanan zirai don ve kuraklık gibi nedenlere bağlı olarak çiftçilerimiz açısından zor bir yıl olmuştur. TÜİK verilerinde de bu durum açık bir şekilde görülmektedir. 2025 yılında

Türkiye ekonomisi yüzde 3,6 oranında büyüme gösterirken, tarım sektörü yüzde 8,8 oranında küçülmüştür.

Buna karşılık imara açılan tarım arazilerinin üzerinde yükselen konutlar nedeniyle inşaat sektörü yüzde 10,8 büyüme göstermiştir. Tarımsal üretim, inşaat sektörüne kurban edilmiş, tarımsal alanlar yeterince korunamamıştır.

Bu tekliften de anlaşılmıştır ki, dünyada ve çevremizde her şey değişmekte, bir tek iktidarın çiftçilerimize, tarım arazilerine, ormanlık alanlara ve su havzaları bakımından bir türlü değişmemektedir. Çiftçilerimize yüksek girdiler karşısında yeterince destek sağlamayan iktidar, çevrenin, su havzalarının, tarım ve orman alanlarının korunması konusunda gerekli çabayı göstermek bir yana tamamen talana açmaya ve küresel sermayenin hizmetine sunmaya devam etmektedir.

İktidar 25 yıl içinde küresel sermaye grupları ile ele ele vererek, ülkemizin su kaynaklarını maden ocağı ve çimento fabrikası gibi yatırımlarla tüketmiştir. Ormanlık alanlarımız talan edilmiş, bu talandan kendilerini kurtarabilen orman alanlarımız da her yaz başında önlenemeyen orman yangınları nedeniyle azımsanamayacak şekilde yok edilmiştir. Ülkemizde 2024 yılında 27 bin 485 hektar alan zarar görürken, hiçbir uyarımıza iktidar tarafından kulak asılmadığı için sadece geçen yıl 240 bin hektar alan yanarak kül olmuştur.

“Kamu yararı” adı altında tarım arazileri, ormanlar, meralar, zeytinlikler ve su havzaları, plansız sanayileşme, çarpık kentleşme ve vahşi madencilik faaliyetlerinin hedefi haline gelmiştir. TOKİ'nin inşaat ve konut projeleriyle birçok şehrimizin çeperlerinde üretim yapılacak tarım arazisi neredeyse hiç kalmamıştır. TOKİ, tarım arazileri üzerine hobi bahçelerinden daha çok yapı ve konut yapmıştır.

Ülkemizde meralar, zeytinlikler, su havzaları ormanlık alanlar ve tarım arazilerinin amacı dışında kullanımına yönelik baskı, istisnai bir durum olmaktan çıkmış, iktidarın sistematik bir yok etme politikası haline gelmiştir.

2002 yılında 41,2 milyon hektar olan tarım alanı 2025 yılında 38,6 milyon hektara gerilerken, 2009 yılında 1 milyonu aşan Bağ-Kur'a kayıtlı çiftçi sayısı 2024 yılında 413 bin 865'e düşmüştür. Üreten çiftçi sayısının azalması, tarım alanlarının daralmasına ek olarak sürekli olarak artan yüksek girdiler çiftçilerimizi üretimden uzaklaştırmaktadır.

Tarım ve hayvancılık alanında ortaya çıkan çöküşün arkasında sadece ekonomik kriz değil, aynı zamanda tarım arazileri ve meraların amacı dışında kullanılması gibi nedenler yatmaktadır. 2021 yılında 75 milyon 555 bin olan toplam hayvan sayısı, 2024 yılında 71 milyon 888 bine düşmüştür. Geçen yıllar içinde hububat üretimi de artırılamamıştır.

Ülke nüfusunun 20 milyon artmasına rağmen, 2003 yılında 19 milyon ton olarak gerçekleştirilen buğday üretimi 2024 yılında 20 milyon 800 bin tonda kalmıştır. Ülkemiz arpa, buğday ve mısır gibi ürünlerde bile dışa bağımlı hale gelmiştir. Her yıl birçok tarımsal ve hayvansal ürün yurtdışından ithal edilmeye başlamıştır. Böylece kendi çiftçimize verilmeyen paralar başka ülkelerin çiftçilerine aktarılmaya başlanmıştır.

Halbuki dünya da ve ülkemizde yaşanan koronavirüs sırasında gıdanın her ülke açısından ne kadar stratejik öneme sahip olduğu anlaşılmış, birçok ülke dışa bağımlılığını azaltmak ve kendi kendisine yetebilmek amacıyla kendi çiftçilerini daha fazla destekleme kararı almıştır. Motorinin litresinin 76 TL'ye çıktığı ve gübreye ulaşımın zorlaştığı, zarar ettiren yüksek yem fiyatları nedeniyle hayvanların kesime gönderildiği, ahırların boşaldığı bir dönemde böylesine aciliyeti olmayan düzenlemelerin gündeme getirilmesi ve aliecele komisyondan geçirilmesi ülkemizde bunun tam tersi bir durumun yaşandığını, açık bir şekilde ortaya koymaktadır.

Maddeler Üzerine Değerlendirmeler

Madde 1

Kanun teklifinin 1 inci maddesiyle ihdas edilmeye çalışılan ve 1936 tarihli Çeltik Kanunu'nda köklü bir değişiklik öngören mesafe düzenlemesi, halk sağlığı ve yerel yaşam kalitesi açısından telafisi güç riskler barındırmaktadır. Mevcut mevzuatta çeltik ekim alanları ile yerleşim merkezleri arasında korunan 500 metrelik güvenlik mesafesinin 50 metreye kadar düşürülmesi, bilimsel verilerle ve saha gerçekleriyle bağdaşmamaktadır.

Uzman görüşleri incelendiğinde, bu değişikliğin özellikle damlama sulama sistemine geçiş yapamamış bölgelerde ciddi bir biyolojik tehdit oluşturacağı sabittir. Çeltik tarımının doğası gereği ihtiyaç duyduğu durgun su alanları, sivrisinek popülasyonu için en ideal üreme mecralarıdır. Mesafenin 50 metre gibi kısa bir alana indirilmesi, yerleşim yerlerinin doğrudan bu popülasyonun etkisi altında kalmasına ve geçmişte büyük mücadelelerle kontrol altına alınan sıtma gibi bulaşıcı hastalıkların yeniden ortaya çıkmasına zemin hazırlayacaktır.

Teklifin gerekçesinde her ne kadar modern sulama tekniklerine atf yapılsa da ülkemizdeki çeltik üretim alanlarının büyük bir kısmında halen geleneksel yöntemlerle sulama yapılmaktadır. Altyapı ve teknolojik dönüşüm tamamlanmadan, sadece kâğıt üzerinde bir mesafe daraltmasına gidilmesi, "kamu yararı" ilkesinden ziyade belirli çevrelerin üretim alanlarını genişletme gayesine hizmet etmektedir. 50 metrelik mesafe, bir tarım arazisi ile bir konutun neredeyse iç içe geçmesi demektir ki bu durum, zirai ilaçlamadan kaynaklanan kimyasal serpintilerin ve ağır kokuların doğrudan yaşam alanlarına sızmasıyla sonuçlanacaktır.

Sonuç olarak, toplum sağlığını korumakla yükümlü olan devletin, ekonomik verimlilik adı altında halkı salgın hastalık riskiyle ve yaşanmaz hale gelen çevre koşullarıyla baş başa bırakması kabul edilemez. Bu düzenleme, bilimsel bir fiyasyon çalışmasına veya sağlık etki analizine dayanmadığı sürece, sadece yerleşim yerlerindeki vatandaşlarımızın huzurunu değil, aynı zamanda en temel hak olan sağlıklı bir çevrede yaşama hakkını da ihlal etmektedir.

Madde 8

Kanun teklifinin 8'inci maddesiyle, imar planı sınırları içerisinde veya meskûn mahallerde bulunan kanal ve benzeri su yapılarında çit, bariyer gibi koruyucu güvenlik tedbirlerini alma sorumluluğu bütünüyle belediyelere ve il özel idarelerine devredilmektedir. Bu düzenleme, Devlet Su İşleri (DSİ) Genel Müdürlüğü'nün kuruluş amacı olan su yapılarının inşası ve güvenli işletilmesi sorumluluğunu yerel yönetimlerin sırtına yükleyen, hizmet kusuru riskini ise merkezi idarenin üzerinden atmaya çalışan bir yaklaşımdır.

Söz konusu su yapıları, doğası gereği yüksek teknik uzmanlık ve sürekli mali kaynak gerektiren, ulusal su yönetimi stratejisinin parçası olan tesislerdir. Bu tesislerin güvenliğini sağlama yükümlülüğünün, zaten kısıtlı bütçelerle hizmet üretmeye çalışan ve görev alanı çok daha farklı olan yerel yönetimlere yıkılması hem idari hem de mali açıdan sürdürülemez bir durumdur. Güvenlik tedbirlerinin alınması sürecinde oluşacak en küçük bir aksaklık, doğrudan vatandaşlarımızın can ve mal güvenliğini tehdit edecek, meydana gelebilecek kazalarda hukuki sorumluluğun paylaşılması noktasında ise büyük bir kaos yaşanacaktır.

Ayrıca, DSİ'nin kendi inşa ettiği tesislerin çevresindeki koruma bandını tesis etme görevinden imtina etmesi, devletin "koruma ve gözetim" yükümlülüğüne aykırıdır. Yerel yönetimlerin üzerine bindirilen bu ek maliyetlerin, nihayetinde vatandaşa sunulan diğer hizmetlerin aksamasına neden olacağı aşikardır. Kamu yararıyla bağdaşmayan bu düzenleme,

sorumluluğu paylaşmak yerine, riskli alanlardaki idari mesuliyeti yerel birimlere terk ederek merkezi idareyi hukuki tazminat ve denetim yükünden muaf tutma çabasıdır.

Madde 10

Kanun teklifinin en sorunlu ve dikkat çekici yönlerinden biri, Devlet Su İşleri (DSİ) tarafından inşa edilen ancak işletmesi belediyelere veya İl Özel İdarelerine devredilen baraj, su yolları ve bunlara bağlı servis yollarının her türlü bakım, onarım, asfaltlama ve işletme giderlerinin tamamen bu yerel kurumlara bırakılmasıdır. Devasa ölçekli su yapılarının ve bunlarla ilişkili yol ağlarının gerektirdiği yüksek maliyetli teknik müdahalelerin, zaten kısıtlı bütçelerle temel kamu hizmetlerini yürütmeye çalışan yerel yönetimlerin omuzlarına yüklenmesi rasyonel bir yaklaşım değildir.

Söz konusu düzenleme, yerel yönetimlerin borç yükünü sürdürülemez seviyelere çıkarırken, su hizmetlerinin kalitesinde ciddi düşümlere ve genel bir yönetim zafiyetine yol açma riski taşımaktadır. Ayrıca, bu tesislerin çevresinde can ve mal güvenliğini sağlamaya yönelik her türlü koruyucu güvenlik tedbirini alma sorumluluğunun da merkezi idareden alınarak yerel yönetimlere devredilmesi kabul edilemez bir tablodur. Ulusal su yönetimi stratejisinin ayrılmaz bir parçası olan ve yüksek düzeyde uzmanlık ile sürekli finansman gerektiren güvenlik ve koruma hizmetlerinin yerelleştirilmesi, vatandaşların can güvenliğini doğrudan tehlikeye atmaktadır. Baraj ve su yollarının bakımı ile güvenliğinin sağlanması, doğası gereği merkezi bütçeden karşılanması gereken genel bir kamu hizmeti olup, bu sorumluluğun belediyelere yüklenmesi devletin koruma yükümlülüğünden feragat etmesi anlamına gelmektedir.

Madde 13

Madde 13 ile karbon yutak alanlarının ve özellikle ormanların karbon tutma kapasitesinin artırılmasının hedeflenmesini; ülkemizin 2053 net sıfır emisyon hedefi ve Ulusal Katkı Beyanı kapsamında yerinde ve gerekli bir adım olarak değerlendirilmektedir.

Bununla birlikte, tarafımızca düzenlemenin etkili, güvenilir ve uygulanabilir olabilmesi için bazı temel unsurların daha açık ve bütüncül bir çerçevede ele alınması gerektiğini düşünülmektedir.

Öncelikle, karbon yutak alanlarından elde edilecek karbon miktarlarının nasıl ölçüleceği, raporlanacağı ve doğrulanacağına ilişkin ölçüm, raporlama ve doğrulama (MRV)

sistemine dair hususların yeterince net tanımlanmadığını görülmektedir. Oysa, bu verilerin güvenilir ve izlenebilir olması; üretilecek karbon kredilerinin hem ulusal hem de uluslararası düzeyde kabul edilebilirliği açısından kritik bir gerekliliktir. Bu nedenle, karbon yutak alanlarının yalnızca fiziksel olarak oluşturulmasının yanında; düzenli olarak izlenebildiği ve verilerinin dijital ortamda analiz edilebildiği bir sistem yaklaşımının benimsenmesi gerekmektedir. Süreçlerin uluslararası standartlarla uyumlu şekilde tanımlanması ve güçlü, doğrulanabilir bir veri altyapısı ile desteklenmesi, sistemin şeffaflığını ve güvenilirliğini artıracaktır.

Karbon yutak alanlarından elde edilecek çıktının ekonomik bir değer olarak karbon kredisine dönüşeceğini dikkate alarak, bu kredilerin uluslararası geçerliliği ve piyasalarda kabul edilebilirliğine ilişkin çerçevenin daha net ortaya konulması gerekmektedir. Gönüllü ve zorunlu karbon piyasaları arasındaki ayırımın netleştirilmesi ve çifte sayım riskinin nasıl yönetileceğinin belirgin hale getirilmesi, piyasa güvenilirliği açısından önem taşımaktadır.

Bununla birlikte, karbon yutak politikalarının yalnızca orman alanları ile sınırlı tutulması yeterli olmayacaktır. Karbon tutma kapasitesinin artırılması; tarım topraklarının güçlendirilmesi, toprak organik madde miktarının artırılması ve üretim modellerinin bu doğrultuda dönüştürülmesi ile doğrudan ilişkilidir. Bu kapsamda, tarım topraklarının karbon yutak alanı olarak ele alınması ve toprak karbonunun ölçüm, izleme ve doğrulama sistemi içine dahil edilmesi gerekmektedir.

Bu yaklaşım, tarımsal faaliyetlerin karbon piyasaları ile ilişkilendirilmesine ve ekonomik teşvik mekanizmalarının geliştirilmesine imkân sağlayacaktır. Aynı zamanda kırsal kalkınmayı destekleyecek ve karbon azaltım hedeflerine daha düşük maliyetle ulaşılmasına katkı sunacaktır.

Ayrıca, bu sürecin yalnızca kamu tarafından değil; özel sektör, teknoloji geliştiriciler ve ilgili tüm paydaşların katılımı ile yürütülmesi gerekmektedir. Ölçüm ve izleme süreçlerinin veri temelli ve standartlaştırılmış bir yaklaşımla ele alınması, sistemin etkinliğini artıracaktır.

Sonuç olarak, karbon yutak alanlarına yönelik bu yaklaşımı doğru ama eksik bulmakla birlikte; ölçüm, raporlama ve doğrulama sistemlerinin netleştirilmesi, güçlü bir veri altyapısının kurulması ve tarım ile toprak karbonunu kapsayan bütüncül bir yaklaşımın benimsenmesi kritik öneme sahip olacaktır. Özellikle karbon tarımı (carbon farming) uygulamalarının

yaygınlaştırılması ile birlikte; topraklarımızın karbon tutma kapasitesinin artırılması, yer altı su kaynaklarının korunması ve tarımsal üretimin daha sürdürülebilir hale getirilmesi mümkündür. Bu doğrultuda atılacak adımların, Türk tarımının uluslararası ölçekte rekabetçi ve öncü bir konuma gelmesinin önünü açacağına inanıyoruz.

Madde 14

Kanun teklifinin 14'üncü maddesiyle 6831 sayılı Orman Kanunu'na eklenmesi öngörülen Ek Madde 22 düzenlemesi, orman alanlarının korunmasına dair anayasal ilkeleri açıkça ihlal eden, mülkiyet hukukunda tafisi imkânsız eşitsizlikler yaratan ve devletin tazminat yükümlülüğünden kaçmak adına orman varlığımızı feda eden bir "hukuk dışılık" belgesidir. Söz konusu madde, mülkiyeti orman sınırları içerisinde kalması nedeniyle iptal edilen tapuların iadesini veya bedelinin ödenmesini öngörürken, orman rejimini geri dönülemez bir şekilde tahrip etme potansiyeli taşımaktadır.

Düzenleme, her şeyden önce Anayasa'nın 169'uncu maddesine açıkça aykırıdır. Anayasa'nın ilgili hükmü; devlet ormanlarının mülkiyetinin devredilemeyeceğini, zamanaşımı ile mülk edinilemeyeceğini ve orman sınırlarında daraltma yapılamayacağını amir hükme bağlamıştır. Teklifte yer alan "muhafazasında yarar görülmeyen" gibi subjektif, muğlak ve bilimsel dayanaktan yoksun ifadelerle orman alanlarının özel mülkiyete terk edilmesi, Anayasa'nın bu emredici hükmünün arkasından dolanmaktır. Orman niteliği, idari bir kararla veya mali kaygılarla değil, ancak bilimsel verilerle tayin edilebilir. Bilimsel kriterler yerine idari tasarrufu ikame etmek, orman ekosistemini ranta ve talana açık hale getirmektir.

Maddenin gerekçesinde, hatalı kadastro işlemleri nedeniyle devletin ödemekle yükümlü olduğu yaklaşık 516 milyar TL tutarındaki tazminat yükünden kurtulmanın hedeflendiği açıkça itiraf edilmektedir. Tapu sicilinin doğru ve güvenilir bir şekilde tutulması devletin asgari ve asli sorumluluğudur. Devlet, kendi kurumlarının yaptığı hatalı işlemlerin maliyetini, anayasal koruma altındaki orman varlığını feda ederek vatandaşın veya doğanın üzerine yıkamaz. Tazminat ödememek için orman alanlarının devredilmesi, hukuk devleti ciddiyetiyle ve devletin devamlılığı ilkesiyle asla bağdaşmaz. Bu yaklaşım, mülkiyet düzeninin istikrarını ve idari işlemlerin kesinliğini de ciddi biçimde zedelemektedir.

Düzenleme, sadece orman köylüsünü değil, "gerçek ve tüzel kişileri" de kapsamına alarak büyük şirketlerin veya holdinglerin orman arazileri üzerindeki tartışmalı tapularının yasallaşması riskini doğurmaktadır. Yaklaşık 80 bin taşınmazdan bahsedilmesi, meselenin münferit bir vatandaş mağduriyetini gidermekten ziyade, sistematik bir "arazi transferi" operasyonu olduğu şüphesini güçlendirmektedir. "Orman köylüsünü korumak" maskesi altında sunulan bu düzenleme, yüksek rant baskısı bulunan bölgelerde orman sınırlarının daralmasına ve kamuya ait doğal varlıkların sermaye gruplarına devredilmesine hizmet etmektedir.

Ayrıca bu madde, toplumdaki adalet duygusunu derinden yaralayan bir "hakkaniyetsizlik" örneğidir. Kanuna uyan, kesinleşmiş yargı kararlarına rıza göstererek arazisini terk eden dürüst vatandaşlar adeta cezalandırılırken; taşınmazı hukuka aykırı şekilde işgal etmeye devam eden ve devlete dava açanların "tapu iadesi" ile ödüllendirilmesi, hukuka aykırı davranmayı teşvik eden bir "af" mekanizmasıdır. İdarenin görevi, kamu arazisini işgal edenlerden ecrimisil tahsil etmek ve ormanı korumaktır; ancak mevcut teklif, idari ihmalleri yasal bir ayrıcalığa dönüştürmektedir.

Sonuç olarak; ormanlar birer emlak stoku veya bütçe açığını kapatacak takas araçları değil, gelecek nesillerin yaşam sigortasıdır. Mali kaygılarla orman rejimini delmek, telifsiz imkânsız bir çevre krizine ve hukuk kaosuna yol açacaktır. Anayasal hükümleri işlevsiz kılan, mülkiyet hukukunda eşitsizlik yaratan ve orman varlığımızı sermayenin kullanımına sunan bu maddenin teklif metninden tamamen çıkarılması tarihi bir zorunluluktur.

Madde 15

Teklifin 15'inci maddesiyle getirilmek istenen düzenleme, yargı kararlarının yasama yoluyla etkisizleştirilmesi amacını taşıyan ve hukuk devleti ilkesini temelinden sarsan bir nitelik arz etmektedir. Mahkeme kararlarıyla hukuka aykırılığı tescil edilmiş ve iptal edilmiş idari işlemlerin, neredeyse aynı gerekçelerle yeniden tesis edilmeye çalışılması, kuvvetler ayrılığı ilkesini zedelemekte ve yargı denetimini işlevsiz kılmaktadır.

Söz konusu madde, Anayasa'nın 169'uncu maddesinde yer alan ormanların korunmasına dair emredici hükümlere açıkça aykırılık teşkil etmektedir. Orman alanlarının daraltılması sonucunu doğuracak olan bu düzenleme, orman sahaları üzerindeki işgal ve

tahribatı teşvik edebilecek, kamuya ait doğal varlıkların özel mülkiyete geçirilmesine yol açabilecektir. Tarihsel süreçte istisnai, sınırlı ve geçici bir uygulama olarak kabul edilen 2/B düzenlemelerinin, bu madde ile kalıcı ve genişletilebilir bir yapıya dönüştürülmesi kabul edilemez.

Düzenleme kapsamında, daha önce yargı mercileri tarafından reddedilmiş alanların yeniden değerlendirmeye açılması, yasama organının yargı kararlarını dolanması anlamına gelmektedir. Halihazırda yürütülen yargı süreçlerinin dahi devre dışı bırakılmasına neden olabilecek bu mekanizma, ekolojik hassasiyetleri gözetmek yerine orman alanlarının turizm ve inşaat faaliyetlerine açılmasına zemin hazırlamaktadır. Orman alanlarının rehabilite edilerek korunması esas iken, bu alanların rant odaklı faaliyetler için kullanılabilir hale getirilmesi kamu yararı ilkesiyle bağdaşmamaktadır.

Ayrıca, alan belirleme süreçlerinde idareye tanınan geniş yetkiler; keyfiliğe, siyasi müdahalelere ve kamu kaynaklarının verimsiz kullanımına açık bir zemin oluşturmaktadır. Şeffaflıktan uzak ve yargı denetimini baypas eden bu yaklaşım, mülkiyet düzenindeki istikrarı bozacağı gibi toplumun adalete olan güvenini de zedeleyecektir. Sonuç olarak, Anayasa'ya ve hukukun genel ilkelerine aykırı olan, orman varlığımızı korumak yerine daraltan bu maddenin teklif metninden tamamen çıkarılması gerekmektedir.

Madde 18- 19 ve 20

Kanun teklifinin 18, 19 ve 20'nci maddeleriyle 4634 sayılı Şeker Kanunu'nda yapılması öngörülen değişiklikler, Türkiye'nin şeker pancarı üretimini ve stratejik öneme sahip şeker sektörünü doğrudan tehdit eden, üreticiyi şirketlerin insafına terk eden ve denetim mekanizmalarını zayıflatan bir içerik taşımaktadır. İktidarın "münavebeli üretimin korunması" ve "kayıt dışılığın önlenmesi" gibi teknik gerekçelerin arkasına sığınarak getirdiği bu düzenlemeler, aslen şeker fabrikalarını işleten özel şirketlerin lehine bir piyasa düzeni kurmayı ve çiftçiyi üretimden koparacak ağır yaptırımlar ihdas etmeyi amaçlamaktadır.

Teklifin 18'inci maddesiyle getirilen "ekim alanı" ve "sözleşme" tanımları, üretimin sınırlarını ve koşullarını tamamen Bakanlığın ve şirketlerin iki dudağı arasına sıkıştırmaktadır. Şirketlerin hammadde temin edeceği coğrafi alanın sınırlarının Bakanlıkça belirlenecek olması, serbest piyasa koşullarını bozduğu gibi, belirli şirketlere avantaj sağlayan "adrese teslim" ekim

bölgeleri yaratılması riskini de beraberinde getirmektedir. 19'uncu madde ile getirilen "sözleşme yapılmadan şeker pancarı ekilemez" hükmü ise, yüzyıllardır bu topraklarda üretim yapan çiftçinin kendi tarlasındaki üretim iradesini ipotek altına almaktadır. Sözleşmeli üretim modeli, kâğıt üzerinde düzenli bir üretim planlaması gibi görünse de mevcut ekonomik şartlarda çiftçinin şirketler karşısındaki pazarlık gücünün sıfıra yakın olduğu gerçeği göz ardı edilmektedir. Girdi maliyetlerinin her geçen gün katlandığı, motorin fiyatlarının 76 TL'ye ulaştığı bir ortamda, şirketlerin çiftçilere düşük fiyatlı ve ağır şartlar içeren sözleşmeleri dayatması kaçınılmazdır. Bu model, çiftçiyi kendi toprağında şirketlerin işçisi haline getiren bir sömürü düzeninin yasal kılıfıdır.

Özellikle 20'nci maddede öngörülen idari para cezaları, üreticiye yönelik açık bir yıldırma politikasıdır. Sözleşme yapmadan pancar eken gerçek ve tüzel kişilere, o yılın A kotası şeker pancarı baz alım fiyatı üzerinden hesaplanacak tutar kadar ceza verilmesi, çiftçinin tüm mahsulüne el konulmasıyla eş değer bir ekonomik yıkımdır. İktidar, bir yandan gıda enflasyonu ile mücadele ettiğini iddia ederken, diğer yandan şeker pancarı ekimini "suç" kapsamına sokacak kadar ağır yaptırımlar getirmekte, bu da yerli üretimi bitirerek şeker ithalatının önünü sonuna kadar açmaktadır. Türkiye'nin gıda enflasyonunda dünya sıralamasında ilk üçte yer aldığı, Haiti ve Angola gibi ülkelerin bile gerisine düştüğü bir kriz döneminde, üretimi cezalandıran bir mantığın yasalaştırılması akıl dışıdır.

Düzenlemenin şirketlere yönelik kısmında ise tam tersi bir "yumuşatma" ve "koruma" stratejisi izlenmektedir. Mevcut Şeker ve Hammaddeleri Yönetmeliği'ne göre, ekim alanı dışından usulsüz veya kaçak pancar temin eden fabrikalara karşı oldukça ağır bir yaptırım uygulanmaktadır; bu kapsamda üretilen şeker fabrikanın değerli olan A kotasından düşülmekte ve düşük fiyatlı C şekerine dönüştürülmektedir. Oysa bu yeni kanun teklifi, bu ağır ve caydırıcı yaptırımı kaldırarak yerine toplam kotanın sadece yüzde 2'si kadar sembolik bir para cezası getirmektedir. Bu durum, büyük şeker fabrikalarının istedikleri her yerden, kural tanımaksızın pancar toplamasına ve usulsüzlük yapmasına yol açabilecektir. Örneğin, 200 bin tonluk bir kaçak pancar iddiası üzerinden yapılan hesaplamalar, mevcut yönetmeliğe göre 336 milyon TL gelir kaybı ve kota kaybı yaşaması gereken bir fabrikanın, yeni düzenleme sayesinde sadece 63 milyon TL ödeyerek bu suçtan kurtulabileceğini ve kotasını koruyabileceğini göstermektedir.

Bu imtiyazlı düzenlemenin, özellikle özelleştirilen fabrikaların ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla getirildiği yönündeki yaygın kanaat, kamuoyunda ve sektörde ciddi bir güven bunalımı yaratmıştır. Özelleştirilen ve ekim bölgesi yetersiz olan bazı fabrikaların hammadde ihtiyacını başka bölgelerden usulsüzce karşılamasının önünün açılması, münavebe sistemini bozacak ve topraklarımızın verimliliğini uzun vadede yok edecektir. Şeker fabrikalarının %28'inin özel sektöre devredildiği bir yapıda, denetimlerin gevşetilmesi ve cezaların sembolik düzeye çekilmesi, kamu yararından ziyade sermaye gruplarının kârlılığını önceleyen bir tercihtir.

Sonuç olarak; 18, 19 ve 20'nci maddelerle getirilmek istenen sistem, Türkiye'nin şeker pancarı üretimindeki kazanımlarını yok edebilecek, çiftçiyi ağır borç ve ceza yükü altında ezebilecek niteliklere sahiptir. Mevcut yönetmelikteki ağır ve caydırıcı yaptırımların kanun yoluyla hafifletilmesi, belirli şirketlerin hukuksuz işlemlerini meşrulaştıracaktır. Bu teklif, şeker pancarı üreticisini korumak yerine, küresel ve yerel sermaye gruplarının şeker piyasasındaki tahakkümünü yasallaştırmaktadır. Ülke tarımının küçüldüğü, çiftçinin üretimden kaçtığı bu süreçte yapılması gereken, üretimi cezalandırmak değil; çiftçiyi desteklemek, girdi maliyetlerini düşürmek ve şeker sektöründe kamu denetimini en üst seviyeye çıkarmaktır.

İYİ Parti olarak Teklifin bazı maddelerindeki düzenlemeleri desteklemekle birlikte muhalefet şerhimizde detaylarıyla belirttiğimiz gerekçelerden ötürü karşı oy kullanıyoruz.

Burhanettin Kocamaz
Mersin

MUHALEFET ŞERHİ

Dünya adeta bir ateş çemberinin içindedir. Bölgesel gerilimlerin küresel bir krize dönüştüğü bu süreçte, Amerika Birleşik Devletleri, İsrail ve İran ekseninde tırmanan çatışmalar, sadece jeopolitik dengeleri değil, doğrudan doğruya gıda arzını ve tarımsal üretim zincirlerini tehdit etmektedir. Hürmüz Boğazı'nın fiilen kapanmasıyla birlikte enerji arzında yaşanan daralma, mazot fiyatlarını kontrol edilemez bir noktaya taşımış; gübre başta olmak üzere tarımsal girdilerde yeni bir maliyet tsunamisi kapımıza dayanmıştır.

Bugün Türkiye'de çiftçi üretim yapamaz hâle gelmiştir. Mazot fiyatları tarihî seviyelere ulaşmış, gübreye erişim hem maliyet hem tedarik açısından ciddi bir kriz alanına dönüşmüştür. Üretici, önünü görememekte; ekim yapıp yapmama noktasında tereddüt yaşamaktadır. Böylesi bir tabloda bizim önceliğimiz; üreticiyi ayakta tutacak acil destek mekanizmalarını konuşmak, gıda arz güvenliğini tahkim edecek politikaları hayata geçirmek olmalıdır.

Ancak ne yazık ki Komisyonun önüne getirilen bu kanun teklifine baktığımızda; çiftçinin mazot sorununa, gübre krizine, üretim maliyetlerine, destekleme politikalarına dair tek bir somut ve acil çözümün yer almadığını görmekteyiz.

Daha açık bir ifadeyle; ülke yangın yeryiken, üretici ayakta kalma mücadelesi verirken, biz burada tarımın asli meselelerini değil, tali ve parçalı düzenlemelerden oluşan bir torba kanunu görüşmek zorunda bırakıyoruz

Bu noktada şu soruyu sormak zorundayız: Böylesine ağır bir tarımsal ve ekonomik krizin ortasında, önümüze getirilen bu kanun teklifi gerçekten Türkiye tarımının hangi sorununa çözüm üretmektedir?

Teklifin geneline bakıldığında; tarımsal üretimden orman rejimine, mülkiyet düzenlemelerinden piyasa denetimlerine kadar uzanan son derece geniş ve dağınık bir alanın, tek bir metin altında toplandığı görülmektedir. Bu yönüyle teklif, bir reform metni olmaktan ziyade, farklı alanlara ilişkin düzenlemelerin “torba kanun” mantığıyla bir araya getirildiği parçalı bir yapı arz etmektedir.

Oysa böylesine kritik başlıkların her biri, kendi içinde derinlikli analiz, etki değerlendirmesi ve paydaş katılımı gerektiren konulardır. Ancak Komisyon sürecinde görüldüğü üzere; ne üretici örgütleri, ne meslek odaları ne de sivil toplum kuruluşları sürece etkin şekilde dâhil edilmiştir. Tarım gibi doğrudan milyonlarca insanın geçim kaynağını ilgilendiren bir alanda, bu derece sınırlı katılımı hazırlanan bir düzenlemenin sahada karşılık bulması mümkün değildir.

Nitekim Komisyon görüşmelerinde de defaatele ifade ettiğimiz üzere; teklif, “yangından mal kaçırır gibi” bir yöntemle gündeme getirilmiş, çiftçinin içinde bulunduğu derin kriz yerine, tali düzenlemelere öncelik verilmiştir. Çiftçinin mazot, gübre ve finansmana erişim sorunları gündemdeyken; bu temel meseleleri görmezden gelen bir yaklaşımın, tarım politikası olarak sunulması kabul edilemez.

Öncelikle çeltik üretimine ilişkin mesafe düzenlemesi, teklifin en sorunlu başlıklarından birini oluşturmaktadır. 1936 tarihli Çeltik Kanunu’nda yapılan değişiklikle, il ve ilçe merkezlerinde 500 metre olan mesafe korunurken; köy ve mahallelerde bu mesafenin “en kenar evin dış çevresinden” itibaren 50 metreye düşürülmesi öngörülmektedir.

Bu düzenleme, iktidar tarafından “damla sulama (aerobik çeltik)” yönteminin yaygınlaşması gerekçesine dayandırılmaktadır. Ancak burada temel bir çelişki bulunmaktadır: Türkiye’de çeltik üretiminin ne kadarının fiilen damla sulama yöntemiyle yapıldığına dair somut bir veri ortaya konulmamışken, böylesine radikal bir mesafe daraltmasının hangi saha gerçekliğine dayandığı belirsizdir.

Daha da önemlisi, kanun metninde 50 metreye kadar yaklaşan üretimin damla sulama veya Bakanlıkça onaylı modern üretim teknikleriyle yapılmasını zorunlu kılan herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Bu haliyle düzenleme, teoride ileri tekniklere dayandırılrsa da pratikte geleneksel “tava usulü” üretimin, yani su basarak yapılan çeltik tarımının yerleşim alanlarının hemen yanı başında sürdürülmesinin önünü açmaktadır.

Bu durum; sivrisinek üremesi, ağır koku, nem artışı ve pestisitlerin rüzgârla yerleşim alanlarına taşınması gibi riskler nedeniyle doğrudan bir halk sağlığı ve yaşam kalitesi sorunu doğurma potansiyeli taşımaktadır. 50 metre mesafe, kırsal alanda bir konutun bahçesi ile tarla arasındaki mesafeye denk gelmekte olup, bu düzenleme fiilen insanların yaşam alanlarını tarımsal risklerle iç içe bırakmaktadır.

Evet, 6360 sayılı Kanun sonrasında köylerin mahalle statüsüne dönüşmesiyle ortaya çıkan mesafe sorunlarının çözülmesi gerekmektedir. Ancak çözüm; koruma mekanizmalarını ortadan kaldıracak şekilde mesafeyi radikal biçimde düşürmek değil, bilimsel kriterlere dayalı ve üretim yöntemiyle ilişkilendirilmiş bir düzenleme getirmektir. Aksi takdirde bu madde, üretimi artırma iddiasıyla vatandaşların yaşam hakkını ve çevresel güvenliğini ikinci plana iten bir yaklaşımın ürünü olarak kalacaktır.

Öte yandan, teklifin 5’inci maddesiyle Atatürk Orman Çiftliği’ne (AOÇ) ilişkin getirilen düzenlemeler de önemli sakıncalar barındırmaktadır. Mevcut kanunda yer alan “çiftlik hudutları dahilinde” ibaresinin çıkarılmasıyla birlikte, AOÇ mülkiyetindeki tüm taşınmazların –konumuna ve kullanım amacına bakılmaksızın– emlak vergisinden muaf tutulmasının önü açılmaktadır.

Bu değişiklik, doğrudan belediyelerin gelir yapısını etkileyecek niteliktedir. Zira emlak vergileri yerel yönetimlerin en temel gelir kalemlerinden biridir. AOÇ’ye ait olup şehir içinde kalan ve ticari amaçlarla kullanılan taşınmazların da bu muafiyetten yararlanması, zaten sınırlı imkânlarla hizmet üretmeye çalışan belediyelerin gelirlerinin daha da daraltılması anlamına gelmektedir.

Bununla birlikte, AOÇ Müdürlüğü’nün yargı harçlarından tamamen muaf tutulması yönündeki düzenleme, hukuk devleti ilkesi açısından ayrıca değerlendirilmelidir. Devletin bir kurumu olan AOÇ’nin dava süreçlerinde harç ödememesi, buna karşılık vatandaşın veya özel sektörün bu yükümlülüğe tabi olması, “silahların eşitliği” ilkesini zedeleyebilecek bir imtiyaz doğurmaktadır.

Daha da önemlisi, AOÇ mülkiyetinde bulunup özel sektöre kiralanen ve ticari faaliyet gösteren işletmelerin de bu vergi muafiyetinden yararlanması, piyasa dengelerini bozabilecek ve haksız rekabet ortamının oluşacağı bir sonuç doğuracaktır. Bu haliyle düzenleme, köklü bir kurumu korumaktan ziyade, bazı ticari faaliyetlerin vergi dışı bırakılmasına imkân tanıyan bir mali ayrıcalık mekanizmasına dönüşme riski taşımaktadır.

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'nün (DSİ) uzun yıllara dayanan kurumsal sorumluluk alanının parçalandığı, buna karşılık ortaya çıkan maliyet, risk ve hukuki yükümlülüklerin sistematik biçimde yerel yönetimlere ve dolaylı olarak vatandaşa devredildiği görülmektedir.

Öncelikle 8'inci madde ile getirilen düzenleme, su yapılarından kaynaklanabilecek kaza ve can kayıplarını önlemeye yönelik güvenlik tedbirlerinin finansmanını merkezi idareden alarak belediyelerin ve il özel idarelerinin üzerine yüklemektedir. DSİ tarafından inşa edilen baraj, kanal ve benzeri tesislerin zaman içerisinde yerleşim alanları içerisinde kalmasıyla ortaya çıkan güvenlik ihtiyacının, herhangi bir merkezi bütçe desteği olmaksızın yerel idarelere bırakılması, açık bir mali yük transferi niteliğindedir.

Bu yaklaşım, özellikle sınırlı bütçelerle hizmet üretmeye çalışan ilçe belediyeleri açısından ciddi bir finansal baskı oluşturacaktır. Çit, bariyer, üst geçit ve benzeri yüksek maliyetli yatırımların zorunlu hale getirilmesi, belediyeleri ya bu yükümlülükleri yerine getirememekle ya da temel belediyeçilik hizmetlerinden feragat etmekle karşı karşıya bırakacaktır.

Aynı maddenin ikinci boyutunda ise DSİ'ye ait yaklaşık 50 bin kilometrelik servis yolu ağının statüsü köklü biçimde değiştirilmektedir. Bu yolların, yerel idareler tarafından devralınmadığı sürece genel ulaşımına kapatılması; kırsal bölgelerde hâlihazırda kullanılan birçok ulaşım aksının kesilmesi anlamına gelecektir. Devir halinde ise bakım, işletme ve kazalardan doğacak tüm hukuki sorumluluğun yerel idarelere bırakılması, DSİ'nin kendi yatırımlarından kaynaklanan risklerden tamamen arındırılması sonucunu doğurmaktadır.

Bu durum, açık bir şekilde “yetki merkezde, sorumluluk yerelde” anlayışının yasal zemine kavuşturulmasıdır.

9'uncu madde ile getirilen düzenleme ise kamu taşınmazlarının yönetimi açısından önemli sakıncalar barındırmaktadır. DSİ mülkiyetindeki hisseli taşınmazların belirli şartlar altında ihalesiz olarak doğrudan diğer hissedarlara satılabilmesi, kamu varlıklarının şeffaflık ilkesinden uzak bir şekilde el değiştirmesine imkân tanımaktadır. Rayiç bedel üzerinden yapılacak bu satışlarda değer tespitine ilişkin oluşabilecek hatalar, kamu zararına ve kamu arazilerinin gerçek değerinin altında devrine yol açma riski taşımaktadır.

Aynı maddede ihalelere katılım için öngörülen geçici teminat oranının %30'a kadar çıkarılabilmesi ise, ihalelere erişimi ciddi biçimde sınırlandıran bir düzenleme niteliğindedir. Bu oran, küçük üreticilerin ve yerel halkın ihalelere katılımını fiilen imkânsız hale getirirken, süreci yüksek sermaye gruplarının hâkim olduğu dar bir alana dönüştürme tehlikesi taşımaktadır. Bu haliyle düzenleme, kamu arazilerinin tabana yayılması yerine belirli ekonomik aktörler lehine yoğunlaşmasına zemin hazırlamaktadır.

10'uncu madde ile getirilen 6 aylık geçiş süreci ise, yukarıda ifade edilen riskleri daha da ağırlaştırmaktadır. Mevcut durumda vatandaş tarafından aktif olarak kullanılan servis yollarının, yerel yönetimler tarafından 6 ay gibi son derece kısa bir sürede devralınmaması halinde trafiğe kapatılacak olması; kırsal bölgelerde yaşayan vatandaşların ulaşım hakkını doğrudan etkileyebilecek bir düzenlemedir.

Belediyelerin bu kısa süre içerisinde hem teknik incelemeleri yapması hem de gerekli bütçeyi oluşturması beklenirken, aksi durumda ortaya çıkacak mağduriyetler için herhangi bir telafi mekanizması öngörülmemektedir. Bu durum, ulaşımın bir kamu hizmeti olmaktan çıkarılarak idari bir sorumluluk devri meselesine indirgenmesi anlamına gelmektedir.

Bütün bu düzenlemeler birlikte değerlendirildiğinde ortaya çıkan tablo nettir: DSİ'nin tarihsel olarak üstlendiği planlama, yatırım ve sorumluluk alanı korunmakta; ancak bu yatırımların doğurduğu maliyet, risk ve hukuki yükümlülükler yerel idarelere ve vatandaşlara devredilmektedir.

Daha da dikkat çekici olan husus ise, geçmişte sulama birlikleri gibi yapılar merkezileştirilirken, bugün aynı alanlarda sorumluluğun parçalı biçimde dağıtılmasıdır. Bu durum, su yönetiminde tutarlı bir politika yerine, ihtiyaca göre şekillenen ve kurumsal bütünlüğü zedeleyen bir yaklaşımın benimsendiğini göstermektedir.

Teklifin 11 ve 12'nci maddeleri ile veteriner hekimliği disiplin rejimine ilişkin önemli değişiklikler öngörülmektedir. Bu düzenlemelerin temel gerekçesi, Anayasa Mahkemesi'nin 2023/18 E., 2023/57 K. sayılı kararı doğrultusunda disiplin hükümlerinin “hukuki belirlilik” ilkesine uygun hale getirilmesidir.

Bu çerçevede, önceki düzenlemede yer alan ve haysiyet divanlarına geniş takdir yetkisi tanıyan yapının yerine; hangi fiile hangi cezanın uygulanacağını daha açık şekilde tanımlayan kademeli bir disiplin sistemi getirilmektedir. Yazılı ihtar, idari para cezası, geçici meslekten men ve belirli şartlar altında sürekli men gibi yaptırımların somut fiillere bağlanması, ilk bakışta hukuki öngörülebilirliği artıran bir adım olarak değerlendirilebilir.

Bununla birlikte, yapılan değişikliklerin tümüyle sorunsuz olduğu söylenemez.

Her şeyden önce, disiplin para cezalarının üst sınırının 100.000 TL'ye kadar çıkarılması ve bu tutarın her yıl yeniden değerlendirme oranında artırılacak olması, özellikle serbest çalışan veya küçük ölçekli işletme sahibi veteriner hekimler açısından ciddi bir mali baskı unsuru oluşturmaktadır. Meslek icrasının zaten ekonomik olarak zorlaştığı bir dönemde, bu denli yüksek parasal yaptırımların öngörülmesi, disiplin sistemini düzenleyici bir araç olmaktan çıkararak cezalandırıcı bir mekanizmaya dönüştürme riski taşımaktadır.

Benzer şekilde, “nitelik ve ağırlığı itibarıyla benzer eylemler” gibi ucu açık ifadelerin metinde korunmuş olması, her ne kadar önceki düzenlemeye göre daraltılmış olsa da, disiplin kurullarına geniş bir yorum alanı bırakmaktadır. Bu durum, farklı bölgelerde farklı uygulamaların ortaya çıkmasına ve meslek mensupları arasında eşitsizlik algısının oluşmasına yol açabilecektir.

Düzenlemenin bir diğer dikkat çekici yönü ise disiplin süreçlerinin adli süreçlerden bağımsız yürütülmesine imkân tanınmasıdır. Bu haliyle, bir fiil nedeniyle hakkında adli soruşturma yürütülen bir veteriner hekimin, aynı fiil kapsamında ayrıca mesleki yaptırımlara tabi tutulabilmesi söz konusu olabilecektir. Bu durum, özellikle beraatle sonuçlanabilecek dosyalarda dahi meslek mensupları üzerinde çift yönlü bir yargısal baskı oluşturma potansiyeli taşımaktadır.

12'nci madde ile getirilen düzenleme ise disiplin kararlarına aykırı davranışların yaptırımlarını ciddi ölçüde ağırlaştırmaktadır. Mevcut mevzuatta caydırıcılığını yitirmiş olan idari para cezalarının güncellenmesi anlaşılabilir olmakla birlikte, yeni düzenlemede öngörülen 120.000 TL ile 600.000 TL arasındaki ceza aralığı, "ölçülülük" ilkesi bakımından tartışmaya açıktır.

Zira bu büyüklükteki bir idari para cezası, özellikle küçük ölçekli klinik işleten veya serbest çalışan bir veteriner hekimin mesleki faaliyetini tamamen sona erdirebilecek sonuçlar doğurabilir. Disiplin mekanizmasının amacı mesleki standartları korumak olmalı; meslek mensubunu ekonomik olarak tasfiye edecek bir araç haline gelmemelidir.

Ayrıca ceza miktarının belirlenmesinde disiplin kuruluna tanınan geniş takdir yetkisi, somut ve objektif kriterlerle sınırlandırılmadığı takdirde keyfi uygulamalara zemin hazırlayabilecektir. Bu durum, hem hukuk güvenliğini zedeleyecek hem de meslek örgütlerine duyulan güveni olumsuz etkileyecektir.

Gelelim Madde 13'e,

Öncelikle şunu netleştirelim: Karbon tutulması teknik bir mesele gibi sunuluyor ama bu madde, özünde bir "ekolojik teslimiyet" maddesidir. Biz burada iklimi değil, küresel karbon borsalarının çıkarlarını ve Avrupa Birliği'nin (AB) üzerimize salladığı karbon sotasını tartışıyoruz.

Anayasa'nın 169. maddesi devlet ormanlarının mülkiyetinin devrolunamayacağını ve kamu yararı dışında irtifak hakkına konu edilemeyeceğini kesin hükme bağlar. "Karbon piyasası rayiç bedeli üzerinden tahsis etme" ve "bedel karşılığı özel sektöre kurdurma" ifadeleri, ormanların yönetim ve kullanım hakkının fiilen şirketlere devridir. Bu model, mülkiyet devri yasağını "karbon sertifikası" kılıfıyla arkadan dolanarak delmektedir. Ormanlarımız, yabancı sermayenin veya yerli holdinglerin kirletme günahlarını temizleyecekleri bir "aklanma alanı" (greenwashing) değildir.

Bu madde, emisyonları kaynağında azaltmak yerine "ben burayı tahrip ettim ama şuraya ağaç diktim, hesap kapandı" diyen sakat bir mantığı hukuk sistemimize sokmaktadır. Karbon denkleştirme (offset) mekanizması, büyük kirleticilere çevreyi yok etme hakkını para karşılığında satın alma imkânı sunar. Bu durum, iklim kriziyle mücadele değil, doğanın talan edilmesinin bedeli mukabilinde yasallaştırılmasıdır.

Maddede yer alan "İklim Değişikliği Başkanlığı'nın görüşü alınarak yönetmelikle düzenlenir" ifadesi, "davulun birinde, tokmağın bir başkasında" olduğu bir yönetim kaosu oluşturmaktadır. Ormanlık ve tarımsal üretim, meteorolojik veri ve toprak bilgisiyle doğrudan ilişkilidir ve bu uzmanlık Tarım ve Orman Bakanlığı ile OGM'nin uhdesindedir. Teknik yönetimin Şehircilik Bakanlığı'na bağlı bir birimin görüşüne endekslenmesi, liyakatli kurumlarımızı kendi sahasında işlevsiz bırakmaktadır.

Hangi arazilerin kime, hangi kriterlerle ve nasıl tahsis edileceği kanun metninde tamamen belirsiz bırakılmış; tüm detaylar "yönetmeliğe" havale edilmiştir. Bu durum, Meclis'in denetim yetkisinden kaçırılarak yürütmeye ucu açık bir çek verilmesidir. Maden ruhsatlarında ve enerji lisanslarında yaşanan "çantacılık" ve "kayıt dışı tahsis" usullerinin ormanlarımıza da sıçraması kaçınılmazdır. Sahada rehabilite edilmeyen maden çukurları ortadayken, şimdi de "karbon yutağı" adı altında ormanlarımızın şeffaf olmayan yöntemlerle belirli şirketlere peşkeş çekilmesinin önü açılmaktadır.

Karbon tutmayan orman yoktur. Ancak bu düzenleme, ormanları sadece birer "karbon muhasebesi kalemi" olarak görmekte, biyolojik çeşitliliği hiçe saymaktadır. Sadece hızlı karbon tutsun diye dikilen tek tip (monokültür) ağaçlandırmalar, yerel ekosistemi yok eden birer "ağaç tarlasıdır". İktidar yeşili "gelecek" olarak değil, "nakit" olarak görmekte; mevcut olgun ormanları maden ve enerjiye feda ederken, fidanlık düzeyindeki alanları "karbon yutağı" etiketiyle piyasaya sürmektedir.

"Orman varlığımızı ticari birer metaya dönüştüren bu zihniyet, teklifin 14. maddesinde ise kendisini bir 'borç ödeme aracı' olarak göstermektedir. Madde 13 ile karbon borsasına kurban edilmek istenen ormanlar, Madde 14 ile bu kez devletin hatalı işlemlerinden doğan tazminat yükünü kapatmak için feda edilmektedir, Anayasa'nın 169. maddesinde yer alan "Devlet ormanlarının mülkiyeti devrolunamaz" ve "Devlet ormanlarının sınırları daraltılamaz" hükümlerini açıkça ihlal eden bir "mali tasfiye" operasyonudur. Teklifin gerekçesinde, söz konusu tapuların iade edilmemesi halinde devletin ödemek zorunda kalacağı tazminat miktarının yaklaşık 516 milyar TL olduğu belirtilerek, düzenlemenin asıl amacının mülkiyet mağduriyetini gidermek değil, bütçe üzerindeki tazminat yükünden kurtulmak olduğu itiraf edilmiştir. Tapu sicilini doğru tutmak devletin asli görevi ve namusudur; idarenin kendi hatalı işlemlerinden kaynaklanan mali yükü, kamu malı olan orman varlıklarını feda ederek kapatmaya çalışması devlet ciddiyetiyle bağdaşmamaktadır. Kamu borcu, anayasal koruma altındaki orman alanlarının mülkiyet transferi yoluyla takas edilemez.

Düzenlemede yer alan "muhafazasında yarar görülmeyen" ifadesi, hiçbir bilimsel, teknik veya ekolojik karşılığı olmayan, tamamen idarenin keyfi takdirine bırakılmış muğlak bir kavramdır. Bir alanın orman vasfı, bütçe kısıtları veya idari uygunluk görüşüyle değil, ancak bilimsel verilerle tayin edilebilir. Bu muğlak ifadeyle, İstanbul'un dörtte biri büyüklüğündeki 129 bin hektar ormanlık alanın bir kaleme orman rejimi dışına çıkarılmasına imkân tanınmaktadır. Ormanların birer "emlak stoku" veya "borç ödeme aracı" olarak görülmesi, ekosistem bütünlüğüne yönelik telafisi imkânsız bir tehdittir.

Ayrıca bu düzenleme, hukuk devleti ilkesini ve adalet duygusunu temelinden sarsmaktadır. Orman kadastro suna saygı duyarak arazisini terk eden dürüst vatandaş cezalandırılırken; yargı kararıyla haksızlığı tescillenmiş olmasına rağmen araziyi işgal etmeye devam eden ve devlete karşı dava açan kesimler "tapu iadesi" ile ödüllendirilmektedir. Ormanı tahrip ederek yapılaşmaya açan ve mahkemece "burası ormandır" denilerek tapusu iptal edilen şahısların, bu düzenleme ile tekrar mülkiyet sahibi yapılması, "kurala uyanın kaybettiği, devlete direnenin kazandığı" çarpık bir sistemin yasallaşmasıdır. 516 milyar lira mali kaynaklarla ikame edilebilir; ancak kaybedilen bir metrekare orman toprağının ve bozulan hukuk disiplininin geri getirilmesi mümkün değildir

Orman mülkiyetini mali bir takas unsuru haline getiren bu sakat zihniyet, teklifin 15. Maddesinde ise kendisini yargı kararlarını baypas etme girişimi olarak göstermektedir. Kadastro hukukunun en temel ilkesi olan "kesinleşmiş kadastronun tekrar yapılamayacağı" kuralı, bu maddeyle "ikinci kadastro sayılmaz" kılıfı altında delinmektedir. Geçmişte yargı mercilerince hukuka aykırı bulunarak iptal edilmiş 2/B işlemlerinin, idari bir tasarrufla yeniden başlatılması, Anayasa'nın 138. maddesindeki "Yargı kararlarının bağlayıcılığı" ilkesini işlevsiz kılmaktadır. Özellikle geçmişte kadastro mahkemelerinde yaşanan usulsüz tesciller ve şaibeli "kullanıcı şerhleri" üzerinden mülkiyet transferi yapılan alanlar dikkate alındığında, bu düzenleme yargı kararıyla tescil edilmiş ormanların korunması yerine, mülkiyet usulsüzlüklerini aklama riski taşımaktadır. Kesinleşmiş yargı kararlarını idari bir işlemle hükümsüz kılan bu yaklaşım, hukuk devleti ilkeleriyle asla bağdaşmamaktadır.

Hukuk disiplinini ve mülkiyet rejimini bozan bu anlayışın bir diğer yansıması da teklifin 16. maddesinde karşımıza çıkmaktadır. Kamulaştırmasız el atma gibi, idarenin vatandaşın malına zorla ve bedel ödmeden el koyması şeklindeki "haksız fiilin" kanun metnine derç edilerek olağanlaştırılması kabul edilemez. Bu hukuksuzluk neticesinde doğan tapu harçlarının tamamının idarece üstlenilmesi, mülkiyet hakkı ihlal edilen vatandaşa sunulmuş bir lütuf değil; aksine idarenin hukuk dışı uygulamalarını "harç ve usul kanunda var" diyerek meşrulaştırma çabasıdır. Hukuk devletinde kanun koyucunun görevi, idari zorbalığı kolaylaştırmak değil, onu caydırıcı yaptırımlarla engellemektir. Planlama hatalarının ve bürokratik vurdumduymazlığın faturası 85 milyonun bütçesine yüklenerek kamu maliyesindeki kanama durdurulamaz.

Madde 17, enerji yönetiminde "geçici istisna" kavramının nasıl kalıcı bir "denetimsizlik rejimine" dönüştürüldüğünün en somut örneğidir. Önceki maddelerde eleştirdiğimiz orman ve mülkiyet hukukundaki kuralsızlaştırma zinciri, burada hidroelektrik enerji projeleri üzerinden enerji piyasasının denetim mekanizmalarını devre dışı bırakarak devam etmektedir.

4283 sayılı Kanun'da yapılan değişiklikle, DSİ projeleri için öngörülen lisanssız işletme muafiyetinin 2040 yılına kadar, yani tam 15 yıl süreyle uzatılması, hukuk devleti ilkeleriyle bağdaşmayan bir "imtiyaz süresi" doğurmaktadır. 2006 yılında yedi yıl için getirilen, 2018'de 2025'e kadar uzatılan bu muafiyetin şimdi 2040'a ötelenmesi, kamu yatırımlarındaki planlama zafiyetini ve verimsizliği yasal bir koruma kalkanına almaktır. Sorulması gereken temel soru şudur: 2006'dan bu yana geçen yaklaşık 20 yılda tamamlanamayan bu projeler hangi gerekçeyle 15 yıl daha denetim, ruhsatlandırma ve piyasa kurallarından muaf tutulmaktadır?

Enerji piyasasının EPDK tarafından şeffaflık ve rekabet ilkeleri çerçevesinde denetlenmesi esas iken, bu projelerin istisnai statüde tutulması sektörde haksız rekabete yol açmaktadır. Özel sektörün uymak zorunda olduğu teknik, mali ve en önemlisi çevresel kriterlerin bu projeler için esnetilmesi, küresel ısınma ve su kıstıyla boğuştuğumuz bir dönemde enerji güvenliğimizi ve doğal kaynaklarımızı tehlikeye atmaktadır. Kendi mülküne göstermeyeceği hoynatlığı kamu kaynakları üzerinde sergileyen bu anlayış; projelerin sayısını, sahiplerini ve neden tamamlanamadığını açıklamak yerine muafiyeti kalıcılaştırarak "peşkeş" düzenini yasallaştırmaktadır.

Bakın... Mesele sadece su ve enerji projelerindeki bu 'denetimsizlik zırhı' da değildir.

Aynı muafiyetçi mantık, aynı 'peşkeş' düzeni, teklifin şeker pancarına dair düzenlemelerinde de karşımıza çıkıyor. Enerji projelerini denetimden kaçırın irade, şeker pancarında da vurgunun üstünü örtmek için adeta bir 'koruma kalkanı' inşa ediyor.

Önce şu gerçeği bir masaya koymakta fayda var.

Şeker pancarı bu ülkede dün keşfedilmedi. Mevcut Şeker Kanunu zaten yıllardır "sözleşmesiz ekim yapamazsın, kotasız iş çeviremezsin" diyor. Yani kurallar zaten ortada. Ama biz ne görüyoruz? Karapınar'da, Çorum'da, Bor'da dönen o devasa pancar vurgunlarını, kaçak taşımaları, kota hırsızlıklarını görüyoruz. Birileri dokunulmazlık zırhına bürünmüş, Türkşeker'in sahasından yüz binlerce ton pancarı "kaçak" olarak fabrikalara taşıyor. Belgeler masada, CİMER başvuruları yanıtsız, Bakanlık ise sessiz.

Şimdi gelmişler, "yeni ceza getiriyoruz" diyorlar.

Madde 20 ile "kendi ekim alanın dışından pancar alana ağır ceza vereceğiz" diyerek kâğıt üstünde gövde gösterisi yapıyorlar. Ama o ceza maddesinin en altında çok önemli olduğu halde "küçük" yazılan bir not yer alıyor: Yürürlük tarihi 1 Ocak 2027!

Soruyoruz: 2026 yılı ne olacak?

Bu tarih tesadüf değildir; bu, resmen "yolsuzluğa takvim belirlemek"tir. Zaten suç olan bir file, "cezayı artırıyorum" deyip yürürlüğü bir yıl sonraya ertelemenin tek bir meali vardır: Kaçak pancarınızı taşımaya, çiftçinin emeğini sövmürmeye, kamu malını yağmalamaya devam edin. Biz 2027'ye kadar gözlerimizi yumacağız, size dokunmayacağız!" demektir.

Suç dosyaları, usulsüzlük belgeleri ortadayken cezayı bir yıl sonraya ötelemek, bu büyük kaçakçılığı 2026 yılı için adeta "yasal" ilan etmektir. Dürüst çiftçiyi jandarmayla, polisle tarlasında denetlemeye kalkan irade; iş o büyük vurgunlara ceza kesmeye gelince neden 2027'yi beklemektedir? Bu madde, pancar üreticisini korumanın değil, tescilli yolsuzluklara "resmi mühlet" tanımanın yolunu açıyor. Biz bu "vurgun takvimine" de, bu hukuksuzluğa da asla geçit vermeyeceğiz!

Bakın... Tütün meselesinde asıl durum "mali infaz" dır.

4733 sayılı Kanun'un 8'inci maddesinde yapılan bu düzenleme, tütün sektöründeki idari para cezalarını yaklaşık 20 kat artırarak küçük üreticiyi ve yerli sanayiciyi hedef alan bir yıkım projesine dönüşmüştür. Komisyon notlarında açıkça itiraf ediliyor; "cezalar düşük kaldı, firmalar yerli tütün kullanmak yerine ceza ödemeyi tercih ediyor" deniliyor.

Eğer bu dev şirketler yerli tütün kullanmamayı alışkanlık haline getirdiyse, bunun çözümü cezayı 8 liradan 160 liraya çıkarmak mıdır? Bu rakamlar o devasa kartelleri durdurmaya yetmez; onlar yine "parayı öderim, yoluma bakarım" diyeceklerdir. Ama bu astronomik artışlar, en ufak bir usul hatasında yerli üreticinin, küçük imalatçının kapısına kilit vurduracak bir "mali infaz" niteliğindedir. Beş yıl içinde üç kez hata yapanın belgesini iptal edip, dükkanına iki yıl mühür vurmak regülasyon değil, yerli oyuncuyu piyasadan silme operasyonudur.

Rakamlar yalan söylemez,

2003 yılında bu ülkede 70 bin ton tütün ithal ediliyordu. Bugün gelinen noktada ithalat 116 bin tonu aşmış, 20 yılda tam 11,5 milyar doları yabancı tütün baronlarının kasasına akıttınız. Yerli tütün kullanım oranı %42'lerden %11'lere gerilerken, siz sanayiciyi ithalata bağımlılıktan kurtaracak bir model geliştirmek yerine sadece ceza sopolasına sarılıyorsunuz.

Diyarbakır'da, Malatya'da, Adıyaman'da çiftçinin 280 liralık maliyetine rağmen firmalar 220 lira fiyat dayatıyor. Ne kadar tütün ekileceğine, hangi fiyattan alınacağına yabancı şirketler karar veriyor; Türk çiftçisi ise kendi toprağında ırgat ediliyor. Bakanlığa ucu açık bir takdir yetkisi vererek, ucu muğlak yönetmeliklerle belge iptali yolunu açmak, idarenin keyfi kararlarına zemin hazırlamaktır.

Eğer gerçekten yerli üreticiden yanaysanız, firmayı caydıracak, üretimden ve pazarlamadan men edecek kadar sert ve milli bir yaptırım koyarsınız. Yunanistan'ın yaptığı gibi "Burada ne kadar satıyorsan, benim toprağımdan da o kadar alacaksın" diyemediğiniz sürece, bu cezalar sadece küçük esnafı boğmaya yarar. Yerli tütünü bitiren, yabancı sigara baronlarına meydanı boş bırakan bu yaptırım rejimini kabul etmiyoruz

5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun 8. maddesine eklenen hüküm, 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'na tabi kooperatiflerin tarım arazisi edinmesini tamamen yasaklamakta, planlı alanlarda ve plan dışındaki tarım arazilerinde mülkiyet veya sınırlı aynı hak edinimini engellemektedir.

İktidar gerekçesi, kooperatif tüzel kişiliğinin kötüye kullanımı yoluyla tarım arazilerinin hisse satışlarıyla yapılaşmaya açılmasını önlemektir. Ancak bazı kooperatiflerin kötüye kullanımı, tüm kooperatiflerin arazi edinme hakkının elinden alınması için yeterli bir gerekçe değildir. Bu düzenleme, Anayasa'nın 35. maddesindeki mülkiyet hakkı ve 48. maddesindeki sözleşme özgürlüğü ile doğrudan çatışmakta, ölçülülük ilkesini zedeleyen toptancı bir yaklaşım içermektedir.

Ayrıca "tarımsal amaçlı kooperatifler için Bakanlık izni" şartı, yeni bir bürokratik darboğaz ve ağır idari vesayet mekanizması oluşturmaktadır. İzin kriterleri, başvuru süreçlerinin şeffaflığı ve "tarımsal amaç" tanımı kanun metninde belirsiz bırakılmıştır. Bu durum, Bakanlığa ucu açık bir takdir yetkisi vermekte ve izin süreçlerini siyasi kayırmacılığa veya keyfi engellemelere açık hâle getirmektedir.

Hobi bahçesi sorununu tetikleyen yapısal sorunlar çözülmeden getirilen yasak, talebi ortadan kaldırmayacak, sadece kayıt dışı yolları ve denetimi zor mülkiyet hilelerini teşvik edecektir. Tarım arazilerinin korunması, kooperatiflerin mülkiyet hakkını kısıtlamak yerine yerinde denetim ve yaptırımla sağlanmalıdır.

Kanunun 20'nci maddesindeki değişikliklerle, tarım arazilerinin plan dışı kullanımı veya hobi bahçesi gibi yapılarla tahrip edilmesi durumunda uygulanacak idari para cezası, metrekare başına 10 TL'den 2.500 TL'ye çıkarılmaktadır. Yaklaşık 250 katlık bu artış, cezaların caydırıcılığını artırmak amacıyla sunulmuş olsa da, hukuki ve sosyal açıdan ciddi sorunlar taşımaktadır.

Mülkiyet hakkı ve idare hukukundaki “ölçülülük” ilkesi açısından, bu ceza taşınmazın toplam değerini aşabilen bir mali yük oluşturma riski taşımaktadır. Örneğin, 500 m²'lik bir arazi için uygulanacak 1 milyon 250 bin TL ceza, çoğu zaman arazinin rayiç değerinin üzerinde bir yük anlamına gelebilir. Bu durum, asıl sorumlu olan spekülâtörler yerine iyi niyetli vatandaşları mağdur edebilir.

Ayrıca ceza miktarının arazinin verimlilik sınıfına göre ayrılmaması, yaptırımın teknik bir toprak koruma aracı yerine bütçeye gelir sağlayan bir enstrüman gibi algılanmasına yol açabilir. Bakanlık ve belediyelere tanınan geniş takdir yetkisi, cezaların seçici veya keyfi uygulanma riskini artırmaktadır. Eski haline getirme, yıkım ve cezanın kademelendirilmesi konularında net düzenleme bulunmaması, uygulamada “yıkım ve ağır iflas” sarmalına neden olabilecek belirsizliklerin önünü açmaktadır.

Kanuna eklenen hüküm, tarım arazisi üzerine izinsiz inşa edilen yapılara elektrik, su ve doğalgaz aboneliği verilmesini yasaklamaktadır. Böylece kaçak yapılaşmanın altyapı yoluyla meşrulaştırılması engellenmek istenmektedir.

Ancak abonelik sağlayan kurumlara getirilen aylık yinelenen ceza sistemi (ilk etapta 100 bin TL, abonelik iptal edilmezse her ay tekrarlanacak), kamu kurumları üzerinde ağır ekonomik baskı oluşturmakta ve idari süreçlerin öngörülebilirliğini zedelemektedir. Geriye dönük uygulanabilirlik ve geçmiş aboneliklerin durumu konusunda kanunda açıklık bulunmaması, hukuki belirsizliği artırmaktadır.

Sonuç olarak, Türkiye bugün sadece küresel çatışmaların ve enerji krizlerinin etkisi altında bir ateş çemberinde durmamaktadır; aynı zamanda kendi içinde, üreticisini görmezden gelen, hukuku ve doğayı hiçe sayan bir düzenleme batağına sürüklenmektedir. Hürmüz Boğazı'ndan yükselen savaş tehditleri, mazot ve gübre krizleri, çiftçimizin tarlasındaki belirsizlikle birleştiğinde, ortaya çıkan tablo her açıdan alarm vermektedir.

Oysa üretici ayakta tutulmadıkça, gıda arzı güvenceye alınmadıkça ve doğal kaynaklarımız hukuka uygun yönetilmedikçe, ne tarım reformundan, ne sürdürülebilir orman yönetiminden, ne enerji ve su projelerinin etkin denetiminden söz etmek mümkün olacaktır. Bu kanun teklifi, yangın ortasında üflenen bir rüzgâr gibi, esas meseleleri görmezden gelmekte, tali düzenlemelerle günü kurtarmaya çalışmaktadır.

Türkiye'nin önceliği; çiftçisini destekleyen, üretim maliyetlerini makul kılan, tarım ve orman varlıklarını koruyan, enerji ve su yönetiminde şeffaflığı sağlayan, hukuka ve bilimsel veriye dayanan somut politikalar olmalıdır. Çiftçimizin, ormanımızın ve su kaynaklarımızın geleceğini riske atan düzenlemelerle değil, gerçek çözümlerle ilerlemek zorundayız.

Şerafettin Kılıç

Antalya

BURDUR MİLLETVEKİLİ ADEM KORKMAZ VE
KÜTAHYA MİLLETVEKİLİ MEHMET DEMİR
İLE 83 MİLLETVEKİLİNİN TEKLİFİ

**TOPRAK KORUMA VE ARAZİ KULLANIMI
KANUNU İLE ÇELTİK KANUNU VE BAZI
KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA
DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 11/6/1936 tarihli ve 3039 sayılı Çeltik Ekimi Kanununun 19 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 19 - Çeltik tarlaları, il ve ilçe merkezlerine imar sınırından itibaren beş yüz metre, köy ve mahallelerde ise elli metre uzaklıkta bulunabilir. Uzaklıklar, köy ve mahallelerde en kenar evin dış çevresiyle çeltik ekilen yerlerin en yakın noktasının arası ölçülerek tayin olunur.”

MADDE 2- 8/6/1942 tarihli ve 4250 sayılı İspirto ve İspirtolu İçkiler İhisarı Kanununun 6 ncı maddesinin birinci fıkrasının dördüncü cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, bu cümleden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle ve dokuzuncu fıkrasına birinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Alkollü içkileri üreten, ithal eden ve pazarlayanlar, her ne surette olursa olsun hiçbir etkinliğe veya her tür mecrada yapılacak yayın ve paylaşımlara ticaret unvanları ile ürünlerinin marka, amblem, logo, alamet ya da işaretleri ile bunları çağrıştıran diğer isim veya işaretleri kullanarak destek olamazlar.”

“Alkollü içkilerin veya alkollü içkileri üreten, ithal eden ve pazarlayan firmaların isim, marka, logo, amblem veya alametlerini çağrıştıracak şekilde isim, sözcük, şekil, resim ve harfler iş yerlerinin içinde, dışında, vitrinlerinde, satış ünitelerinde ve hiçbir etkinlik alanında bulundurulamaz.”

“Fermente alkollü içki markası, distile alkollü içki markası olarak; distile alkollü içki markası, fermente alkollü içki markası olarak kullanılamaz.”

MADDE 3- 4250 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan “, (e) ve (f)” ibaresi “ve (e)” şeklinde değiştirilmiştir.

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ
KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

**TOPRAK KORUMA VE ARAZİ KULLANIMI
KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA
DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN
TEKLİFİ**

MADDE 1- 11/6/1936 tarihli ve 3039 sayılı Çeltik Ekimi Kanununun 19 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 19- Çeltik tarlaları, il ve ilçe merkezlerine imar sınırından itibaren beş yüz metre, köy ve mahallelerde ise elli metre uzaklıkta bulunabilir. Uzaklıklar, köy ve mahallelerde en kenar evin dış çevresiyle çeltik ekilen yerlerin en yakın noktasının arası ölçülerek tayin olunur.”

MADDE 2- 8/6/1942 tarihli ve 4250 sayılı İspirto ve İspirtolu İçkiler İhisarı Kanununun 6 ncı maddesinin birinci fıkrasının dördüncü cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, bu cümleden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle ve dokuzuncu fıkrasına birinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Alkollü içkileri üreten, ithal eden ve pazarlayanlar, her ne surette olursa olsun hiçbir etkinliğe veya her tür mecrada yapılacak yayın ve paylaşımlara ticaret unvanları ile ürünlerinin marka, amblem, logo, alamet ya da işaretleri ile bunları çağrıştıran diğer isim veya işaretleri kullanarak destek olamazlar.”

“Alkollü içkilerin veya alkollü içkileri üreten, ithal eden ve pazarlayan firmaların isim, marka, logo, amblem veya alametlerini çağrıştıracak şekilde isim, sözcük, şekil, resim ve harfler iş yerlerinin içinde, dışında, vitrinlerinde, satış ünitelerinde ve hiçbir etkinlik alanında bulundurulamaz.”

“Fermente alkollü içki markası, distile alkollü içki markası olarak; distile alkollü içki markası, fermente alkollü içki markası olarak kullanılamaz.”

MADDE 3- 4250 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan “, (e) ve (f)” ibaresi “ve (e)” şeklinde değiştirilmiştir.

(Burdur Milletvekili Adem Korkmaz ve
Kütahya Milletvekili Mehmet Demir ile
83 Milletvekilinin Teklifi)

MADDE 4- 4250 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 2- Perakende ya da açık alkollü içki satışı yapılan iş yerleri bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde 6 ncı maddenin birinci fıkrasının beşinci cümlesine uygun hâle getirilir.

6 ncı maddenin dokuzuncu fıkrasının ikinci cümlesinin kapsamına giren ürünler, bu maddenin yürürlük tarihinden itibaren üç ay içinde anılan hükme uygun hâle getirilir. Uygun olmayan ürünler, bu tarihten itibaren piyasaya arz edilemez.”

MADDE 5- 24/3/1950 tarihli ve 5659 sayılı Atatürk Orman Çiftliği Kanununun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “çiftlik hudutları dahilinde” ibaresi madde metninden çıkarılmış ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Müdürlüğün, 2/7/1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanununun (1) ve (3) sayılı tarifelerine giren bütün işlemleri harçtan müstesnadır.”

MADDE 6- 5659 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 3- Atatürk Orman Çiftliğinin sahip bulunduğu gayrimenkuller için bu maddeyi ihdas eden Kanunun yürürlük tarihinden önce, 29/7/1970 tarihli ve 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu hükümlerince tahakkuk ettirilmiş bina ve arazi vergileri ve bunlara bağlı vergi cezaları, gecikme faizleri, gecikme zamlarının tahsilinden vazgeçilir. Bina ve arazi vergi borcu için yargı mercilerine intikal etmiş uyuşmazlıklarda, davayı gören mahkeme tarafından, karar verilmesine yer olmadığına, tarafların yaptıkları masrafların üzerlerine bırakılmasına karar verilir ve vekalet ücretine hükmedilmez.”

MADDE 7- 18/12/1953 tarihli ve 6200 sayılı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünce Yürütülen Hizmetler Hakkında Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

(Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 4- 4250 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 2- Perakende ya da açık alkollü içki satışı yapılan iş yerleri bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde 6 ncı maddenin birinci fıkrasının beşinci cümlesine uygun hâle getirilir.

6 ncı maddenin dokuzuncu fıkrasının ikinci cümlesinin kapsamına giren ürünler, bu maddenin yürürlük tarihinden itibaren üç ay içinde anılan hükme uygun hâle getirilir. Uygun olmayan ürünler, bu tarihten itibaren piyasaya arz edilemez.”

MADDE 5- 24/3/1950 tarihli ve 5659 sayılı Atatürk Orman Çiftliği Kanununun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “çiftlik hudutları dahilinde” ibaresi madde metninden çıkarılmış ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Müdürlüğün, 2/7/1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanununun (1) ve (3) sayılı tarifelerine giren bütün işlemleri harçtan müstesnadır.”

MADDE 6- 5659 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 3- Atatürk Orman Çiftliğinin sahip bulunduğu gayrimenkuller için bu maddenin yürürlük tarihinden önce, 29/7/1970 tarihli ve 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu hükümlerince tahakkuk ettirilmiş bina ve arazi vergileri ve bunlara bağlı vergi cezaları, gecikme faizleri, gecikme zamlarının tahsilinden vazgeçilir. Bina ve arazi vergi borcu için yargı mercilerine intikal etmiş uyuşmazlıklarda, davayı gören mahkeme tarafından, karar verilmesine yer olmadığına, tarafların yaptıkları masrafların üzerlerine bırakılmasına karar verilir ve vekalet ücretine hükmedilmez.”

MADDE 7- 18/12/1953 tarihli ve 6200 sayılı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünce Yürütülen Hizmetler Hakkında Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

(Burdur Milletvekili Adem Korkmaz ve
Kütahya Milletvekili Mehmet Demir ile
83 Milletvekilinin Teklifi)

“EK MADDE 16- 6446 sayılı Kanun kapsamındaki hidroelektrik enerji üretim tesislerinde veya tesisten kaynaklı olarak memba veya mansapta can ve mal emniyeti açısından risk oluşturan durumların tespit edilmesi halinde üretim lisansı sahibi şirkete ihtarında bulunulur ve gerekli önlemlerin alınması için süre verilir. Verilen süre içerisinde şirket tarafından gerekli önlemlerin alınmaması halinde, şirketle imzalanan su kullanım hakkı anlaşması derhal feshedilir. Ayrıca, mahalli mülki idari amir kararıyla risk oluşturan durumlar ortadan kaldırılır. Bu hususta yapılan masraflar ilgili şirketten tahsil edilir.

6446 sayılı Kanun kapsamındaki hidroelektrik enerji üretim tesislerinde DSİ tarafından belirlenen işletme talimat ve programına, Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi tarafından dengeleme güç piyasası kapsamında verilen talimatlara göre yapılan işletme halleri hariç olmak üzere uyulmadığının veya hidroelektrik üretim tesisinin DSİ sorumluluk sahasında bulunan bölümlerinin DSİ tarafından yapılan ya da yaptırılan denetim ve yıllık muayenelerinde eksiklikler olduğunun tespit edilmesi üzerine şirkete ihtarında bulunularak işletme talimatına ve programına uygun hareket etmesi veya eksikliklerin giderilmesi için süre verilir. Verilen süre içerisinde şirketin, DSİ tarafından belirlenen işletme talimat ve programına uymaması veya tespit edilen eksiklikleri gidermemesi halinde şirkete toplam ceza tutarı iki yüz elli bin Türk lirasından az, beş milyon Türk lirasından çok olmamak üzere, ihmal niteliği, kusur, neticenin ağırlığı dikkate alınarak, tesisin hidrolik kurulu gücüne (MWm) bağlı olarak megavat başına, elli bin Türk lirası ile yüz bin Türk lirası arasında idari para cezası uygulanır. İdari para cezasının uygulanmasından itibaren en geç üç ayın sonunda ihtar edilen hususların yerine getirilmemesi halinde, ceza tutarının alt ve üst sınır değerleri iki katına çıkarılmak üzere, para cezası önceki cezanın iki

(Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

“EK MADDE 16- 6446 sayılı Kanun kapsamındaki hidroelektrik enerji üretim tesislerinde veya tesisten kaynaklı olarak memba veya mansapta can ve mal emniyeti açısından risk oluşturan durumların tespit edilmesi halinde üretim lisansı sahibi şirkete ihtarında bulunulur ve gerekli önlemlerin alınması için süre verilir. Verilen süre içerisinde şirket tarafından gerekli önlemlerin alınmaması halinde, şirketle imzalanan su kullanım hakkı anlaşması derhal feshedilir. Ayrıca, mahalli mülki idari amir kararıyla risk oluşturan durumlar ortadan kaldırılır. Bu hususta yapılan masraflar ilgili şirketten tahsil edilir.

6446 sayılı Kanun kapsamındaki hidroelektrik enerji üretim tesislerinde DSİ tarafından belirlenen işletme talimat ve programına, Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi tarafından dengeleme güç piyasası kapsamında verilen talimatlara göre yapılan işletme halleri hariç olmak üzere uyulmadığının veya hidroelektrik üretim tesisinin DSİ sorumluluk sahasında bulunan bölümlerinin DSİ tarafından yapılan ya da yaptırılan denetim ve yıllık muayenelerinde eksiklikler olduğunun tespit edilmesi üzerine şirkete ihtarında bulunularak işletme talimatına ve programına uygun hareket etmesi veya eksikliklerin giderilmesi için süre verilir. Verilen süre içerisinde şirketin, DSİ tarafından belirlenen işletme talimat ve programına uymaması veya tespit edilen eksiklikleri gidermemesi halinde şirkete toplam ceza tutarı iki yüz elli bin Türk lirasından az, beş milyon Türk lirasından çok olmamak üzere, ihmal niteliği, kusur, neticenin ağırlığı dikkate alınarak, tesisin hidrolik kurulu gücüne (MWm) bağlı olarak megavat başına, elli bin Türk lirası ile yüz bin Türk lirası arasında idari para cezası uygulanır. İdari para cezasının uygulanmasından itibaren en geç üç ayın sonunda ihtar edilen hususların yerine getirilmemesi halinde, ceza tutarının alt ve üst sınır değerleri iki katına çıkarılmak üzere, para cezası önceki cezanın iki

(Burdur Milletvekili Adem Korkmaz ve
Kütahya Milletvekili Mehmet Demir ile
83 Milletvekilinin Teklifi)

katı olarak uygulanır. Bu durumda ihhtar edilen hususların yerine getirilmesi için şirkete üç aydan fazla olmamak üzere ek süre verilir. Verilen süre içerisinde ihhtar edilen hususların yerine getirilmemesi halinde DSİ tarafından su kullanım hakkı anlaşması feshedilir.

Bu maddede belirtilen idari para cezasını gerektiren hallerin, idari para cezasının uygulandığı tarihten itibaren bir yıl içerisinde tekrarı halinde ceza tutarı ile alt ve üst sınır değerleri iki katı olarak uygulanır.

Bu maddenin yürütülmesine ilişkin usul ve esaslar DSİ'nin bağlı olduğu Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 8- 6200 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 17- İl özel idareleri, belediyeler ve bağlı kuruluşları, köy tüzel kişilikleri ile diğer kamu kurum ve kuruluşları; su yapılarından kaynaklanabilecek kaza ve kayıpların önlenmesi için kendi görev ve sorumlulukları dâhilinde gereken koruyucu güvenlik tedbirlerini alır ve bu konuda DSİ'yi bilgilendirir.

DSİ tarafından inşa edilen tesislerin bulunduğu yerin kısmen ya da tamamen imar planı kapsamına alınması veya herhangi bir sebeple meskûn mahal sınırları içerisinde kalması durumunda DSİ tarafından belirlenen koruyucu güvenlik tedbirleri ilgili belediye veya il özel idaresi tarafından alınır.

Su yapıları ile ilgili ya da su yapılarında veya koruma alanlarında gerçekleştirilen çalışmalarında kişilerin ve çevrenin zarar görmemesi, can ve mal güvenliğinin sağlanması için DSİ tarafından belirlenen koruyucu güvenlik tedbirleri çalışmayı gerçekleştiren kamu kurum ve kuruluşu tarafından alınır.

Mülkiyeti DSİ'ye ait olan su yapıları ile servis yolları ve diğer unsurları amacı dışında kullanılamaz. Bunların zorunlu nedenlerle amaç dışı kullanımı halinde koruyucu güvenlik tedbirleri, kullanan kişi veya kamu kurum ve

(Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

katı olarak uygulanır. Bu durumda ihhtar edilen hususların yerine getirilmesi için şirkete üç aydan fazla olmamak üzere ek süre verilir. Verilen süre içerisinde ihhtar edilen hususların yerine getirilmemesi halinde DSİ tarafından su kullanım hakkı anlaşması feshedilir.

Bu maddede belirtilen idari para cezasını gerektiren hallerin, idari para cezasının uygulandığı tarihten itibaren bir yıl içerisinde tekrarı halinde ceza tutarı ile alt ve üst sınır değerleri iki katı olarak uygulanır.

Bu maddenin yürütülmesine ilişkin usul ve esaslar DSİ'nin bağlı olduğu Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 8- 6200 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 17- İl özel idareleri, belediyeler ve bağlı kuruluşları, köy tüzel kişilikleri ile diğer kamu kurum ve kuruluşları; su yapılarından kaynaklanabilecek kaza ve kayıpların önlenmesi için kendi görev ve sorumlulukları dâhilinde gereken koruyucu güvenlik tedbirlerini alır ve bu konuda DSİ'yi bilgilendirir.

DSİ tarafından inşa edilen tesislerin bulunduğu yerin kısmen ya da tamamen imar planı kapsamına alınması veya herhangi bir sebeple meskûn mahal sınırları içerisinde kalması durumunda DSİ tarafından belirlenen koruyucu güvenlik tedbirleri ilgili belediye veya il özel idaresi tarafından alınır.

Su yapıları ile ilgili ya da su yapılarında veya koruma alanlarında gerçekleştirilen çalışmalarında kişilerin ve çevrenin zarar görmemesi, can ve mal güvenliğinin sağlanması için DSİ tarafından belirlenen koruyucu güvenlik tedbirleri çalışmayı gerçekleştiren kamu kurum ve kuruluşu tarafından alınır.

Mülkiyeti DSİ'ye ait olan su yapıları ile servis yolları ve diğer unsurları amacı dışında kullanılamaz. Bunların zorunlu nedenlerle amaç dışı kullanımı halinde koruyucu güvenlik tedbirleri, kullanan kişi veya kamu kurum ve

(Burdur Milletvekili Adem Korkmaz ve
Kütahya Milletvekili Mehmet Demir ile
83 Milletvekilinin Teklifi)

kuruluşlarınca alınır. Amaç dışı kullanımdan kaynaklanan zararlardan, amacı dışında kullanan kişi veya kamu kurum ve kuruluşları sorumludur.

Su yapılarına ait servis yolları ilgili idaresince devralınmadığı müddetçe genel ulaşım maksatlı kullanılamaz. Su yapılarına ait servis yolları genel ulaşım açılması talebi olması halinde DSİ'nin uygun görmesi halinde işletme, bakım ve yönetim sorumluluğu ilgili kuruma devredilir.”

MADDE 9- 6200 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 18- DSİ'ye ait olan taşınmaz mallar, hisse oranı yüzde kırkı ve hisse miktarı uygulama imar planı sınırları içinde dört yüz metrekareyi, dışında ise dört bin metrekareyi aşmamak kaydıyla talepte bulunan hissedarlarına rayiç bedel üzerinden doğrudan satılabilir.

DSİ mülkiyetinde olan yerlerin kiralanması ve satışı ihalelerinde isteklilerden, satışta tahmin edilen satış bedelinin, kiraya vermede tahmin edilen bir yıllık kira bedelinin %3'ünden az olmamak üzere %30'una kadar geçici teminat alınır.”

MADDE 10- 6200 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 14- Bu maddenin yürürlük tarihi itibarıyla genel ulaşım maksadıyla kullanıldığı halde ilgili kurum tarafından devralınmamış su yapılarına ait servis yollarının işletme, bakım ve yönetim sorumluluğu DSİ tarafından uygun görülmesi halinde bu maddenin yayımlandığı tarihten itibaren en geç altı ay içerisinde ilgili kamu kurum ve kuruluşuna devredilir.”

MADDE 11- 9/3/1954 tarihli ve 6343 sayılı Veteriner Hekimliği Mesleğinin İcrasına, Türk Veteriner Hekimleri Birliği İle Odalarının Teşekkül Tazına ve Göreceği İşlere Dair Kanunun Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen 41 inci maddesi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

(Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

kuruluşlarınca alınır. Amaç dışı kullanımdan kaynaklanan zararlardan, amacı dışında kullanan kişi veya kamu kurum ve kuruluşları sorumludur.

Su yapılarına ait servis yolları ilgili idaresince devralınmadığı müddetçe genel ulaşım maksatlı kullanılamaz. Su yapılarına ait servis yollarının, genel ulaşım açılması talebi olması ve DSİ'nin uygun görmesi halinde, işletme, bakım ve yönetim sorumluluğu ilgili kuruma devredilir.”

MADDE 9- 6200 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 18- DSİ'ye ait olan taşınmaz mallar, hisse oranı %40'ı ve hisse miktarı uygulama imar planı sınırları içinde dört yüz metrekareyi, dışında ise dört bin metrekareyi aşmamak kaydıyla talepte bulunan hissedarlarına rayiç bedel üzerinden doğrudan satılabilir.

DSİ mülkiyetinde olan yerlerin kiralanması ve satışı ihalelerinde isteklilerden, satışta tahmin edilen satış bedelinin, kiraya vermede tahmin edilen bir yıllık kira bedelinin %3'ünden az olmamak üzere %30'una kadar geçici teminat alınır.”

MADDE 10- 6200 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 14- Bu maddenin yürürlük tarihi itibarıyla genel ulaşım maksadıyla kullanıldığı halde ilgili kurum tarafından devralınmamış su yapılarına ait servis yollarının işletme, bakım ve yönetim sorumluluğu DSİ tarafından uygun görülmesi halinde bu maddenin yürürlük tarihinden itibaren en geç altı ay içinde ilgili kamu kurum ve kuruluşuna devredilir.”

MADDE 11- 9/3/1954 tarihli ve 6343 sayılı Veteriner Hekimliği Mesleğinin İcrasına, Türk Veteriner Hekimleri Birliği ile Odalarının Teşekkül Tazına ve Göreceği İşlere Dair Kanunun Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen 41 inci maddesi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

(Burdur Milletvekili Adem Korkmaz ve
Kütahya Milletvekili Mehmet Demir ile
83 Milletvekilinin Teklifi)

“MADDE 41- Haysiyet divanı tarafından uygulanacak olan disiplin cezaları şunlardır:

a) Yazılı ihtar: Veteriner Hekime veya bu Kanun kapsamındaki kişilere mesleğini uygularken ve/veya meslektaşları ile olan ilişkilerinde daha düzenli bir tutum ve davranış içinde olması gerektiğinin yazı ile bildirilmesidir.

b) Para cezası: Fiilin ağırlığına göre yirmibin Türk lirası ile yüzbin Türk lirası arasında belirlenecek tutarın disiplin soruşturmasını yürüten odaya veya birliğe ödenmesidir.

c) Geçici olarak meslekten men cezası: Meslek uygulamasından 15 günden 6 aya kadar süreyle alınmaz. Meslekten geçici olarak men cezası alanlar, bu süre dolmadan Türkiye'nin hiçbir yerinde mesleğini icra edemez.

d) Oda bölgesinde meslek icrasından men cezası: Bir oda bölgesinde en az beş defa geçici olarak meslek icrasından men cezası alan veya birden fazla geçici olarak meslek icrasından men cezalarının toplamı yüz seksen gün olan veteriner hekimlerin, o oda bölgesinde sürekli olarak meslek icrasından men edilmesidir.

Yazılı ihtarını gerektiren fiil ve durumlar şunlardır:

a) Meslektaşları, hasta sahipleri ve mesleğin icrası kapsamında meslekle ilgili olarak irtibat kurduğu gerçek ve tüzel kişilerle ilişkilerinde mesleğin onur ve saygınlığına zarar verecek davranışlarda bulunmak, bu ilişkilerinde mesleki mevzuat hükümlerine aykırı davranmak.

b) Propaganda ve reklam amacı ile çalışma yerlerini ve ihtisaslarını bildirir ilanlar düzenlemek, tabela, ilan, reçete, internet, medya, sosyal medya ve bunun gibi yerlerde reklam ve propaganda mahiyetinde biçim, içerik, ifade ve işaretler kullanmak.

c) Meslek organlarınca düzenlenen zorunlu mesleki eğitim ve toplantılara çağrıldığı hâlde geçerli mazeret olmadan katılmamak.

d) Meslek mevzuatının gerektirdiği görevler ile meslek organlarınca kendilerine

(Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

“MADDE 41- Haysiyet divanı tarafından uygulanacak olan disiplin cezaları şunlardır:

a) Yazılı ihtar: Veteriner hekime veya bu Kanun kapsamındaki kişilere mesleğini uygularken ve/veya meslektaşları ile olan ilişkilerinde daha özenli bir tutum ve davranış içinde olması gerektiğinin yazı ile bildirilmesidir.

b) Para cezası: Fiilin ağırlığına göre yirmibin Türk lirası ile yüzbin Türk lirası arasında belirlenecek tutarın disiplin soruşturmasını yürüten odaya veya Birliğe ödenmesidir.

c) Geçici olarak meslekten men cezası: Meslek uygulamasından 15 günden 6 aya kadar süreyle alınmaz. Meslekten geçici olarak men cezası alanlar, bu süre dolmadan Türkiye'nin hiçbir yerinde mesleğini icra edemez.

d) Oda bölgesinde meslek icrasından men cezası: Bir oda bölgesinde en az beş defa geçici olarak meslek icrasından men cezası alan veya birden fazla geçici olarak meslek icrasından men cezalarının toplamı yüz seksen günden fazla olan veteriner hekimlerin, o oda bölgesinde 3 yıl süreyle meslek icrasından men edilmesidir.

Yazılı ihtarını gerektiren fiil ve durumlar şunlardır:

a) Meslektaşları, hasta sahipleri ve mesleğin icrası kapsamında meslekle ilgili olarak irtibat kurduğu gerçek ve tüzel kişilerle ilişkilerinde mesleğin onur ve saygınlığına zarar verecek davranışlarda bulunmak, bu ilişkilerinde mesleki etik ve mevzuat hükümlerine aykırı davranmak.

b) Propaganda ve reklam amacı ile çalışma yerlerini ve ihtisaslarını bildirir ilanlar düzenlemek, tabela, ilan, reçete, internet, medya, sosyal medya ve bunun gibi yerlerde reklam ve propaganda mahiyetinde biçim, içerik, ifade ve işaretler kullanmak.

c) Meslek organlarınca düzenlenen zorunlu mesleki eğitim ve toplantılara çağrıldığı hâlde geçerli mazeret olmadan katılmamak.

d) Meslek mevzuatının gerektirdiği görevler ile meslek organlarınca kendilerine

(Burdur Milletvekili Adem Korkmaz ve
Kütahya Milletvekili Mehmet Demir ile
83 Milletvekilinin Teklifi)

verilen görevleri mazeretsiz yapmamak, verilen göreve özen göstermemek, belirlenen zamanda mazeretsiz şekilde yerine getirmemek.

e) İş arkadaşlarına, hasta sahiplerine söz veya hareketle sataşmak.

f) Mesleği ve meslektaşları ile ilgili asılsız bilgileri kasıtlı olarak yaymak.

g) Mesleğin icrasında uygulanması gereken usul ve esaslara aykırı davranmak.

h) Mesleki mevzuata ve Birlik organlarının karar ve talimatlarına uygun hareket etmemek.

g) Büyük kongrenin veya oda genel kurulunun seçimle ilgili toplantılarına geçerli bir mazereti olmaksızın katılmamak veya oy kullanmamak.

i) Nitelik ve ağırlığı itibarıyla yukarıda belirtilen eylemlere benzer eylemlerde bulunmak.

Para cezasını gerektiren haller şunlardır:

a) Mevzuata uygun olarak muayenehane, poliklinik, hastane veya laboratuvar açmadan muayene ve tedavi yapmak.

b) İş ve ikamet adresi değişikliklerini 30 gün içinde kayıtlı olduğu odaya bildirmemek.

c) Meslekî nüfuz ve imkânlarını hukuka aykırı olarak kişisel çıkarları yolunda kullanmak.

d) Meslektaşlarına, hasta sahiplerine ve mesleğin icrası kapsamında meslekle ilgili olarak irtibat kurduğu kişilere fiili saldırıda bulunmak.

e) Mesleğin icrası esnasında mevzuatın gerektirdiği kayıtları usulüne uygun olarak tutmamak, usulüne uygun evrak kullanmamak.

f) Merkez Konseyi ve/veya Odalar tarafından belirlenen asgari ücret tarifesinin altında ücret almak.

g) Kamu dışında çalışan veteriner hekimler bakımından iş sözleşmelerini odaya onaylatmamak, oda onaylı iş sözleşmesi olmadan gerçek veya tüzel kişi veyahut kurumlara süreli/sürekli hizmet vermek veya yıllık çalışma izin belgesini yenilememek.

h) Meslekî çalışmalarını sırasında öğrendiği sırları kanunî zorunluluk olmadıkça açıklamak.

(Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

verilen görevleri mazeretsiz yapmamak, verilen göreve özen göstermemek, belirlenen zamanda mazeretsiz şekilde yerine getirmemek.

e) Meslektaşlarına, çalışma arkadaşlarına, hasta sahiplerine veya mesleğin icrası kapsamında meslekle ilgili olarak irtibat kurduğu kişilere karşı hakaret, tehdit veya onur kırıcı söz ve davranışlarda bulunmak.

f) Aidat ve oda yönetim kurulu tarafından belirlenen ödentileri yazılı bildirime rağmen zamanında ödemeyerek kanuni takibata sebebiyet vermek veya oda üyelik görevlerini yerine getirmemek.

g) Mesleği ve meslektaşları ile ilgili asılsız bilgileri kasıtlı olarak yaymak.

h) Mesleğin icrasında uygulanması gereken usul ve esaslara aykırı davranmak.

i) Mesleki mevzuata ve Birlik organlarının karar ve talimatlarına uygun hareket etmemek.

i) Büyük kongrenin veya oda genel kurulunun seçimle ilgili toplantılarına geçerli bir mazereti olmaksızın katılmamak veya oy kullanmamak.

j) Nitelik ve ağırlığı itibarıyla yukarıda belirtilen eylemlere benzer eylemlerde bulunmak.

Para cezasını gerektiren haller şunlardır:

a) Mevzuata uygun olarak muayenehane, poliklinik, hastane veya laboratuvar açmadan mesleki faaliyet yürütmek.

b) İş ve ikamet adresi değişikliklerini 30 gün içinde kayıtlı olduğu odaya bildirmemek.

c) Mesleki nüfuz ve imkânlarını hukuka aykırı olarak kişisel çıkarları yolunda kullanmak.

d) Meslektaşlarına, hasta sahiplerine ve mesleğin icrası kapsamında meslekle ilgili olarak irtibat kurduğu kişilere fiili saldırıda bulunmak.

e) Mesleğin icrası esnasında mevzuatın gerektirdiği kayıtları usulüne uygun olarak tutmamak, usulüne uygun evrak kullanmamak.

f) Merkez Konseyi ve/veya odalar tarafından belirlenen asgari ücret tarifesinin altında ücret almak.

(Burdur Milletvekili Adem Korkmaz ve
Kütahya Milletvekili Mehmet Demir ile
83 Milletvekilinin Teklifi)

1) Aidat ve oda yönetim kurulu tarafından belirlenen ödentileri yazılı bildirimle rağmen zamanında ödemeyerek kanunî takibata sebebiyet vermek veya oda üyelik görevlerini yerine getirmemek.

i) Hayvan sağlığında kullanılan ilaç ve veteriner tıbbi ürünleri, etiket fiyatlarının üzerinde satmak.

j) Meslek icrası mahiyetinde yürüttüğü görevle ilgili konularda, kendisine veya bir başkasına menfaat sağlayacak yahut bir başkasına zarar verecek şekilde bilerek yalan ve/veya yanlış beyanda bulunmak.

k) Başkalarının çıkar sağlaması amacıyla mesleğini ve diplomasını kullanmasına imkân vermek.

1) Mesleki faaliyeti kapsamında tedavi ve uygulamalarında bilimsellikten uzak, bilime açıkça aykırı iş ve işlemler yapmak, ihmalkâr ve özensiz davranmak suretiyle maddi veya manevi zarara yol açmak.

m) Bireysel olarak veya yöneticisi oldukları dernekler ya da çalıştıkları kurumlar aracılığıyla kurumlara veya meslektaşlara destek sağlamanın dışında, şahsi çıkar sağlamak amacıyla ticari ürün ve/veya hizmetin tanıtımında yer almak ve/veya reklamına aracılık etmek.

n) Bilimsel araştırmalar ve eğitime yönelik şeffaf kurumsal ilişkiler dışında, endüstri kuruluşları ile çıkar ilişkileri kurmak.

o) Bu Kanun ve bu Kanun uyarınca yürürlüğe konulan mevzuata uygun izin ve/veya ruhsat almadan çalışmak.

ö) 48 inci maddenin birinci fıkrasında belirtilen ve büyük kongrede onaylanan oran doğrultusunda Merkez Konseyi payının ilgili yıl sonuna kadar yetkili ve sorumlularca gönderilmemesi.

p) Kanunen kazanılmamış meslekî veya akademik unvanları kullanmak, veteriner hekimlikte uzmanlık mevzuatına göre alınmış uzmanlık belgesi olmadan herhangi bir biçimde uzmanmış gibi davranmak veya tanıtım yapmak suretiyle meslek uygulamasında bulunmak.

(Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

g) Kamu dışında çalışan veteriner hekimler bakımından iş sözleşmelerini odaya onaylatmamak, oda onaylı iş sözleşmesi olmadan gerçek veya tüzel kişi veyahut kurumlara süreli/sürekli hizmet vermek veya yıllık çalışma izin belgesini yenilememek.

h) Mesleki çalışmaları sırasında öğrendiği sırları kanuni zorunluluk olmadıkça açıklamak.

1) Hayvan sağlığında kullanılan ilaç ve veteriner tıbbi ürünlerini etiket fiyatı haricinde satmak.

i) Meslek icrası mahiyetinde yürüttüğü görevle ilgili konularda, kendisine veya bir başkasına menfaat sağlayacak yahut bir başkasına zarar verecek şekilde bilerek yalan ve/veya yanlış beyanda bulunmak.

j) Başkalarının çıkar sağlaması amacıyla mesleğini ve diplomasını kullanmasına imkân vermek.

k) Mesleki faaliyeti kapsamında tedavi ve uygulamalarında bilimsellikten uzak, bilime açıkça aykırı iş ve işlemler yapmak, ihmalkâr ve özensiz davranmak suretiyle maddi veya manevi zarara yol açmak.

1) Bireysel olarak veya yöneticisi oldukları dernekler ya da çalıştıkları kurumlar aracılığıyla kurumlara veya meslektaşlara destek sağlamanın dışında, şahsi çıkar sağlamak amacıyla ticari ürün ve/veya hizmetin tanıtımında yer almak ve/veya reklamına aracılık etmek.

m) Bilimsel araştırmalar ve eğitime yönelik şeffaf kurumsal ilişkiler dışında, endüstri kuruluşları ile çıkar ilişkileri kurmak.

n) Bu Kanun ve bu Kanun uyarınca yürürlüğe konulan mevzuata uygun izin ve/veya ruhsat almadan çalışmak.

o) 48 inci maddenin birinci fıkrasında belirtilen ve büyük kongrede onaylanan oran doğrultusunda Merkez Konseyi payının ilgili yıl sonuna kadar yetkili ve sorumlularca gönderilmemesi.

(Burdur Milletvekili Adem Korkmaz ve
Kütahya Milletvekili Mehmet Demir ile
83 Milletvekilinin Teklifi)

r) Temelsiz suçlamalarla mesleği, Türk Veteriner Hekimleri Birliğini, odalar ve alt birimlerini kamuoyunda küçük düşürmek ya da maddi, manevi kişiliklerine zarar vermek.

s) Veteriner Hekim olarak sahibi ve sorumlusu olduğu kuruluşundaki veteriner hekimleri ve diğer personelini sağlık alanı ile ilgili görev ve yetki alanı dışında çalıştırmak.

t) Meslek mensupları arasında haksız rekabete neden olacak davranışlarda bulunmak,

u) Bu Kanun kapsamında yapılacak olan denetimlere engel olmak, zorluk çıkarmak.

v) Yanında çalıştırdığı veteriner hekimi odaya ve resmî kurumlara bildirmemek, çalışma izin belgesi olmadan çalışmasına izin vermek.

y) Muayene ve tedavi sırasında hasta sahiplerinin cinsiyet, ırk, milliyet, etnik köken, din ve mezhep, ahlaki ve siyasi düşünce, kişilik, ekonomik ve sosyal durumuna göre ayrımcılık yapmak.

z) Muayenehane, poliklinik ve hastanelerde hayvan satışı yapmak, satışına aracılık etmek.

aa) Meslektaşlarına karşı küçük düşürücü davranışlarda bulunmak veya kötülemek,

bb) Nitelik ve ağırlığı itibarıyla yukarıda belirtilen eylemlere benzer eylemlerde bulunmak.

Geçici olarak meslekten men cezasını gerektiren fiil ve hâller şunlardır:

a) Görevi gereği verilen veya hazırlanan bir belgeyi kısmen veya tamamen gerçeğe aykırı şekilde düzenlemek, belgelerde tahrifat yapmak, tahrif edilmiş belgeleri bilerek veya bilmesi gerektiği halde kullanmak, başkalarına kullandırmak, bu belgeler üzerinden işlem yapmak.

b) Salgın hayvan hastalıklarıyla mücadelede uyulması gereken kurallara uymamak.

c) Hayvansal gıdaların üretimi, korunması ve tüketimi sürecinde görevini ihmal etmek suretiyle insan sağlığının tehdit edilmesine yol açmak.

d) Kamu kurum ve kuruluşlarının veya gerçek kişi ve özel kuruluşların aleyhine kendisine veya başkasına haksız menfaat sağlamaya yönelik eylemlerde bulunmak.

(Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

ö) Kanunen kazanılmamış mesleki veya akademik unvanları kullanmak, veteriner hekimlikte uzmanlık mevzuatına göre alınmış uzmanlık belgesi olmadan herhangi bir biçimde uzmanmış gibi davranmak veya tanıtım yapmak suretiyle meslek uygulamasında bulunmak.

p) Temelsiz suçlamalarla mesleği, Türk Veteriner Hekimleri Birliğini, odalar ve alt birimlerini kamuoyunda küçük düşürmek ya da maddi, manevi kişiliklerine zarar vermek.

r) Veteriner hekim olarak sahibi ve sorumlusu olduğu kuruluşundaki veteriner hekimleri ve diğer personelini sağlık alanı ile ilgili görev ve yetki alanı dışında çalıştırmak.

s) Meslek mensupları arasında haksız rekabete neden olacak davranışlarda bulunmak.

t) Bu Kanun kapsamında yapılacak olan denetimlere engel olmak, zorluk çıkarmak.

u) Yanında çalıştırdığı veteriner hekimi odaya ve resmî kurumlara bildirmemek, çalışma izin belgesi olmadan çalışmasına izin vermek.

v) Muayene ve tedavi sırasında hasta sahiplerinin cinsiyet, ırk, milliyet, etnik köken, din ve mezhep, ahlaki ve siyasi düşünce, kişilik, ekonomik ve sosyal durumuna göre ayrımcılık yapmak.

y) Mevzuatta belirlenen usul ve şartlar dışında hayvan satışı yapmak, satışına aracılık etmek.

z) Meslektaşlarına karşı küçük düşürücü davranışlarda bulunmak veya meslektaşlarını kötülemek.

aa) Veteriner tıbbi ürünlerin mevzuatta izin verilen yerler dışında doğrudan veya dolaylı olarak satışını yapmak veya bu faaliyetlere aracılık etmek.

bb) Menfaat elde etmek amacıyla bir başka veteriner hekime iş veya hasta tedarikinde aracılık etmek, aracı kullanımı yoluyla iş veya hasta tedarik etmek.

cc) Narkotik, anesteziik veya sedatif ilaçların; kullanımına, teminine ve stok takibine

(Burdur Milletvekili Adem Korkmaz ve
Kütahya Milletvekili Mehmet Demir ile
83 Milletvekilinin Teklifi)

e) Veteriner Hekimlikle ilgili olarak, bilimsel araştırma verilerini değerlendirirken ve yayına hazırlarken bilimsel gerçekleri yansıtmamak; çalışmaya fiilen katılmamış kişilerin adlarına yayında yer vermek, kaynak göstermeden veya izin almadan başkalarına ait verileri, olguları veya yazılı eserleri kullanmak ve benzeri suretle bilimsel yayınlarda yayın etiğine aykırı davranmak.

f) İlgili mevzuata aykırı olarak canlılar üzerinde deneyler yapmak, yapılmasına destek olmak.

g) Meslek şeref, etik ve ahlakını ağır şekilde ihlal eden, meslekle bağdaşmayan faaliyetlerde bulunmak.

h) Görev yaptığı bölgenin odasına kayıtlı olmadan veteriner hekimlik mesleğini icra etmek.

ı) Kasten ve bilim ilkelerine aykırı olarak hayvanlara eziyet derecesine varan uygulamalar yapmak veya yaptırmak.

i) Muvazaalı işlemler yoluyla bir başkası adına açılması hali de dahil olmak üzere ikametgâh hariç birden fazla yerde muayenehane açmak ve çalışmak.

j) Duyurulması zorunlu hayvan hastalıklarının ilgili kurumlara bildirilmesine kayıtsız kalmak.

k) Nitelik ve ağırlığı itibarıyla yukarıda belirtilen eylemlere benzer eylemlerde bulunmak.

Oda haysiyet divanları, kendilerine intikal eden dosyaları en geç altı ay içerisinde karara bağlamak zorundadır.

Disiplin cezası gerektiren fiil ve halleri işleyenler hakkında, bu fiil ve hallerin işlendiğinin soruşturmaya yetkili birimce öğrenildiği tarihten itibaren altı ay içinde soruşturmaya başlanılmamış ise bu suçlarla ilgili disiplin soruşturması yapılamaz ve ceza verilemez.

Disiplin cezası gerektiren fiil ve hallerin işlendiği tarihten itibaren en geç beş yıl içinde disiplin cezası verilmemesi hallerinde ceza verme yetkisi zamanaşımına uğrar.

(Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

ilişkin kayıtları usulüne uygun tutmamak, gerçeğe aykırı kayıt tutmak veya denetimlerde ibraz etmemek, muhafazasında gerekli güvenlik tedbirlerini almamak ve bu ilaçları kötüye kullanıma açık hale getirmek.

dd) Nitelik ve ağırlığı itibarıyla yukarıda belirtilen eylemlere benzer eylemlerde bulunmak.

Geçici olarak meslekten men cezasını gerektiren fiil ve hâller şunlardır:

a) Görevi gereği verilen veya hazırlanan bir belgeyi kısmen veya tamamen gerçeğe aykırı şekilde düzenlemek, belgelerde tahrifat yapmak, tahrif edilmiş belgeleri bilerek veya bilmesi gerektiği halde kullanmak, başkalarına kullandırmak, bu belgeler üzerinden işlem yapmak.

b) Salgın hayvan hastalıklarıyla mücadelede uyulması gereken kurallara uymamak.

c) Hayvansal gıdaların üretimi, korunması ve tüketimi sürecinde görevini ihmal etmek suretiyle insan sağlığının tehdit edilmesine yol açmak.

d) Kamu kurum ve kuruluşlarının veya gerçek kişi ve özel kuruluşların aleyhine kendisine veya başkasına haksız menfaat sağlamaya yönelik eylemlerde bulunmak.

e) Veteriner hekimlikle ilgili olarak, bilimsel araştırma verilerini değerlendirirken ve yayına hazırlarken bilimsel gerçekleri yansıtmamak; çalışmaya fiilen katılmamış kişilerin adlarına yayında yer vermek, kaynak göstermeden veya izin almadan başkalarına ait verileri, olguları veya yazılı eserleri kullanmak ve benzeri suretle bilimsel yayınlarda yayın etiğine aykırı davranmak.

f) İlgili mevzuata aykırı olarak canlılar üzerinde deneyler yapmak, yapılmasına destek olmak.

g) Meslek şeref, etik ve ahlakını ağır şekilde ihlal eden, meslekle bağdaşmayan faaliyetlerde bulunmak.

(Burdur Milletvekili Adem Korkmaz ve
Kütahya Milletvekili Mehmet Demir ile
83 Milletvekilinin Teklifi)

Savunma alınmadan ceza verilemez. Savunma yazılı veya sözlü olarak da verilebilir. Hakkındaki iddia ve tespitleri içeren savunma isteme yazısının kendisine tebliğinden itibaren onbeş gün içinde geçerli mazereti olmaksızın yazılı veya kendisine bildirilen günde sözlü savunma vermeyen üye, savunma hakkından vazgeçmiş sayılır.

Hakkında herhangi bir disiplin cezası verilen Veteriner Hekimin, bu cezanın kesinleştiği tarihten itibaren beş yıl içinde disiplin cezası gerektiren yeni bir fiil işlemesi halinde, bu fiil için Kanunda öngörülen disiplin cezasının bir derece ağır olanı uygulanır.

Veteriner Hekim hakkında başlamış olan ceza kovuşturması, disiplin işlem ve kararlarının uygulanmasına engel olmaz. Eylemin işlenmemiş veya sanığı tarafından yapılmamış olması sebebiyle beraat hali müstesna, beraatle sonuçlanmış bir ceza davasının konusuna giren eylemlerden dolayı disiplin soruşturması, o eylemin ceza kanunları hükümlerinden ayrı olarak başlı başına disiplin soruşturmasını gerektirir mahiyette olmasına bağlıdır.

Bu Kanunda belirtilen disiplin para cezaları her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilân edilen yeniden değerlendirilmesinde artırılarak uygulanır.”

(Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

h) Görev yaptığı bölgenin odasına kayıtlı olmadan veteriner hekimlik mesleğini icra etmek.

ı) Kasten ve bilim ilkelerine aykırı olarak hayvanlara eziyet derecesine varan uygulamalar yapmak veya yaptırmak.

i) Muvazaalı işlemler yoluyla bir başkası adına açılması hali de dahil olmak üzere ikametgâh hariç birden fazla yerde muayenehane açmak ve çalışmak.

j) Duyurulması zorunlu hayvan hastalıklarının ilgili kurumlara bildirilmesine kayıtsız kalmak.

k) Narkotik, anestezi ve sedatif ilaçları; hayvan sağlığı ve tedavi amacı dışında kullanmak, bu amaçla üçüncü kişilere vermek, satmak veya temin etmek; reçetesiz, kayıtsız veya mevzuata aykırı şekilde bulundurmamak, temin etmek veya dağıtmak.

1) Nitelik ve ağırlığı itibarıyla yukarıda belirtilen eylemlere benzer eylemlerde bulunmak.

Oda haysiyet divanları, kendilerine intikal eden dosyaları en geç altı ay içerisinde karara bağlamak zorundadır.

Disiplin cezası gerektiren fiil ve halleri işleyenler hakkında, bu fiil ve hallerin işlendiğinin soruşturmaya yetkili birimce öğrenildiği tarihten itibaren altı ay içinde soruşturmaya başlanılmamış ise bu suçlarla ilgili disiplin soruşturması yapılamaz ve ceza verilemez.

Disiplin cezası gerektiren fiil ve hallerin işlendiği tarihten itibaren en geç beş yıl içinde disiplin cezası verilmemesi halinde ceza verme yetkisi zamanaşımına uğrar.

Savunma alınmadan ceza verilemez. Savunma yazılı veya sözlü olarak verilebilir. Hakkındaki iddia ve/veya tespitleri içeren savunma isteme yazısının kendisine tebliğinden itibaren otuz gün içinde geçerli mazereti olmaksızın yazılı veya kendisine bildirilen günde sözlü savunma vermeyen üye, savunma hakkından vazgeçmiş sayılır.

(Burdur Milletvekili Adem Korkmaz ve
Kütahya Milletvekili Mehmet Demir ile
83 Milletvekilinin Teklifi)

(Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Hakkında herhangi bir disiplin cezası verilen veteriner hekimin, bu cezanın kesinleştiği tarihten itibaren beş yıl içinde aynı ağırlıkta disiplin cezası gerektiren yeni bir fiil işlemesi halinde, bu fiil için Kanunda öngörülen disiplin cezasının bir derece ağır olanı uygulanır.

Veteriner hekim hakkında başlamış olan ceza kovuşturması, disiplin işlem ve kararlarının uygulanmasına engel olmaz. Eylemin işlenmemiş veya sanığı tarafından yapılmamış olması sebebiyle beraat hali müstesna, beraatle sonuçlanmış bir ceza davasının konusuna giren eylemlerden dolayı disiplin soruşturması, o eylemin ceza kanunları hükümlerinden ayrı olarak başlı başına disiplin soruşturmasını gerektirir mahiyette olmasına bağlıdır.

Bu madde gereği verilen disiplin cezaları kesinleşmesini müteakip 10 yıllık sürenin dolmasıyla silinir.

Disiplin soruşturmasına ilişkin usul ve esaslar, disiplin suçlarının izahı ve disiplinle ilgili diğer hususlar Tarım ve Orman Bakanlığının uygun görüşü alınarak Birlikçe hazırlanacak yönetmelikle düzenlenir.

Bu Kanunda belirtilen disiplin para cezaları her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilân edilen yeniden değerlendirilerek oranında artırılarak uygulanır.”

MADDE 12- 6343 sayılı Kanunun 55 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “100 liradan 500 liraya kadar inzibati” ibaresi “disiplin cezası gerektiren fiil ve hallerin süresine göre 120.000 Türk lirasından 600.000 Türk lirasına kadar disiplin” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 13- 31/8/1956 tarihli ve 6831 sayılı Orman Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 21- Küresel iklim değişikliğiyle mücadeleye katkı sağlamak ve ormanların sera gazı tutum kapasitesini artırmak

MADDE 12- 6343 sayılı Kanunun 55 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “100 liradan 500 liraya kadar inzibati” ibaresi “disiplin cezası gerektiren fiil ve hallerin süresine göre 120.000 Türk lirasından 600.000 Türk lirasına kadar disiplin” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 13- 31/8/1956 tarihli ve 6831 sayılı Orman Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 21- Küresel iklim değişikliğiyle mücadeleye katkı sağlamak ve ormanların sera gazı tutum kapasitesini artırmak

(Burdur Milletvekili Adem Korkmaz ve
Kütahya Milletvekili Mehmet Demir ile
83 Milletvekilinin Teklifi)

maksadıyla Orman Genel Müdürlüğü karbon yutak ormanları kurar, bedel almak suretiyle kurdurur veya kurulmuş ormanların tesis maliyetinden az olmamak ve karbon piyasası rayiç bedeli tahsil edilmek kaydıyla tahsis eder, yönetir, işletir. Bu maddenin uygulanması ile ilgili tanım, şekil, şart ve esaslar İklim Değişikliği Başkanlığının görüşü alınarak yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 14- 6831 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 22- Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce kesinleşmiş orman kadastrolarına göre kısmen veya tamamen Devlet ormanı olarak sınırlandırılan taşınmazlardan;

a) Hazine adına kayıtlı olmayan, tapu ve kadastro veya imar mevzuatına göre oluşturulup halen gerçek veya tüzel kişiler adına tapuda tescilli olanlar için malikleri, kadastro tespitleri davalı olanlar için ise davaya taraf olan gerçek veya tüzel kişiler tarafından idareye başvurulması ve söz konusu başvurunun Orman Genel Müdürlüğüne uygun görülmesi,

b) Orman Genel Müdürlüğü tarafından resen yapılan inceleme ve araştırma sonucunda gerçek veya tüzel kişiler adına var olan tapu kayıtlarının doğruluğunun tespit edilmesi,

hallerinde mevcut tapu kayıtları bedel alınmaksızın geçerli kabul edilir ve tapu kütüklerindeki varsa orman şerhleri terkin edilerek söz konusu taşınmazlar hakkında bu Kanun hükümleri uyarınca işlem yapılır.

Açılan davalar sonucunda tapularının iptaline karar verilerek kesinleşen ancak tapuda henüz infaz edilmeyen kararlara konu taşınmazlar hakkında taşınmaz bedeli karşılığı olarak mahkeme kararları gereğince ödeme yapılmamış olması veya taşınmaz bedeli karşılığı olarak mahkeme kararları gereğince ödeme yapılmışsa yapılan toplam ödemenin taşınmazın güncel rayiç bedelinin altında olmaması kaydıyla Hazineye geri ödenmesi hallerinde bu madde uyarınca işlem yapılır.

(Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

maksadıyla Orman Genel Müdürlüğü karbon yutak ormanları kurar, bedel almak suretiyle kurdurur veya kurulmuş ormanların tesis maliyetinden az olmamak ve karbon piyasası rayiç bedeli tahsil edilmek kaydıyla tahsis eder, yönetir ve işletir. Bu maddenin uygulanması ile ilgili tanım, şekil, şart ve esaslar İklim Değişikliği Başkanlığının görüşü alınarak yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 14- 6831 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 22- Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce kesinleşmiş orman kadastrolarına göre kısmen veya tamamen Devlet ormanı olarak sınırlandırılan taşınmazlardan;

a) Hazine adına kayıtlı olmayan, tapu ve kadastro veya imar mevzuatına göre oluşturulup halen gerçek veya tüzel kişiler adına tapuda tescilli olanlar için malikleri, kadastro tespitleri davalı olanlar için ise davaya taraf olan gerçek veya tüzel kişiler tarafından idareye başvurulması ve söz konusu başvurunun Orman Genel Müdürlüğüne uygun görülmesi,

b) Orman Genel Müdürlüğü tarafından resen yapılan inceleme ve araştırma sonucunda gerçek veya tüzel kişiler adına var olan tapu kayıtlarının doğruluğunun tespit edilmesi,

hallerinde mevcut tapu kayıtları bedel alınmaksızın geçerli kabul edilir ve tapu kütüklerindeki varsa orman şerhleri terkin edilerek söz konusu taşınmazlar hakkında bu Kanun hükümleri uyarınca işlem yapılır.

Açılan davalar sonucunda tapularının iptaline karar verilerek kesinleşen ancak tapuda henüz infaz edilmeyen kararlara konu taşınmazlar hakkında taşınmaz bedeli karşılığı olarak mahkeme kararları gereğince ödeme yapılmamış olması veya taşınmaz bedeli karşılığı olarak mahkeme kararları gereğince ödeme yapılmışsa yapılan toplam ödemenin Hazineye geri ödenmesi hallerinde bu madde uyarınca işlem yapılır. Ancak Hazineye geri ödenecek bedel taşınmazın güncel rayiç bedelinden az olamaz.

(Burdur Milletvekili Adem Korkmaz ve
Kütahya Milletvekili Mehmet Demir ile
83 Milletvekilinin Teklifi)

Açılan davalar sonucunda tapularının iptaline karar verilerek kesinleşen kararlardan infaz/rızaen terk edilerek tapuda Hazine adına tescil edilen taşınmazlar, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki yıl içinde önceki malikleri veya akdi ve kanuni halefleri tarafından idareye başvurulması, taşınmaz bedeli karşılığı olarak herhangi bir ödeme yapılmamış olması veya ödeme yapılmış olması halinde yapılan toplam ödemenin taşınmazın güncel rayiç bedelinin altında olmaması kaydıyla Hazineye geri ödenmesi halinde ilgisine iade edilir.

Üçüncü fıkra kapsamında kalan taşınmazlardan Orman Genel Müdürlüğüne bildirilen, malikleri veya akdi ve kanuni halefleri tarafından idareye başvurulmayan veya mahkeme kararları gereği yapılan toplam ödemesi Hazineye geri ödenmeyen üç hektardan küçük taşınmazlar ve alan büyüklüğüne bakılmaksızın taşınmazlar arasındaki tescilli/tescilsiz yol, boşluk ve benzeri alanlar, Milli Emlak Genel Müdürlüğüne 6292 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilebilir ve yapılan işlemler sonrasında orman kadastro kayıtları güncellenir. Bu madde kapsamında tapu kayıtları geçerli kabul edilen ve önceki malikleri veya akdi ve kanuni halefleri veya Mili Emlak Genel Müdürlüğüne iade edilen taşınmaz alanından az olmamak üzere Devletin hüküm ve tasarrufu altında veya Hazinesinin özel mülkiyetinde bulunan taşınmazlar, Orman Genel Müdürlüğüne orman tesis etmek veya orman olarak kullanılmak üzere tahsis edilir.

Bu madde kapsamındaki taşınmazlar hakkında aşağıdaki hükümler uygulanır.

a) Yapılacak işlemler sonuçlanıncaya kadar orman idaresi veya Hazine tarafından açılması gereken davalar açılmaz, devam eden davalar yönünden bu maddedeki işlemler bekletici mesele kabul edilerek bunun sonucuna göre işlem yapılır, bu taşınmazların aynına yönelik dava açılmasına ilişkin hak düşürücü süreler işlemez. Taraflarca vazgeçilen tapu iptali ve tescil, orman

(Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Açılan davalar sonucunda tapularının iptaline karar verilerek kesinleşen kararlardan infaz edilerek/rızaen terk edilerek tapuda Hazine adına tescil edilen taşınmazlar, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki yıl içinde önceki malikleri veya akdi ve kanuni halefleri tarafından idareye başvurulması, taşınmaz bedeli karşılığı olarak herhangi bir ödeme yapılmamış olması veya ödeme yapılmış olması halinde yapılan toplam ödemenin Hazineye geri ödenmesi halinde ilgisine iade edilir. Ancak Hazineye geri ödenecek bedel taşınmazın güncel rayiç bedelinden az olamaz.

Üçüncü fıkra kapsamında kalan taşınmazlardan Orman Genel Müdürlüğüne bildirilen, malikleri veya akdi ve kanuni halefleri tarafından idareye başvurulmayan veya mahkeme kararları gereği yapılan toplam ödemesi Hazineye geri ödenmeyen üç hektardan küçük taşınmazlar ve alan büyüklüğüne bakılmaksızın taşınmazlar arasındaki tescilli/tescilsiz yol, boşluk ve benzeri alanlar, Milli Emlak Genel Müdürlüğüne değerlendirilebilir.

Bu madde kapsamındaki taşınmazlar hakkında aşağıdaki hükümler uygulanır.

a) Yapılacak işlemler sonuçlanıncaya kadar orman idaresi veya Hazine tarafından açılması gereken davalar açılmaz, devam eden davalar yönünden bu maddedeki işlemler bekletici mesele kabul edilerek bunun sonucuna göre işlem yapılır, bu taşınmazların aynına yönelik dava açılmasına ilişkin hak düşürücü süreler işlemez. Taraflarca vazgeçilen tapu iptali ve tescil, orman şerhinin kaldırılması ve bu madde kapsamındaki taşınmazların tapusunun iptali sebebiyle açılmış tazminat davaları da dahil olmak üzere derdest olan davaların konusuz kalmasına ve yargılama giderlerinin taraflar üzerinde bırakılmasına karar verilir ve taraflar lehine vekalet ücretine hükmedilmez.

(Burdur Milletvekili Adem Korkmaz ve
Kütahya Milletvekili Mehmet Demir ile
83 Milletvekilinin Teklifi)

şerhinin kaldırılması ve bu madde kapsamındaki taşınmazların tapusunun iptali sebebiyle açılmış tazminat davaları da dahil olmak üzere derdest olan davaların konusuz kalmasına ve yargılama giderlerinin taraflar üzerinde bırakılmasına karar verilir ve taraflar lehine vekalet ücretine hükmedilmez.

b) Yapılacak giderler tapu maliklerince Orman Genel Müdürlüğünün hesaplarına hizmet gideri olarak yatırılır.

c) Mevcut orman izinleri ve yapılan kiralamalar iptal edilmiş sayılır.

ç) Ormanların korunması, istihsal ve imarı ile alakalı olarak yapılmış her nevi bina ve tesis bulunan yerler bu madde kapsamında değerlendirilmez.

d) Rayiç bedeller, 6292 sayılı Kanun kapsamında Milli Emlak Genel Müdürlüğünce hesaplanır.

e) İade işleminin gerçekleşmesi halinde İdarelerden, hiçbir şekilde tazminat ve ecri misil talep edilemez.

Bu madde hükümleri;

a) Sonradan imar uygulaması yapılmış olsa bile, 26/1/1939 tarihli ve 3573 sayılı Zeytinliğin Islahı ve Yabanilerinin Aşılattırılması Hakkında Kanun, Mülga 11/6/1945 tarihli ve 4753 sayılı Çiftçiyi Topraklandırma Kanunu, 9/7/1945 tarihli ve 4785 sayılı Kanun, Mülga 3/4/1950 tarihli ve 5653 sayılı Kanun kapsamında işlem yapılan taşınmazlarda,

b) 12/3/1982 tarihli ve 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu kapsamında sınırları tespit ve ilan edilen kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgeleri, turizm merkezleri, turizm bölgeleri ve turizm alanlarında kalan, 18/11/1983 tarihli ve 2960 sayılı Boğaziçi Kanunu ile Mübadele Anlaşmaları kapsamında olan yerler ile bu Kanuna göre belirlenmiş özel statülü orman alanları ile orman rejimine alınan yerlerde bulunan, izin ve irtifak hakkı tesis edildiğinden ifraz edilerek

(Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

b) Yapılacak giderler tapu maliklerince Orman Genel Müdürlüğünün hesaplarına hizmet gideri olarak yatırılır.

c) Mevcut orman izinleri ve yapılan kiralamalar iptal edilmiş sayılır.

ç) Ormanların korunması, istihsal ve imarı ile alakalı olarak yapılmış her nevi bina ve tesis bulunan yerler bu madde kapsamında değerlendirilmez.

d) Rayiç bedeller, 6292 sayılı Kanun kapsamında Milli Emlak Genel Müdürlüğünce hesaplanır.

e) İade işleminin gerçekleşmesi halinde idarelerden, hiçbir şekilde tazminat ve ecri misil talep edilemez.

Bu madde hükümleri;

a) Sonradan imar uygulaması yapılmış olsa bile, 26/1/1939 tarihli ve 3573 sayılı Zeytinliğin Islahı ve Yabanilerinin Aşılattırılması Hakkında Kanun, mülga 11/6/1945 tarihli ve 4753 sayılı Çiftçiyi Topraklandırma Kanunu kapsamında tapuya bağlanmış fakat temlik şartları yerine getirilmemiş, 9/7/1945 tarihli ve 4785 sayılı Kanun kapsamında bedeli ödenerek devletleştirilmiş, mülga 8/2/1937 tarihli ve 3116 sayılı Orman Kanununda mülga 24/3/1950 tarihli ve 5653 sayılı Kanunla yapılan düzenlemeler kapsamında tevzi edilmiş fakat tapuya bağlanmamış, tapu ve kadastro veya imar mevzuatı kapsamında yapılan çalışmalarda uygulama görememiş eski kayıtlı taşınmazlar ile 25/2/1998 tarihli ve 4342 sayılı Mera Kanunu kapsamındaki taşınmazlarda,

b) 2634 sayılı Kanun kapsamında sınırları tespit ve ilan edilen kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgeleri, turizm merkezleri, turizm bölgeleri ve turizm alanlarında kalan, 18/11/1983 tarihli ve 2960 sayılı Boğaziçi Kanunu ve mübadele anlaşmaları kapsamında olan yerler ile bu Kanuna göre belirlenmiş özel statülü orman alanları ile orman rejimine alınan yerlerde bulunan, izin ve irtifak hakkı tesis edildiğinden ifraz edilerek oluşturulan, yanan

(Burdur Milletvekili Adem Korkmaz ve
Kütahya Milletvekili Mehmet Demir ile
83 Milletvekilinin Teklifi)

oluşturulan, yanan orman sahalarında bulunan, geometrisi ve arz üzerindeki yeri belli olmayan taşınmazlarda,

uygulanmaz.

Bu maddenin uygulanması ile ilgili usul ve esaslar Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığında görüş alınarak Orman Genel Müdürlüğü tarafından belirlenir.”

MADDE 15- 6831 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 23- Bu Kanunun 2 nci maddesi (B) bendi uygulamalarının yapıldığı yerlerde Orman Genel Müdürlüğüne yapılacak incelemeler neticesinde; 2 nci maddenin (B) bendi şartlarını taşıdığı halde bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce Kanunda açıkça sayılan sebepler dışındaki gerekçelerle bu uygulamaların hükmen iptal edildiği yerler ile orman kadastro tutanaklarında 2 nci maddenin (B) bendi şartlarını taşımadığı açıkça belirtilen yerler dışında kaldığı tespit edilen alanlarda 2 nci madde (B) bendi uygulamaları yapılabilir. Yapılan bu uygulamalar ikinci kadastro sayılmaz. Bu maddeye göre bu Kanunun 2 nci maddesi (B) bendi uygulamaları yapılan alanlarda yer alan taşınmazlar hakkında açılmış davalar bulunması halinde yapılan çalışmalar Orman Genel Müdürlüğüne mahkemeye bildirilir.”

(Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

orman sahalarında bulunan, geometrisi ve arz üzerindeki yeri belli olmayan taşınmazlarda, uygulanmaz.

Bu madde kapsamında yapılan işlemler sonrasında orman kadastro kayıtları güncellenir.

Bu maddenin uygulanması sonucunda; tapu kayıtları geçerli kabul edilen, ilgililerine iade edilen ve dördüncü fıkra kapsamında Milli Emlak Genel Müdürlüğüne değerlendirilecek taşınmazların alanından az olmamak üzere Devletin hüküm ve tasarrufu altında veya Hazinesinin özel mülkiyetinde bulunan taşınmazlar Orman Genel Müdürlüğüne orman tesis etmek veya orman olarak kullanılmak üzere tahsis edilir.

Bu maddenin uygulanmasından kaynaklanan tüm anlaşmazlıklar, taşınmazın bulunduğu yer asliye hukuk mahkemesinde görülür.

Bu maddenin uygulanması ile ilgili usul ve esaslar Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığında görüş alınarak Orman Genel Müdürlüğü tarafından belirlenir.”

MADDE 15- 6831 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 23- Bu Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (B) bendi uygulamalarının yapıldığı yerlerde Orman Genel Müdürlüğüne yapılacak incelemeler neticesinde; 2 nci maddenin birinci fıkrasının (B) bendi şartlarını taşıdığı halde bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce Kanunda açıkça sayılan sebepler dışındaki gerekçelerle bu uygulamaların hükmen iptal edildiği yerler ile 2 nci maddenin birinci fıkrasının (B) bendi uygulamalarına ait orman kadastro tutanaklarında, bu uygulamaların tamamlandığı veya başkaca uygulama yapılacak sahanın bulunmadığının yazılı olup olmadığına bakılmaksızın 2 nci maddenin birinci fıkrasının (B) bendi şartlarını taşımadığı açıkça belirtilen yerler dışında kaldığı tespit edilen alanlarda 2 nci maddenin birinci fıkrasının (B) bendi uygulamaları yapılabilir. Yapılan bu uygulamalar ikinci kadastro sayılmaz.

(Burdur Milletvekili Adem Korkmaz ve
Kütahya Milletvekili Mehmet Demir ile
83 Milletvekilinin Teklifi)

MADDE 16- 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 29 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 29- 10 uncu madde uyarınca mahkeme heyetinin harcırahları, 15 inci madde uyarınca mahkemece oluşturulan bilirkişilerin ve keşifte dinlenen muhtarın mahkemece takdir edilecek ücretleri ile tapu harçları, kamulaştırmaz el koyma ve tazminat davaları sonucunda tescile yönelik kesinleşen mahkeme kararlarının infazında veya kamulaştırmaz el koyma nedeniyle malik ile idare arasında düzenlenen uzlaşma tutanağının uygulanmasında ortaya çıkan tapu harçları ve bu Kanunun gerektirdiği diğer giderler idarece ödenir.”

MADDE 17- 16/7/1997 tarihli ve 4283 sayılı Yap-İşlet Modeli ile Elektrik Enerjisi Üretim Tesislerinin Kurulması ve İşletilmesi İle Enerji Satışının Düzenlenmesi Hakkında Kanunun geçici 4 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “31/12/2025” ibaresi “31/12/2040” şeklinde ve “4628” ibaresi “14/3/2013 tarihli ve 6446” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 18- 4/4/2001 tarihli ve 4634 sayılı Şeker Kanununun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve fıkraya aşağıdaki bentler eklenmiştir.

“a) Bakanlık: Tarım ve Orman Bakanlığını,”

“r) Ekim alanı: Şirketlerin veya fabrikaların şekerin hammaddesi olan şeker pancarını, üreticilerle sözleşme yapmak suretiyle temin ettiği, sınırları Bakanlıkça belirlenen coğrafi alanı,

s) Sözleşme: Hammade üretimi ve teslimi yapmak amacıyla şirketler ve üreticiler arasında düzenlenen, tarafların karşılıklı görev ve sorumluluklarına ilişkin usul ve esasların yer aldığı belgeyi,”

(Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Bu maddeye göre bu Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (B) bendi uygulamaları yapılan alanlarda yer alan taşınmazlar hakkında açılmış davalar bulunması halinde yapılan çalışmalar Orman Genel Müdürlüğüne mahkemeye bildirilir.”

MADDE 16- 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 29 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 29- 10 uncu madde uyarınca mahkeme heyetinin harcırahları, 15 inci madde uyarınca mahkemece oluşturulan bilirkişilerin ve keşifte dinlenen muhtarın mahkemece takdir edilecek ücretleri ile tapu harçları, kamulaştırmaz el koyma ve tazminat davaları sonucunda tescile yönelik kesinleşen mahkeme kararlarının infazında veya kamulaştırmaz el koyma nedeniyle malik ile idare arasında düzenlenen uzlaşma tutanağının uygulanmasında ortaya çıkan tapu harçları ve bu Kanunun gerektirdiği diğer giderler idarece ödenir.”

MADDE 17- 16/7/1997 tarihli ve 4283 sayılı Yap-İşlet Modeli ile Elektrik Enerjisi Üretim Tesislerinin Kurulması ve İşletilmesi ile Enerji Satışının Düzenlenmesi Hakkında Kanunun geçici 4 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “31/12/2025” ibaresi “31/12/2040” şeklinde ve “4628” ibaresi “14/3/2013 tarihli ve 6446” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 18- 4/4/2001 tarihli ve 4634 sayılı Şeker Kanununun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve fıkraya aşağıdaki bentler eklenmiştir.

“a) Bakanlık: Tarım ve Orman Bakanlığını,”

“r) Ekim alanı: Şirketlerin veya fabrikaların şekerin hammaddesi olan şeker pancarını, üreticilerle sözleşme yapmak suretiyle temin ettiği, sınırları Bakanlıkça belirlenen coğrafi alanı,

s) Sözleşme: Hammade üretimi ve teslimi yapmak amacıyla şirketler ve üreticiler arasında düzenlenen, tarafların karşılıklı görev ve sorumluluklarına ilişkin usul ve esasların yer aldığı belgeyi,”

(Burdur Milletvekili Adem Korkmaz ve
Kütahya Milletvekili Mehmet Demir ile
83 Milletvekilinin Teklifi)

MADDE 19- 4634 sayılı Kanunun 5 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 5- Şeker pancarı fiyatları her yıl, şeker fabrikası işleten gerçek ve tüzel kişiler ile üreticiler ve/veya temsilcileri arasında varılan mutabakata göre belirlenir. Şeker fabrikaları, üreticilerce teslim edilen şeker pancarındaki fire tespiti ile bedele esas polarizasyon değerinin belirlenmesi amacıyla yapılacak numune alma ve analiz işlemleri sırasında; üreticileri temsilen mahalli pancar kooperatifi veya mahalli ziraat odasından bir gözlemcinin hazır bulunmasına olanak sağlamakla, mahalli pancar kooperatifi veya mahalli ziraat odası ise talep edilmesi hâlinde bir gözlemci görevlendirmekle yükümlüdür.

Sözleşme yapılmadan şeker pancarı ekilemez. Buna aykırı hareket edenlerin takip ve kontrolü Bakanlıkça yapılır. Şirketler şeker pancarını Bakanlıkça belirlenen ekim alanlarından üreticilerle sözleşme yaparak temin ederler. Bakanlık gerekli görmesi durumunda şirketlerin ekim alanlarını yeniden belirler.

Şeker üretiminde kullanılan diğer hammaddeler ise şirketler tarafından üreticiler ve/veya piyasadan temin edilir. Şirketler, kendi ekim alanlarından yeterli hammadde bulamadığı takdirde münavebe esasları dâhilinde kendi ekim alanları dışından da Bakanlığın izni ve denetiminde üreticilerle sözleşme yaparak pancar temin edebilirler ya da ihtiyacından fazla şeker pancarı üretimi yapabilen şirketlerden Bakanlık tarafından belirlenecek esaslara göre şeker pancarı satın alabilirler. Bakanlık, şeker pancarının ekiminden fabrikalara teslimine kadar olan tüm süreci denetler, bu görevini yerine getirirken gerektiğinde kolluk kuvvetlerinden yardım alır.

Şeker satış fiyatları, şeker fabrikası işleten gerçek ve tüzel kişiler tarafından serbestçe belirlenir.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar, Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.”

(Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 19- 4634 sayılı Kanunun 5 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 5- Şeker pancarı fiyatları her yıl, şeker fabrikası işleten gerçek ve tüzel kişiler ile üreticiler ve/veya temsilcileri arasında varılan mutabakata göre belirlenir. Şeker fabrikaları, üreticilerce teslim edilen şeker pancarındaki fire tespiti ile bedele esas polarizasyon değerinin belirlenmesi amacıyla yapılacak numune alma ve analiz işlemleri sırasında; üreticileri temsilen mahalli pancar kooperatifi veya mahalli ziraat odasından bir gözlemcinin hazır bulunmasına olanak sağlamakla, mahalli pancar kooperatifi veya mahalli ziraat odası ise talep edilmesi hâlinde bir gözlemci görevlendirmekle yükümlüdür.

Sözleşme yapılmadan şeker pancarı ekilemez. Buna aykırı hareket edenlerin takip ve kontrolü Bakanlıkça yapılır. Şirketler şeker pancarını Bakanlıkça belirlenen ekim alanlarından üreticilerle sözleşme yaparak temin ederler. Bakanlık gerekli görmesi durumunda şirketlerin ekim alanlarını yeniden belirler.

Şeker üretiminde kullanılan diğer hammaddeler ise şirketler tarafından üreticiler ve/veya piyasadan temin edilir. Şirketler, kendi ekim alanlarından yeterli hammadde bulamadığı takdirde münavebe esasları dâhilinde kendi ekim alanları dışından da Bakanlığın izni ve denetiminde üreticilerle sözleşme yaparak pancar temin edebilirler ya da ihtiyacından fazla şeker pancarı üretimi yapabilen şirketlerden Bakanlık tarafından belirlenecek esaslara göre şeker pancarı satın alabilirler. Bakanlık, şeker pancarının ekiminden fabrikalara teslimine kadar olan tüm süreci denetler, bu görevini yerine getirirken gerektiğinde kolluk kuvvetlerinden yardım alır.

Şeker satış fiyatları, şeker fabrikası işleten gerçek ve tüzel kişiler tarafından serbestçe belirlenir.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar, Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.”

(Burdur Milletvekili Adem Korkmaz ve
Kütahya Milletvekili Mehmet Demir ile
83 Milletvekilinin Teklifi)

MADDE 20- 4634 sayılı Kanununun 11 inci maddesinin altıncı fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“Sözleşme yapılmadan şeker pancarı eken gerçek ve tüzel kişilere, tespitin yapıldığı ekim alanından üretilecek şeker pancarı için, tespitin yapıldığı pazarlama yılında kamu fabrikaları tarafından belirlenen %16 polar şeker ihtiva eden firesi düşürülmüş A kotası şeker pancarı baz alım fiyatı üzerinden hesaplanacak tutar kadar Bakanlıkça idari para cezası verilir.

Şirketlerin kendi ekim alanları dışından Bakanlığın izni olmaksızın şeker pancarı temin etmeleri halinde, Bakanlıkça, şirketlere cari pazarlama yılı için tahsis edilen A kotası miktarının cari pazarlama yılı başındaki A kotası şeker satış fiyatı ülke ortalaması üzerinden hesaplanacak tutarının yüzde ikisi oranında idari para cezası verilir.”

MADDE 21- 3/1/2002 tarihli ve 4733 sayılı Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanununun 8 inci maddesinin beşinci fıkrasının (ö) bendinin (1) numaralı alt bendinde yer alan “sekiz” ibaresi “yüzaltmış”, (2) numaralı alt bendinde yer alan “on” ibaresi “yüzseksen”, (3) numaralı alt bendinde yer alan “oniki” ibaresi “ikiyüz” şeklinde değiştirilmiş, fıkranın (p) bendinde yer alan “bulunduranlara,” ibaresinden sonra gelmek üzere “ticari amaçla kullananlara,” ibaresi ile fıkraya aşağıdaki bent eklenmiş, maddenin altıncı fıkrası ile yedinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir, maddenin dokuzuncu fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “(f), (g), (h), (i), (j), (n), (o), (p), (r) ve (s) bentlerinde” ibaresi, “(f), (g), (i), (j), (n), (o), (p), (r), (s) ve (ş) bentlerinde” şeklinde değiştirilmiştir.

“ş) Bakanlıkça belgeleri askıya alınanların askı süresi içinde üretim, satış veya dağıtım yaptığının tespiti halinde yüzbin Türk lirasından birmilyon Türk lirasına kadar idari para cezası verilir.”

(Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 20- 4634 sayılı Kanununun 11 inci maddesinin altıncı fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“Sözleşme yapılmadan şeker pancarı eken gerçek ve tüzel kişilere, tespitin yapıldığı ekim alanından üretilecek şeker pancarı için, tespitin yapıldığı pazarlama yılında kamu fabrikaları tarafından belirlenen %16 polar şeker ihtiva eden firesi düşürülmüş A kotası şeker pancarı baz alım fiyatı üzerinden hesaplanacak tutar kadar Bakanlıkça idari para cezası verilir.

Şirketlerin kendi ekim alanları dışından Bakanlığın izni olmaksızın şeker pancarı temin etmeleri halinde, Bakanlıkça, şirketlere cari pazarlama yılı için tahsis edilen A kotası miktarının cari pazarlama yılı başındaki A kotası şeker satış fiyatı ülke ortalaması üzerinden hesaplanacak tutarının %2’si oranında idari para cezası verilir.”

MADDE 21- 3/1/2002 tarihli ve 4733 sayılı Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanununun 8 inci maddesinin beşinci fıkrasının (ö) bendinin (1) numaralı alt bendinde yer alan “sekiz” ibaresi “yüzaltmış” şeklinde, (2) numaralı alt bendinde yer alan “on” ibaresi “yüzseksen” şeklinde, (3) numaralı alt bendinde yer alan “oniki” ibaresi “ikiyüz” şeklinde değiştirilmiştir, fıkranın (p) bendinde yer alan “bulunduranlara,” ibaresinden sonra gelmek üzere “ticari amaçla kullananlara,” ibaresi ile fıkraya aşağıdaki bent eklenmiş, maddenin altıncı ve yedinci fıkraları aşağıdaki şekilde ve maddenin dokuzuncu fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “(f), (g), (h), (i), (j), (n), (o), (p), (r) ve (s) bentlerinde” ibaresi, “(f), (g), (i), (j), (n), (o), (p), (r), (s) ve (ş) bentlerinde” şeklinde değiştirilmiştir.

“ş) Bakanlıkça belgeleri askıya alınanların askı süresi içinde üretim, satış veya dağıtım yaptığının tespiti halinde yüzbin Türk lirasından birmilyon Türk lirasına kadar idari para cezası verilir.”

(Burdur Milletvekili Adem Korkmaz ve
Kütahya Milletvekili Mehmet Demir ile
83 Milletvekilinin Teklifi)

“Yukarıda sayılan filler dışında, bu Kanun ile 4250 sayılı Kanuna veya bu Kanuna göre yürürlüğe konulmuş ikincil düzenlemelerde yer alan; tesis kurulum, üretim, işleme, iç ve dış ticaret, tesis ve hisse devri, proje tadilatı, belge düzenlenmesi, kayıt düzeni, izin, bildirim, hammadde temini, geri kazanım ve imha işlemleri, mamul ve hammadde depolanması, piyasaya arz, satış ve sunum, tasfiye, faaliyetin sonlandırılması, ürünlerin teknik özelliklerinin belirlenmesi, üretici tütünlerinin yazılı sözleşme esası veya açık artırma yöntemi ile alınıp satılması, üretim şartını karşılamayan firma mamullerinin fiyatlandırılması, dağıtılması, satışı ve kontrolü ile bayilikler verilmesi şartlarına;

a) Toptan satıcılar, açık alkollü içki satıcıları, perakende satıcılar ve nargilelik tütün mamulü sunum uygunluk belgesi bulunan satıcılar tarafından uyulmadığının tespiti halinde; ilgili gerçek veya tüzel kişiler, eksikliğin giderilmesi için onbeş günden az olmamak üzere uygun süre verilerek veya aykırılığın tekrarlanmaması için yazılı olarak uyarılır. Verilen süre içerisinde eksikliğin giderilmemesi veya aykırı fiilin ilk fiilin işlenmesinden sonraki beş yıl içinde ikinci kez işlenmesi halinde, eksiklik veya aykırılıkla ilgili faaliyet türüne ilişkin belgeler iptal edilir.

b) Tütün, tütün mamulü, makaron, sigara filtresi, yaprak sigara kâğıdı, alkol ve alkollü içkiler sektöründe (a) bendinde sayılan kişiler dışında faaliyet gösteren gerçek ve tüzel kişiler tarafından uyulmadığının tespiti halinde onbeş günden az olmamak üzere eksikliğin giderilmesi için uygun süre verilerek veya aykırılığın tekrarlanmaması için yazılı olarak uyarılır. Verilen süre içerisinde eksikliğin giderilmemesi veya aykırı fiilin ilk fiilin işlenmesinden sonraki beş yıl içinde ikinci kez işlenmesi halinde yüzbin Türk lirasından bir milyona kadar idari para cezası verilir, aykırı fiilin aynı süre içinde üçüncü kez işlenmesi halinde faaliyet türüne ilişkin belgeler iptal edilir.

(Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

“Yukarıda sayılan filler dışında, bu Kanun ile 4250 sayılı Kanuna veya bu Kanuna göre yürürlüğe konulmuş ikincil düzenlemelerde yer alan; tesis kurulum, üretim, işleme, iç ve dış ticaret, tesis ve hisse devri, proje tadilatı, belge düzenlenmesi, kayıt düzeni, izin, bildirim, hammadde temini, geri kazanım ve imha işlemleri, mamul ve hammadde depolanması, piyasaya arz, satış ve sunum, tasfiye, faaliyetin sonlandırılması, ürünlerin teknik özelliklerinin belirlenmesi, üretici tütünlerinin yazılı sözleşme esası veya açık artırma yöntemi ile alınıp satılması, üretim şartını karşılamayan firma mamullerinin fiyatlandırılması, dağıtılması, satışı ve kontrolü ile bayilikler verilmesi şartlarına;

a) Toptan satıcılar, açık alkollü içki satıcıları, perakende satıcılar ve nargilelik tütün mamulü sunum uygunluk belgesi bulunan satıcılar tarafından uyulmadığının tespiti halinde; ilgili gerçek veya tüzel kişiler, eksikliğin giderilmesi için onbeş günden az olmamak üzere uygun süre verilerek veya aykırılığın tekrarlanmaması için yazılı olarak uyarılır. Verilen süre içerisinde eksikliğin giderilmemesi veya aykırı fiilin ilk fiilin işlenmesinden sonraki beş yıl içinde ikinci kez işlenmesi halinde, eksiklik veya aykırılıkla ilgili faaliyet türüne ilişkin belgeler iptal edilir.

b) Tütün, tütün mamulü, makaron, sigara filtresi, yaprak sigara kâğıdı, alkol ve alkollü içkiler sektöründe (a) bendinde sayılan kişiler dışında faaliyet gösteren gerçek ve tüzel kişiler tarafından uyulmadığının tespiti halinde onbeş günden az olmamak üzere eksikliğin giderilmesi için uygun süre verilerek veya aykırılığın tekrarlanmaması için yazılı olarak uyarılır. Verilen süre içerisinde eksikliğin giderilmemesi veya aykırı fiilin ilk fiilin işlenmesinden sonraki beş yıl içinde ikinci kez işlenmesi halinde yüzbin Türk lirasından bir milyona kadar idari para cezası verilir, aykırı fiilin aynı süre içinde üçüncü kez işlenmesi halinde faaliyet türüne ilişkin belgeler iptal edilir.

(Burdur Milletvekili Adem Korkmaz ve
Kütahya Milletvekili Mehmet Demir ile
83 Milletvekilinin Teklifi)

c) Bu fıkra uyarınca verilecek süreler Bakanlık tarafından belirlenir.”

“Beşinci fıkranın (a), (b), (c), (d), (e), (f), (g), (ı), (j), (k), (1), (m), (n), (o), (p) ve (ş) bentlerinde düzenlenen idarî para cezaları, fiillerin bir yıl içinde tekrarı halinde, bir önceki cezanın iki katı olarak verilir. Beşinci fıkranın (c) bendinde sayılan fiillerin tekrarı halinde ayrıca ihlale konu ürünün piyasaya arzının bir yıla kadar durdurulmasına; (a), (b), (d), (e), (f), (j), (k), (1), (m), (n), (o), (ö), (p), (r) ve (s) bentlerinde sayılan fiillerin, ilk fiilin işlenmesinden sonraki beş yıl içinde üçüncü defa işlenmesi halinde ise belgelerin iptaline karar verilir. Satış belgesi iptal edilen satıcılar, satış belgesi iptaline konu işyeri için iki yıl süreyle yeni belge başvurusunda bulunamaz.”

MADDE 22- 3/7/2005 tarihli ve 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununun 8 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“24/4/1969 tarihli ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanununa tabi kooperatifler, 1/5000 ve 1/1000 ölçekli imar planlarındaki tarımsal niteliği korunacak alanlar ile bu planlar dışında kalan ve bu Kanuna tabi alanlarda yer

(Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

c) Bu fıkra uyarınca verilecek süreler Bakanlık tarafından belirlenir.

Beşinci fıkranın (a), (b), (c), (d), (e), (f), (g), (ı), (j), (k), (1), (m), (n), (o), (p) ve (ş) bentlerinde düzenlenen idarî para cezaları, fiillerin bir yıl içinde tekrarı halinde, bir önceki cezanın iki katı olarak verilir. Beşinci fıkranın (c) bendinde sayılan fiillerin tekrarı halinde ayrıca ihlale konu ürünün piyasaya arzının bir yıla kadar durdurulmasına; (a), (b), (d), (e), (f), (j), (k), (1), (m), (n), (o), (ö), (p), (r) ve (s) bentlerinde sayılan fiillerin, ilk fiilin işlenmesinden sonraki beş yıl içinde üçüncü defa işlenmesi halinde ise belgelerin iptaline karar verilir. Satış belgesi iptal edilen satıcılar, satış belgesi iptaline konu işyeri için iki yıl süreyle yeni belge başvurusunda bulunamaz.”

MADDE 22- 1/7/2003 tarihli ve 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanununun 4 üncü maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Koruma altında olmayan yaban hayvanlarının, avlanmanın yasaklandığı yer, gün ve süreler de dâhil olmak üzere; insan sağlığına, çevreye, tarım alanları ile besi, evcil ve yaban hayvanlarına zarar verecek sayıda çoğalmaları veya bulaşıcı hastalık taşıdıklarının tespiti durumunda, Genel Müdürlük teşkilatı görevlilerinin ilgili kuruluşlarla birlikte hazırlayacakları rapor doğrultusunda av ve doğa koruma memurları ve avcılara avlattırılmasına Genel Müdürlükçe izin verilebilir. Bu kapsamda yapılacak avlanmalarda Genel Müdürlüğün izni doğrultusunda, mahallî mülki amirin kararıyla kolluk kuvvetleri de görevlendirilebilir.”

MADDE 23- 3/7/2005 tarihli ve 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununun 8 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“24/4/1969 tarihli ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanununa tabi kooperatifler, 1/5000 ve 1/1000 ölçekli imar planlarındaki tarımsal niteliği korunacak alanlar ile bu planlar dışında kalan ve bu Kanuna tabi alanlarda yer

(Burdur Milletvekili Adem Korkmaz ve
Kütahya Milletvekili Mehmet Demir ile
83 Milletvekilinin Teklifi)

alan taşınmazlar üzerinde mülkiyet ve sınırlı aynı hak edinemezler. Ancak tarımsal amaçlı faaliyet gösteren kooperatiflerin mezkûr alanlardaki taşınmazlar üzerinde mülkiyet ve sınırlı aynı hak edinimi Bakanlığın iznine tabidir.”

MADDE 23- 5403 sayılı Kanununun 20 nci maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “on” ibaresi “ikibinbeşyüz” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 24- 5403 sayılı Kanununun 21 inci maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendinin ikinci cümlesinde yer alan “on” ibaresi “ikibinbeşyüz” şeklinde değiştirilmiş ve maddeye beşinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir

“Bu Kanun uyarınca izin alınmadan yapılmış her türlü yapı ve tesise, ilgili idareler, kurum ve kuruluşlar tarafından elektrik, su ve doğalgaz bağlantısı ve abonelikleri tesis edilmez. Bu fıkra aykırı davranan idare, kurum ve kuruluşlara her abone başına yüzbin Türk lirası idari para cezası verilir. İdari para cezasının tebliğinden itibaren aboneliğin otuz gün içerisinde iptal edilmemesi halinde aboneliğin devam ettiği her ay için ayrıca yüzbin Türk lirası idari para cezası verilir.”

MADDE 25- 11/6/2010 tarihli ve 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununun 5 inci maddesinin birinci ve üçüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(1) Hayvanlarda herhangi bir tazminatlı hastalık tespit edilmesi sonucu resmî veteriner hekim veya yetkilendirilmiş veteriner hekim gözetiminde mecburî kesime tâbi tutulan, itlaf edilen veya kesimhanelerde tespit edilen tazminatlı hastalıkları nedeniyle imha edilen hayvanlar ile bu hastalıklar nedeniyle imha edilen hayvansal ürün, yem, madde ve malzemelerin bedelleri, imha, imha yerine nakliye ve dezenfeksiyon masrafları Cumhurbaşkanlığı tarafından belirlenen oranlarda Bakanlık tarafından sahiplerine tazminat olarak ödenir. Bakanlık bütçe imkânları, hastalıklarla ilgili bilimsel veriler ile eradikasyon ve kontrol

(Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

alan taşınmazlar üzerinde mülkiyet ve sınırlı aynı hak edinemezler. Ancak tarımsal amaçlı faaliyet gösteren kooperatiflerin mezkûr alanlardaki taşınmazlar üzerinde mülkiyet ve sınırlı aynı hak edinimi Bakanlığın iznine tabidir.”

MADDE 24- 5403 sayılı Kanununun 20 nci maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “on” ibaresi “iki bin beş yüz” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 25- 5403 sayılı Kanununun 21 inci maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendinin ikinci cümlesinde yer alan “on” ibaresi “iki bin beş yüz” şeklinde değiştirilmiş ve maddeye beşinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Bu Kanun uyarınca izin alınmadan yapılmış her türlü yapı ve tesise, ilgili idareler, kurum ve kuruluşlar tarafından elektrik, su ve doğal gaz bağlantısı ve abonelikleri tesis edilmez. Bu fıkra aykırı davranan idare, kurum ve kuruluşlara her abone başına yüz bin Türk lirası idari para cezası verilir. İdari para cezasının tebliğinden itibaren aboneliğin otuz gün içerisinde iptal edilmemesi halinde aboneliğin devam ettiği her ay için ayrıca yüz bin Türk lirası idari para cezası verilir.”

MADDE 26- 11/6/2010 tarihli ve 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununun 5 inci maddesinin birinci ve üçüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(1) Hayvanlarda herhangi bir tazminatlı hastalık tespit edilmesi sonucu resmî veteriner hekim veya yetkilendirilmiş veteriner hekim gözetiminde mecburî kesime tâbi tutulan, itlaf edilen veya kesimhanelerde tespit edilen tazminatlı hastalıkları nedeniyle imha edilen hayvanlar ile bu hastalıklar nedeniyle imha edilen hayvansal ürün, yem, madde ve malzemelerin bedelleri, imha, imha yerine nakliye ve dezenfeksiyon masrafları Cumhurbaşkanlığı tarafından belirlenen oranlarda Bakanlık tarafından sahiplerine tazminat olarak ödenir. Bakanlık bütçe imkânları, hastalıklarla ilgili bilimsel veriler ile eradikasyon ve kontrol

(Burdur Milletvekili Adem Korkmaz ve
Kütahya Milletvekili Mehmet Demir ile
83 Milletvekilinin Teklifi)

programlarına göre, tazminatlı hastalıklar ile bu hastalıklar nedeniyle imha edilen hayvansal ürün, yem, madde ve malzemelerden hangilerine tazminat ödemesi yapacağını, ödeme yapılacak yerleri ve uygulama zamanını belirler.”

“(3) Bakanlıkça belirlenen usullere göre kayıt altına alınmamış hayvanlar, fiili ithalat işlemleri tamamlanmamış hayvanlar, sahipleri tarafından hasta oldukları Bakanlıkça belirlenen usullere göre bildirilmeyen veya hasta olduğu bilinerek satın alındığı tespit edilen hayvanlar, son sahibine Bakanlıkça belirlenen belgeler bulunmaksızın nakledilen hayvanlar, kamu kurum ve kuruluşlarına ait hayvanlar, Bakanlıkça belirlenen hastalıklarda hastalık sebebiyle uygulanan kontrol tedbirleri kaldırıldıktan sonra hastalığa göre belirlenen süre içerisinde aynı hayvancılık işletmesinde aynı hastalığın tespit edilmesi sebebiyle kestirilen veya itlaf edilen hayvanlar ile bu fıkra da belirtilen hayvanlarda tespit edilen tazminatlı hastalıklar sebebiyle imha edilen hayvansal ürün, yem, madde ve malzemeler için tazminat ödenmez.”

MADDE 26- 5996 sayılı Kanununun 36 ncı maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinin birinci cümlesinde yer alan “ve kayıt tutmayan” ibaresi ile beşinci cümlesinde yer alan “fil suç oluşturmadığı takdirde” ibaresi madde metninden çıkarılmış ve (f) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(f) 8 inci madde gereği canlı hayvan ve hayvansal ürünlerin sevklerinde Bakanlıkça belirlenen belgeleri bulandırmayan canlı hayvan ve hayvansal ürün sahiplerine sığırcı cinsi hayvanlar için hayvan başına yedibinsekizyüzaltmışüç Türk lirası, koyun ve keçi türü hayvanlar için hayvan başına binikiyüzdört Türk lirası, diğer hayvan türleri ve hayvansal ürünler için araç başına yirmialtıbinüçyüzaltmış Türk lirası, ayrıca nakil vasıtası sahiplerine yirmialtıbinüçyüzaltmış Türk lirası, Bakanlıkça izin verilen yerler dışında hayvan satışı yapanlara yirmialtıbinüçyüzaltmış Türk lirası idarî para cezası verilir. Belgesiz nakledilen hayvanların, Bakanlıkça belirlenen

(Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

programlarına göre, tazminatlı hastalıklar ile bu hastalıklar nedeniyle imha edilen hayvansal ürün, yem, madde ve malzemelerden hangilerine tazminat ödemesi yapacağını, ödeme yapılacak yerleri ve uygulama zamanını belirler.”

“(3) Bakanlıkça belirlenen usullere göre kayıt altına alınmamış hayvanlar, fiili ithalat işlemleri tamamlanmamış hayvanlar, sahipleri tarafından hasta oldukları Bakanlıkça belirlenen usullere göre bildirilmeyen veya hasta olduğu bilinerek satın alındığı tespit edilen hayvanlar, son sahibine Bakanlıkça belirlenen belgeler bulunmaksızın nakledilen hayvanlar, kamu kurum ve kuruluşlarına ait hayvanlar, Bakanlıkça belirlenen hastalıklarda hastalık sebebiyle uygulanan kontrol tedbirleri kaldırıldıktan sonra hastalığa göre belirlenen süre içerisinde aynı hayvancılık işletmesinde aynı hastalığın tespit edilmesi sebebiyle kestirilen veya itlaf edilen hayvanlar ile bu fıkra da belirtilen hayvanlarda tespit edilen tazminatlı hastalıklar sebebiyle imha edilen hayvansal ürün, yem, madde ve malzemeler için tazminat ödenmez.”

MADDE 27- 5996 sayılı Kanununun 36 ncı maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinin birinci cümlesinde yer alan “ve kayıt tutmayan” ibaresi ile beşinci cümlesinde yer alan “fil suç oluşturmadığı takdirde” ibaresi madde metninden çıkarılmış ve (f) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(f) 8 inci madde gereği canlı hayvan ve hayvansal ürünlerin sevklerinde Bakanlıkça belirlenen belgeleri bulandırmayan canlı hayvan ve hayvansal ürün sahiplerine sığırcı cinsi hayvanlar için hayvan başına yedibinsekizyüzaltmışüç Türk lirası, koyun ve keçi türü hayvanlar için hayvan başına binikiyüzdört Türk lirası, diğer hayvan türleri ve hayvansal ürünler için araç başına yirmialtıbinüçyüzaltmış Türk lirası, ayrıca nakil vasıtası sahiplerine yirmialtıbinüçyüzaltmış Türk lirası, Bakanlıkça izin verilen yerler dışında hayvan satışı yapanlara yirmialtıbinüçyüzaltmış Türk lirası idarî para cezası verilir. Belgesiz nakledilen hayvanların, Bakanlıkça belirlenen

(Burdur Milletvekili Adem Korkmaz ve
Kütahya Milletvekili Mehmet Demir ile
83 Milletvekilinin Teklifi)

korunmuş bölgeler hariç olmak koşulu ile nakil esnasında yakalanması durumunda, sahibinin bilgisi dâhilinde karantina altına alınır. Korunmuş bölgeler ve karantina ile ilgili hususlar Bakanlıkça belirlenir. Bu önlemler, insan, bitki ve hayvan sağlığı ile çevre için doğrudan ya da dolaylı herhangi bir olumsuz etkiye sebep olmayacak şekilde uygulanır. Bu iş ve işlemler için yapılacak tüm masraflar sahibi tarafından karşılanır. Kesim, imha ve itlaf hâlinde Bakanlıkça herhangi bir tazminat ödenmez. Canlı hayvan sevklerinde Bakanlıkça belirlenen kurallara göre yol kontrol ve denetim noktalarına girmeyen nakil vasıtası sahiplerine araç başı yirmialtınüçyüzaltmış Türk lirası, hayvan sahiplerine yüzotuzikibinyüzsekiz Türk lirası, idarî para cezası verilir.”

MADDE 27- 19/4/2012 tarihli ve 6292 sayılı Orman Köylülerinin Kalkınmalarının Desteklenmesi ve Hazine Adına Orman Sınırları Dışına Çıkarılan Yerlerin Değerlendirilmesi İle Hazineye Ait Tarım Arazilerinin Satışı Hakkında Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 10- Ankara ili, Kızılcahamam ilçesi, Dereneci/Gökbel mahalleleri ile Samsun ili, Vezirköprü ilçesi Çeltekin mahallesinde, 6292 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce 6831 sayılı Orman Kanununun 2 nci maddesi (A) bendi gereğince orman sınırları dışına çıkarılan alanda nakil, yerleştirme, hak sahipliği tespiti, borçlandırma ve takyide ilişkin usul ve esaslar bu Kanuna göre Cumhurbaşkanının kararı ile belirlenir.”

MADDE 28- Bu Kanunun;

- 20 nci maddesi 1/1/2027 tarihinde,
- Diğer maddeleri yayımı tarihinde,

MADDE 29- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanının yürüttü.

(Tarım, Orman ve Köy İşleri Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

korunmuş bölgeler hariç olmak koşulu ile nakil esnasında yakalanması durumunda, sahibinin bilgisi dâhilinde karantina altına alınır. Korunmuş bölgeler ve karantina ile ilgili hususlar Bakanlıkça belirlenir. Bu önlemler, insan, bitki ve hayvan sağlığı ile çevre için doğrudan ya da dolaylı herhangi bir olumsuz etkiye sebep olmayacak şekilde uygulanır. Bu iş ve işlemler için yapılacak tüm masraflar sahibi tarafından karşılanır. Kesim, imha ve itlaf hâlinde Bakanlıkça herhangi bir tazminat ödenmez. Canlı hayvan sevklerinde Bakanlıkça belirlenen kurallara göre yol kontrol ve denetim noktalarına girmeyen nakil vasıtası sahiplerine araç başı yirmialtınüçyüzaltmış Türk lirası, hayvan sahiplerine yüzotuzikibinyüzsekiz Türk lirası, idarî para cezası verilir.”

MADDE 28- 19/4/2012 tarihli ve 6292 sayılı Orman Köylülerinin Kalkınmalarının Desteklenmesi ve Hazine Adına Orman Sınırları Dışına Çıkarılan Yerlerin Değerlendirilmesi ile Hazineye Ait Tarım Arazilerinin Satışı Hakkında Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 10- Ankara ili, Kızılcahamam ilçesi, Dereneci ve Gökbel mahalleleri ile Samsun ili, Vezirköprü ilçesi, Çeltekin Mahallesinde, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce 6831 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (A) bendi gereğince orman sınırları dışına çıkarılan alanda nakil, yerleştirme, hak sahipliği tespiti, borçlandırma ve takyide ilişkin usul ve esaslar bu Kanuna göre Cumhurbaşkanının kararı ile belirlenir.”

MADDE 29- Bu Kanunun;

- 20 nci maddesi 1/1/2027 tarihinde,
- Diğer maddeleri yayımı tarihinde,

MADDE 30- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanının yürüttü.

TBMM Basımevi - 2026